

DET KONGELIGE
OLJE- OG ENERGIDEPARTEMENT

St.prp. nr. 1

(2008–2009)

FOR BUDSJETTÅRET 2009

Utgiftskapitler: 1800–1870, 2440 og 2490

Inntektskapitler: 4800–4860, 5440, 5490, 5582, 5680 og 5685

Innhold

Del I

Innledende del	9
1 Hovedmål og strategier i energipolitikken	11
1.1 Olje og gass	11
1.2 Energi	14
1.3 Vannressurser og skredforebygging	16
1.4 Klima og energi	17
2 Oversikt over budsjettforslaget	19
2.1 Bruk av stikkordet «kan overføres»	22

Del II

Budsjettforslag	23
Programområde 18 Olje- og energiformål	25
<i>Programkategori 18.00 Administrasjon</i>	<i>25</i>
Kap. 1800 Olje- og energidepartementet	28
Kap. 4800 Olje- og energidepartementet	30
<i>Programkategori 18.10 Petroleum</i>	<i>33</i>
Kap. 1810 Oljedirektoratet	35
Kap. 4810 Oljedirektoratet	36
<i>Programkategori 18.20 Energi og vannressurser</i>	<i>39</i>
Kap. 1820 Norges vassdrags- og energidirektorat	42
Kap. 4820 Norges vassdrags- og energidirektorat	45
Kap. 2490 NVE Anlegg	49
Kap. 5490 NVE Anlegg	51
Kap. 4829 Konesjonsavgiftsfondet	51
Kap. 5582 Sektoravgifter under Olje- og energidepartementet	51
<i>Programkategori 18.25 Energiomlegging</i>	<i>53</i>
Kap. 1825 Omlegging av energibruk og energiproduksjon	54
Kap. 4825 Omlegging av energibruk og energiproduksjon	57
<i>Programkategori 18.30 Teknologi og internasjonalisering</i>	<i>60</i>
Kap. 1830 Forskning	60
Kap. 1832 Internasjonalisering	71

Kap. 1833 CO ₂ -håndtering	76
Kap. 4833 CO ₂ -håndtering	80
<i>Programkategori 18.60 Statsforetak</i>	<i>81</i>
Kap. 4860 Statnett SF	81
Kap. 5680 Innskuddskapital i Statnett SF	82
<i>Programkategori 18.70 Statlig petroleumsvirksomhet</i>	<i>84</i>
Kap. 1870 Petoro AS	85
Kap. 2440 Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten	92
Kap. 5440 Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten	94
Kap. 2442 Disponering av innretninger på kontinentalsokkelen	96
Kap. 5685 Aksjer i StatoilHydro ASA	96

Del III

Andre saker	99
4 Prosjekt under utbygging	101
5 Forebygging av skredulykker ...	104
5.1 Bakgrunn	104
5.2 Om behovet for forebygging av skredulykker	104
5.3 Ansvar og roller	105
5.4 NVE som statleg forvaltningsorgan for forebygging av skredulykker	106
5.5 Kartlegging og kommunikasjon	108
5.6 Arealplanlegging	109
5.7 Sikring	109
5.8 Overvaking og varsling	110
5.9 Bistand til beredskapsarbeid og krisehandtering	110
5.10 Forsking og utvikling	111
6 Handlingsplan for å fremje karbonfangst og lagring som klimatiltak	112
6.1 Bakgrunn	112
6.2 Element i handlingsplanen	113
6.3 Internasjonalt prosjektsamarbeid ..	113

7	Kraft frå land til Gjøafeltet	115	11.5	Departementets arbeid med klimatilpassingar	134
8	Tiltak overfor kraftintensiv industri	116	11.6	OEDs klimagassrapportering	136
9	Olje- og energidepartementets beredskapsarbeid	120	12	Grøn stat – innføring av miljøleing i statlege verksemdar	139
10	Olje- og energidepartementets utgreiing om likestilling og oppfølging av IA-avtalen	122	Forslag til vedtak om bevilgning for budsjettåret 2009, kapitlene 1800–1870, 2440, 2490, 4800–4860, 5440, 5490, 5582, 5680 og 5685		
10.1	Likestilling	122			
10.2	Oppfølging av IA-avtalen	123			
11	Sektorovergripande miljøvernpolitikk	125	Vedlegg 1		
11.1	Miljøutfordringar – status og utviklingstrekk	125	Den finansielle utviklingen i Konesjonsavgiftsfondet		
11.2	Regjeringas miljøpolitikk på petroleums- og energiområdet	127			
11.3	Rapport om aktiviteten i 2007	128	Vedlegg 2		
11.4	Tiltak som er aktuelle på kort og lang sikt for å løyse eksisterande og førebyggje nye miljø- og ressursproblem	130	Lederes ansettelsesvilkår i heleide statlige foretak under Olje- og energidepartementet ..		

Tabelloversikt

Tabell 3.1	Finansiering av Norsk Oljemuseum	29	Tabell 3.11	Gjennomsnittlig realisert oljepris for SDØE i 2005-2007, samt prisforutsetninger for 2008 og 2009 ..	90
Tabell 3.2	NVE Anleggs kapitalbalanse	49	Tabell 3.12	Anleggskapital for SDØE (kontantprinsippet)	90
Tabell 3.3	Økonomiske nøkkeltall for NVE Anlegg	49	Tabell 3.13	SDØEs kapitalbalanse	90
Tabell 3.4	Oversikt over inntektene til Energifondet for perioden 2007-2009 ...	55	Tabell 3.14	SDØEs kontantstrøm	91
Tabell 3.5	Aggregerte energiresultat og disponering av Energifondets midler i 2006 og 2007	58	Tabell 3.15	SPFFs kapitalbalanse	93
Tabell 3.6	Fordeling av bevilgning under kap. 1830, post 50 til forskning i regi av Norges forskningsråd ...	62	Tabell 4.1	Investeringsanslag, prosjekt under utbygging	101
Tabell 3.7	Finansiering av INTSOK	72	Tabell 5.1	Statleg bistand til skredførebygging	108
Tabell 3.8	Finansiering av Petrad	73	Tabell 10.1	Kvinnedelen av talet på tilsette, leiarar og nyrekrutterte	122
Tabell 3.9	Nøkkeltall for Statnett konsern ..	83			
Tabell 3.10	SDØEs olje- og gassreserver	89	Vedlegg 1		
			Tabell 1.1	Oversikt over den finansielle utviklingen i Konesjonsavgiftsfondet	148

Oversikt over bokser

Boks 3.1	Prosjekteksempel PETROMAKS ..	66	Boks 3.4	Prosjekteksempel CLIMIT (FoU) .	69
Boks 3.2	Prosjekteksempel Demo 2000	67	Boks 8.1	Det franske innkjøpskonsortiet Exeltium	118
Boks 3.3	Prosjekteksampler RENERGI	68			

DET KONGELIGE
OLJE- OG ENERGIDEPARTEMENT

St.prp. nr. 1

(2008–2009)

FOR BUDSJETTÅRET 2009

Utgiftskapitler: 1800–1870, 2440 og 2490

Inntektskapitler: 4800–4860, 5440, 5490, 5582, 5680 og 5685

*Tilråding fra Olje- og energidepartementet av 12. september 2008,
godkjent i statsråd samme dag.
(Regjeringen Stoltenberg II)*

*Del I
Innledende del*

1 Hovedmål og strategier i energipolitikken

Olje- og energidepartementets (OED) hovedoppgave er å tilrettelegge for en helhetlig og verdiskapende energipolitikk basert på effektiv og miljøvennlig utnyttelse av naturressursene.

1.1 Olje og gass

Regjeringens mål for petroleumsvirksomheten er å sikre langsiktig forvaltning og verdiskaping på norsk kontinentalsokkel innenfor miljømessig forsvarlige rammer og i sameksistens med andre næringer.

Det er et stort udekket behov for energi i verden i dag. De senere år har vært preget av en sterk etterspørsels- og prisvekst på petroleum produkter. Høye oljepriser har gitt høy aktivitet innenfor petroleumsnæringen, inklusiv norsk sokkel. Det har også vært en betydelig økning i produksjonskostnadene nasjonalt så vel som internasjonalt. Petroleumsvirksomheten påvirkes også av stadig flere tiltak mot utslipp av klimagasser knyttet til produksjon og forbruk av fossile brenslers.

Petroleumsvirksomheten er av stor betydning for Norge. Den utgjør en viktig del av norsk økonomi og har i høy grad bidratt til industriell utvikling og utviklingen av det norske velferdssamfunnet. En stor del av inntektene tilfaller staten og bidrar til statens sterke finansielle stilling. I 2007 var statens inntekter fra petroleumsvirksomheten på vel 320 mrd. kroner og sektoren bidro med 24 pst. av den totale verdiskapingen i Norge.

For petroleumsvirksomheten på norsk sokkel, hvor kostnadsnivået er relativt høyt, er en oljepris på et tilstrekkelig høyt nivå viktig. Oljeprisen påvirker i stor grad også prisen på norsk gass. Videre vil høye oljepriser stimulere til energieffektivisering, investering i fornybar energi og utvikling av teknologier for fangst og lagring av CO₂. De høye prisene vi har hatt i 2008, på godt over 100 USD/fat og i perioder opp mot 150 USD/fat, innebærer en stor belastning for mange befolkningsgrupper i verden og gir reaksjoner og ustabilitet i markedet. Departementet antar at et slikt prisnivå ikke vil vedvare på lengre sikt. Det er imidlertid grunn til å tro at oljeprisen vil kunne ligge på et nivå opp mot 80-100 USD/fat de neste årene. Fortsatt etterspørselsvekst, begrenset til-

budsvekst utenfor OPEC og høye produksjonskostnader understøtter fortsatt høye priser.

36 pst. av Norges anslåtte ressursbase på 13 mrd. Sm³ oljeekvivalenter er produsert. Uoppdagede ressurser utgjør vel en fjerdedel av ressursbasen. Det er viktig med en jevn lete- og utbyggingssaktivitet for å sikre en effektiv utnyttelse av de gjenværende ressursene.

Etter om lag ti år med stabil oljeproduksjon rundt 3 mill. fat per dag, har oljeproduksjonen de siste årene vært fallende. Norsk oljeproduksjon i 2007 var om lag 2,6 mill. fat olje per dag (inkludert NGL og kondensat). Gassalget er økende, og i 2007 var norsk gasseksport på om lag 87 mrd. Sm³. I de kommende årene forventes en ytterligere økning i gassalget.

Departementets tall og prognoser viser at det er høy aktivitet i oljenæringen. I 2007 ble det investert for om lag 100 mrd. kroner på kontinentalsokkelen. Også for de neste årene er det forventet et høyt investeringsnivå.

Deler av norsk kontinentalsokkel blir i dag definert som modne områder - det vil si områder med kjent geologi, godt utbygd infrastruktur, avtakende produksjon og økende enhetskostnader. Mer enn 40 pst. av all påvist olje er i de 20 største feltene, og det er i disse områdene fremdeles et betydelig potensial for verdiskaping ved å øke utvinningsgraden, effektivisere driften og påvise og bygge ut ressurser i nærheten av den etablerte infrastrukturen.

Oljedirektoratet (OD) har vurdert potensialet for reservetilvekst i modne områder og har på denne bakgrunn etablert en målsetting om at det skal modnes fram 5 mrd. fat olje innen 2015. Dette tilsvarer oljereservene i to Gullfaksfelt. Målsettingen er et strekkmål for industrien og myndighetene. I løpet av 2005 og 2006 ble det modnet fram 0,85 mrd. fat olje etter denne definisjonen. I 2007 ble det modnet frem 0,41 mrd. fat. Generelt har likevel reservetilgangen vært betydelig lavere enn produksjonen.

Trollfeltet utgjør nær halvparten av Norges samlede gassreserver, men inneholder også noen av de største gjenværende oljereservene. Det ble i juni i år lagt fram plan for utbygging og drift for Troll prosjekter. Planen omhandler endringer i produksjonssystemer for gasstransport samt stra-

tegies for oljedrenering. Produksjonen på Troll forventes å vare ut over 2050, og det er betydelige utfordringer knyttet til å planlegge optimal utvinningstrategi i et slikt tidsperspektiv. Tidsperspektivet gjør at Troll er et helt spesielt prosjekt som krever aktiv oppfølging fra myndighetshold for å sikre den nødvendige langsiktighet i både olje- og gassutvinningen.

En ny gasstransportørledning - Skanled - vurderes bygget fra Kårstø til Østlandet (Grenland), Vest-Sverige og Nord-Jylland i Danmark. Prosjektet har sin bakgrunn i et industrielt ønske om å sikre stabile, langsiktige og konkurransedyktige energileveranser ved de aktuelle landingspunktene. Etan og naturgass vil bli benyttet av den lokale industrien i Grenland. Selskaper som er involvert i prosjektet har gitt uttrykk for at de vil finansiere rørledningen fullt ut. I tillegg er transportkapasiteten i rørledningen reservert. Gassco fortsetter å arbeide med det kommersielle og tekniske grunnlaget for etableringen av et slikt rør. Beslutning om gjennomføring vil tas i 2009, med eventuell ferdigstillelse av rørledningen i 2012.

En effektiv utnyttelse av olje- og gassressursene forutsetter kompetanse og finansiell styrke hos aktørene/selskapene. Det er også viktig med mangfold og konkurranse blant selskapene. Etter sammenslåingen av Statoil og Hydros petroleumsvirksomhet har myndighetene hatt en særlig oppmerksomhet rettet mot dette.

StatoilHydro ASA vil være en kompetent aktør i alle faser av virksomheten og har gitt klart uttrykk for at de fortsatt vil være en sentral aktør i den videre utviklingen av norsk sokkel. Selskapet har en vesentlig del av sin reservebase i Norge og dermed egeninteresse i å utvikle sin norske virksomhet best mulig. Slike sammenslåinger er likevel heftet med usikkerhet. Om sammenslåingen blir vellykket vil avhenge av StatoilHydro ASAs evne til å utvikle selskapets vekstmuligheter, samt til å effektivisere virksomheten.

For å sikre et mangfold av aktører og høy leteaktivitet på norsk sokkel har myndighetene de senere årene ført en aktiv konsesjonspolitikk. I forbindelse med TFO 2007 (tildeling i forhåndsdefinerte områder) ble det tildelt 52 utvinningstillatelser til i alt 37 selskaper. TFO-tildelingene har, siden oppstarten i 2003, utviklet seg til å bli et sentralt element i norsk konsesjonspolitikk. OED har nå tatt initiativ til en gjennomgang av TFO-systemet. Resultatet av gjennomgangen vil bli lagt fram for Stortinget.

Vi ser nå positive resultater av de siste års aktive letepolitikk. OD antar at det vil bli boret mellom 35 og 40 brønner i løpet av 2008. Dette er det høyeste antallet brønner de siste ti år. Vi ser en

positiv utvikling hvor leteaktiviteten kommer opp på et nivå som gjør det mulig å påvise uoppdagede ressurser på sokkelen og sikre kontinuitet og jevnhet i aktivitetsnivået også inn i framtiden.

Det er nå betydelig interesse og optimisme knyttet til petroleumsvirksomhet i Barentshavet sør. Stadig flere selskaper ønsker å delta aktivt i dette området, som kan bli en betydelig petroleumssprovs i tiden framover. Dette kan få stor betydning for lokal og regional næringsutvikling. Petroleumssaktivitet i nordområdene er også underlagt de strengeste miljøkravene på norsk sokkel. Miljøhensyn vil derfor være viktig ved vurdering av nye utbygginger i dette området.

Utbygging av Snøhvitfeltet har vært den første milepælen for å etablere petroleumsvirksomhet i Barentshavet sør. Hensynet til å skape grunnlag for ny næringsutvikling var en viktig begrunnelse ved myndighetenes behandling av utbyggingen.

Utsiktene til ny petroleumsvirksomhet i regionen er gode, og de største forventningene framover er knyttet til utbygging av Goliat. Konsekvensutredningsprosessen er igangsatt med sikte på å levere plan for utbygging og drift vinteren 2009. Leveranser og underleveranser fra lokalt og regionalt næringsliv forventes å utgjøre en betydelig andel ved utbygging og drift. Utbyggingen vil utvilsomt bidra ytterligere til å styrke det industrielle miljøet i regionen.

Gjennom systematisk letevirksomhet i nærområdet til Snøhvitfeltet er det også påvist nye gassfunn i området. Dette vil kunne legge grunnlaget for å bygge ny kapasitet for gassproduksjon (tog II) på Melkøya utenfor Hammerfest. I tillegg er det gjort funn som Nucula, som har potensial for å bidra til å utvikle petroleumsvirksomheten i området. I perioden 2008 til 2009 planlegges det boret ti brønner i Barentshavet. Fire av boringene er gjennomført så langt, og har gitt to nye funn.

En aktiv tildelingspolitikk i Barentshavet for å følge opp leteresultater og behovet for ytterligere letearealer, er blant tiltakene i regjeringens nordområdesatsing. I TFO 2007 ble det tildelt sju nye utvinningstillatelser i Barentshavet. I utlysningen for TFO 2008 er TFO-området i Barentshavet utvidet ytterligere. I den 20. konsesjonsrunde, utlyst 27. juni 2008, er det utlyst 28 nye blokker i umodne områder av Barentshavet sør. Dette vil være et viktig steg i utviklingen av Barentshavet som norsk petroleumssprovs. Tildeling av konsesjoner i 20. runde skal etter planen skje våren 2009. I tråd med regjeringens åpenhetslinje i petroleumspolitikken har forslag til 20. konsesjonsrunde for første gang vært på offentlig høring. Det er mottatt omfattende og positiv respons på høringsrunden, og de

ulike synspunktene har vært en viktig del av vurderingsgrunnlaget for regjeringens beslutning.

Som en oppfølging av St.meld. nr. 8 (2005-2006) Helhetlig forvaltning av det marine miljø i Barentshavet og havområdene utenfor Lofoten (forvaltningsplanen), har OD sommeren 2007 og 2008 drevet seismikkinnsamling utenfor Lofoten og Vesterålen. Undersøkelsene bidrar til å øke kunnskapsgrunnlaget før oppdateringen av forvaltningsplanen i 2010. Arbeidet med geologisk kartlegging fortsetter i 2009 med en bevilgning på 200 mill. kroner til videre kartlegging av Nordland VII og Troms II.

Nordområdene er et strategisk satsingsområde for regjeringen. Strategien skal baseres på økt kunnskap, god ressursutnyttelse og et aktivt nærvær. Regjeringen vil videreutvikle samarbeidet med Russland, USA og andre vestlige land innenfor rammen av nordområdedialoger.

Regjeringen har, som en oppfølging av Soria Moria-erklæringen, satt i gang arbeidet med en nasjonal strategi for petroleumsnæringen. Formålet er å utvikle en nasjonal strategi for hvordan vi ønsker å utvikle olje- og gassressursene og næringen som er knyttet til utvinning av ressursene. I strategiprosessen involveres Topplederforum hvor oljeselskaper, leverandørselskaper, de ansattes organisasjoner, forskningssektoren og myndighetene er representert. Prosessen har en varighet på to år.

I strategiprosessen skal ulike utfordringer petroleumsnæringen står overfor, eller vil stå overfor, utredes og diskuteres av partene. Formålet med strategiarbeidet er at det skal defineres mål for hvordan vi ønsker å utvikle virksomheten, og at det skal legges fram forslag til virkemidler for å nå disse målene. Resultatet av strategiarbeidet vil dermed bidra til økt verdiskaping i petroleumssektoren og opprettholde en effektiv regulering av virksomheten.

Forskning og utvikling (FoU) er et viktig virkemiddel for å opprettholde og øke verdiskapingen på norsk sokkel. Som stor ressurseier har myndighetene et ansvar for at denne verdiskapingen realiseres. De største utfordringene for petroleumssektoren er knyttet til utvikling av nye og mer effektive leteteknologier og nye metoder og teknologier for å øke utvinningen fra eksisterende felt. Samtidig må arbeidet med å redusere sektorens negative effekter på klima og miljø fortsette. Framtidig utvikling og verdiskaping på norsk sokkel vil være mer teknologisk krevende og kunnskapsintensiv enn tidligere.

Offentlig FoU-finansiering bidrar til å finansiere forsknings- og utviklingsbehov som ellers ikke ville vært igangsatt av bransjen selv. Dette gjelder

spesielt langsiktig forskning og kompetansebygging.

Norge har en velutviklet og internasjonalt konkurransedyktig industri innen petroleum. De industrielle aktørene er de viktigste pådrivere for nyskaping og økt konkurransekraft. For å sikre en langsiktig lønnsom utvikling av ressursene på norsk kontinentalsokkel, er det nødvendig at vi opprettholder og videreutvikler et sterkt kompetansemiljø innenfor denne næringen. Regjeringen vil fortsatt samarbeide med industrien og ulike kompetansemiljøer for å styrke konkurransekraften til olje- og gassindustrien.

Departementet vil bidra til et godt samspill mellom norskbasert leverandørindustri og operatører på norsk sokkel. Et velfungerende marked for varer og tjenester på norsk sokkel samt insentiver for innovasjon og teknologiutvikling, er viktig for næringens konkurransekraft.

Sammenslåingen mellom Statoil og Hydros petroleumsvirksomhet representerer en betydelig strukturendring som vil påvirke sokkelaktiviteten, leverandørindustrien og forskningsmiljøene. StatoilHydro har på lik linje med andre aktører en forpliktelse til å lete, bygge ut og drive olje- og gassfelt i tråd med god ressursforvaltning. Myndighetene vil følge med på hvordan sammenslåingen påvirker leverandørindustrien og forskningsmiljøene. Som et ledd i nevnte strategiarbeid er departementet i gang med å kartlegge strukturendringer i leverandørindustrien.

Regjeringen har som mål at norsk olje- og gassindustri skal videreutvikle seg og skape verdier gjennom aktiviteter utenfor norsk kontinentalsokkel. Regjeringen vil fortsatt bidra til internasjonalisering av den norske olje- og gassnæringen. Dette vil gi næringen utviklingsmuligheter i tillegg til virksomheten på norsk kontinentalsokkel. Samtidig vil erfaringene fra internasjonal virksomhet kunne bidra til bedre utnyttelsen av ressursgrunnlaget på norsk kontinentalsokkel.

Myndighetene legger stor vekt på den positive betydningen av petroleumsvirksomheten for norsk næringsliv og sysselsetting for øvrig og er opptatt av å styrke de regionale ringvirkninger av aktiviteten.

Det har alltid vært et mål i norsk olje- og gasspolitikk at denne virksomheten skal komme hele landet til gode. En studie utført av Menon¹ for INTSOK viser at næringen produserer mer enn bare skatteinntekter for staten. Den skaper arbeidsplasser og næringsutvikling lokalt og regionalt. Det som er særlig interessant er at økt internasjonalisering slår ut i økt lokal verdiskaping og

¹ Konkraft-rapport nr. 4 Internasjonalisering

sysselsetting. Flere regioner i landet har vist at det er mulig å utvikle internasjonalt konkurransekraftige petroleumsklynger. Sørlandet, Mørkysten, Verdalsområdet og Kongsberg er gode eksempler. Den økte internasjonaliseringen styrker det langsiktige vekstgrunnlaget for disse regionene og gir nye arbeidsmuligheter. Samtidig bidrar internasjonaliseringen til et nært samspill mellom næringsliv og utdanningsorganisasjonene.

SNF² anslø den utenlandske omsetningen for norsk petroleumsrettet leverandørindustri til om lag 50 mrd. kroner i 2005. En ny undersøkelse som utføres av Menon gir indikasjoner på at den utenlandske omsetningen for norsk petroleumsrettet leverandørindustri passerte 80 mrd. kroner i 2007. Dette er en betydelig økning i løpet av to år. Den økte internasjonale omsetningen har også skapt nye arbeidsplasser i næringen.

SNF anslår at om lag 85 000 årsverk i 1 000 bedrifter var sysselsatte i spesialiserte leveranser til olje- og gassvirksomheten i 2007. Dette er nesten 20 000 flere årsverk enn toppåret 1998.

OED vil fortsette arbeidet med å tilrettelegge for internasjonalisering av norskbasert olje- og gassindustri. Dette vil skje i samarbeid med INTSOK, andre aktører som arbeider for internasjonal næringsutvikling og industrien selv.

Arbeidet med Olje for Utvikling ble intensivert i 2007. Dette er en felles satsing hvor OED samarbeider med Utenriksdepartementet, Finansdepartementet og Miljøverndepartementet. Initiativet Olje for utvikling koordineres av Norad, og hensikten er å gjøre den samlede norske petroleumskompetanse tilgjengelig for land som etterspør assistanse innenfor ressursforvaltning samt forvaltning av inntektene fra olje- og gassvirksomheten. Norsk olje- og gassindustri besitter også relevant kompetanse og vil derfor involveres gjennom INTSOK og Petrad.

Norge besluttet i 2007 å implementere prinsippene i Extractive Industries Transparency Initiative (EITI) for å bidra til at initiativet får større gjennomslagskraft internasjonalt. Initiativet tar sikte på å etablere innsyn i inntektsstrømmene fra olje-, gass- og gruveselskaper til vertsland, og derigjennom å bidra til arbeidet mot korrupsjon og for bedre styresett. Vårt forvaltningssystem møter allerede EITI-prinsippene om åpenhet omkring betalingsstrømmene. Ved implementering av EITIkriteriene vil vi foruten å være et foregangsland ha som mål å gjøre informasjon om betalingsstrømmene i petroleumssektoren lettere tilgjengelig for allmennheten. En interessegruppe med deltagere fra

det sivile samfunn, myndigheter og oljeselskaper vil bli opprettet høsten 2008.

1.2 Energi

Et moderne samfunn er avhengig av sikker og tilstrekkelig tilgang på energi. Det gjelder for folk flest i hverdagen og for verdiskaping og arbeidsplasser.

Norge har en samlet energibruk per innbygger som ligger om lag på samme nivå som i våre naboland. Elektrisitet brukes imidlertid i større omfang enn i andre land. Det henger sammen med en stor kraftintensiv industri og en omfattende bruk av elektrisitet til oppvarming. I 2007 var netto innenlands sluttforbruk av energi 225 TWh.

Produksjonen av elektrisitet var i 2007 nær 138 TWh. Vannkraften er fortsatt helt dominerende i strømproduksjonen. Totalt elektrisitetsforbruk i Norge var om lag 127 TWh.

Gjennomsnittlig kraftpris på kraftbørsen i 2007 var drøyt 22 øre/kWh. Dette er nærmere 17 øre/kWh lavere enn i 2006.

De siste årene har interessen for å bygge ut fornybar elektrisitetsproduksjon økt. I treårsperioden 2005 til 2007 økte årlig midlere vannkraftproduksjon med 2,8 TWh, hvorav 0,9 TWh i 2007. Ved utgangen av 2007 var midlere produksjonsevne i vannkraftverkene 121,8 TWh/år. I 2007 ble det gitt tillatelser til nye vannkraftprosjekter tilsvarende en årlig produksjon på 1,2 TWh.

Kraftsystemet er sårbart for svingningene i vannkraftproduksjonen. Det har i de siste årene blitt nødvendig å ha større oppmerksomhet rettet mot kraftsituasjonen i enkelte regioner. Bakgrunnen for dette er blant annet en økende bruk av kraft i petroleumssektoren. Regjeringen arbeider for en mer robust kraftforsyning med økt produksjon, en mer effektiv energibruk, og en fortsatt utvikling av overføringsforbindelsene. Det nordiske og det nord-europeiske kraftmarkedet er viktige fordi de jevner ut svingningene i produksjonen og begrenser sårbarheten i systemet.

Regjeringens budsjettforslag for 2009 gir en bred styrking av innsatsen knyttet til innenlands energiforsyning. Styrkingen omfatter blant annet virksomhet knyttet til konsesjonsbehandling, klima, fornybar energi og energiomlegging i NVE og til energiomleggingstiltak i regi av Enova.

Enova SF er regjeringens viktigste verktøy i satsingen på energiomlegging, og skal arbeide langsiktig mot målbare resultater. Enova forvalter midlene fra Energifondet. Inntektene til Energifondet budsjetteres til 1 426 mill. kroner i 2009. Inntektene til Energifondet i 2009 kommer fra et påslag på nettleien på 1 øre/kWh som anslås til

² SNF, Samfunns og Næringslivsforskning AS, Bergen,

735 mill. kroner, 391 mill. kroner fra avkastningen av Grunnfond for fornybar energi og energieffektivisering (Grunnfondet) og fra forslag om en bevilgning på 200 mill. kroner over statsbudsjettet. Renteinntektene fra Energifondet budsjetteres til om lag 100 mill. kroner i 2009.

Grunnfondet ble opprettet i 2007 for å sikre en langsiktig og stabil finansiering av satsingen på energiomlegging. Regjeringen foreslår å styrke Grunnfondet med 10 mrd. kroner i 2009 og ytterligere inntil 10 mrd. kroner innen 2012. Avkastningen fra Grunnfondet forventes å bli på om lag 900 mill. kroner fra 2010.

Olje- og energidepartementet har inngått en ny avtale med Enova om forvaltningen av midlene fra Energifondet. Avtalen gjelder ut 2011. I avtalen er det fastsatt et nytt mål på 18 TWh årlig fornybar varme- og kraftproduksjon og energisparing innen utgangen av 2011. Basisåret er 2001. Målene om 3 TWh vindkraft og 4 TWh vannbåren varme inngår også i avtalen.

I 2007 har Enova inngått kontrakter som gir et samlet energieresultat på om lag 2,4 TWh/år. Samlet for perioden 2001 til 2007 rapporterer Enova om et kontraktsfestet resultat på 10,1 TWh/år.

Mer effektiv energibruk er en viktig del av regjeringens politikk. Det er store muligheter for en mer effektiv energibruk i husholdninger, industri og annen næringsvirksomhet. Enovas støtteordninger og aktiviteter bidrar til en mer effektiv energibruk. Mange tiltak slik som avgifter, standarder og merkeordninger, er med på å bygge opp under arbeidet med energiomlegging. Departementet arbeider med en egen ordning for energimerking av bygg.

Gjennom Enova har departementet også en utstrakt aktivitet rettet mot kommunene. Kommune har en sentral rolle i å tilrettelegge for lokale energiløsninger og forvalter selv en stor bygningsmasse. Utvalgte «Grønne energikommuner» skal være foregangskommuner, og departementet deltar i programmet «Framtidens byer».

I 2008 la OED frem en egen bioenergiestrategi. Målet er å sikre en koordinert virkemiddelbruk for økt utbygging av bioenergi med inntil 14 TWh/år innen 2020. Det sentrale målet er å bygge opp verdikjeder fra råvarene til sluttbrukerne.

Den norske og den svenske regjeringen har blitt enige om en forståelse om et samarbeid for å få på plass et felles elsertifikatmarked. Et felles sertifikatmarked for fornybar elektrisitet vil gi fordeler for begge land i arbeidet med å fremme klima- og miljømål så vel som forsyningssikkerhet, og legge grunnlaget for betydelige investeringer i fornybar elektrisitet. Forutsatt at et nytt direktiv om fornybar energi blir vedtatt av EU innen 1. april 2009, er det

en ambisjon at relevante spørsmål og de sentrale prinsippene for hvordan markedet skal utformes, skal være på plass senest 1. oktober 2009.

Som et bidrag til å utjevne nettleien for strøm i landet, foreslår regjeringen å øke tilskuddet til utjevning av overføringstariffer fra 30 til 60 mill. kroner i 2009. Foreløpige beregninger basert på regnskapstall fra 2007 viser at en bevilgning på 60 mill. kroner i 2009 vil omfatte 26 distribusjonsnett og om lag 65 000 sluttbrukere. Tiltaket medfører at over 30 000 flere sluttbrukere blir omfattet av ordningen enn ved en videreføring av støttenivået fra 2008. Økningen vil også øke støtten til de distribusjonsnettene som i dag får støtte. Det er særlig forbrukerne i distriktene som vil nyte godt av ordningen.

I 2009 legges det opp til en vesentlig styrking av bevilgningen til NVE. Dette er dels knyttet til at NVE overtar ansvaret for de statlige forvaltningsoppgaver knyttet til skredforebygging fra 1. januar 2009, jf. punkt 1.3 Vannressurser og skredforebygging. Styrkingen av budsjettet har også sammenheng med en styrking av oppgaver og funksjoner knyttet til konsesjonsbehandling, tilsyn, forvaltning og analyser knyttet til energiomlegging, klimatiltak og fornybar energi.

Det er viktig å sikre et tilstrekkelig beslutningsgrunnlag for konsesjonsbehandlingen, og samtidig gjøre myndighetenes behandling så effektiv som mulig innenfor faglig forsvarlige rammer. Forbedringer i plan- og konsesjonsprosessene for energitiltak har vært og vil fortsatt være et viktig område i regjeringens energipolitikk. Gjennom Stortingets vedtak av plandelen til ny plan- og bygningslov, er det nå vedtatt endringer som sikrer en effektiv og hensiktsmessig myndighetsbehandling av energitiltak. Konsesjonsbehandlingsskapiteten i NVE er blitt styrket vesentlig de siste årene og foreslås ytterligere styrket i 2009. Budsjettforslaget innebærer også en styrking av datagrunnlag, analyser og forvaltningskapasitet knyttet til energiomlegging, klimatiltak og fornybar energi. Det er etablert kriterier for prioritering av konsesjonssaker, og særlig prosjekter som på kort sikt vil styrke forsyningssikkerheten i utsatte regioner vil bli prioritert. Departementet arbeider også med en strategi for miljø, estetikk og lokalsamfunn i kraftledningssaker.

Norge er en del av det nordiske elektrisitetsmarkedet. De nordiske landene har et omfattende samarbeid og har kommet langt i å harmonisere sine regelverk, men det er fortsatt behov for tiltak. Det er viktig å legge til rette for mer effektive nordiske nettinvesteringer og harmonisere regelverkene i de nordiske landene for å få en effektiv utnyttelse av kraftressursene.

Overføringsforbindelsene til utlandet er gradvis blitt forbedret. En ny kabel mellom Nederland og Norge, NorNed, ble satt i drift i mai 2008. Statnett skal gjennomføre omfattende investeringer i sentralnettet i de nærmeste årene.

Det tas sikte på å installere nye strømmålersystemer (toveiskommunikasjon) hos alle strømforbrukere for å bidra til mer korrekt avregning av strømforbruket, økt bevisstgjøring rundt eget forbruk og muligheter for mer tilpassede kontrakter i kraftmarkedet.

Arbeidet med evaluering av energiloven startet opp høsten 2006, jf. Soria Moria-erklæringen. Departementet vil i 2009 arbeide videre med evalueringen av energiloven.

Ny regulering av nettselskapenes økonomiske vilkår trådte i kraft fra 2007. Reguleringen skal legge til rette for effektiv drift, utvikling og utnyttelse av nettet. Samtidig skal hensynet til forsyningssikkerheten sikres. Statnett SF har investert i to mobile gasskraftanlegg som et virkemiddel i en svært anstrengt kraftsituasjon. Sikkerheten i overføring og distribusjon har fått økt oppmerksomhet de senere årene, særlig etter at ekstremvær har forårsaket skade.

Regjeringen har sikret offentlig eierskap til vannkraften gjennom den provisoriske anordningen som ble vedtatt i august 2007. Forslag til lovendringer i hjemfallssaken ble fremmet i Ot.prp. nr. 61 (2007-2008).

Det er et mål for regjeringen å sikre norsk kraftintensiv industri forutsigbare og gode rammebetingelser som kan legge til rette for langsiktig industriell aktivitet. Regjeringen er opptatt av å beholde og videreutvikle kraftintensiv industri i Norge. Det vises til omtale under punkt 8 i Del III.

Myndighetenes satsing på forskning og utvikling (FoU) innenfor energisektoren skal bidra til økt verdiskaping, energiomlegging og utvikling av internasjonalt konkurransedyktig kompetanse og næringsliv. Satsingen er et sentralt element i regjeringens visjon om at Norge skal være ledende innenfor utviklingen av miljøvennlig energi.

OED har etablert Energi21 - en helhetlig strategi for forskning og teknologiutvikling innenfor energisektoren. Strategien skal bidra til en samordnet, effektiv og styrket forsknings- og teknologiinnsats innenfor sektoren, der økt engasjement i energinæringen står sentralt. Det er oppnevnt et styre for Energi21 som skal drive prosessen videre. En viktig oppgave i 2009 vil være å konkretisere arbeidet i innsatsgrupper innenfor de prioriterte temaområdene i strategien.

Havbasert produksjon av fornybar energi er interessant på lang sikt. I tråd med klimaforliket arbeides det med en nasjonal strategi for kraft-

produksjon fra havmøller og andre former for marin fornybar energiproduksjon. OED har under utarbeidelse lovgrunnlag for konsesjonsprosesser for havbasert energiproduksjon. Enova og Norges forskningsråd satser sammen på demonstrasjon av teknologier for utnyttelse av nye fornybare energikilder offshore. Satsingen skal være langsiktig og målrettet og bygger på etablerte virkemidler i de to institusjonene. Ved å basere seg på etablerte virkemidler, vil ny notifikering til ESA ikke være nødvendig. Dette sikrer at det blir aktivitet på området i 2009.

Som en oppfølging av klimaforliket, har regjeringen for 2009 foreslått en samlet økning på 300 mill. kroner til forskning og utvikling innen fornybare energikilder og karbonfangst og -lagring. Regjeringen legger opp til en todelt satsing, der 110 mill. kroner går til Forskningscentre for miljøvennlig energi over OEDs budsjett, mens resten går til en bredesatsing med styrking av relevante forskningsprogrammer under ulike departementer. Av resterende økning går 55 mill. kroner til RENERGI-programmet og 20 mill. kroner til CLIMIT-programmet over OEDs budsjett. Dette innebærer en styrking av nevnte programmer med til sammen om lag 50 pst over OEDs budsjett.

Det er viktig å bidra til styrket internasjonalisering av den norske energinæringen. Dette vil være med på å vedlikeholde kompetanse og styrke rekrutteringen til bransjen, samt bidra til å videreutvikle det industrielle miljøet. Norsk spisskompetanse bidrar positivt til å utvikle kraftsektoren i utviklingsland med vannkraftpotensial. Norge har økt sitt engasjement i utviklingssamarbeidet innenfor kraftsektoren. Departementet har en tett dialog med energinæringen om disse spørsmålene. Energirådet, som ble etablert i 2007, er blitt et viktig forum hvor olje- og energiministeren kan møte bransjen for å drøfte spørsmål blant annet knyttet til internasjonalisering. I samarbeid med energinæringen tar departementet sikte på å opprette et samarbeidsprosjekt som skal fokusere på næringens internasjonale potensial.

1.3 Vannressurser og skredforebygging

Norge har store vannressurser. Den norske vassdragsnaturen har særlige kvaliteter, og Norge har et ansvar nasjonalt og internasjonalt for å verne om og forvalte denne naturarven. Produksjon og overføring av fornybar energi medfører miljøkonflikter, for eksempel ved inngrep i vassdrag og bruk av arealer. Regjeringen ønsker å øke den fornybare kraftproduksjonen, samtidig som naturmangfold, friluftsliv og store landskapsverdier sikres. For å forvalte vannkraftressursene på en økonomisk og

økologisk bærekraftig måte, er det sentralt at både nye og eksisterende vannkraftinstallasjoner utnyttes så effektivt som mulig innenfor miljømessig akseptable rammer. Forsyningssikkerhet, miljø og god ressursutnyttelse er viktige hensyn ved behandling av saker etter vannressurslovgivningen. Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) er den sentrale institusjonen i vannressursforvaltningen. NVEs sikkerhets- og miljøtilsyn skal kontrollere at sikkerhets- og miljøkrav blir fulgt. Regjeringen styrker dette arbeidet ytterligere i 2009. Regjeringen arbeider med spørsmålet om vern av Vefsna.

Endrede temperatur- og nedbørsforhold kan øke faren for flom og skred og påvirker vannkraftproduksjonen. Regjeringen prioriterer arbeidet for å kartlegge fareområder og forebygge skader fra flom, erosjon og skred langs vassdrag. Fra 1. januar 2009 samles og styrkes det statlige ansvaret for å forebygge ulykker som følge av andre typer skred under NVE. NVEs helhetlige modell for forebygging mot flom og vassdragsrelaterte skred vil bli lagt til grunn. Det er behov for oppbygging og utvikling av kompetanse, rutiner og systemer. Dette vil måtte skje over tid. Ved oppbyggingen av statlig bistand mot skredulykker vil kartlegging av skredfare og bistand til arealplanlegging bli prioritert. For å sikre en effektiv oppgaveløsning, vil arbeidet med skred i NVE være tett integrert med eksisterende oppgaver. NVEs regionkontorer vil være viktige i NVEs arbeid med å forebygge skred. Ved gjennomføring av oppgavene legges en risikobasert tilnærming til grunn. Innsatsen må prioriteres innen de til enhver tid gjeldende ressursrammer, basert på vurdering av nytte og kostnader. Det vises til nærmere beskrivelse i punkt 5 i del III.

Behovet for å redusere konsekvensene av klimaendringene må legges til grunn for statlig og kommunal planlegging. NVEs hydrologiske målinger og modelleringer er viktig grunnlagsinformasjon for kartlegging og varsling av flom og for beregninger av vannkraftressursene.

1.4 Klima og energi

Regjeringens visjon er at Norge skal være en miljø- og klimavennlig energinasjon, og være ledende innenfor utviklingen av miljøvennlig energi. Norge skal være i forkant i bruk av ny teknologi som sikrer høy ressursutnyttelse og minst mulig klimagass- og miljøutslipp.

En utfordring er å forene vår rolle som petroleumsprodusent og -eksportør med vår ambisjon om å være ledende i miljø- og klimapolitikken. Energi og klima integreres nå i sterkere grad på den inter-

nasjonale agenda. En hovedoppgave er å utvikle ny ren energi og å produsere fossile brensler uten at dette innebærer store CO₂-utslipp og således bidrar til klimaendringer. Norge arbeider for renest mulig produksjon av energi, både når det gjelder produksjon av fornybare og fossile energikilder, samt teknologisk utvikling for å bidra til reduksjon av globale klimagassutslipp.

Kampen mot klimaendringer og utfordringene knyttet til å dekke verdens energibehov er viktige årsaker til regjeringens satsing på fangst og lagring av CO₂. Regjeringen vil bidra til å utvikle fremtidsrettede og effektive teknologier slik at CO₂-håndtering kan realiseres nasjonalt og internasjonalt. Målet er at Norge skal være et foregangsland på området. Prosjektene på Mongstad og Kårstø handler ikke bare om å fange CO₂ fra gasskraftproduksjon i Norge, men om at Norge skal bidra til å utvikle kommersiell teknologi slik at flere land kan bruke denne teknologien for å redusere sine utslipp i forbindelse med stadig økende energiproduksjon.

Arbeidet med å realisere CO₂-håndtering på Mongstad er godt i gang. Testsenteret for fangst av CO₂ er første steg. Staten og StatoilHydro har som felles mål å etableres CO₂-løsninger innen utløpet av 2014 hensyn tatt til normal industripraksis for sikker og rasjonell gjennomføring av slike prosjekter. I testsenteret vil ulike teknologier for CO₂-fangst testes. Formålet er å vinne kunnskap og utvikle løsninger som kan redusere kostnadene og gi slik teknologi bred internasjonal anvendelse. Samarbeidsavtalen mellom DONG Energy, Gassnova, Shell, StatoilHydro og Vattenfall regulerer planlegging og forberedelser av testsenteret, og vil løpe fram til planlagt investeringsbeslutning som etter planen skal tas i fjerde kvartal 2008.

Gassnova arbeider med å forberede investeringsgrunnlaget for CO₂-fangstanlegget på Kårstø. Dette er et omfattende arbeid hvor forskjellige aspekter ved å bygge fangstanlegg for CO₂ på Kårstø inngår. Regjeringen vil ta stilling til investeringsbeslutningen når beslutningsgrunnlaget foreligger. Erfaringene knyttet til gasskraftverkets driftsmønster i tiden fremover vil måtte vektlegges når investeringsbeslutningen skal tas.

Det foreslås totalt bevilget 1 755 mill. kroner til videre arbeid med CO₂-håndtering på Kårstø og Mongstad og drift av Gassnova SF, som ivaretar statens interesser knyttet til CO₂-håndtering. I tillegg blir CLIMIT-programmet styrket med 20 mill. kroner til totalt om lag 150 mill. kroner. Det foreslås bevilget 20 mill. kroner til arbeid med CO₂-håndtering internasjonalt over OEDs budsjett. Samlet innebærer dette at det foreslås bevilget om lag 1 925 mill. kroner til arbeid med CO₂-håndter-

ing over OEDs budsjett for 2009, en økning på om lag 800 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2008.

Miljøhensyn har vært ivaretatt i norsk energi- og petroleumsproduksjon i en årrekke. De strenge kravene som har vært stilt til virksomheten innebærer at vi i dag har en miljøvennlig energi- og petroleumsvirksomhet som er godt rustet til å møte stadig strengere krav til miljøvennlig virksomhet.

Regjeringen fortsetter å legge vekt på å redusere CO₂-utslippene fra norsk sokkel. Fra 1. januar

2008 ble det norske kvotesystemet for klimagasser utvidet til å omfatte nær 40 pst. av Norges utslipp, og alle de norske petroleumsanleggene er nå inkludert i kvotesystemet. Samtidig ble det norske kvotesystemet tilsluttet EUs kvotesystem.

Det er et viktig mål å sørge for at utbyggingen av vind- og vannkraft skjer uten at naturmangfold, friluftsliv eller store landskapsverdier går tapt. Havbasert produksjon av fornybar energi er interessant på lang sikt, men det forutsetter en betydelig satsing på blant annet forskning, utvikling og demonstrasjon av nye teknologier.

2 Oversikt over budsjettforslaget

Utgifter fordelt på kapitler

(i 1 000 kr)					
Kap.	Betegnelse	Regnskap 2007	Saldert budsjett 2008	Forslag 2009	Pst. endr. 08/09
	Administrasjon				
1800	Olje- og energidepartementet	176 478	162 748	182 174	11,9
	<i>Sum kategori 18.00</i>	<i>176 478</i>	<i>162 748</i>	<i>182 174</i>	<i>11,9</i>
	Petroleum				
1810	Oljedirektoratet	304 413	445 400	468 800	5,3
	<i>Sum kategori 18.10</i>	<i>304 413</i>	<i>445 400</i>	<i>468 800</i>	<i>5,3</i>
	Energi og vannressurser				
1820	Norges vassdrags- og energi- direktorat	507 786	462 200	615 080	33,1
2490	NVE Anlegg	3 932	6 000	5 000	-16,7
	<i>Sum kategori 18.20</i>	<i>511 718</i>	<i>468 200</i>	<i>620 080</i>	<i>32,4</i>
	Energiomlegging				
1825	Omlegging av energibruk og energi- produksjon	10 092 392	690 500	10 692 500	1 448,5
	<i>Sum kategori 18.25</i>	<i>10 092 392</i>	<i>690 500</i>	<i>10 692 500</i>	<i>1 448,5</i>
	Teknologi og internasjonalisering				
1830	Forskning	465 168	468 300	601 800	28,5
1831	Miljøvennlig gassteknologi	91 812	81 800		-100,0
1832	Internasjonalisering	20 850	22 350	22 350	0,0
1833	CO ₂ -håndtering	88 213	995 000	1 856 800	86,6
	<i>Sum kategori 18.30</i>	<i>666 043</i>	<i>1 567 450</i>	<i>2 480 950</i>	<i>58,3</i>
	Statlig petroleumsvirksomhet				
1870	Petoro AS	222 000	242 000	252 000	4,1
2440	Statens direkte økonomiske engasje- ment i petroleumsvirksomheten	21 051 561	26 300 000	26 700 000	1,5
	<i>Sum kategori 18.70</i>	<i>21 273 561</i>	<i>26 542 000</i>	<i>26 952 000</i>	<i>1,5</i>
	<i>Sum utgifter</i>	<i>33 024 604</i>	<i>29 876 298</i>	<i>41 396 504</i>	<i>38,6</i>

Inntekter fordelt på kapitler

					(i 1 000 kr)
Kap.	Betegnelse	Regnskap 2007	Saldert budsjett 2008	Forslag 2009	Pst. endr. 08/09
	Administrasjon				
4800	Olje- og energidepartementet	1 057 610	2 800	2 700	-3,6
	<i>Sum kategori 18.00</i>	<i>1 057 610</i>	<i>2 800</i>	<i>2 700</i>	<i>-3,6</i>
	Petroleum				
4810	Oljedirektoratet	93 141	56 200	58 900	4,8
	<i>Sum kategori 18.10</i>	<i>93 141</i>	<i>56 200</i>	<i>58 900</i>	<i>4,8</i>
	Energi og vannressurser				
4820	Norges vassdrags- og energidirektorat	113 403	107 100	122 650	14,5
4829	Konsesjonsavgiftsfondet	157 400	130 000	136 000	4,6
5490	NVE Anlegg	515	2 000	500	-75,0
5582	Sektoravgifter under Olje- og energidepartementet		15 700	6 500	-58,6
	<i>Sum kategori 18.20</i>	<i>271 318</i>	<i>254 800</i>	<i>265 650</i>	<i>4,3</i>
	Energiomlegging				
4825	Omlegging av energibruk og energiproduksjon		431 000	431 000	0,0
	<i>Sum kategori 18.25</i>		<i>431 000</i>	<i>431 000</i>	<i>0,0</i>
	Teknologi og internasjonalisering				
4831	Miljøvennlig gassteknologi	91 812	91 800		-100,0
4833	CO ₂ -håndtering			91 800	
	<i>Sum kategori 18.30</i>	<i>91 812</i>	<i>91 800</i>	<i>91 800</i>	<i>0,0</i>
	Statsforetak				
4860	Statnett SF	2 797	1 800	220	-87,8
5680	Innskuddskapital i Statnett SF	152 000	283 000	595 000	110,2
	<i>Sum kategori 18.60</i>	<i>154 797</i>	<i>284 800</i>	<i>595 220</i>	<i>109,0</i>
	Statlig petroleumsvirksomhet				
5440	Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten	132 286 751	128 200 000	161 900 000	26,3
5685	Aksjer i StatoilHydro ASA	14 005 699	15 773 000	16 940 000	7,4
	<i>Sum kategori 18.70</i>	<i>146 292 450</i>	<i>143 973 000</i>	<i>178 840 000</i>	<i>24,2</i>
	<i>Sum inntekter</i>	<i>147 961 128</i>	<i>145 094 400</i>	<i>180 285 270</i>	<i>24,3</i>

Programkategori 18.00 Administrasjon

Kategorien omfatter bevilgninger til Olje- og energidepartementets drift, herunder prosjektmidler til utredninger og beslutningsstøtte, samt oppdrags- og samarbeidsvirksomhet. Videre omfatter kategorien støtte til Norsk Oljemuseum.

Det foreslås totalt bevilget om lag 182,2 mill. kroner i 2009, en økning på om lag 19,4 mill. kroner sammenlignet med saldert budsjett for 2008. Økningen har først og fremst sammenheng med en styrking av OEDs driftsbudsjett som følge av behov for økt bemanning. Videre er driftstilskudet til Norsk Oljemuseum økt med 2 mill. kroner.

For 2009 budsjetteres det med om lag 2,7 mill. kroner i inntekter under OED.

Programkategori 18.10 Petroleum

Kategorien omfatter bevilgninger til Oljedirektoratet (OD) som i hovedsak er knyttet til drift, oppdrags- og samarbeidsvirksomhet, undersøkelser og måleteknisk tilsyn på kontinentalsokkelen.

Det foreslås totalt bevilget 468,8 mill. kroner i 2009, en netto økning på om lag 23,4 mill. kroner sammenlignet med saldert budsjett 2008. Økningen har først og fremst sammenheng med at det foreslås bevilget 200 mill. kroner til seismikkinnsamling i området Nordland VII og Troms II. Videre er det foreslått en styrking av ODs arbeid med oppfølging av arealbruk på sokkelen.

For 2009 budsjetteres det med 58,9 mill. kroner i inntekter under programkategori 18.10.

Programkategori 18.20 Energi og vannressurser

Kategorien omfatter bevilgninger til Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) og NVE Anlegg. Fra og med 2009 inneholder kategorien også bevilgninger knyttet til skredforebygging.

Det foreslås totalt bevilget om lag 620 mill. kroner i 2009, en økning på 151,9 mill. kroner sammenlignet med saldert budsjett 2008. Økningen har blant annet sammenheng med en styrking av oppgaver og funksjoner knyttet konsesjonsbehandling, forvaltning og analyser knyttet til energiomlegging, klimatiltak og fornybar energi. Videre er budsjettet økt som følge av at NVE overtar ansvaret for de statlige forvaltningsoppgavene knyttet til skredforebygging fra 1. januar 2009. Videre er tilskudd til utjevning av overføringstariffer doblet fra 30 til 60 mill. kroner i 2009.

For 2009 budsjetteres det med 265,7 mill. kroner i inntekter under programkategori 18.20.

Programkategori 18.25 Energiomlegging

Kategorien omfatter bevilgninger knyttet til omlegging av energibruk og energiproduksjon. Bevilgningene omfatter overføring til Energifondet, tilskudd til bygging av infrastruktur for å legge til rette for økt bruk av naturgass i Norge, tilskudd til elektrisitetssparing i husholdninger og kontingentutgifter m.v. knyttet til EU-programmet CIP (Competitiveness and Innovation Programme).

Det foreslås bevilget 10 692,5 mill. kroner over statsbudsjettet til energiomlegging i 2009, en økning på 10 002 mill. kroner sammenlignet med saldert budsjett 2008. Det foreslås å gjøre et nytt kapitalinnskudd på 10 mrd. kroner i Grunnfond for

energieffektivisering og fornybar energi, slik at samlet innskudd blir til sammen 20 mrd. kroner i Grunnfondet. Videre foreslås det bevilget 40 mill. kroner i tilskudd til elektrisitetssparing i husholdninger. Det avsettes til sammen 10 mill. kroner til innføring av bygningsdirektivet i 2009.

For 2009 budsjetteres det med 431 mill. kroner i inntekter under programkategori 18.25.

Programkategori 18.30 Teknologi og internasjonalisering

Kategorien omfatter bevilgninger til forskning som består av overføring til Norges forskningsråd, forvaltningsrettet energi- og vannressursforskning i regi av NVE og internasjonale samarbeids- og utviklingstiltak. Videre omfatter kategorien bevilgninger til CO₂-håndtering og internasjonalisering. Gassnova SFs driftsbevilgning bevilges også under denne programkategorien.

Det foreslås totalt bevilget om lag 2 481 mill. kroner til teknologi og internasjonalisering i 2009, en netto økning på 913,5 mill. kroner sammenlignet med saldert budsjett 2008. Endringen knytter seg til økte bevilgninger til CO₂-håndtering med totalt om lag 780 mill. kroner, herunder CO₂-håndteringsprosjektene på Mongstad og Kårstø. Videre er bevilgningene til forskning økt med netto 133,5 mill. kroner. Forskning og utvikling innen fornybare energikilder og karbonfangst og -lagring er til sammen økt med 185 mill. kroner over Olje- og energidepartementets budsjett.

Det foreslås bevilget 22,35 mill. kroner til internasjonalisering, en videreføring sammenlignet med saldert budsjett 2008. Bevilgningen til internasjonalisering består i hovedsak av tilskudd til INTSOK og Petrad, samt prosjektmidler.

For 2009 budsjetteres det med 91,8 mill. kroner i inntekter under programkategori 18.30.

Programkategori 18.60 Statsforetak

Kategorien omfatter inntekter fra utbytte og garantiprovisjon fra Statnett SF.

Totalt anslås inntektene fra Statnett SF til om lag 595,2 mill. kroner i 2009, en økning på 310,4 mill. kroner sammenlignet med saldert budsjett 2008. Økningen har sammenheng med høyere anslag for utbytte for regnskapsåret 2008 enn tilfellet var for regnskapsåret 2007. Utbytte fra Statnett SF foreslås satt til 595 mill. kroner, en økning på 312 mill. kroner sammenlignet med saldert budsjett 2008. Forslaget er basert på et utbytte på 50 pst. av konsernets resultatanslag etter skatt justert for mer-/mindreinntekt etter skatt. Inntekter fra garantiprovisjon budsjetteres til kr 220 000 i

2009, en reduksjon på 1,58 mill. kroner sammenlignet med saldert budsjett 2008.

Programkategori 18.70 Statlig petroleumsvirksomhet

Kategorien omfatter bevilgninger til Petoro AS, Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten (SDØE) og utbytte fra StatoilHydro ASA.

Det budsjetteres med 26,7 mrd. kroner i utgifter til statens direkte økonomiske engasjement i 2009, hvorav 25,2 mrd. kroner er investeringer. Dette er en økning på 400 mill. kroner sammenlig-

net med saldert budsjett 2008. Inntekter under SDØE budsjetteres til 161,9 mrd. kroner for 2009, en økning på 33,7 mrd. kroner sammenlignet med saldert budsjett 2008. Inntektsanslaget for 2009 er utarbeidet på grunnlag av en gjennomsnittlig oljepris på kr 500 per fat. I budsjettet for 2009 legges det foreløpig til grunn et utbytte fra StatoilHydro ASA på 16,940 mrd. kroner, som er en teknisk fremskriving av utbyttet som ble utbetalt fra StatoilHydro ASA i 2008.

Det foreslås bevilget 252 mill. kroner i driftstilskudd til Petoro i 2009, en økning på 10 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2008.

2.1 Bruk av stikkordet «kan overføres»

Under Olje- og energidepartementet blir stikkordet foreslått knyttet til disse postene utenom postgruppe 30-49

(i 1 000 kr)

Kap.	Post	Betegnelse	Overført til 2008	Forslag 2009
1800	21	Spesielle driftsutgifter	13 151	34 400
1810	21	Spesielle driftsutgifter	49 219	261 800
1820	21	Spesielle driftsutgifter	9 162	56 000
1820	22	Flom- og skredforebygging	9 104	115 800
1820	60	Tilskudd til skredforebygging		10 000
1820	73	Tilskudd til utjevning av overføringstariffer		60 000
1825	21	Spesielle driftsutgifter	15 993	31 500
1825	70	Tilskudd til elektrisitetssparing i husholdninger	29 000	40 000
1825	74	Naturgass	51 800	30 000
1830	22	Forvaltningsrettet forskning og utvikling	4 157	22 000
1830	70	Internasjonale samarbeids- og utviklingstiltak	983	10 300
1832	70	Internasjonalisering	70	22 350
1833	21	Spesielle driftsutgifter	178 158	765 000
1833	22	CO ₂ -håndtering, internasjonalt		20 000

Stikkordet «kan overføres» benyttes fordi utbetaling på en inngått avtale eller tilsagn om tilskudd i 2009 helt eller delvis kan foretas i 2010 eller senere budsjettår for å sikre at alle vilkår i avtalen eller tilsagnet er oppfylt før utbetaling finner sted.

Når det gjelder kap. 1820, post 22 og kap. 1825, post 74 kan bruk av stikkordet i tillegg begrunnes ut fra at bevilgningen gjelder bygg, anlegg og materiell.

Del II
Budsjettforslag

Programområde 18 Olje- og energiformål

Programkategori 18.00 Administrasjon

Olje- og energidepartementet

Departementet ivaretar rollen som sekretariat for den politiske ledelsen, innehar rollen som sektorforvalter, utøver etatsansvar for Oljedirektoratet (OD) og Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE), og har ansvar for statlig eieroppfølging av Enova SF, Gassnova SF, Statnett SF, Petoro AS, Gassco AS og StatoilHydro ASA. Videre har Olje- og energidepartementet (OED) ansvaret for forvaltningen av Energifondet, Grunnfond for fornybar energi og energieffektivisering, Kongsessjonsavgiftsfondet, Fond for miljøvennlig gassteknologi, Fond for Climit og Statens petroleumsforsikringsfond.

Olje- og energidepartementet (OED) er organisert i fire avdelinger; Energi- og vannressursavdelingen, Olje- og gassavdelingen, Avdeling for klima, industri og teknologi og Økonomi- og administrasjonsavdelingen.

Departementet hadde 130 tilsatte per 1. mars 2008, fordelt på 69 kvinner og 61 menn. Til sammen utgjorde dette om lag 127 årsverk³.

OED har energiråd ved ambassaden i Washington og ved Norges delegasjon til EU i Brussel, energi- og miljøråd ved ambassaden i Moskva og en energimedarbeider ved OECD-delegasjonen i Paris. Det planlegges opprettet en energiråd for Midtøsten-regionen ved ambassaden i Abu Dhabi.

Resultatmål 2009

Petroleum

Departementet vil bidra til høy leveransesikkerhet for olje og gass fra norsk kontinentalsokkel.

Departementet vil bidra til effektivitet og verdiskaping ved utnyttelse av norske olje- og gassres-

surser, slik at lønnsom virksomhet kan opprettholdes i et langsiktig perspektiv.

En forutsetning for å realisere de store verdiene i uoppdagede ressurser er at industrien får tilgang til prospektive leteområder på kontinentalsokkelen. Regjeringen planlegger tildeling av 20. konsesjonsrunde våren 2009. I tillegg vil tildeling av TFO 2008, tildeling i forhåndsdefinerte områder i modne deler av kontinentalsokkelen, bli gjennomført tidlig i 2009.

Departementet vil foreta en effektiv behandling av fremlagte planer for utbygging, anlegg og drift, samt disponering.

Det er i dag 58 olje- og gassfelt i produksjon på norsk sokkel. Potensialet for økt oljeutvinning fra disse feltene er betydelig. Departementet vil følge opp rettighetshavernes drift og utvikling av feltene for å sikre en effektiv ressursutnyttelse. På bakgrunn av innrapporterte data fra operatørselskapene gjennomfører departementet og OD årlig en prestasjonsindikatoranalyse av utviklingen i modne områder. Sammen med myndighetenes deltakelse på såkalte styringskomitémøter, danner denne analysen grunnlaget for hvordan myndighetene skal prioritere oppfølgingen av hvert enkelt felt.

Regjeringen har som en oppfølging av Soria Moria-erklæringen satt i gang et arbeid med en nasjonal strategi for petroleumsnæringen. Departementet vil i samarbeid med partene i næringen arbeide videre med denne strategien.

Myndighetene vil følge med på hvordan samenslåingen mellom Statoil og Hydros petroleumsvirksomhet påvirker virksomheten på norsk sokkel, leverandørindustrien og forskningsmiljøene. Som et ledd i nevnte strategiarbeid er departementet i gang med å kartlegge strukturendringer i leverandørindustrien.

Departementet vil bidra til at Gassco AS er en effektiv og nøytral operatør for gasstransportsystemet.

Departementet tar sikte på å implementere forskriftsendringer for ytterligere å effektivisere prosessene for gassinfrastrukturutvikling på norsk

³ Kilde: Statens sentrale tjenestemannsregister, bemanningsoversikt per 1. mars 2008. Det er fem tilsatte på lederlønnkontrakt som ikke er med i denne oversikten, det vil si to kvinner og tre menn.

sokkel. Det er et viktig anliggende for myndighetene å sørge for at slike utviklingsprosesser ivaretar de helhetlige hensyn i forhold til transport av tredjepartsgass og den eksisterende gassinfrastrukturen på norsk sokkel. Det legges opp til at Gassco skal ha en sentral rolle i å sikre at de helhetlige hensyn er ivarettatt.

Det vises til Stortingets anmodningsvedtak nr. 270, 15. mars 2005 knyttet til realisering av gassrør til Grenland. Gassco arbeider videre med gassrøret fra Kårstø til Østlandet, Vest-Sverige og Danmark (Skanled). Arbeidet finansieres av de involverte selskaper. Investeringsbeslutning for rørledningen er ventet i 2009.

Det vises til Stortingets anmodningsvedtak nr. 440, 8. juni 2005 hvor Stortinget ber regjeringen om å «utarbeide en stortingsmelding der det legges opp til en helhetlig gjennomgang av norsk infrastruktur og norsk gassforvaltning. Det ses på framtidige transportløsninger for norsk gass der de samfunnsmessige sidene tillegges betydelig vekt». Olje- og energidepartementet planlegger å fremlegge en stortingsmelding i løpet av første halvår 2009. Meldingen vil blant annet omfatte temaet Stortinget tar opp i sitt vedtak nr. 440, 8. juni 2005, herunder utviklingen av den norske gassinfrastrukturen og Gasscos rolle. Videre vil det bli gitt en omtale av Skanled som et konkret gassinfrastrukturprosjekt for å sikre gass til industriell bruk på Østlandet.

Departementet vil gjennom rapporterings- og kontrollordninger sørge for at landets importerende og/eller raffinierende oljeselskaper oppfyller sine beredskapslagringsforpliktelser i henhold til lov av 18. august 2006 nr. 61 om beredskapslagring av petroleumsprodukt.

Departementet vil på vegne av staten beholde andeler i utvinningstillatelser som tildeles på bakgrunn av lønnsomhetspotensialet og verdiskapingsmuligheter i den enkelte tillatelse.

Departementet vil følge opp og bidra til at Petoro ivaretar SDØE på en effektiv måte.

Departementet vil ivareta statens eierinteresser i StatoilHydro ASA med fokus på en langsiktig, strategisk videreutvikling av selskapet og verdiskaping for alle aksjonærer.

Energi og vannressurser

Kraftsystemet er sårbart for svingningene i vannkraftproduksjonen. Departementet vil bidra til å bedre forsyningssikkerheten for elektrisitet. Det er særlig viktig å bedre kraftsituasjonen i enkelte regioner der overføringsnett og produksjonskapasitet ikke er dimensjonert for større forbruksøkninger.

Departementet vil prioritere konsesjons- og klagebehandlingen av produksjonsanlegg og overføringsledninger, og vil også rette oppmerksomheten mot energiomleggingspolitikken slik at satsingen på elektrisitet og varme fra fornybare energikilder og energieffektivisering gir best mulige resultater. Departementet vil følge utviklingen i det nordiske og nord-europeiske kraftmarkedet nøye. Et sentralnett med tilstrekkelig kapasitet i hele landet er en forutsetning for en stabil og effektiv kraftutveksling, jf. Innst. S. nr. 9 (2007-2008).

Departementet vil bidra til en effektiv og miljøvennlig energiforsyning. Det er viktig at det samlede regelverket i kraftsektoren fremmer effektivitet i markedet samtidig som det bidrar til miljøvennlige løsninger. Den økonomiske reguleringen av infrastruktur er viktig for sikkerhet og effektivitet i kraftmarkedet og i det samlede energisystemet. Reguleringen står sentralt i departementets arbeid. Reguleringene omfatter både overførings- og fordelingsnettet for elektrisitet, fjernvarmenettet og gassrør på land.

Departementet vil i 2009 arbeide videre med evalueringen av energiloven. Arbeidet ble igangsatt i 2006.

Regjeringen fører en aktiv og ambisiøs politikk for å fremme en miljøvennlig energiomlegging. Enova og Energifondet er departementets viktigste verktøy for å stimulere til en målrettet energiomlegging.

Regjeringen har økt støtten til fornybar energi og energieffektivisering vesentlig og departementet vil arbeide for at Enova oppnår gode resultater på grunnlag av de økte økonomiske rammene. Enovas forvaltning av Energifondet er regulert som en fire-årig avtale mellom Enova og departementet. Her fastsettes blant annet målene for Enovas virksomhet.

OED vil bidra til å forvalte vannressursene på en økonomisk og økologisk bærekraftig måte. OED er et sentralt fagdepartement innenfor forvaltningen av vann- og arealressurser i Norge. Styrking og effektivisering av NVEs konsesjonsbehandling har ført til at effektiv behandlingstid per sak er redusert, og at antallet ferdigbehandlede søknader per år er økt. Departementet vil fortsatt arbeide for å sikre at gode prosjekter blir raskt og effektivt behandlet.

Målet er å fremme en totalt sett best mulig ressursutnyttelse, med færrest mulig miljørelaterte konflikter og konflikter med andre brukerinteresser. Departementet vil følge opp arbeidet med strategien for miljø, estetikk og lokalsamfunn i forbindelse med kraftledninger. Videre vil departementet følge opp arbeidet med å styrke koordineringen av utbyggingen av nett og produksjon. Departe-

mentet vil også videreføre arbeidet med å etablere regelverk og prosesser for offentlig godkjenning av fornybar energiproduksjon til havs.

Sikring av samfunnet mot vassdragsulykker skal være høyt prioritert også i 2009. Fra 2009 vil departementet også få ansvar for den statlige bistanden til å forebygge skred og skader etter skred som ikke er knyttet til vassdrag. Departementet vil sørge for at samlingen av virkemidler fra andre departementer blir hensiktsmessig organisert og gjennomført, og at NVEs bistand til forebygging gradvis bygges opp etter en helhetlig modell, jf. punkt 5 i del III.

Departementet legger stor vekt på internasjonalt samarbeid på energiområdet, spesielt EØS-samarbeidet og arbeidet med direktiver som er relevante for energi- og vannressursforvaltningen i ulike faser fra forslagsstadiet til endelig vedtak og eventuell gjennomføring i Norge. Departementet vil blant annet arbeide videre med tiltaksplanen for den kraftintensive industrien innenfor rammen av EØS-avtalen, jf. punkt 8 i del III.

Flere av direktivene som er vedtatt i EU vil bli gjenstand for gjennomføring i EØS-avtalen. Det gjelder blant annet energitjenestedirektivet, forsyningssikkerhetsdirektivet og eco-design direktivet. Dette vil kreve et betydelig arbeid for gjennomføring i Norge. Bygningsenergidirektivet er vedtatt innlemmet i EØS-avtalen, og innføringen av energimerkeordningen og energivurderingen av klimaanlegg og kjeler vil komme i gang i løpet av 2009. Sammen med direktivet om å fremme fornybar energi, og energimarkedsdirektivene som medfører rapporteringsforpliktelser, representerer disse direktivene arbeidskrevende prosesser som departementet vil prioritere. Økt oppmerksomhet om energipolitikk i EU kan bety at nye direktiver blir vedtatt og blir gjenstand for EØS-håndtering i 2009.

Det vises til Stortingets anmodningsvedtak nr. 396, 8. juni 2005, hvor Stortinget ber regjeringen «iverksette tiltak for å dempe den negative virkningen for de kraftforedlende bedrifter som har fått økte utgifter på grunn av økning i påslaget på nettariffen».

OED har som redegjort for i St.meld. nr. 4 (2006-2007) vurdert flere modeller for utforming av påslaget på nettariffen. Utformingen av påslaget

for nettariffen har også vært diskutert med ESA. En løsning må være robust i forhold til EØS-avtalen. OED vil komme tilbake til et konkret forslag med løsning.

Klima, internasjonalisering og teknologi

I sin satsing på internasjonalisering vil OED fortsatt støtte og samarbeide med INTSOK og Petrad.

Petrad forventes å øke sin virksomhet med hensyn til programmet Olje for Utvikling. Departementet vil samarbeide med Petrad om kvalitetssikring av eksisterende og nye tjenestetilbud. Departementet vil bidra med faglig ressurser til både koordinering og gjennomføring av Olje for Utvikling.

Energirådet vil arbeide for næringsutvikling og økt verdiskaping innenfor fornybar energi. Bransjen skal sammen med myndighetene bidra til å styrke Norges stilling som en ledende energinasjon. Energirådet skal konsentrere seg om følgende områder:

- samhandling/klyngetenkning innenfor fornybar energi,
- internasjonalisering av næringen,
- kompetansebevaring og -utvikling og
- teknologiutvikling.

Regjeringen vil fortsatt satse på forskning og teknologiutvikling på petroleumsområdet, for å sikre langsiktig verdiskaping og industriell konkurransekraft i olje- og gassnæringen. I tråd med klimaforliket vil departementet legge større vekt på klima i petroleumsforskningen.

Departementet vil styrke forskning og utvikling på energiområdet, særlig rettet mot fornybare energikilder og karbonfangst og -lagring.

I 2006 tok daværende olje- og energiminister initiativ til å få gjennomført en utredning om muligheter og risiko knyttet til bruk av thorium til energiproduksjon på lang sikt. OED ga Norges forskningsråd i oppdrag å sette ned et utvalg som skulle lage en slik utredning. Thoriumutvalget leverte sin rapport 15. februar 2008. Rapporten ble sendt på høring med frist ultimo mai 2008. 45 høringsuttalelser er mottatt. OED vil ta opp saken på en hensiktsmessig måte i en kommende stortingsmelding fra OED.

Kap. 1800 Olje- og energidepartementet

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2007	Saldert budsjett 2008	Forslag 2009
01	Driftsutgifter	121 124	123 112	139 275
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	49 354	33 136	34 400
71	Tilskudd til Norsk Oljemuseum	6 000	6 500	8 500
	Sum kap. 1800	176 478	162 748	182 175

Vedrørende 2008

Ved Stortingets vedtak av 20. juni 2008 ble post 01 Driftsutgifter økt med 5 mill. kroner. Videre ble post 21 Spesielle driftsutgifter redusert med 2 mill. kroner, jf. St.prp. nr. 59 og Innst. S. nr. 270 (2007-2008).

Post 01 Driftsutgifter

Det foreslås bevilget om lag 139,3 mill. kroner under posten i 2009, en økning på om lag 16,2 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2008.

Foruten ordinær pris- og lønnsjustering (7 mill. kroner) foreslås driftsbudsjettet økt for å muliggjøre økt bemanning. Bemanningen i departementet foreslås styrket innenfor blant annet områder som fornybar energi, klagebehandling, skredforebygging, klima og CO₂-håndtering. Økt bemanning innebærer også økte driftsutgifter og nødvendige ombygginger.

Post 21 Spesielle driftsutgifter, kan overføres

For å løse sine oppgaver er departementet avhengig av tilgang til fremtredende og dyktige kunnskapsmiljøer i Norge og internasjonalt for å supplere egen fagkompetanse og saksbehandlingskapasitet.

Midlene under denne posten nyttes hovedsakelig til ulike typer utredninger og analyser, uavhengige vurderinger og evalueringer, beslutningsstøtte og annen støtte av tidsbegrenset karakter knyttet til oppgaver innenfor departementets ansvarsområde.

Det foreslås bevilget 34,4 mill. kroner under posten i 2009, en netto økning på om lag 1,3 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2008. Økningen har i hovedsak sammenheng med at det avsettes midler til informasjonstiltak om klima og energi under posten i 2009.

OED arbeider med flere store utredningsoppgaver, blant annet forvaltningsplanen for Norskehavet, evaluering av energiloven med oppfølging

mv. I tillegg vil departementet arbeide for å kartlegge sysselsetting i energinæringene, det vil si både innenfor olje og gass- og fornybarsektoren. Videre omfatter posten også utgifter knyttet til utviklingsprosjekter innen IEA innenfor petroleumssektoren og innenfor fangst og lagring av CO₂.

OED har inngått en samarbeidsavtale med NORAD om bruk av OEDs faglige ressurser innen petroleumssrelatert utviklingssamarbeid. Samarbeidsvirksomheten budsjetteres til om lag 1 mill. kroner i 2009, jf. kap. 4800, post 03. I tilknytning til oppdrags- og samarbeidsvirksomheten foreslås det at bevilgningen for 2009 kan overskrides mot tilsvarende merinntekter under kap. 4800, post 03 Oppdrags- og samarbeidsvirksomhet, jf. Forslag til vedtak II.

Kongen har i 2008 fullmakt til å overskride bevilgningen til dekning av meglerhonorar og utgifter til faglig bistand ved statlig kjøp/salg av aksjeposter, rådgivning samt andre endringer som kan få betydning for eierstrukturen i StatoilHydro ASA. Fullmakten foreslås videreført i 2009, jf. Forslag til vedtak III. Det vises for øvrig til omtale under kap. 5685 Aksjer i StatoilHydro ASA.

Videre foreslås det en fullmakt til å pådra forpliktelser for inntil 7,0 mill. kroner utover gitt bevilgning, jf. Forslag til vedtak VI.

Post 71 Tilskudd til Norsk Oljemuseum

Norsk Oljemuseum (NOM) er en stiftelse med formål å være et nasjonalt senter for formidling av informasjon og kunnskap om petroleumsvirksomhetens utvikling og betydning for det norske samfunn. En av NOMs viktigste oppgaver er å dokumentere den norske oljehistorien gjennom å bringe frem, bearbeide og lagre relevant historisk kildemateriale. Til dette arbeidet hører bibliotekets boksamling, arkivmateriale, foto og film fra oljevirksomheten, gjenstandssamlingen, samt dokumentasjons- og forskningsprosjekter.

Museet ble åpnet i 1999 og har gjennom de ni første driftsårene hatt en betydelig utvikling i sine aktiviteter både innenfor dokumentasjon og fors-

kning, skole- og publikumsrettede tilbud. Gjennom de siste fem årene har museet satset bevisst på å utvikle utstillingene mer i retning av vitensenterpedagogikken. Dette innebærer i praksis å invitere til interaksjon med publikum og dermed gjøre utstillingene mer engasjerende. Særlig har dette vært et aktuelt virkemiddel overfor målgruppen barn og unge. Det er mål at museets vitensenterutstillinger skal bidra til å stimulere interessen for teknologi og naturvitenskap blant utdanningssøkende ungdom.

I 2007 tok museet imot 84 997 gjester. Dette var en økning på 14,3 pst. fra 2006 (74 309), og er et av de beste besøkstallene som er notert siden åpningen i 1999. Organisert besøk fra skoleklasser utgjorde om lag 10 pst. av dette besøkstallet. Et stadig breiere pedagogisk tilbud, kombinert med at alle undervisningstilbud er gratis (gjennomført fra 2004), gjør museet attraktivt som et «utvidet klasserom». Undervisningsopplegg tilbys til alle klassetrinn - fra småskole til den videregående skolen. Dette medfører at museet også fungerer om et bindeledd mellom skoleverk og industri ved å synliggjøre petroleumsvirksomhetens historiske og fag-

lig-tematiske tilhørighet, men også dens behov for framtidig kompetanse.

I løpet av de siste seks årene er det gjennomført store dokumentasjonsprosjekter som «Kulturminne Ekofisk» (2002-2005) og «Kulturminne Frigg» (2005-2008), begge finansiert av operatørselskapene ConocoPhillips og Total. «Kulturminne Statfjord» (2008-2011) er under oppstart i samarbeid med StatoilHydro. I tillegg til dette arbeider museet for tiden med to andre større prosjekter som «Nordsjødykkingen og pionerdykkerne» på oppdrag fra Arbeids- og inkluderingsdepartementet, og «Kulturminner i norsk petroleumsvirksomhet» på oppdrag fra Olje- og energidepartementet, Oljedirektoratet og Oljeindustriens Landsforening. Begge disse prosjektene skal ferdigstilles i 2009. Arbeidet med denne type prosjekter skaper både en genuin historisk dokumentasjon og et grunnlag for å utvikle nye utstillinger. Prosjektene gir også museet viktige inntekter og skaper gode relasjoner med eksterne samarbeidspartnere både innen industrien og kulturminnevernet.

Driften finansieres gjennom en kombinasjon av egne inntekter, sponsorinntekter/fondsmidler og offentlige tilskudd.

Tabell 3.1 Finansiering av Norsk Oljemuseum

Betegnelse	Regnskap 2007	Budsjett 2008	Budsjett 2009
Offentlig finansiering i pst.	35,8 pst.	34,9 pst.	42,7 pst.
Billettinntekter	3 880 000	3 200 000	3 500 000
Tilskudd fra Stavanger kommune	1 663 000	1 700 000	1 700 000
Tilskudd fra OED	6 000 000	6 500 000	8 500 000
Sponsorfond/Forskningsfond	1 545 000	2 000 000	2 000 000
Prosjektinntekter	4 703 000	6 870 000	4 200 000
Diverse inntekter	3 592 000	3 200 000	3 500 000
Sum inntekter	21 383 000	23 470 000	23 900 000

Det foreslås bevilget 8,5 mill. kroner i driftsstøtte til NOM i 2009, en økning på 2 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2008. Den foreslåtte

økningen av driftstilskuddet for 2009 vil innebære at den offentlige støtten økes til nesten 43 pst. av budsjetterte inntekter.

Kap. 4800 Olje- og energidepartementet

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2007	Saldert budsjett 2008	Forslag 2009
02	Ymse inntekter	1 052 041		
03	Oppdrags- og samarbeidsvirksomhet	2 361	1 000	1 050
10	Refusjoner	548		
16	Refusjon av fødselspenger/adopsjonspenger	1 189		
18	Refusjon av sykepenger	639		
70	Garantiprovisjon, Gassco	832	1 800	1 650
	Sum kap. 4800	1 057 610	2 800	2 700

Post 03 Oppdrags- og samarbeidsvirksomhet

Posten omfatter inntekter knyttet til OEDs samarbeidsavtale med NORAD om rådgivning innen petroleumsrelatert utviklingssamarbeid.

Det budsjetteres med 1,049 mill. kroner i inntekter under oppdrags- og samarbeidsvirksomheten i 2009.

Post 70 Garantiprovisjon, Gassco

Staten som eier av Gassco AS garanterer for skader og tap på mottaksterminalene på kontinentet som oppstår som følge av forsettelige handlinger hos ledende personell i Gassco innenfor en samlet ramme på inntil 1 mrd. kroner, jf. St.prp. nr. 69 og Innst. S. nr. 230 (2006-2007).

Det foreslås at garantien videreføres i 2009, jf. Forslag til vedtak VIII.

Garantipremien settes til 70 pst. av forsikringspremien på Gasscos ordinære ansvarsforsikring. Med dagens premie på om lag 2,36 mill. kroner tilsvarende dette om lag 1,65 mill. kroner per år. Garantiprovisjonen for 2009 budsjetteres dermed til 1,65 mill. kroner.

Resultatrapport 2007 for Olje- og energidepartementet**Petroleum**

OED har i 2007 opprettholdt fokuset på tildeling av leteareal. TFO 2007 (tildeling i forhåndsdefinerte områder i modne deler av kontinentalsokkelen) ble utlyst høsten 2007, og tildeling ble gjennomført 8. februar 2008. Det var betydelig interesse for konsesjonsrunden, og et stort antall tillatelser (52) ble tildelt. Det er et stort potensial for å påvise nye mindre, infrastrukturnære ressurser i de modne delene av Nordsjøen, Norskehavet og Barentshavet. Dette forklarer den betydelige interessen for å

lete i disse områdene. Departementet forbeholdt SDØE-andeler i elleve utvinningstillatelser på vegne av staten.

I 2007 startet produksjonen på feltene Blane, Enoch, Ormen Lange og Snøhvit. Det ble foretatt myndighetsgodkjennelse for utbygging og drift av feltene Alve, Gjøa, Rev, Skarv, Volund, Vega og Vega Sør.

OED og OD gjennomførte i 2007 den årlige prestasjonsindikatoranalysen som en del av oppfølgingen av felt i modne områder. OED har også arbeidet med en oppdatering av veilederen for plan av utbygging og drift. Hensikten med oppdateringen er å kodifisere eksisterende praksis i utvikling av plan for utbygging og drift samt å tydeliggjøre hvilke krav som stilles til operatør og lokale myndigheter i utviklingen og godkjennelsen av denne.

OED har fulgt opp Gasscos utredninger av mulighetene for et gassrør fra Kårstø til Østlandet, Sverige og Danmark, kalt Skanled. Ulike industri- og energiselskaper signerte i 2007 intensjonsavtaler om fullfinansiering av rørledningen samt reservasjon av rørets transportkapasitet.

OED solgte i 2006 sine beredskapsbeholdninger av petroleumsprodukter. Da beholdningene ikke ble fysisk lastet ut før i 2007, ble inntektene fra salget regnskapsført i 2007. Ansvaret for å holde beredskapslager av petroleumsprodukter er nå overført til den enkelte produsent eller importør.

Styrene i Statoil ASA og Norsk Hydro ASA meddelte 18. desember 2006 at de anbefalte sammenslåing av Statoil og Hydros petroleumsvirksomhet. Stortinget sluttet seg til sammenslåingsplanen 8. juni 2007. Selskapenes generalforsamlinger godkjente sammenslåingsplanen 5. juli 2007. Sammenslåingen av Statoil og Hydros petroleumsvirksomhet ble gjennomført med virkning fra 1. oktober 2007.

Energi og vannressurser

Også i 2007 var det stor politisk oppmerksomhet om sentrale sider ved energipolitikken. Særlig var dette knyttet til hjemfallssaken, energiomleggingspolitikken og industrikraftspørsmål. Departementet brukte mye ressurser i arbeidet med disse problemstillingene.

Det var i 2007 også stor oppmerksomhet om enkeltprosjekter og økt kraftetterspørsel fra petroleumssektoren. Det ble bestemt at videreutvikling av Valhall skulle skje med kraft fra land. I desember 2007 ga NVE konsesjon til legging av kabel mellom Gjøa og Mongstad, jf. omtale under punkt 7 i del III.

Forslag om endringer i energiloven for gjennomføring av direktiv om bygningers energibruk (byggningsenergidirektivet) ble sendt på høring i juni 2007. I lovforslaget ble det lagt opp til å innføre en energimerkeordning for bygg.

Som en oppfølging av endringene i energiloven og EUs direktiv om fornybar energi ble forslag til ny forskrift om opprinnelsesgarantier sendt på høring våren 2007. Forskriften ble vedtatt i desember 2007 og trådte i kraft 1. januar 2008. I henhold til forskriften kan kraftprodusentene få såkalte opprinnelsesgarantier for sin produksjon. Forbrukerne får mulighet til å sikre seg at de handler kraft med leverandører som prioriterer fornybar kraftproduksjon.

Departementet forberedte en strategi for økt bruk av bioenergi som ble lagt fram våren 2008.

Departementet forberedte også en ny støtteordning til fornybar elektrisitet, men ordningen ble lagt til side etter at det i forbindelse med avtalen om klimameldingen ble enighet om å gjenoppta drøftingene med Sverige om grønne sertifikater, jf. behandlingen av St.meld. nr. 34 (2006-2007) om norsk klimapolitikk. Departementet startet etter dette arbeidet med å styrke investeringsstøtteordningen for vindkraft, og tok kontakt med svenske myndigheter om et felles elsertifikatmarked.

ESAs godkjenning av notifiseringen av Enova SF ble fulgt opp med en gjennomgang av prosjekter som har blitt støttet tidligere, for å undersøke om bevilget støtte var i tråd med vedtaket. Departementet ferdigstilte i 2007 en evaluering av Enova og Energifondet. Denne ble presentert i revidert nasjonalbudsjett for 2007. Avtalen mellom departementet og Enova ble prolongert for ett år, blant annet fordi det oppsto usikkerhet om framtidig støtteordning for fornybar elektrisitet.

Arbeidet med evaluering av energiloven startet opp høsten 2006, jf. Soria Moria-erklæringen. Gjennomgangen av regelverket har blant annet tatt for seg samfunnets behov for en optimal og sikker

distribusjon av elektrisk kraft i hele landet. Vilkår for ny kraftproduksjon, disponering av vannmagasinene, vilkårene for utvikling av varmesektoren og energieffektivitet på forbrukssiden ble utredet i 2007. Interesserte aktører og fagmiljø ble invitert til å komme med innspill. Det ble gjennomført eksterne utredninger, seminar og brede høringsmøter.

Departementet fulgte opp gjennomføringen av NVEs nye inntektsrammeregulering.

EU-Kommisjonen arbeider med en ny ordning (ITC (Inter TSO compensation mechanism)) for å kompensere de systemansvarlige for transittkostnader ved kraftoverføring mellom land. Dagens ordning er basert på historiske beløp, ikke på en anerkjent standard beregningsmetode. Departementet overleverte sitt syn til kommisjonen med visse kritiske kommentarer. Blant annet som en konsekvens av dette har Kommisjonen varslet at alle alternativer skal vurderes på nytt.

Departementet arbeidet med å finne ordninger for norsk kraftintensiv industri innenfor rammen av EØS-avtalen. Det vises i denne sammenheng til omtale i St.prp. nr. 69 (2006-2007) Tilleggsbevilgninger og omprioriteringer i statsbudsjettet 2007.

EFTA-domstolen avsa 26. juni 2007 dom i hjemfallssaken. For å sikre etterlevelse av dommen i påvente av endelige lovendringer, ble det sommeren 2007 arbeidet med løsninger for å bringe norsk rett i samsvar med dommen. 10. august 2007 vedtok regjeringen med umiddelbar virkning en provisorisk anordning etter Grunnloven § 17 som etter regjeringens syn brakte hjemfallsordningen i samsvar med dommen i EFTA-domstolen og EØS-avtalen. Samtidig ble det startet opp arbeid med utkast til Odelstingsproposisjon til erstatning for den provisoriske anordningen.

Borgarting lagmannsrett avsa 26. november 2007 dom i rettsaken mellom Hafslund Nett AS og staten vedrørende de økonomiske følgene av stormen på Østlandet 16. august 2001. Hafslund Nett AS anket dommen til Høyesteretts kjæremålsutvalg 20. desember 2007. I kjennelse av 5. februar 2008 nektet Kjæremålsutvalget anken fremmet. Departementets vedtak i saken er med dette stadfestet.

16. april 2007 falt Høyesteretts dom i rettssaken mellom Norsk Hydro og staten vedrørende gyldigheten av departementets oppfølging av Stortingets vedtak om å ta skatter ut av beregningsgrunnlaget for konsesjonskraftprisen. Departementets vedtak i saken ble kjent gyldig.

Det har vært en sterkt økende pågang av meldinger og søknader om konsesjon til nye vind- og vannkraftverk samt utvidelser av sentral- og regionalnettet de siste årene. Arbeidet med conse-

sjons- og klagebehandling har vært prioritert også i 2007. Samlet ble det ved kongelig resolusjon gitt konsesjon til fire nye vannkraftprosjekter tilsvarende en produksjonsøkning på anslagsvis 140 GWh/år, mens to fikk avslag ved kongelig resolusjon. Det ble gitt endelig konsesjon til installasjon av nytt aggregat 2 på 250 MW i Svartisen kraftverk. I tillegg avgjorde departementet 17 klagesaker om små vannkraftverk, hvorav tolv konsesjoner ble stadfestet (om lag 150 GWh/år) og fem fikk avslag. Dette kommer i tillegg til endelige konsesjoner og fritak fra konsesjonsplikt meddelt av NVE på anslagsvis 620 GWh/år. Fem større opprustings- og utvidelsesprosjekter fikk konsesjon til utbygging med en samlet produksjon på om lag 360 GWh/år. Til sammen ga dermed departementet og NVE klarsignal til vannkraftprosjekter med en samlet årlig produksjon på om lag 1,2 TWh.

Oppfølging av prosessene rundt styrking av konsesjonssystemet var et viktig arbeidsområde i 2007. Departementet fastsatte sommeren 2007 retningslinjer for små vannkraftverk som NVE skal bruke i konsesjonsbehandlingen og som også gir råd til fylkeskommuner som ønsker å utarbeide regionale planer for små vannkraftverk. Sammen fastsatte OED og Miljøverndepartementet retningslinjer for planlegging og lokalisering av vindkraftanlegg. En faglig veileder for regionale planer for vindkraft ble sendt på høring i 2007.

Departementet har fulgt opp NVEs arbeid med sikkerhet i vassdrag gjennom å delta i arbeidet med ny damsikkerhetsforskrift, gjennom beredskapsarbeid i forbindelse med flommen på Østlandet sommeren 2007 samt gjennom rutinemessig oppfølging av NVEs sikringstiltak i vassdrag. Departementet ledet høsten 2007 en utredning av statlig skredorganisering. Prosessene rundt utarbeidelsen av ny planlov, ny naturmangfoldslov, gjennomføring av EUs vanndirektiv og vurdering av EUs flomdirektiv har vært viktige arbeidsoppgaver i 2007.

Departementet behandlet i 2007 om lag 22 saker etter industrikonsesjonsloven og vassdragsreguleringsloven knyttet til omorganiseringer i kraftforsyningen, erverv av vannfallsrettigheter og aksjer i selskaper med konsesjonspliktige vannfallsrettigheter, og endringer i konsesjonsvilkår. I tillegg sluttbehandlet departementet 25 saker etter energiloven, oreigningsloven og naturgassforskriften.

Forslag til endringer i naturgassforskriften som følge av gassmarkedsdirektiv II ble sendt på høring i august. Endringene ble vedtatt 2. februar 2008 og trådte i kraft samme dato.

Som en følge av at Norge hadde formannskapet i Nordisk Ministerråd i 2006, ledet OED arbeidet basert på handlingsplanen for det nordiske energisamarbeidet for perioden 2006-2009.

Klima, internasjonalisering og teknologi

Departementet har bidratt til Nordområdestrategien, herunder samarbeidet med INTSOK for å legge forholdene til rette for næringsutvikling i nord med vekt på markedsmulighetene for SMB i Russland og spesielt Barentsregionen.

Departementet har deltatt i styringsgruppen for Olje for Utvikling og samarbeidet med INTSOK og Petrad for sikre at begge organisasjonene bidrar med sin fagkompetanse i Olje for Utvikling.

Departementet har foretatt en kartlegging av aktørene og hovedutfordringene innenfor fornybar energi. Det ble sammen med næringen opprettet et arbeidsutvalg som la grunnlaget for opprettelsen av Energirådet. I de regelmessige møtene i Energirådet møter statsråden og øvrig ledelse i departementet et representativt utvalg av toppledere i energinæringen for å drøfte hvordan man i fellesskap kan møte utfordringer knyttet til blant annet internasjonalisering, forskning og rekruttering til næringen.

Arbeidet med å følge opp den nasjonale FoU-strategien for petroleumsnæringen (OG21) fortsatte i 2007. Det ble opprettet et nytt styre til OG21, i tillegg til at revisjon av strategien ble startet opp.

Departementet startet i 2006 opp arbeidet med å etablere en helhetlig strategi for forskning og teknologiutvikling innenfor energisektoren, senere kalt Energi21. I februar 2007 ble det opprettet en strategigruppe ledet av næringen, som besto av representanter fra energiselskaper, leverandørindustrien, forskningsmiljøene og myndighetene. Strategigruppen hadde som oppgave å komme opp med en bred og samlende FoU-strategi med tilhørende innsatsområde innen utgangen av januar 2008.

I 2005 ble det inngått en samarbeidserklæring mellom Norge og Storbritannia. Erklæringen beskriver de to landenes ønske om å etablere felles prinsipper som grunnlag for hvordan prosjekter for fangst og lagring av CO₂ i Nordsjøbassenget kan reguleres. Erklæringen opprettet North Sea Basin Task Force som en operativ gruppe mellom myndigheter og industri som fikk i oppgave å komme med forslag til slike felles prinsipper. North Sea Basin Task Force hadde flere møter i 2006 og 2007 og utarbeidet en rapport som ble overlevert i juni 2007.

Programkategori 18.10 Petroleum

Oljedirektoratet

Oljedirektoratet (OD) har en sentral rolle i forvaltningen av olje- og gassressursene på norsk kontinentalsokkel og er et viktig rådgivende organ for OED. OD utøver forvaltningsmyndighet i forbindelse med undersøkelser etter og utvinning av petroleumsförekomster på sokkelen. Det omfatter også myndighet til å fastsette forskrifter og fatte vedtak i henhold til regelverket for petroleumsvirksomheten. I samarbeid med andre myndigheter skal OD sikre at petroleumsvirksomheten følges opp på en helhetlig måte, slik at vedtak knyttet til de ulike faser av virksomheten blir iverksatt på en forutsigbar og kostnadseffektiv måte for rettighetshaverne.

Sammen med OED er OD sektorforvalter for petroleumsvirksomheten og skal bidra til en helhetlig etterlevelse av de rammer som etableres for virksomheten gjennom vedtak i Stortinget og av regjeringen. Utfordringene for ressursmyndighetene er økende, blant annet gjennom en fordobling av antall utvinningstillatelser de siste ti år og sammenslåingen av Statoil og Hydros petroleumsvirksomhet.

OD har hovedkontor i Stavanger og lokalt kontor i Harstad. OD hadde 190 tilsatte per 1. mars 2008, fordelt på 81 kvinner og 109 menn, til sammen om lag 184 årsverk⁴.

Hovedmål og resultatmål

Ut fra myndighetenes hovedmål i energipolitikken for olje- og gassvirksomheten, er følgende mål fastsatt for OD:

«OD skal bidra til størst mulig verdier for samfunnet fra olje- og gassvirksomheten gjennom en forsvarlig ressursforvaltning, med forankring i sikkerhet, beredskap og ytre miljø.»

Innenfor ressursforvaltningsområdet er hovedmål, mål og strategier omtalt innledningsvis i denne proposisjonen. Dette skal i årene fremover

ligge til grunn for ODs virksomhet og underbygges av årlige resultatmål.

For øvrig planlegger og styrer OD sin virksomhet utover ett budsjettår. Planene tilrettelegger for langsiktige strategier og reflekterer eksterne og interne utfordringer.

Resultatmål 2009

Utfordringene på norsk kontinentalsokkel er nå i hovedsak knyttet til å påvise mer av de uoppdagede petroleumsförekomstene og øke utvinningen av olje og gass for felt som er i drift. For å øke oljeutvinningen har OD satt som mål at oljereservene skal økes med 5 mrd. fat ekstra i perioden 2005-2015.

Med sammenslåingen av Statoil og Hydros petroleumsvirksomhet har et sentralt utredningsmiljø forsvunnet, og myndighetenes tilgang på viktig informasjon er redusert. ODs rolle som pådriver overfor og oppfølger av StatoilHydro ASA er blitt mer krevende. OD er derfor blitt tilført ekstra ressurser for å øke kompetanse og kapasitet og slik sikre en tettere oppfølging av StatoilHydro. Dette innebærer blant annet at OD skal vurdere egen arbeidsmetodikk for oppfølging av selskapet.

I 2009 skal OD arbeide for en forsvarlig ressursforvaltning ved at det skal:

- a) letes og finnes mer, ved å:
 - legge forholdene til rette for rask og effektiv utforskning.
 - oppdatere og gi best mulige anslag for uoppdagede ressurser.
 - gjennomføre 20. konsesjonsrunde og tildeling i forhåndsdefinerte områder, herunder anbefale og følge opp vilkår ved tildeling av nye utvinningstillatelser.
 - følge opp St.meld. nr. 8 (2005-2006) Helhetlig Forvaltningsplan Barentshavet (HFB), blant annet gjennom innsamling av seismikk i Nordland VII og Troms II og geologisk tolking av denne.
 - tette kunnskapshull og utvikle nye letemuligheter, slik at nye leteområder gjøres tilgjengelige.
 - bidra til å avklare ressurspotensialet i nordområdene, herunder lage et bedre bilde av ressurspotensialet rundt Jan Mayen.

⁴ Kilde: Statens sentrale tjenestemannsregister, bemanningsoversikt per 1. mars 2008.

- b) utvinnes mer, ved aktivt å bidra til at uttak av petroleum skjer på en kostnadseffektiv måte, at eksisterende infrastruktur utnyttes på en effektiv måte og at det skjer en samordning på tvers av utvinningstillatelser. Med basis i ODs roller vil direktoratet:
- prioritere arbeidet med å øke utvinningen fra eksisterende felt, blant annet gjennom etablering av et forum for myndighetene og næringen.
 - være en aktiv pådriver for at alle funn blir vurdert, og at utbyggingsplaner tar hensyn til alle ressurser i nærliggende områder.
 - gjennom område- og sokkelvurderinger påvirke rettighetshaverne til å utvikle ressurser i funn og felt optimalt på tvers av utvinningstillatelsene.
 - bidra til en langsiktig utvikling av norsk kontinentalsokkel gjennom anbefaling av nye utbyggingsløsninger og være en pådriver for at ulike utvinningsstrategier blir utredet, herunder en avveining mellom olje- og gass-uttak.
 - være en pådriver for utbygging av tidskritiske ressurser, slik at eksisterende infrastruktur utnyttes effektivt og i tråd med tredjepartsforskriften.
 - videreføre og evaluere verktøyet PIAF (Pre-stasjonsindikatoranalyse for felt) for å få en god oversikt over driftsutfordringer både på felt- og sokkelnivå, samt bruke dette i prioriteringen av ODs oppfølging av felt i drift.
 - være pådriver for en raskere utvikling av klimavennlig teknologi og stimulere til at slik teknologi tas i bruk i bruk.
 - fokusere på kostnadsutviklingen på norsk kontinentalsokkel, følge opp at rettighetshaverne arbeider for økt kostnadseffektivitet og gi innspill til kost-/nyttevurderinger i forbindelse med myndighetstiltak.
 - bidra til samarbeid om teknologiutvikling, blant annet gjennom innspill til OG21, bruk av samarbeidsforumet FORCE og gjennom ulike seminarer i egen regi.
 - prioritere å følge opp utviklingen av Statoil-Hydro på norsk sokkel og utvikle egen arbeidsmetodikk for oppfølging av selskapet.
- c) sikre et godt fakta- og kunnskapsgrunnlag ved å:
- samle inn data i egen regi, inkludert seismikk og grunne borehull, gjennomføre analyser og scenarioarbeid og formidle kunnskap om kontinentalsokkelen og petroleumsvirksomheten til overordnet myndighet og næringen.
 - ha oversikt og gi anslag over petroleumssressene, produksjon, kostnader og utslipp både for leting, utbygging, drift og fjerning.
 - rapportere om tariffnivå, CO₂- og arealavgift og rettighetshaverne på sokkelen.
 - lette tilgjengeligheten av informasjon og data i alle faser av virksomheten.
 - bidra til utarbeidelse og revisjon av forvaltningsplaner, herunder planer for Barentshavet, Norskehavet og Nordsjøen.
 - videreføre arbeidet med norsk sokkels yttergrense.
 - Følge opp arealbruk på sokkelen, blant annet ved å initiere og følge opp kommersielle og vitenskapelige undersøkelser, herunder etablere krav i regelverket om sporing av seismisk fartøy.
 - øke kunnskapsgrunnlaget gjennom datainnsamling, analyser og scenarier.
 - føre tilsyn med fiskal kvantumsmåling.
- d) ivareta en bærekraftig utvikling, ved å:
- være pådriver for at aktiviteten drives mer energieffektivt og arbeide med muligheten for å forsyne norsk sokkel med kraft fra land.
 - være pådriver for at det i forbindelse med nye utbyggingsprosjekter foretas kost-/nyttevurderinger og at best tilgjengelig teknologi (BAT) velges.
 - arbeide for ivaretagelse av det ytre miljø gjennom utredninger av teknologiske muligheter.
 - sikre en god sameksistens mellom petroleum- og fiskerivirksomheten i forbindelse med innsamling av seismikk blant annet gjennom videreføring av samarbeidet med Fiskeridirektoratet og Statens forurensningstilsyn.
 - ha oversikt over kostnader og ressursmessige konsekvenser og effekter av ulike utslippsreducerende tiltak.
 - gi innspill og faglige råd om CO₂-håndtering
 - ha oversikt over beredskapssituasjonen ved uforutsette hendelser og forsynings- og leveranseevnen for norsk kontinentalsokkel.
- OD har også oppgaver knyttet til myndighetenes internasjonale virksomhet, der direktoratet samarbeider med UD/NORAD og OED innenfor aktiviteter knyttet til gjennomføring av bilaterale samarbeidsavtaler. For å tilpasse seg utfordringene og mangfoldet i oppgavene på norsk kontinentalsokkel legger OD stor vekt på organisasjonsutvikling.

Kap. 1810 Oljedirektoratet

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2007	Saldert budsjett 2008	Forslag 2009
01	Driftsutgifter	182 722	190 200	202 000
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	118 267	250 200	261 800
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	3 424	5 000	5 000
	Sum kap. 1810	304 413	445 400	468 800

Vedrørende 2008

Ved Stortingets vedtak av 20. juni 2008 ble post 01 Driftsutgifter økt med 8,5 mill. kroner. Videre ble post 21 Spesielle driftsutgifter redusert med 43,5 mill. kroner, jf. St.prp. nr. 59 og Innst. S. nr. 270 (2007-2008).

Post 01 Driftsutgifter

Det foreslås bevilget 202 mill. kroner under posten i 2009, en økning på 11,8 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2008. Foruten pris- og lønnsjustering av driftsbudsjettet (9,4 mill. kroner) knytter økningen seg til oppfølging av arealbruk på sokkelen.

Leiekontrakten for OD utløper i 2011. Videre er det behov for renovering av bygningsmassen blant annet på grunn av omfattende fuktskader på hele fasaden. Det geologiske arkivet i OD (steinlageret) må i tillegg utvides som følge av at det ikke er mer plass for lagring av geologisk prøvemateriale fra sokkelen. Ny husleieavtale for OD forventes å medføre økte utgifter fra og med 2011 som ikke kan dekkes innenfor eksisterende budsjettramme på posten. Det fremmes derfor forslag om at OED får fullmakt til å godkjenne at OD inngår en ny husleieavtale som pådrar staten forpliktelser på inntil 10 mill. kroner utover gjeldende bevilgningsnivå på posten, jf. Forslag til vedtak VII.

Post 21 Spesielle driftsutgifter, kan overføres

(i 1 000 kr)

Betegnelse	Regnskap 2007	Saldert budsjett 2008	Forslag 2009
Tilsyn med petroleumsvirksomheten	1 859	3 100	3 100
Oppdrags- og samarbeidsvirksomhet	67 991	37 100	38 700
Undersøkelser mv.	48 418	210 000	220 000
Sum post 21	118 267	250 200	261 800

Det foreslås bevilget 261,8 mill. kroner under posten i 2009, en økning på 11,6 mill. kroner i forhold til saldert budsjett i 2008.

Tilsyn med petroleumsvirksomheten

Forslaget omfatter primært utgifter til måleteknisk tilsyn og lisensmøter. I tillegg utgifter til eksterne konsulenter. Utgiftene refunderes fullt ut av operatørselskapene. Tilsyn med petroleumsvirksomhetene budsjetteres til 3,1 mill. kroner i 2009, en videføring av saldert budsjett 2008.

Oppdrags- og samarbeidsvirksomhet

Utgifter tilknyttet oppdrags- og samarbeidsvirksomheten omfatter oppgaver innenfor dataforvaltning og utvinningsteknologi. Videre omfatter det utgifter knyttet til ODs samarbeidsavtale med NORAD om rådgivning innenfor petroleumsvirksomhet for utviklingsland.

Oppdrags- og samarbeidsvirksomheten budsjetteres til 38,7 mill. kroner i 2009, en økning på 1,6 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2008, jf. kap. 4810, post 02.

I tilknytning til oppdrags- og samarbeidsvirksomheten foreslås det at bevilgningen for 2009 kan overskrides mot tilsvarende merinntekter under kap. 4810, post 02 Oppdrags- og samarbeidsvirksomhet, jf. Forslag til vedtak II.

Undersøkelser mv.

Posten dekker geologiske og geofysiske prosjekter knyttet til ODs kartlegging av kontinentalsokelen samt nødvendig spesialprogramvare for geologiske studier og analyser, vedlikehold av kartleggingsverktøy, og ODs andel av samarbeidsprosjektene DISCOS og FORCE.

Undersøkelser budsjetteres med 220 mill. kroner i 2009, en økning på 10 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2008. Bevilgningen for 2009 vil i hovedsak dekke arbeidet med videre geologisk kartlegging av Nordland VII og Troms II. Videre skal bevilgningen også dekke utgifter knyttet til følgeforskning på seismikkens virkninger på fisk i

forbindelse med ODs seismikkinnsamling i Nordland VII og Troms II sommeren 2009.

Post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, kan overføres

Petroleumsindustrien er ledende i bruk av informasjonsteknologi og anses for å være en av Norges viktigste kunnskapsnæringer. OD har vært en pådriver for utvikling av gode løsninger for effektiv tilrettelegging og deling av informasjon med næringen. Sentrale områder er effektiv kommunikasjon og felles data- og informasjonslagring. Arbeidet med å gjøre viktige felles fagdata tilgjengelige og utvikling av nye elektroniske nettverk i oljeindustrien er prioriterte områder. Disse områdene inngår også i ODs samlede behov for effektive løsninger for elektronisk arkivering. Felles for alle løsningene er at de krever stor datakraft.

Det foreslås bevilget 5 mill. kroner under posten i 2009, en videreføring av saldert budsjett for 2008.

Kap. 4810 Oljedirektoratet

(i 1 000 kr)				
Post	Betegnelse	Regnskap 2007	Saldert budsjett 2008	Forslag 2009
01	Gebyrinntekter	15 628	9 500	10 100
02	Oppdrags- og samarbeidsvirksomhet	65 004	36 500	38 100
03	Refusjon av tilsynsutgifter	6 948	10 200	10 700
08	Inntekter barnehage	22		
10	Refusjoner	3 473		
15	Refusjon arbeidsmarkedstiltak	296		
16	Refusjon av fødselspenger/adopsjonspenger	592		
17	Refusjon lærlinger	45		
18	Refusjon av sykepengen	1 133		
	Sum kap. 4810	93 141	56 200	58 900

Vedrørende 2008

Ved Stortingets vedtak av 20. juni 2008 ble post 01 Gebyrinntekter økt med 6,5 mill. kroner, jf. St.prp. nr. 59 og Innst. S. nr. 270 (2007-2008).

Post 01 Gebyrinntekter

Det budsjetteres med gebyrinntekter på 10,1 mill. kroner i 2009, en økning på 0,6 mill. kroner i for-

hold til saldert budsjett 2008. Økningen har sammenheng med prisjustering av posten.

Post 02 Oppdrags- og samarbeidsvirksomhet

Posten omfatter inntekter knyttet til ODs oppdrags- og samarbeidsvirksomhet, herunder samarbeidsavtalen med NORAD om rådgivning innenfor petroleumsforvaltning for utviklingsland.

Det budsjetteres med 38,1 mill. kroner i inntekter under oppdrags- og samarbeidsvirksomheten i

2009, en økning på 1,6 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2008, jf. kap. 1810, post 21.

Post 03 Refusjon av tilsynsutgifter

Posten dekker rettighetshavernes refusjon til OD for utgifter i forbindelse med tilsyn med petroleumsvirksomheten innenfor ressursforvaltningsområdet. Refusjonene er knyttet til utgiftspostene 01 Driftsutgifter og 21 Spesielle driftsutgifter.

Refusjon av tilsynsutgifter budsjetteres med 10,7 mill. kroner, en økning på 0,5 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2008. Økningen har sammenheng med prisjustering av posten.

Resultatrapport 2007

Resultatmål 1: Leting

OD har bidratt til planlegging av 20. konsesjonsrunde og gjennomført TFO 2007, med et samlet areal på 51 935 km². I alt 46 selskaper søkte om tildeling, og det ble sendt ut tilbud om 52 nye utvinningstillatelser. OD har også utarbeidet anbefaling av areal som bør inkluderes i TFO 2008.

OD har videre oppdatert 2006-analysen om effekten av nye ordninger som er innført i tildelingspolitikken de senere år. En evaluering av utvinningstillatelser, der rettighetshaverne har foretatt borebeslutninger og tillatelser som er «droppet», er oppdatert, samt andre analyser som: andel av de samlede letekostnadene fordelt på ulike selskapstyper, andel av kjøp og bytte av eierandeler med mer.

I forbindelse med arbeidet med TFO2007 har OD gjennomført en analyse av utvinningstillatelser hvor det har vært lav leteaktivitet, såkalte brakke tillatelser. Denne analysen omfatter tillatelser der operatøren har søkt om nye tildelinger i TFO2007. Hensikten var å ha fokus på utforskning av allerede tildelt areal og benytte resultatet i forbindelse med forhandlingsmøtene med selskaper som søker om nytt areal.

I alt ble 13 nye selskaper prekvalifisert som rettighetshaver eller operatør på norsk sokkel i 2007.

Det er opprettet en arbeidsgruppe med Fiskeridirektoratet for å gjennomgå problemstillinger knyttet til innsamling av seismikk i forhold til regelverk og sameksistens mellom fiskeri- og oljenæringen, samt utarbeide forslag til tiltak.

OD har gjennomført planleggingen og administrert innsamlingen av totalt 2 615 km² 2D seismikk i Nordland VII og Troms II. På grunn av et stramt marked for leie av seismikkfartøy, forsinkelse ved oppstart samt en begrenset periode for innsamling, ble kun en del av det opprinnelige seismikkprogrammet på 7 200 km² samlet inn. OD har i

2007 også arbeidet med neste års innsamling av seismikk. Seismisk tolkning av eksisterende og nye data er startet opp. Arbeidet så langt er konsentrert om Troms II. Tolkningen og evalueringen av ressurspotensialet i Nordland VII og Troms II vil bli basert på all seismikk fra området, både tidligere innsamlet og ny, og vil ikke bli sluttført før 2010.

Resultatmål 2: Utvinning

OD har vurdert flere funn som er i planleggingsfasen med tanke på utbyggingsplaner og konseptvalg, med særlig vekt på oppfølging av funn og prospekter som ligger på grensen mellom Norge og Storbritannia. OD behandlet i 2007 PUD/PAD for to store utbyggingsprosjekter: Gjøa, Vega og Vega Sør samt Skarv og Idun. I tillegg er PUD for Alve og Yme gjenåpning behandlet. Ved slutten av 2007 behandler OD PUD for 6507/11-8 Yttergryta.

I en områdestudie i Sleipner-området har OD fokusert på viktigheten av å ha god oversikt over alle mulighetene i området for videre bruk av Sleipneranleggene og gitt innspill i forbindelse med myndighetsbehandling av søknad om lisensforlengelse for Sleipner-lisensene. OD har gjennomgått utfordringene på Åsgard-feltet og vil i det videre arbeid følge opp problemstillinger knyttet til feltets kompleksitet, herunder CO₂-problematikken og strømningsproblematikken Midgard-Åsgard B.

OD har i 2007 i samarbeid med OED gjennomført andre runde med PIAF. Det er lagt ned et omfattende arbeid knyttet til å videreutvikle metodikk og presentasjonsformat. Hvert enkelt felts prestasjon måles relativt i forhold til hele feltporteføljens samlede prestasjoner, slik at gode resultater synliggjøres i større grad enn før. En målsetning er at resultatene benyttes til forbedringsarbeid i utvinningstillatelsene.

OD har i 2007 gjort en innsamling og kartlegging av data knyttet til gjenværende olje, som det ikke er vedtatte planer for. For hvert av de 41 oljefeltene har en nå kunnet gjøre et estimat for hvordan denne oljen grovt kan inndeles i mobil olje og immobil olje. Dette har meget stor betydning for hvilke metoder det må fokuseres på i et langsiktig perspektiv for å utvinne mest mulig. For å utvinne deler av den oljen som er estimert som immobil, må det anvendes nye metoder i forhold til dagens. OD vil følge dette videre opp i sine møter med rettighetshaverne og i andre egnede fora.

I forbindelse med evaluering og modning av reservoarer for lagring av CO₂ har det vært fokus på optimal lokalisering i forhold til felt og områder med mulighet for bruk av CO₂ til økt oljeutvinning.

OD har sammen med Gassnova, Gassco og NVE arbeidet med en mulighetsstudie for transport og lagring av CO₂ fra Kårstø og Mongstad. OD har ansvar for injeksjon og lagring. En stor del av arbeidet har vært kartlegging og tolkning av Johansen- og Utsira-formasjonen som mulige lagringsalternativer.

OD har foretatt en egen vurdering av potensialet for økt oljeutvinning på Troll-feltet. Som en konsekvens av denne informerte OED høsten 2007 rettighetshaverne om at de ikke kunne regne med å få produksjonstillatelse for økte gassvolumer på Troll. Rettighetshaverne vedtok så å stanse utredningene om akselerert gassuttak fra feltet.

OD har arrangert et E-driftforum der temaene blant annet var integrert planlegging, nye forretningsmodeller og driftsformer, verdi og måling av E-drift og integrerte operasjoner brukt i HMS og fiskal måling.

OD har etablert en egen gruppe til å følge utviklingen av StatoilHydro. Dette for å bidra til å sikre at ressurskravene i regelverket blir implementert i det nye selskapets styringssystemer og følge opp at de etterleves.

Resultatmål 3: Fakta- og kunnskapsgrunnlaget

Oppdaterte letemodeller ble publisert i Ressursrapporten 2007, og oppdatert prognose for produksjon av olje og gass de neste tre år ble innrapportert til Nasjonalbudsjettet 2008.

OD, Statens forurensningstilsyn, Norges vassdrags- og energidirektorat og Petroleumstilsynet har utarbeidet en felles rapport om kraft fra land. OD ledet arbeidet med å oppdatere NVE/OD rapporten om elektrifisering av innretninger på sokkelen fra 2002.

Ressursrapporten 2007 ble publisert. Rapporten inneholder de faste oppdateringene for ressurser, prognoser og utviklingen av letevirksomheten. Utover disse inneholdt rapporten en oppdatering av anslaget over uoppdagede ressurser, samt to spesialtema, henholdsvis en grundig beskrivelse av alle letemodellene og en beskrivelse av fire alternative scenarier for utviklingen på norsk sokkel.

OD har utarbeidet en sokkelanalyse for å bidra til en tidsriktig og langsiktig god utvikling av felt og infrastruktur i Norskehavet, Tampen- og Trollområdet. Utviklingen innenfor disse områdene ses

i sammenheng for å sikre gode helhetlige løsninger, der utviklingen av infrastrukturen gjensidig påvirker hverandre. Videre har OD i samarbeid med OED utarbeidet en ny PUD/PAD-veileder.

OD har bidratt aktivt i ulike FoU-fora for å sikre nødvendig forskning, slik at nye og lønnsomme metoder kan tas i bruk. OD har bidratt og gitt innspill i FORCE, OG21, Petromaks og DEMO2000.

Resultatmål 4: Ytre miljø

I 2007 har OD arbeidet med å sikre effektive forvaltningssystemer for måling og kontroll av CO₂-utslipp for det kommende kvotesystemet. Videre har det vært arbeidet med hensiktsmessige reguleringsregimer og krav i forbindelse med utslippstillatelser til luft og sammenhengen mellom utslipps- og produksjonstillatelser. Det er også gjennomført større utredninger om kraft fra land og av transportløsninger for deponering av CO₂ fra gasskraftverk.

OD innkrever areal- og CO₂-avgift fra kontinentalsokkelen. Nytt regelverk for arealavgift trådte i kraft fra og med 1. januar 2007, og OD har behandlet 54 søknader fra elleve operatører om fritak for arealavgift for områder som avgrenser forekomstene som er inkludert i PUD.

OD har gjennomført tilsyn og oppfølging av fiskal måling knyttet til anlegg i drift. I samarbeid med Justervesenet er det utført måleteknisk tilsyn på Statoil Mongstad og Statoil Kårstø.

Resultatmål 5: Beredskap og sikkerhet

Varslingsrutinene som er etablert mellom OED og OD fungerer etter de prosedyrer og retningslinjer som er etablert og innøvd. Antall varslinger vedrørende hendelser ligger på om lag samme nivå som året før.

Resultatmål 6: Internasjonal virksomhet

ODs arbeid med institusjonsutvikling i utviklingsland som har påvist eller har muligheter for petroleumbaserte aktiviteter videreføres nå under programmet «Olje for Utvikling».

OD har i tillegg hatt betydelig aktivitet mot Russland. Dette arbeidet er finansiert av UD. Det har vært begrenset aktivitet knyttet til oppfølging av MoU-avtaler.

Programkategori 18.20 Energi og vannressurser

Norges vassdrags- og energidirektorat

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) er et forvaltningsorgan med ansvar for forvaltningen av energi- og vannressursene i Norge. NVE har hovedkontor i Oslo og fem regionkontorer i henholdsvis Tønsberg, Hamar, Førde, Trondheim og Narvik. NVE hadde 449 tilsatte per 1. mars 2008, fordelt på 161 kvinner og 288 menn. Til sammen utgjorde dette om lag 437 årsverk⁵.

Hovedmål og resultatmål 2009

NVE skal bidra til en helhetlig og miljøvennlig forvaltning av vannressursene og fremme en sikker, effektiv og miljøvennlig energiforsyning. NVE skal overvåke og informere om utviklingen i vassdragene, energisystemet og i energimarkedene.

NVE har den overordnede nasjonale kompetansen innenfor vannressursforvaltning i Norge og er nasjonal faginstitusjon for hydrologi. NVE skal ivareta de samlede miljø- og brukerinteressene knyttet til vassdragene med utgangspunkt i vassdragslovgivningen og skal kontrollere at miljø- og sikkerhetskrav fastsatt i konsesjoner blir fulgt. NVE er ansvarlig for den nasjonale flomvarslingstjenesten. En av NVEs viktigste oppgaver er å forebygge tap av liv og skade på verdier langs vassdragene. Fra 1. januar 2009 skal statlige forvaltningsoppgaver innen skredforebygging ivaretas av NVE.

Regelverk knyttet til bygging og drift av ny kraftproduksjon, overføringsnett for elektrisitet, fjernvarmeanlegg og naturgass er de mest sentrale virkemidlene for å fremme en sikker, effektiv og miljøvennlig energiforsyning. Både forvaltningen, herunder tilsyn, og den videre utviklingen av dette regelverket, påvirker energisektoren i betydelig grad.

NVE har ansvar for konsesjonsbehandling av kraftproduksjonsanlegg og overføringsanlegg. En effektiv konsesjonsbehandling av høy kvalitet er en forutsetning for at satsing på fornybar energi og nødvendig styrking av overføringsnettet kan gjennomføres med akseptable miljøvirkninger, samti-

dig som forsyningssikkerhet og god ressursutnyttelse ivaretas. NVE skal i 2009 fortsette å styrke dette arbeidet. Budsjettforslaget innebærer også en styrking av datagrunnlag, analyser og forvaltningskapasitet knyttet til energiomlegging, klimatilstand og fornybar energi.

Et velfungerende kraftmarked er et viktig virkemiddel for å oppnå en samfunnsmessig rasjonell kraftforsyning. NVE er delegert ansvaret for å legge til rette for at kraftmarkedet fungerer så effektivt som mulig.

NVE skal ha god innsikt i den samlede effekten på energimarkedet av ulike typer regulering og betydningen av tilknytningen til et større internasjonalt marked. NVE må kunne ta analyseoppdrag knyttet til hele bredden av fagfeltet. NVE skal derfor også ha oversikt over status, muligheter og miljøeffekter knyttet til alle energikilder, energibærere og transportsystemer som kan være aktuelle i Norge. NVE skal også ha god kjennskap til utviklingen i energibruk og kunne vurdere hvilke forhold som påvirker denne. NVE er rasjoneringsmyndighet og ansvarlig for landets kraftforsyningsberedskap.

NVE har ansvaret for å vurdere virkningen av klimaendringer på sine ansvarsområder, og skal bidra til å redusere negative konsekvenser av klimaendringer på disse områdene. Klimapolitikken legger viktige føringer for NVEs virksomhet.

NVE styrer sin virksomhet etter fire hovedmål:

Hovedmål 1: Ivareta miljø- og brukerinteresser i vassdrag

NVE har ansvar for å avveie motstridende brukerinteresser når planer for nye tiltak i vassdragene legges frem. NVE skal i 2009 legge økt vekt på å behandle saker om revisjon av vilkår for gamle vassdragskonsesjoner, og fornyelser av vassdragskonsesjoner. NVEs tilsynsvirksomhet skal kontrollere at miljøkrav i nye og eksisterende konsesjoner følges opp. NVEs miljøtilsyn vil bli ytterligere styrket i 2009. Når sikringstiltak langs vassdrag gjennomføres, skal det vurderes hvilke miljøtiltak som bør gjennomføres parallelt.

Forvaltning av vernede vassdrag, herunder å oppdatere og gjøre tilgjengelig informasjon om

⁵ Kilde: Statens sentrale tjenestemannsregister, bemanningsoversikt per 1. mars 2008.

verneverdiene, er et sentralt arbeidsområde for NVE. Verneplanene for vassdrag bidrar til å sikre det biologiske mangfoldet knyttet til vassdragene, og kommende generasjoners muligheter til å oppleve urørt vassdragsnatur.

EUs rammedirektiv for vann (vannforvaltningsforskriften) er et viktig grunnlag for vannforvaltningen i Norge. NVE skal i 2009 bidra aktivt vedrørende vurdering av miljøtilstand, miljømål og tiltak i vannregionene, særlig i regulerte vassdrag. NVE skal også bidra med nasjonal tilrettelegging (veiledere og verktøy) innen NVEs forvaltningsområder og ha ansvar for drift og videreutvikling av Vann-Nett, som er kartverktøyet for vannregionmyndighetene. Lokale tiltaksanalyser og regionale forvaltningsplaner vil være viktige innspill i nye konsesjonssaker og ved revisjon av konsesjoner.

Som nasjonal faginstans for hydrologi, skal NVE utføre løpende observasjoner og målinger av vannressursene i Norge. NVE er ansvarlig for ajourføring og lagring av hydrologiske data, og for å gjøre dem tilgjengelige. I 2009 vil NVE øke innsatsen innen etablering av hydrologiske målestasjoner. NVE skal dokumentere klimaendringenes effekt på nasjonale vannressurser og vurdere fremtidige klimaendringers virkning på forholdene i vassdragene og øvrige vannressurser.

Norsk vassdrags- og vannkraftshistorie er en viktig del av norsk kulturhistorie. NVE skal følge opp sitt arbeid med å kartlegge og formidle historien gjennom den etablerte museumsordningen.

Hovedmål 2: Ivareta sikkerhet og beredskap i kraftforsyningen og sikre samfunnet mot skred- og vassdragsulykker

NVE skal bidra til å forebygge skader fra flom, erosjon og skred ved å:

- kartlegge og informere om fareområder,
- gi kommuner faglige råd og retningslinjer ved arealplanlegging og utbygging,
- gi kommuner faglig og økonomisk bistand til planlegging og gjennomføring av sikringstiltak,
- varsle flom- og skredfare og
- gi kommuner, politi og andre beredskapsmyndigheter faglig bistand under beredskaps- og krisesituasjoner.

Fra og med 1. januar 2009 får NVE ansvaret for de statlige forvaltningsoppgavene knyttet til å forebygge skredulykker. NVE skal bygge opp kapasitet og kompetanse til å ivareta ansvaret. Innsatsen skal rettes mot oppgaver som kan igangsettes umiddelbart og som gir størst samfunnsmessig nytte i forhold til kostnadene. Kartlegging og

bistand til arealplanlegging skal derfor prioriteres. I 2009 skal NVE også begynne arbeidet med å bygge opp en helhetlig modell for statlig skredbistand som beskrevet i punkt 5 i del III.

NVEs innsats skal ta hensyn til klimaendringers forventede virkninger av skred- og vassdragsulykker. NVE skal øke innsatsen innenfor sikrings tiltak i 2009.

Arbeidet med forebygging av vassdragsulykker skal samordnes tett med NVEs nye oppgaver innen skredforebygging.

NVE skal gjennomføre tilsyn med dammer og andre tekniske anlegg i vassdragene. Tilsynsvirkosomheten vil bli styrket i 2009. NVE skal i 2009 også fortsette å videreutvikle plan- og regelverket for damsikkerhet.

NVE skal i 2009 arbeide videre med oppgradering og fornying av prognosemodeller og flomvarslingsverktøy. NVE skal forberede gjennomføringen av EUs flomdirektiv.

Det er økende forventninger til en robust kraftforsyning i samfunnet. NVE leder den nasjonale kraftforsyningsberedskapen og fører tilsyn med at kraftselskapene følger regelverket og har nødvendige beredskapsplaner. NVE skal i 2009 styrke beredskapstilsynet, regelverksutvikling og rådgivning innen kraftforsyningsberedskapen. I tilsyns- og beredskapsarbeidet skal risiko både for utilsiktede hendelser og tilsiktede handlinger vektlegges.

Økende avhengighet av informasjons- og kommunikasjonsteknologi (IKT) er en viktig beredskapsmessig utfordring. Det er også endrede påkjenninger på kraftforsyningen og vassdragene som følge av klimaendringene. Det er viktig å påse at hensyn til sikkerhet og beredskap ivaretas i forbindelse med organisatoriske endringer i kraftselskapene.

NVE skal videreføre sitt systematiske samarbeid om kraftforsyningsberedskap med bransjen, andre myndighetsorganer og øvrige kompetansemiljøer. Det skal gjennomføres minst en fellesøvelse om kraftforsyningsberedskap i 2009.

Med bakgrunn i gjennomført prosjekt om Kraftforsyningens beredskapsorganisasjons (KBO) rolle, ansvar og organisering, som gjelder forbedret bruk av KBO i fredstid, skal NVE og OED i 2009 utarbeide forslag til endringer i energilovens beredskapspittel. NVE skal fortsatt gi prioritet til det norske samarbeidet innen kraftforsyningsberedskap.

NVE skal følge opp rasjoneringsplaner utarbeidet av områdekonsesjonærene. Arbeidet med oppdatering av avsavnsverdier (tap som følge av at elektrisiteten ikke kan brukes som forutsatt) ved rasjonering skal intensiveres.

Hovedmål 3: Fremme verdiskaping gjennom effektiv og miljømessig akseptabel energiproduksjon.

Gjennom konsesjonsbehandlingen av nye energiprojekter skal NVE bidra til å sikre samfunnets behov for mer energi på en best mulig måte og med minst mulig miljøulemper. Konsesjonsbehandlingen etter vannressurs- og energilovgivningen er basert på grundige prosesser der fordeler og ulemper avveies i et helhetlig perspektiv.

De siste årene har antallet meldinger og søknader om konsesjon til nye produksjons- og overføringsanlegg økt kraftig. Styrking og effektivisering av NVEs konsesjonsbehandling har redusert effektiv behandlingstid per sak. NVEs konsesjonsbehandlingsskapasitet skal styrkes ytterligere i 2009. NVE skal prioritere behandlingen av prosjekter som raskt kan bidra til å styrke forsyningssikkerheten, særlig i utsatte regioner. Dette innebærer at NVE skal gi førsteprioritet til kraftledninger i sentral- og regionalnettet. Dernest skal vannkraft-, vindkraft- og fjernvarmeprosjekter prioriteres. Dette vil ikke bety at lavere prioriterte sakstyper legges til side, men at saker innenfor de prioriterte saksområdene vil få en større andel av tilgjengelig saksbehandlingsskapasitet.

NVE skal også legge til rette for en hensiktsmessig koordinering av nye produksjons- og nettanlegg, herunder samordne konsesjonsbehandlingen i utvalgte regioner der dette styrker grunnlaget for å finne fram til den totalt sett beste ressursutnyttelse med lavest mulig konfliktnivå. NVE skal bistå fylkeskommuner som gjennomfører regional planlegging for vindkraft og små vannkraftverk i samsvar med fastsatte retningslinjer.

NVE skal i 2009 intensivere arbeidet med å studere konsekvensene av klimaendringer for framtidig vann-, vind- og bioenergiproduksjon, og innhente data som grunnlag for analyser av et framtidig kraftsystem. NVE skal bidra til arbeidet med en nasjonal strategi for marine fornybare energikilder.

Hovedmål 4: Fremme effektiv og sikker overføring og omsetning av energi og effektiv energibruk

NVE skal bidra til å sikre effektive investeringer og drift av el-nettet, overvåke utviklingen i nettet, samt legge til rette for et velfungerende kraftmarked og en sikker energi- og effektbalanse. NVE må ha en helhetlig tilnærming til dette arbeidet.

Gjennom konsesjonsbehandlingen skal NVE sikre at samfunnets behov for overføring og distribusjon av elektrisk energi ivaretas på en best mulig

måte og med minst mulig miljøulemper. NVE skal legge økt vekt på en effektiv og kvalitetsmessig forsvarelig behandling av konsesjonspliktige anlegg i overføringsnettet, herunder utredninger og vurderinger av ulike miljømessige avbøtende tiltak.

NVEs overvåking og analyse av utviklingen i kraft- og energimarkedene skal være av god kvalitet, spesielt med tanke på mulige knapphetssituasjoner og andre anstrengte kraftsituasjoner. NVE skal ha stor oppmerksomhet rettet mot forholdet mellom overføringsnettet, produksjon og forbruk, nasjonalt og regionalt. NVE skal ha god kunnskap om energibruk i ulike sektorer og om faktorene som påvirker denne, herunder klimaendringer.

For å styrke det systemmessige grunnlaget for konsesjonsbehandlingen og koordineringen av tiltak innenfor nett og produksjon, skal NVE i 2009 utvikle sin kompetanse på kraftsystemutredninger og nettanalyser. Ordningen for å utarbeide lokale energiutredninger etter forskriftsendringene som ble vedtatt i 2008 skal følges opp.

NVE skal ha særlig oppmerksomhet rettet mot planene for økt forbruk i petroleumsvirksomheten og annet stort forbruk, og konsekvensene dette kan ha for utviklingen i kraftsystemet regionalt og nasjonalt.

NVE skal videreutvikle modellene som benyttes i den økonomiske reguleringen av nettselskapene. Det skal sikres at samfunnsøkonomisk lønnsomme investeringer, herunder investeringer i forbindelse med tilknytning av kraftproduksjon, gir en tilstrekkelig avkastning over tid. NVE skal gjennomføre økonomisk og teknisk tilsyn med nettselskapene. NVE skal fortløpende vurdere om investeringer og vedlikehold holder et tilfredsstillende nivå, og gjennom målrettede tilsynsaktiviteter bidra til at nettselskapene har tilstrekkelig oppmerksomhet rettet mot dette området. Tilsynet med energiselskapene og kraftmarkedet videreføres i 2009, herunder tilsyn med Nord Pool Spot og systemansvarlig (Statnett), i samarbeid med blant andre Konkurransetilsynet, Kredittilsynet og andre lands myndigheter. NVE skal ha god kjennskap til utviklingen i det nord-europeiske kraftmarkedet, med særlig vekt på hvordan dette påvirker det nordiske kraftmarkedet, og føre tilsyn med utenlandshandelen.

OED har bedt NVE sende på høring et forslag om å fjerne påbudet om redusert nettleie ved utkoblbart forbruk. Dette vil føre til at fornybar energi lettere kan konkurrere i markedet. Videre vil dette medføre at olje fases ut og erstattes med bioenergi dersom prisforholdet mellom biobrensel og olje er som i dagens arbeid.

NVE skal følge opp aktiviteten i det nordiske og europeiske regulatorsamarbeidet. NVE skal

bidra til videre utvikling av det nordiske kraftmarkedet, herunder økt samarbeid om systemansvaret i Norden og oppfølging av de nordiske regulatorernes visjon om å legge til rette for et felles nordisk sluttbrukermarked. Videre skal NVE ha en aktiv rolle i det europeiske regulatorsamarbeidet og bidra til at det etableres gode europeiske markeds løsninger og hensiktsmessig regulering.

NVE skal arbeide videre med installering av moderne måle- og kommunikasjonsutstyr (toveis-kommunikasjon) hos strømforbrukere.

NVE skal bistå departementet med oppfølgingen av EU-direktiver som faller inn under energiomleggingen.

Kap. 1820 Norges vassdrags- og energidirektorat

(i 1 000 kr)				
Post	Betegnelse	Regnskap 2007	Saldert budsjett 2008	Forslag 2009
01	Driftsutgifter	294 221	290 700	367 280
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	54 653	57 500	56 000
22	Flom- og skredforebygging, <i>kan overføres, kan nyttes under post 60</i>	120 846	79 000	115 800
25	Tilbakebetaling av konsesjonsavgifter	2 884		
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	5 065	5 000	6 000
60	Tilskudd til skredforebygging, <i>kan overføres, kan nyttes under post 22</i>			10 000
70	Tilskudd til lokale el-forsyningsanlegg, <i>kan overføres</i>	116		
73	Tilskudd til utjevning av overføringstariffer, <i>kan overføres</i>	30 000	30 000	60 000
	Sum kap. 1820	507 786	462 200	615 080

Vedrørende 2008

Ved Stortingets vedtak av 20. juni 2008 ble post 01 Driftsutgifter økt med 13,5 mill. kroner, videre ble post 22 Sikrings- og miljøtiltak i vassdrag redusert med 0,5 mill. kroner, jf. St.prp. nr. 59 og Innst. S. nr. 270 (2007-2008).

Post 01 Driftsutgifter

Det foreslås bevilget om lag 367,3 mill. kroner under posten i 2009, en netto økning på om lag 76,6 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2008.

Foruten lønns- og prisjustering (17,3 mill. kroner) er posten parallelt oppjustert med 8 mill. kroner knyttet til damsikkerhet, beredskaps- og miljøtilsyn som finansieres av gebyrer, jf. omtale under kap. 4820, post 01. Videre flyttes midler knyttet til kartlegging av fareområder for flom (6 mill. kroner) til NVEs ordinære driftsbudsjett

fra kap. 1820, post 21. Denne virksomheten inngår nå som ordinære oppgaver i NVE. Hovedmålet med kartleggingen er å redusere faren for tap av menneskeliv og skader på infrastruktur ved å gi kommunene et bedre grunnlag for arealplanlegging og beredskap og dermed et bedre grunnlag for å prioritere sikringstiltak. Kartleggingen forventes å måtte tilpasses krav i EUs flomdirektiv.

Ut over dette er NVEs driftsbudsjett styrket med om lag 45 mill. kroner. Oppgaver og funksjoner innenfor konsesjonsbehandling, planlegging, forvaltning og analyser knyttet til energiomlegging, klimatiltak, sikringstiltak og fornybar energi skal styrkes. Videre styrkes driftsbudsjettet i forbindelse med oppbyggingen av kompetanse og kapasitet hos NVE slik at de kan yte bistand til skredforebygging. Det er videre behov for en IKT-opprusting i NVE. Økt bemanning innebærer også økte driftsutgifter, husleie og nødvendige ombygginger.

Post 21 Spesielle driftsutgifter, kan overføres

(i 1 000 kr)			
Betegnelse	Regnskap 2007	Saldert budsjett 2008	Forslag 2009
Oppdrags- og samarbeidsvirksomhet	42 863	45 500	49 000
Kartlegging av fareområder	6 728	7 000	
Museums- og kulturminnetiltak	5 062	5 000	7 000
Sum post 21	54 653	57 500	56 000

Det foreslås bevilget 56 mill. kroner under posten i 2009, en netto reduksjon på 1,5 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2008.

Endringen knytter seg til flytting av midler (7 mill. kroner) til kartlegging av fareområder til kap. 1820, post 01 og post 22. Bevilgningen til museums- og kulturminnetiltak er økt med 2 mill. kroner. Videre er oppdrags- og samarbeidsvirksomheten parallelt oppjustert med 3,5 mill. kroner, jf. kap. 4820, post 02.

Oppdrags- og samarbeidsvirksomhet

Bevilgningen dekker lønnskostnader og andre driftsutgifter knyttet til hydrologisk oppdragsvirksomhet, institusjonelle oppdrag og samarbeidsavtalen med NORAD og finansieres av tilsvarende inntekter over kap. 4820, post 02.

Oppdrags- og samarbeidsvirksomheten under NVE budsjetteres til 49 mill. kroner i 2009, jf. kap. 4820, post 02. 31 mill. kroner knytter seg til driften av hydrologiske målestasjoner for regulanter og andre kunder, samt oppdragsforskning, rådgivning og konsulentvirksomhet i Norge og utlandet. Om lag 18 mill. kroner er knyttet til oppdrag for UD/NORAD for å følge opp regjeringens bistandspolitikk innen NVEs fagfelt. NVE er

NORADs rådgiver innen forvaltning av energi- og vannressurser og utfører også selvstendige bistandsprosjekter på oppdrag fra NORAD.

I tilknytning til oppdrags- og samarbeidsvirksomheten foreslås det at bevilgningen for 2009 kan overskrides mot tilsvarende merinntekter under kap. 4820, post 02 Oppdrags- og samarbeidsvirksomhet, jf. Forslag til vedtak II.

Kartlegging av fareområder

Midlene til kartlegging av fareområder er flyttet til kap. 1820, post 01 (6 mill. kroner) og post 22 (1 mill. kroner).

Museums- og kulturminnetiltak

Det budsjetteres med 7 mill. kroner til museums- og kulturminnetiltak innenfor energi- og vannressurssektoren i 2009, en økning på 2 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2008. Formålet er å ivareta, systematisere og formidle historie tilknyttet norsk energi- og vannressursforvaltning, samt å ta vare på kulturminner som reflekterer denne historien. Økningen muliggjør tilskudd til vedlikehold av kulturminnene Telemarkskanalen og Haldenkanalen i anledning kulturåret 2009.

Post 22 Flom- og skredforebygging, kan overføres, kan nyttes under post 60

(i 1 000 kr)			
Betegnelse	Regnskap 2007	Saldert budsjett 2008	Forslag 2009
Flomforebygging og miljøtiltak	77 230	37 100	38 100
Skredforebygging	43 616	41 900	77 700
Sum post 22	120 846	79 000	115 800

Det foreslås bevilget 115,8 mill. kroner til flom- og skredforebygging i 2009, en økning på 36,8 mill.

kroner i forhold til saldert budsjett 2008.

Til *Flomforebygging og miljøtiltak* foreslås det avsatt 38,1 mill. kroner, en økning på 1 mill. kroner. Endringen knytter seg til at 1 mill. kroner til kartlegging av fareområder under kap. 1820, post 21 er overført til denne posten.

Skredforebygging inkluderer tidligere *Program for økt sikkerhet mot leirskred* og NVEs nye ansvarsområder som følger av samling og styrking av statlige forvaltningsoppgaver innen skredforebygging. I den forbindelse er eksisterende midler til skredforebygging under andre departementer rammeoverført til OED. Dette omfatter NHDs bevilgning til Norges geologiske undersøkelse (NGU) som går til kartlegging av skred og LMDs sikringsmidler til Naturskadefondet. Videre foreslås det en økning knyttet til kartlegging av skredfarlige områder og sikringstiltak mot skred. Det foreslås til sammen avsatt 77,7 mill. kroner til skredforebygging i 2009. NGU, som statlig fagetat for geografiske spørsmål, vil være rådgiver for NVE. Skredkartlegging vil i 2009 fortsatt gjennomføres i regi av NGU.

Det vises for øvrig til omtale av NVEs ivaretagelse av ansvaret for skredforebygging under punkt 5 i del III.

Fysiske sikringstiltak som gjennomføres genererer i de fleste tilfeller distriktsbidrag fra kommuner og andre som får utført flom- og skredforebygging i regi av NVE. Bidraget utgjør normalt 20 pst. av anleggets totale kostnader, men innbetalingene er vanskelig å anslå eksakt. Det foreslås derfor at bevilgningen for 2009 kan overskrides mot tilsvarende merinntekter under kap. 4820, post 40 Flom- og skredforebygging, jf. Forslag til vedtak II.

For å kunne gjennomføre en rasjonell planlegging og fremdrift i sikrings- og miljøtiltakene, er det behov for å inngå avtaler med varighet ut over budsjettåret. Av hensyn til optimal utnyttelse av budsjettmidlene og tidsrommet for anleggsdrift best mulig, er det hensiktsmessig å planlegg og inngå kontrakter på høsten før budsjettåret begynner. Ved slutten av hvert år vil derfor deler av påfølgende års budsjett være bundet opp i pågående tiltak. På denne bakgrunn foreslås det en fullmakt til å pådra forpliktelser for inntil 50 mill. kroner utover gitt bevilgning, jf. Forslag til vedtak VI.

Post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, kan overføres

Det foreslås bevilget 6 mill. kroner til oppgradering og vedlikehold av det hydrologiske stasjonsnett i 2009, en økning på 1 mill. kroner sammenliknet med saldert budsjett 2008.

Post 60 Tilskudd til skredforebygging, kan overføres, kan nyttes under post 22

Det foreslås bevilget 10 mill. kroner til døgnkontinuerlig overvåking av skredfarlige områder i Storfjorden i 2009. Dette er en videreføring av tilskuddet for 2008.

Post 73 Tilskudd til utjevning av overføringstariffer, kan overføres

Formål

Tilskudd til utjevning av overføringstariffer skal bidra til å redusere forskjeller i nettleien som følge av naturgitte forhold og høye overføringskostnader. Tilskuddet bidrar til en direkte reduksjon av nettleien for sluttbrukere tilknyttet distribusjonsnettet i de områder av landet med høyest overføringskostnader. Den er utformet slik at den ikke fjerner nettselskapenes insentiver til å drive effektivt og ha lav nettleie.

Tildelings- og oppfølgingskriterier

Ved tildeling av tilskudd tas det utgangspunkt i distribusjonsverkenes årlige inntektsramme fastsatt av NVE, fratrukket inntekter fra andre enn forbrukere, og tillagt kostnader fra overordnet/sideordnet nett og innbetalt eiendomsskatt. Inntektsrammen gjenspeiler kostnadsforholdene i leveringsområdet, blant annet som følge av topografi, klima og bosetting.

Kriteriet for tildeling av støtte er gjennomsnittlig nettkostnad per kWh for uttak av kraft. Det fastsettes en terskelverdi for gjennomsnittlige nettkostnader, beregnet ut fra størrelsen på den årlige bevilgningen. Hovedregelen er at hvert distribusjonsselskap mottar to tredjedeler av differansen mellom terskelverdien og den gjennomsnittlige nettkostnaden i selskapet. Distribusjonsselskap der støtten til forbrukere blir mindre enn 1 øre/kWh i forhold til gjennomsnittlig nettkostnad omfattes ikke av ordningen. Dette skyldes at virkningen på nettleien blir relativt beskjeden i forhold til de administrative kostnadene.

Tilskuddet inngår i selskapets tillatte inntekt (inntektsrammen) og bidrar til direkte reduksjon i nettleien til forbruker.

NVE er ansvarlig for tildeling av midler til det enkelte distribusjonsverk og for oppfølging av ordningen. Ordningen administreres lokalt av distribusjonsverkene gjennom fastsettelsen av nettleien.

Budsjettforslag 2009

Større geografisk utjevning av nettleien er et mål i Soria Moria-erklæringen og dagens ordning er et effektivt distriktspolitisk virkemiddel. På denne

bakgrunn foreslås det bevilget 60 mill. kroner i tilskudd til utjevning av nettleien i 2009, en dobling av nivået i forhold til 2008.

Økningen vil også øke støtten til de distribusjonsnettene som i dag får støtte.

Kap. 4820 Norges vassdrags- og energidirektorat

(i 1 000 kr)				
Post	Betegnelse	Regnskap 2007	Saldert budsjett 2008	Forslag 2009
01	Gebyrinntekter	37 297	38 600	47 900
02	Oppdrags- og samarbeidsvirksomhet	45 283	45 500	49 000
10	Refusjoner	4 979		
15	Refusjon arbeidsmarkedstiltak	10		
16	Refusjon av fødselspenger/adopsjonspenger	3 706		
18	Refusjon av sykepenger	2 437		
40	Flom- og skredforebygging	19 691	23 000	25 750
	Sum kap. 4820	113 403	107 100	122 650

Vedrørende 2008

Ved Stortingets vedtak av 20. juni 2008 ble post 01 Gebyrinntekter økt med 3,5 mill. kroner, jf. St.prp. nr. 59 og Innst. S. nr. 270 (2007-2008).

Post 01 Gebyrinntekter

Inntekter under denne posten knytter seg til gebyrer fra sikkerhetstilsyn med dammer og andre vassdragsanlegg, tilsyn med elektriske anlegg og fjernvarmeanlegg, miljøtilsyn og beredskapstilsyn. Gebyrinntektene dekker utgifter vedrørende kraftforsyningsberedskap og driften av tilsynsvirksomheten i NVE.

Det budsjetteres med gebyrinntekter på 47,9 mill. kroner, en økning på 9,3 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2008.

Økte utgifter i forbindelse med damsikkerhet, beredskap- og miljøtilsyn under kap. 1820, post 01 øker beregningsgrunnlaget for innkreving av gebyrer tilsvarende. I tillegg er posten prisjustert.

Post 02 Oppdrags- og samarbeidsvirksomhet

Det budsjetteres med 49 mill. kroner i inntekter under oppdrags- og samarbeidsvirksomheten i 2009, en økning på 3,5 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2008. Se kap. 1820, post 21 for nærmere omtale.

Post 40 Flom- og skredforebygging

Det budsjetteres med 25,75 mill. kroner i inntekter knyttet til flom- og skredforebygging i 2009, en økning på 2,75 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2008. Endringen har sammenheng med en pris- og parallelljustering av posten.

Resultatrapport 2007

Ivareta miljø- og brukerinteresser i vassdrag

NVE driver en omfattende overvåking av landets vannressurser gjennom det nasjonale hydrologiske stasjonsnettet. I 2007 ble om lag 40 mill. enkeltmålinger mottatt, kvalitetskontrollert og benyttet internt i NVE, og formidlet til eksterne brukere, blant annet gjennom flomvarslingen. NVE har gjennom interne prosjekter og samarbeid med nasjonale og internasjonale institusjoner gjennomført studier av effekten av klimaendringer på norske vassdrag og vannressurser.

Også i 2007 har avveining av ulike miljø- og brukerinteresser vært sentralt i NVEs behandling av saker om nye og reviderte konsesjoner, samt gjennomføring av sikringstiltak. NVE har arbeidet med forslag til prinsipper for behandling av saker om revisjon av konsesjonsvilkår, og bistått departementet i utarbeidelsen av retningslinjer for små vannkraftverk. I forbindelse med utbedring av eldre sikringsanlegg ble anleggene samtidig miljømessig oppgradert. Det ble også gjennomført

enkelte tiltak primært av hensyn til miljø og friluftsliv.

NVEs miljøtilsyn har i 2007 gjennomført 17 tilsyn av internkontrollsystemer hos konsesjonærer. I forbindelse med godkjenning av detaljplaner og tilsyn under bygging er det utført 217 tilsyn med vannkraftanlegg, 48 tilsyn med ombygninger/rehabiliteringer av kraftanlegg og med tre settefiskanlegg. NVE har i 2007 også foretatt tilsyn med bygging av elleve kraftledninger og ett vindkraftanlegg.

I forbindelse med konsesjonsbehandling og arealbehandling er det et økende behov for gode oversikter over de vernede vassdragene og deres verdier. NVE har derfor fortsatt utviklingen av nettsidene med dokumentasjon knyttet til de 387 objektene som inngår i Verneplanen.

NVE har lagt ned betydelig arbeid og ressurser i innføringen av EUs rammedirektiv for vann. Særlig var NVE involvert i utviklingen av IKT-verktøy (Vann-Nett) og i tilrettelegging for gjennomføring av vannforskriften. Arbeidet i vannregionene startet i 2007 og NVE deltar blant annet i vannregionutvalgene.

NVEs museumsordning har i 2007 bidratt til en rekke formidlingsprosjekter rundt om i landet knyttet til historien til et bredt spekter av direktoratets arbeidsoppgaver. Søknad til UNESCO om verdensarvstatus for det fredete kraftanlegget Tysso I er under behandling i Miljøverndepartementet, og NVE har bidratt med innspill ved behov.

Sikre samfunnet mot vassdragsulykker og ivareta sikkerhet og beredskap i kraftforsyningen

I 2007 har NVE fullført de siste sikringstiltakene finansiert ved tilleggsbevilgninger etter flommene på Vestlandet høsten 2005 og i Trøndelag januar 2006. I tillegg har NVE iverksatt nye krise- og hastetiltak etter flommen på Østlandet i 2007, inkludert akutt innsats i kvikkleireområder i Lier kommune, vesentlig finansiert gjennom en ekstraordinær bevilgning høsten 2007 på 15 mill. kroner.

Planlagte sikringstiltak ferdigstilt i 2007 er flomsikring av Innbygda i Trysil, og sikringstiltak i elvene Vigda og Børsla i Skaun kommune. Over 60 andre miljø- og sikringstiltak er ferdigstilt eller under utførelse i 2007. Kvikkleireprogrammet har fått en noe redusert fremdrift i 2007 ved at enkelte supplerende undersøkelser samt ett stort sikringstiltak i Skienselva ble utsatt i 2007 grunnet omprioritering til hastetiltak.

I Flomsonekartprosjektet ble det ferdigstilt 17 nye delprosjekter i 2007. Med dette er totalt 115 av 123 delprosjekter ferdigstilt og fremdriften har

gått som forutsatt. Arbeid med å utvikle en metode for kartlegging av områder med fare for flomskred ble igangsatt. NVE har i 2007 satt i gang arbeidet med full oppgradering og modernisering av den hydrologiske beregningsmodellen som brukes i flomvarslingen.

NVEs prognose- og flomvarslingstjeneste har vært operativ hele året. 47 hydrologiske målestasjoner ble oppgradert i 2007, og disse leverer nå data flere ganger i døgnet. Klimaendringer vil medføre mer ekstreme nedbørsmengder over kort tid. Nytt og mer effektivt feltutstyr har bedret NVEs kapasitet til å foreta målinger også i ekstremsituasjoner i alle store vassdrag.

NVE har i 2007 behandlet over 2000 kommuneplaner, kommunedelplaner og regulerings- og bebyggelsesplaner som berører vassdrag. Det er mer enn en fordobling i forhold til 2006. I tillegg har NVE gitt kommunene råd og veiledning om hvordan hensynet til sikkerhet og miljø langs vassdragene skal ivaretas. Det er fremmet innsigelse til 37 planer der hensynet til enten sikkerhet, vassdragsmiljøet eller kraftanlegg ikke har vært tilstrekkelig ivaretatt. For å bidra til økt kunnskap og erfaringsutveksling arrangerte NVE i 2007 «Fareforum» i Region Sør som et nytt møtested for kommuner og myndigheter med tilgrensende fagområder.

NVE har i 2007 ferdigstilt og oversendt forslag til ny damsikkerhetsforskrift til OED. Det er gjennomført 13 tilsyn av internkontrollsystemer hos dameierne. I forbindelse med godkjenning av planer, revurderinger, tilsyn under bygging og drift, er det utført 125 inspeksjoner av dammer og andre vassdragsanlegg. Det er behandlet over 330 saker som gjelder godkjenning i forhold til kravene i gjeldende damsikkerhetsforskrifter.

NVE prioriterte arbeidet med å videreutvikle kraftforsyningens evne til å forebygge og håndtere uønskede hendelser. I 2007 ble det lagt særlig vekt på å videreutvikle kraftforsyningens arbeid med å gjennomføre og følge opp risiko- og sårbarhetsanalyser, informasjons- og IKT-sikkerhet, beredskapsplaner, gjenoppretting av kraftlevering og kriseledelse. Tilsynet med beredskapsarbeidet innen kraftforsyningen er intensivert. NVE styrket i 2007 arbeidet med beredskapsrådgivning og krisehåndteringsøvelser. NVE la økt vekt på å følge opp kraftselskapenes sikring av kritiske driftskontrollsystemer og tiltak for å gjennomgå og videreutvikle fysiske sikringstiltak. Virksomhetene har igangsatt ulike pilotprosjekter som følges opp fra NVE gjennom systemrevisjoner og stedlige inspeksjoner.

Det har vært arbeidet med et eget prosjekt for å utrede nærmere roller, ansvar og organisering av

Kraftforsyningens beredskapsorganisasjon (KBO). Som ledd i blant annet erfaringene etter strømb- ruddet i Steigen kommune i 2007 har NVE også utredet – sammen med DSB og Statnett - tiltak for å redusere sannsynligheten for nye langvarige strømb-rudd.

NVE deltar i Nordisk beredskapsforum (Nord- BER) sammen med de andre nordiske beredskaps- myndighetene og systemoperatørene. NVE ledet i 2007 en nordisk arbeidsgruppe om IKT-sikkerhet, initierte og ledet en nordisk arbeidsgruppe om el- og IT-samarbeid og bisto systemoperatørene med planlegging og gjennomføring av en runde- bordsøvelse om reparasjonsberedskap. NVE deltar i styringsgruppen til et felles nordisk prosjekt for å kartlegge risiko og sårbarhet mot det nordiske kraftsystemet.

Alle KBO-enheter er pålagt å ha planer for rasjonering, og NVE følger opp disse gjennom blant annet tilsyn. NVE har kartlagt alle sluttbru- kere tilknyttet sentral- og regionalnettet og fulgt opp rasjoneringsplanene gjennom Kraftforsynin- gens Distrikts Sjefer (KDS).

Fremme verdiskaping gjennom effektiv og miljømessig akseptabel energiproduksjon

Den sterke økningen i 2006 i antall meldinger og søknader om nye vind- og vannkraftverk har for- sterket seg i 2007. Ved årets slutt hadde NVE 368 søknader om små vannkraftverk, om lag 20 meldin- ger om større vannkraftverk, og 115 meldinger og 14 søknader om vindkraftverk til behandling. I løp- et av 2007 ble NVEs konsesjonsbehandlingskapa- sitet økt fra 28 til 32 årsverk. For å effektivisere saks- behandlingen ble samtidig interne rutiner og krav til søknader gjennomgått, bruk av internettløsning- er økt og et seminar for konsulenter og utbyggere avholdt. Prosjekter som ble ansett å kunne gi ny kraft på kort tid ble prioritert. Konsesjonsbehand- ling av vindkraftprosjekter i utvalgte regioner ble samordnet i tid og sett i sammenheng med eventu- elle søknader om utbygging av økt overføringskapa- sitet. Vindkraftprosjekter i Midt-Norge ble gitt høy prioritet.

I 2007 ga NVE 54 konsesjoner til små vann- kraftverk hvorav seks ble påklaget til OED. De 48 endelige konsesjonene gitt av NVE i 2007 har anslått middelproduksjon på rundt 540 GWh/år. De påklagde konsesjonene kan gi anslagsvis 100 GWh/år hvis de realiseres. 12 konsesjons- søknader om små vannkraftverk, med en samlet produksjon på om lag 114 GWh/år, fikk avslag av NVE. Åtte av avslagene ble påklaget (om lag 79 GWh/år) og sendt OED for endelig avgjørelse. Videre oversendte NVE tre innstillinger om vann-

kraftverk over 10 MW til OED og ga 58 mini- og mikrokraftverk (anslagsvis 85 GWh/år) fritak for konsesjonsplikt. Nesten alle prosjektene som fikk konsesjon, ble pålagt miljøtiltak som minstevanns- føring og/eller andre avbøtende tiltak som flytting av inntak og/eller utløp av hensyn til landskapstil- pasning og biomangfold.

NVE meddelte i 2007 fem nye konsesjoner for vindkraft med samlet anslått produksjon rundt 550 GWh/år. Alle vedtakene ble påklaget til OED. NVE avslo en søknad om vindkraftanlegg på om lag 110 GWh/år.

Innen utredningsarbeid har NVE bistått OED blant annet i arbeidet med utformingen av støtte- ordning for fornybar elektrisitet, forvaltningsplan for Norskehavet og retningslinjer for vindkraft og små vannkraftverk. Det ble også utført forbedrin- ger og utvidelser i ressurskartlegging for vann- kraft og vindkraft.

På grunn av to prinsipielt viktige og krevende enkeltsaker om vilkår for konsesjonsavgifter og - kraft, ble det generelle arbeidet med nye regler og rutiner for beregning utsatt.

I 2006 utførte NVE et forberedende arbeid knyt- tet til etableringen av et fangstanlegg for CO₂ fra Naturkrafts gasskraftverk på Kårstø. Erfaringer og kunnskap fra dette prosjektet ble i 2007 overført til prosjektorganisasjonen for etablering av fangstan- legget, som 1. januar 2008 ble en del av Gassnova SF. Videre deltok NVE i utredninger vedrørende testanlegg på Mongstad og samordning av trans- port og lagring av CO₂ fra Mongstad og Kårstø.

NVE har fått gjennomført en evaluering av ord- ningen med lokale energikutredninger. Resultatene fra evalueringen er en del av grunnlaget for endrin- gene i forskriftene for energikutredninger som trer i kraft i løpet av 2008.

Oljedirektoratet, Petroleumstilsynet, Statens forurensningstilsyn og NVE samarbeidet i 2007 om et prosjekt der muligheter og kostnader knyt- tet til elektrifisering av installasjonene på kontinen- talsokkelen ble analysert. Prosjektrapporten ble overlevert departementet 4. januar 2008.

Fremme effektiv og sikker overføring og omsetning av energi og effektiv energibruk

Konsesjonsbehandlingen av store kraftlinjer ble prioritert høyt i 2007. Disse sakene er ofte omstridt og krever en stadig større ressursinnsats. Totalt hadde NVE ca 2000 km regional- og sentralnettsan- legg til behandling i 2007. NVE har i 2007 arbeidet med en rapport om kamuflering av kraftledninger som er et viktig tiltak for å redusere visuelle virk- ninger av slike anlegg.

NVE har aktiviteter innen løpende overvåking, prognose- og analyseberedskap knyttet til kraftsituasjonen. NVE har ført tilsyn med Nord Pool Spot, omsetningskonsesjonærene og Statnett som systemansvarlig i samarbeid med Konkurransetilsynet, Kredittilsynet og andre lands myndigheter.

NVE har fulgt arbeidet med å utvikle en handelsløsning for NorNed kabelen mellom Norge og Nederland. Det er etablert en midlertidig løsning med eksplisitte auksjoner ut 2008. Arbeidet med å etablere en langsiktig løsning med implisitte auksjoner fortsetter.

En stor del av det nordiske samarbeidet er basert på beslutninger tatt av Nordisk Ministerråd. Gjennom NordREG-samarbeidet ble det i 2007 utarbeidet flere rapporter om utviklingen av ett nordisk sluttbrukermarked, et velfungerende engrosmarked, sikker strømforsyning og regulering av systemoperatørene (TSO)

Forskrift om måling, avregning og samordnet opptreden ved kraftomsetning og fakturering av netttjenester ble endret i 2007, samtidig med at det ble innført en justert modell med kortere gjennomføringstid for leverandørskifter. NVE gjennomførte tilsyn med 16 nettselskap om disse bestemmelsene. NVE anbefalte i 2007 at avanserte målesystemer (toveiskommunikasjon) skulle innføres hos alle forbrukere i Norge. OED gav sin tilslutning til dette.

NVEs regulering av nettselskapenes inntektsrammer ble justert fra 2007. Av 153 vedtak om nye inntekstrammer er 39 påklaget det første året. Det har vært gjennomført tilsyn hos en rekke nettselskaper for å sikre kvaliteten på datagrunnlaget for inntektsrammereguleringen. Det er behov for å analysere konklusjonene og beregningene på nytt når data for 2007 foreligger.

Det er arbeidet videre med regelverket for nettleie. NVE har i 2007 gjennom vedtak i enkeltsaker og informasjon lagt ut på NVEs internettside klargjort tolkningen av regelverket for vilkår vedrørende tilknytning av ny produksjon og beregning av anleggsbidrag.

Videre har NVE i 2007 arbeidet med aktuelle problemstillinger relatert til koordinering av nye nett- og produksjonsanlegg og utarbeidet forslag til justert lovgivning på området. Flere selskaper har fått pålegg om utbedringer og oppdateringer av utredningsdokumentene. Det er etablert bedre rutiner for håndtering av nettilknytning av nye produksjonsanlegg i distribusjonsnettet.

NVE har i 2007 godkjent søknad fra Statnett SF om forlengelse av ordningen med energiopsjoner i forbruk og to reservekraftverk som et SAKS-tiltak (tiltak til bruk i svært anstrengte kraftsituasjoner).

NVE og Statnett, som systemansvarlig, samarbeider om utarbeidelse av statistikk for avvik og feil i nettet. Til tross for det langvarige strømutfallet i Steigen i januar 2007, er mengden ikke levert energi i forhold til levert energi sunket fra 2006 til 2007.

Gjennom arbeidet med å øke aktualiteten og kvaliteten på energibruksdata og -statistikk, samt gjennom analyser av forbruksutviklingen, har NVE et stadig bedre grunnlag for å anslå potensialet for energiomlegging. NVE har videre ført tilsyn med energimerking av hvitevarer i 2007, og bistått med etablering av ordningen med energimerking av bygg (byggningsenergidirektivet), jf. omtale under kap. 1825.

Andre innsatsområder

Internasjonalt bistandsarbeid

NVEs internasjonale bistandsarbeid bidrar til gjennomføringen av regjeringens utviklingspolitikk innen sektorene vann og energi. Hoveddelen av NVEs internasjonale bistandsarbeid reguleres gjennom en samarbeidsavtale mellom NVE og NORAD/UD. NVEs bistandsarbeid er i hovedsak rettet mot utvikling av et apparat for bærekraftig og selvstendig forvaltning av samarbeidslandenes energi- og vannressurser. I 2007 ble det gjennomført 11 samarbeidsprosjekter innen institusjonsutvikling i åtte land og to samarbeidsprosjekter med henholdsvis Regional Electricity Regulators Association og Southern African Power Pool. Til sammen ble det utført elleve rådgivningsoppdrag for NORAD/UD. Den økte aktiviteten gjenspeiler politisk prioritering innenfor energisektoren.

Post 73 Tilskudd til utjevning av overføringstariffer

I 2007 ble det utbetalt 30 mill. kroner under ordningen, som omfattet sytten distribusjonsnett med til sammen 66 351 sluttbrukere. Selskapene som ble omfattet av ordningen hadde kunder i fylkene Buskerud, Hordaland, Møre og Romsdal, Nordland, Sør-Trøndelag, Telemark og Oppland.

I 2007 blir det tildelt støtte til distribusjonsnett som har gjennomsnittlig nettkostnad høyere enn 31,2 øre/kWh. Tilskuddet lå mellom 1,1 og 7,6 øre/kWh. For en gjennomsnittlig husholdningskunde med forbruk på 20 000 kWh i disse distribusjonsnettene, tilsvarte dette en årlig reduksjon i nettleien på mellom om lag kr 200 og 1 500 eksklusiv offentlige utgifter (mva, forbruksavgift og påslaget på nettartiffen). Støtteordningen medfører at ingen distribusjonsnett i 2007 har høyere gjennomsnittlig nettkostnad enn 33,3 øre/kWh.

Kap. 2490 NVE Anlegg

(i 1 000 kr)				
Post	Betegnelse	Regnskap 2007	Saldert budsjett 2008	Forslag 2009
24	Driftsresultat			
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	3 932	6 000	5 000
	Sum kap. 2490	3 932	6 000	5 000

Anleggsvirksomheten i NVE er organisert som egen resultatenhet - NVE Anlegg. Anleggsvirksomheten er ikke organisatorisk skilt ut fra NVE som egen forretningsdrift. Det budsjett- og regnskapsmessige skillet i forhold til NVE er foretatt for å etablere et klarere skille mellom NVEs forvaltningsoppgaver og entreprenøroppgaver knyttet til NVEs forbygningsvirksomhet.

NVE Anlegg skal primært utføre sikrings- og miljøtiltak i vassdrag og andre vassdragsrelaterte tiltak, herunder nødvendig vedlikehold av eksisterende anlegg som NVE har gitt bistand til. Enhe-

ten utgjør dessuten en del av NVEs beredskapsorganisasjon og skal bidra til å opprettholde og videreutvikle den vassdragstekniske kompetansen i NVE. NVE Anlegg skal utøve sine oppgaver på en mest mulig kostnadseffektiv og rasjonell måte og samtidig sikre høy kvalitet med hensyn til sikkerhet og miljø. Det er et mål at NVE Anlegg skal gå i driftsmessig balanse. NVE Anlegg konkurrerer i entreprenørmarkedet om anleggsarbeider finansiert over NVEs budsjett og vassdragsrelaterte arbeider for andre tiltakshavere.

Tabell 3.2 NVE Anleggs kapitalbalanse per 31.12.2007

Eiendeler	Kroner	Egenkapital og gjeld	Kroner
<i>Anleggsmidler:</i>		<i>Egenkapital:</i>	
Anleggskapital	25 035 835	Egenkapital uten reguleringsfond	8 476 793
		Reguleringsfond	5 421 505
Sum anleggsmidler	25 035 835	Sum egenkapital	13 898 298
<i>Omløpsmidler:</i>		<i>Langsiktig gjeld:</i>	
Kortsiktige fordringer	5 421 505	Statens rentebærende gjeld	16 559 042
Sum omløpsmidler	5 421 505	Sum langsiktig gjeld	16 559 042
Sum eiendeler	30 457 340	Sum egenkapital og gjeld	30 457 340

Tabell 3.3 Økonomiske nøkkeltall for NVE Anlegg

	31.12.2005	31.12.2006	31.12.2007
Driftsresultat i pst. av driftsinntekter ¹	1,3	2,2	3,1
Totalkapitalrentabilitet i pst. ²	5,6	5,9	7,8
Ekstern omsetning i pst.	21,9	10,4	13,4

¹ Driftsresultatet omfatter driftsinntekter, driftsutgifter og avskrivninger.

² Totalrentabiliteten er resultat etter finanskostnader i pst. av totalkapitalen. Resultat omfatter driftsinntekter, driftsutgifter, renter og tap/gevinst ved salg.

NVE Anleggs avskrivningsordning

NVE Anlegg følger avskrivningsplaner basert på lineære avskrivninger for anleggsmidlene. Avskrivningene på de enkelte anleggsmidler foretas lineært, basert på en fastsatt avskrivningsperiode, åtte og 20 år for henholdsvis maskiner og bygninger. Anleggsmidler avskrives ikke i investeringsåret, men starter fra 1. januar påfølgende år. Anleggs-

midler blir avskrevet for et helt år i salgsåret. Nytt utstyr som har en kostnad på under kr 50 000 eksklusiv merverdiavgift, avskrives ikke. Brukt utstyr eller spesialutstyr behandles særskilt i hvert enkelt tilfelle. Påkostninger og oppgraderinger føres mot anleggsmidler og inngår i avskrivningsgrunnlaget. Normalt vedlikehold skal ikke avskrives. Avvik fra disse rutiner skal begrunnes og dokumenteres i hvert tilfelle.

Post 24 Driftsresultat

(i 1 000 kr)

Underpost	Betegnelse	Regnskap 2007	Saldert budsjett 2008	Forslag 2009
24.1	Driftsinntekter	-62 927	-47 000	-47 000
24.2	Driftsutgifter	55 790	40 200	40 200
24.3	Avskrivninger	5 110	5 500	5 500
24.4	Renter av statens kapital	949	1 300	1 300
24.5	Investeringsformål		1 000	
24.6	Reguleringsfond	1 078	-1 000	
	Sum post 24			

Underpost 24.1 Driftsinntekter

NVE anleggs driftsinntekter knytter seg til salg av forbygningstjenester til NVE og eksterne oppdrag. Driftsinntekter for 2009 er anslått til 47 mill. kroner, en videreføring av saldert budsjett 2008.

Underpost 24.2 Driftsutgifter

NVE Anleggs driftsutgifter er knyttet til lønn og kjøp av varer og tjenester. Driftsutgiftene for 2009 er anslått til 40,2 mill. kroner, en videreføring av saldert budsjett 2008.

Underpost 24.3 Avskrivninger

Det budsjetteres med kalkulatoriske avskrivninger på 5,5 mill. kroner for 2009, en videreføring av saldert budsjett 2008.

Driften belastes med kalkulatoriske avskrivninger for å ta hensyn til kapitalslit. Dette gir et mer korrekt bilde av ressursbruken. Avskrivningen er en regnskapsmessig kostnad og har derfor ingen kontanteffekt, jf. motpost under kap. 5491, post 30.

Underpost 24.4 Renter av statens kapital

Det budsjetteres med kalkulatoriske renter på 1,3 mill. kroner for 2009, en videreføring av saldert budsjett 2008.

Investeringsmidlene som bevilges over kap. 2490, post 45 anses som rentebærende kapital. Statens årlige netto investeringsbidrag til NVE Anlegg betraktes som et lån det skal betales rente av. Det årlige lånet er således lik investeringsbevilgningen under post 45 med fradrag av salgsinntekter, egenfinansierte investeringer og avskrivninger.

Driften belastes med kalkulatoriske renter for å ta hensyn til kapitalkostnad. Dette gir et mer korrekt bilde av ressursbruken. Renter er en regnskapsmessig kostnad og har derfor ingen kontanteffekt, jf. motpost under kap. 5603, post 80.

Post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, kan overføres

Det foreslås bevilget 5 mill. kroner til utstyrsanskaffelser og vedlikehold i 2007, en reduksjon på 1 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2008.

Det foreslås videre at bevilgningen for 2008 kan overskrides mot tilsvarende merinntekter under kap. 5490, post 01 Salg av utstyr mv., jf. Forslag til vedtak II.

Kap. 5490 NVE Anlegg

(i 1 000 kr)				
Post	Betegnelse	Regnskap 2007	Saldert budsjett 2008	Forslag 2009
01	Salg av utstyr mv.	515	1 000	500
30	Avsetning til investeringsformål		1 000	
	Sum kap. 5490	515	2 000	500

Post 01 Salg av utstyr mv.

Det budsjetteres med salg av utstyr mv. for 0,5 mill kroner i 2009, en reduksjon på 0,5 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2008.

Kap. 4829 Konesesjonsavgiftsfondet

(i 1 000 kr)				
Post	Betegnelse	Regnskap 2007	Saldert budsjett 2008	Forslag 2009
50	Overføring fra fondet	157 400	130 000	136 000
	Sum kap. 4829	157 400	130 000	136 000

Post 50 Overføring fra fondet

Konesesjonsavgifter betales av regulanter og energiverk som kompensasjon for de ulemper vannkraftutbygging påfører allmenne interesser, samt at det gis som en andel av verdiskapingen. Hoveddelen av avgiftene tilfaller de kommuner hvor utbygging har funnet sted. En mindre andel går til staten og er opphav til Konesesjonsavgiftsfondet. Fondet består av innbetalte avgifter som er regulert gjennom vassdragsreguleringsloven og industrikonesesjonsloven. Satsene bestemmes ved tildeling av konsesjon og reguleres hvert femte år i takt med prisstigningen.

Hovedintensjonen med Konesesjonsavgiftsfondet er å ha midler til øyeblikkelig disposisjon for å

forebygge, erstatte eller avbøte skader som skyldes dambrudd, isgang, flom eller andre ekstraordinære ulykkeshendelser som følge av vassdragsreguleringer eller virksomhet i elektriske anlegg hvor staten er ansvarlig, eller hvor statens hjelp anses som påkrevd uten at andre midler kan disponeres til formålet. Konesesjonsavgiftsfondets finansielle utvikling er vist i vedlegg 1.

Det foreslås et uttak på totalt 136 mill. kroner fra Konesesjonsavgiftsfondet i 2009, en økning på 6 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2008. Uttaket samsvarer med forventede inntekter til fondet i 2009. Fondskapitalen ved utgangen av 2009 anslås nå til om lag 47 mill. kroner.

Kap. 5582 Sektoravgifter under Olje- og energidepartementet

(i 1 000 kr)				
Post	Betegnelse	Regnskap 2007	Saldert budsjett 2008	Forslag 2009
70	Bidrag til kulturminnevern		15 700	6 500
	Sum kap. 5582		15 700	6 500

Post 70 Bidrag til kulturminnevern

Mange vassdragsreguleringer, der konsesjoner er gitt før 1960, er utbygd uten at det er gjennomført kulturhistoriske undersøkelser. I tiden som kommer skal flere konsesjoner fornyes. Konsesjonsvilkårene i eldre konsesjoner kan revideres, og vilkår knyttet til kulturminner kan være aktuelle.

I 2008 ble det innført en sektoravgift hvor inntektene øremerkes finansiering av statlige utgifter knyttet til kulturminnetiltak i vassdrag. Ordningen innebærer at det innføres et standardvilkår om at konsesjonærene ved revisjon og fornyelse av konsesjoner må innebetale et bidrag på henholdsvis kr 7 000 og kr 12 000 per GWh magasinkapasitet.

Bidrag fra konsesjonærer til kulturminnetiltak i vassdrag med reviderte eller fornyede tillatelser budsjetteres som en sektoravgift under OED, jf. St.prp. nr. 1 (2007-2008). I forbindelse med planlagte revisjoner av konsesjoner budsjetteres det med innbetalinger på 6,5 mill. kroner i 2009. Når det blir aktuelt vil OED komme tilbake til Stortinget med forslag om hvordan midlene skal anvendes for kulturminneformål i vassdrag med reviderte eller fornyede tillatelser.

Det budsjetteres med innbetalinger på 6,5 mill. kroner for 2009, en reduksjon på 9,2 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2008.

Programkategori 18.25 Energiomlegging

Innledning

Regjeringens satsing på omlegging av energibruk og energiproduksjon tar utgangspunkt i Soria Moria-erklæringen. Regjeringens visjon er at Norge skal være en miljøvennlig energinasjon og være ledende innenfor utviklingen av miljøvennlig energi. Satsing på energieffektivisering, varme og elektrisitet fra fornybare energikilder er sentrale elementer i denne politikken.

Regjeringen viderefører nå styrkingen av energiomleggingen. Det gir grunnlag for stor aktivitet på alle områder innen fornybar energi og energieffektivisering.

Norge har store muligheter til å øke energiproduksjonen betydelig, og vi kan bruke energien mer effektivt. For å styrke utviklingen av miljøvennlig produksjon og bruk av energi er det grunnleggende å ha langsiktige og stabile rammebetingelser rundt arbeidet.

Mange tiltak er med på å bygge opp under en omlegging til mer miljøvennlig produksjon og bruk av energi. Avgiftene på svovelutslipp, NOx og klimagassutslipp, og omsettbare kvoter på CO₂ gir store bidrag. Det er også innført en rekke standarder og merkeordninger for energiforbrukende utstyr. Kraftleverandørene skal informere kundene sine om opphavet til den elektriske energien de leverer. Det legges opp til å innføre en ordning for energimerking av bygg og energivurdering av klimaanlegg og kjeler i løpet av 2009. Ordningene som innføres er en del av gjennomføringen av bygningsenergidirektivet. Målet er at energitilstanden i en bygning kan inngå som en del av beslutningsgrunnlaget for kjøp og leie, og at boligeiere og næringsliv over tid skal utføre tiltak som gjør byggene mer energieffektive. Det er også innført nye strenge standarder for energibruk i nye bygg.

Enova og Energifondet er de viktigste verkøytene for å stimulere til en målrettet energiomlegging. Gjennom forvaltningen av midlene fra Energifondet skal Enova være pådriver i utvikling av nye miljøvennlige energiprosjekter. Enovas virksomhet finansieres ved et påslag på nettariffen på 1 øre/kWh som betales inn til Energifondet, og bevilgninger over statsbudsjettet.

I 2009 forventes påslaget å gi en inntekt på om lag 735 mill. kroner. Energifondet vil i tillegg bli tilført deler av avkastningen på Grunnfond for fornybar energi og energieffektivisering (Grunnfondet) og en bevilgning på 200 mill. kroner over statsbudsjettet. Videre foreslås tilsagnsfullmakten på 400 mill. kroner videreført i 2008.

Grunnfondet ble etablert i 2007 med et innskudd på 10 mrd. kroner. Regjeringen foreslår å styrke Grunnfondet med 10 mrd. kroner i 2009 og ytterligere inntil 10 mrd. kroner innen 2012. Avkastningen fra Grunnfondet forventes å bli på om lag 900 mill. kroner fra 2010. Opprettelsen av Grunnfondet og påslaget på nettariffen, sikrer en fortsatt langsiktig og stabil finansiering av energiomlegging.

Enova SF og Energifondet

Enova er et statsforetak eid av OED. Enova ble opprettet ved kgl.res. av 1. juni 2001 med virkning fra 22. juni 2001. Selskapet er lokalisert i Trondheim og har 43 fast ansatte, fordelt på 25 kvinner og 18 menn.

Enovas formål er å fremme en miljøvennlig omlegging av energibruk og energiproduksjon. Satsing på energieffektivisering, fornybar varme, fornybar elektrisitet og utvikling av gassinfrastruktur innenlands er sentrale elementer i energiomleggingen. Enova skal i den forbindelse forestå forvaltningen av midlene fra Energifondet, midlene til realisering av infrastruktur for naturgass og en egen tilskuddsordning til husholdninger. Energifondet eies av OED. Det er fastsatt egne vedtekter for Energifondet som blant annet slår fast at Energifondet skal være en langsiktig finansieringskilde for energiomlegging. Midlene fra Energifondet forvaltes av Enova etter avtale med departementet. Enova og departementet har i 2008 inngått en ny avtale om forvaltningen av midlene i Energifondet. Avtalen varer frem til utgangen av 2011.

Departementet viser til at virkemidler som fremmer bioenergi er finansiert både over OEDs og Landbruks- og matdepartementets budsjett. Det er utviklet et samarbeide mellom Enova og Innovasjon Norge. Departementet mener det er viktig å forsterke samarbeidet i 2009 for å bidra til

en best mulig utnytting av samlede ressurser. Enova samarbeider også med en rekke andre organer som NVE, Statnett, og Norges forskningsråd, jf. kap. 1830.

Hovedmål og resultatmål 2009

I avtalen med Enova er virksomheten konkretisert gjennom seks hovedmål. Enovas forvaltning av midlene fra Energifondet skal bidra til

- mer effektiv bruk av energi,
- økt bruk av andre energibærere enn strøm, naturgass og olje til oppvarming,
- økt produksjon fra fornybare energikilder,
- introduksjon og utvikling av nye teknologier og løsninger i energimarkedet,
- velfungerende markeder for effektive og miljøvennlig energiløsninger og
- økt kunnskap i samfunnet om mulighetene for å ta i bruk effektive og miljøvennlige energiløsninger.

Hovedmålene er i stor grad rettet mot en langsiktig utvikling av markedet for fornybar energi og energieffektivisering. Enovas arbeidsmåte, som ofte er oppsøkende mot konkrete prosjekter, er i seg selv viktig for å fremme den langsiktige utviklingen mot miljøvennlig energiomlegging. Det er imidlertid vanskelig å finne entydige måleparametre for hvordan Enovas virksomhet påvirker markedet på

lang sikt. Det må i stor grad benyttes kvalitative vurderinger og generelle evalueringer for å vurdere effekter av virksomheten på markedet. Det vises for øvrig til evalueringen av Enova og Energifondet som ble presentert i St.prp. nr. 69 (2006-2007).

På en del områder der resultatene ikke kan måles entydig, er det spesifisert i avtalen at Enova skal ha en virksomhet. Enova skal støtte demonstrasjon av ny teknologi som bidrar til energiomleggingen på lang sikt. Enova skal ha et landsdekkende tilbud av informasjons- og rådgivningstjenester som på kort og lang sikt bygger opp under målene for energiomleggingen.

For tilfeller der resultatene lar seg identifisere som spart energi eller økt bruk av fornybar energi, er det fastsatt særskilte resultatmål. Dette gjelder primært områder der Enova gir tilskudd til konkrete prosjekter, og energieresultatet går fram av kontrakten mellom Enova og investoren. Enova skal gjennom sin virkemiddelbruk utløse prosjekter som gir ny miljøvennlig energiproduksjon og energisparing tilsvarende 18 TWh/år innen utgangen av 2011. Basisåret er 2001. Innen utgangen av 2010 skal de bidra til minimum 4 TWh/år økt tilgang på vannbåren varme basert på nye fornybare energikilder, spillvarme og varmepumper, og minimum 3 TWh/år skal være økt produksjon av vindkraft.

Kap. 1825 Omlegging av energibruk og energiproduksjon

(i 1 000 kr)				
Post	Betegnelse	Regnskap 2007	Saldert budsjett 2008	Forslag 2009
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	18 292	29 500	31 500
50	Overføring til Energifondet		631 000	591 000
70	Tilskudd til elektrisitetssparing i husholdninger, <i>kan overføres</i>	40 000		40 000
71	Tilskudd til energiltak i kraftkrevende industri, <i>kan overføres</i>	10 000		
74	Naturgass, <i>kan overføres</i>	24 100	30 000	30 000
95	Kapitalinnskudd	10 000 000		10 000 000
	Sum kap. 1825	10 092 392	690 500	10 692 500

Vedrørende 2008

Ved Stortingets vedtak av 20. juni 2008 ble post 50 Overføring til Energifondet redusert med 32 mill. kroner. Videre ble tilsagnsfullmakten knyttet til

post 50 redusert med 40 mill. kroner til 360 mill. kroner. Det ble bevilget 31 mill. kroner til ny post 70 Tilskudd til elektrisitetssparing i husholdninger og knyttet en tilsagnsfullmakt på 40 mill.

kroner til post 70, jf. St.prp. nr. 59 og Innst. S. nr. 270 (2007-2008).

Post 21 Spesielle driftsutgifter, kan overføres

Posten dekker utgifter til gjennomføring av bygningsenergidirektivet og deltakelse i ulike internasjonale programmer og aktiviteter innen fornybar energi og energibruk.

Hoveddelen av den internasjonale aktiviteten er knyttet til EUs program for fornybar energi og energieffektivisering (Intelligent Energy - Europe) der Norge har deltatt siden midten av 1990-tallet. Fra 1. januar 2007 inngikk Intelligent Energy - Europe i rammeprogrammet Competitiveness and Innovation Framework Programme (CIP). CIP er et rammeprogram der flere eksisterende programmer er samlet under en felles administrativ paraply. Intelligent Energy - Europe utgjør energipilaren i CIP og består av tre deler;

- energieffektivisering (SAVE),
- fornybar energi (ALTENER) og
- fornybar energi i transportsektoren (STEER).

Programmet utfyller Norges satsing på fornybar energi og energieffektivisering, og flere norske aktører deltar i europeiske prosjekter finansiert gjennom programmet. EØS-vedtaket om norsk deltakelse i CIP ble fattet i juni 2007. Deltakelsen koordineres i et samarbeid mellom NHD, FAD og OED. Den operasjonelle oppfølgingen av Intelligent Energy - Europe i CIP, er fra norsk side delegert til Enova.

Bevilgningen på posten dekker også deler av NVEs utgifter knyttet til gjennomføringen av bygningsdirektivet, og tilsynsfunksjoner med de ordningene som innføres. Det legges opp til å starte energimerking av bygg og energivurdering av kje-

ler og klimaanlegg i løpet av 2009. NVE vil etablere et system for elektronisk energimerking. Det legges opp til en ordning med lave administrative kostnader og som skal være enkelt å benytte. Det settes av totalt 10 mill. kroner til arbeidet i 2009.

Det foreslås bevilget totalt 31,5 mill. kroner under posten i 2009, en økning på 2 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2008. Økningen knytter seg til økt informasjonsvirksomhet i forbindelse med bygningsenergidirektivet.

Post 50 Overføring til Energifondet

Enova SF er regjeringens viktigste verktøy i satsingen på energiomlegging og skal jobbe langsiktig mot målbare resultater. Enova forvalter midlene fra Energifondet. Inntektene til Energifondet i 2009 kommer blant annet fra et påslag på nettleien på 1 øre/kWh som anslås til 735 mill. kroner. Renteinntektene på Energifondet budsjetteres til om lag 100 mill. kroner i 2009.

Grunnfond for fornybar energi og energieffektivisering ble opprettet 2. januar 2007 med en fondskapital på 10 mrd. kroner, jf. St.prp. nr. 1 og Budsjett-innst. S. nr. 9 (2006-2007). Fondet ble opprettet med bakgrunn i behovet for å ha en stabil og forutsigbar finansiering av satsingen på fornybar energi og energieffektivisering. Avkastningen fra Grunnfondet for fornybar energi og energieffektivisering gir en utbetaling på 431 mill. kroner i 2009, jf. kap. 4825, post 85. Av avkastningen fra Grunnfondet foreslås 391 mill. kroner overført til Energifondet.

Videre foreslås det bevilget 200 mill. kroner slik at samlede inntekter til Energifondet beløper seg til 1 426 mill. kroner i 2009.

Tilsagnsfullmakten på 400 mill. kroner foreslås videreført i 2009, jf. Forslag til vedtak V.

Tabell 3.4 Oversikt over inntektene til Energifondet for perioden 2007-2009

	Regnskap 2007	Anslag 2008	Anslag 2009	(i 1 000 kr) Endring 2008/2009
Inntekter fra påslaget på nettariffen	734 057	710 000	735 000	25 000
Avkastning på Grunnfondet		399 000	391 000	-8 000
Overføring over statsbudsjettet		200 000	200 000	0
Renteinntekter fra foregående år	54 082	96 000	100 000	4 000
Sum inntekter til Energifondet	788 139	1 405 000	1 426 000	21 000

Formål

Regjeringens visjon er at Norge skal være en miljøvennlig energinasjon, og ledende innenfor utviklingen av miljøvennlig energi. Satsing på energieffektivisering, fornybar varme og fornybar elektrisitet er sentrale elementer i denne politikken. Satsingen blir kanalisert gjennom Enova SF.

Tildelings- og oppfølgingskriterier

Gjennom avtalen mellom Olje- og energidepartementet og Enova SF er Enova tillagt ansvaret for å forvalte midlene fra Energifondet. Det innebærer at Enova har ansvaret for å tildele støtte og følge opp de prosjektene som mottar støtte. Enova tildeler midler i henhold til de mål og kriterier som er nedfelt i avtalen med OED om forvaltningen av Energifondet. Tildeling skjer på grunnlag av en vurdering av ulike prosjekter og aktiviteter. Enova søker å oppnå en mest mulig kostnadseffektiv utnyttelse av midlene.

Viktige kriterier er blant annet at prosjektene skal bidra til en varig omlegging av energibruk og energiproduksjon. Støtten skal være utløsende for prosjektene. Videre vektlegges aktørenes gjennomføringsevne, prosjektenes positive ringvirkningseffekter og betydning for markedsutviklingen. Departementets styring av Enova skjer på et overordnet nivå, hovedsaklig gjennom fastsettelse av mål og kriterier for resultatrapportering. Enovas tildeling av støtte er notifisert til ESA og godkjent gjennom ESAs vedtak av 3. mai 2006. Dette vedtaket legger begrensninger på Enovas utforming av programmer og støttetildeling til enkeltprosjekter.

Post 70 Tilskudd til elektrisitetssparing i husholdninger, kan overføres

Formål

Tilskuddsordningen bidrar til at modne teknologier for miljøvennlig oppvarming og strømsparing som i dag ikke er utbredt på markedet, blir mer tilgjengelige for husholdningene. Ordningen omfatter pelletskaminer, pelletskjeler, sentrale styrings-systemer og varmepumper unntatt luft-til-luft varmepumper. Ordningen ble 21. august 2008 utvidet til også å omfatte solfangere for tappevannsoppvarming.

Tildelings- og oppfølgingskriterier

Det gis støtte til privatpersoner som investerer i produkter for fornybare oppvarmingsløsninger eller energispareprodukter. Investering i støtteber-

ettigede produkter støttes med 20 pst. av dokumenterte kostnader, oppad begrenset til et maksimalt støttebeløp. Maksimalt støttebeløp til pelletskaminer og sentralt styringssystem er kr 4 000. Maksimalt støttebeløp til solfangere, varmepumper og pelletskjeler er kr 10 000. Enova SF forvalter ordningen.

Budsjettforslag 2009

Det foreslås bevilget 40 mill. kroner i tilskudd til elektrisitetssparing i husholdninger, en økning på 40 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2008.

Post 74 Naturgass, kan overføres

Formål

Tilskuddsordningen skal bidra til å øke kapasiteten for innenlands infrastruktur for naturgass og bidra til en konvertering fra tyngre brensel til naturgass i industri, skipsfart og transport. OED bidrar gjennom Enova med tilskudd til realisering av infrastruktur for naturgass. Formålet er at naturgass over tid skal gjøres tilgjengelig i flere områder.

Tildelings- og oppfølgingskriterier

Tilskuddene er rettet mot innkjøp av infrastrukturkapasitet og er utformet etter prinsipper for tjenesteforpliktelse av allmenn økonomisk interesse (PSO). Tilbyderne har forpliktelser med hensyn til leveringssikkerhet, gasskvalitet og drift av anleggene. Det kan gis tilskudd til bygging av transmissjonsrør eller anlegg knyttet til transport av LNG og CNG. Det er et sentralt kriterium at tilskuddene skal kunne føre til gevinster for miljøet.

Budsjettforslag 2009

Det foreslås bevilget 30 mill. kroner til infrastruktur for naturgass, en videreføring av saldert budsjett 2008. Videre foreslås det en tilsagnsfullmakt på 20 mill. kroner, jf. Forslag til vedtak V.

Post 95 Kapitalinnskudd

Grunnfond for fornybar energi og energieffektivisering ble etablert for å sikre en langsiktig og stabil finansiering av satsingen på energiomlegging. Grunnfondet ble etablert i 2007 med et innskudd på 10 mrd. kroner. Regjeringen foreslår å styrke Grunnfondet med 10 mrd. kroner i 2009 og ytterligere inntil 10 mrd. kroner innen 2012. Avkastningen fra Grunnfondet forventes å bli på om lag

900 mill. kroner fra 2010 når fondskapitalen kommer opp i 20 mrd. kroner.

Fondets midler vil bli plassert som kontolån til staten, med en rente tilsvarende renten på statsobligasjoner med ti års bindingstid. Statsobligasjoner vil gi en stabil avkastning over tid og ha lav

risiko. I tillegg gir dette en enkel administrasjon av fondet. Fondets avkastning føres årlig inn på statsbudsjettets inntektsside (80-post) og tilsvarende beløp bevilges på statsbudsjettets utgiftsside under kap. 1825, post 50 og post 70.

Kap. 4825 Omlegging av energibruk og energiproduksjon

(i 1 000 kr)				
Post	Betegnelse	Regnskap 2007	Saldert budsjett 2008	Forslag 2009
80	Fondsavkastning		431 000	
85	Fondsavkastning			431 000
	Sum kap. 4825		431 000	431 000

Vedrørende 2008

Ved Stortingets vedtak av 20. juni 2008 ble post 80 Fondsavkastning redusert med 1 mill. kroner, jf. St.prp. nr. 59 og Innst. S. nr. 270 (2007-2008). Fondsavkastningen ble bevilget under post 80 i 2008.

Post 85 Fondsavkastning

Kapitalen i fondet er plassert som kontolån til staten med rente tilsvarende renten på statsobligasjoner med ti års bindingstid. Fjorårets avkastning av fondskapitalen føres årlig inn på statsbudsjettets inntektsside under denne posten og tilsvarende beløp bevilges på statsbudsjettets utgiftsside under kap. 1825.

På bakgrunn av markedsrentene for statspapi-
rer fastsatte Finansdepartementet 1. januar 2007 rentesatsen for innskuddet i 2007 til 4,31 pst. per år for en periode på ti år. Rentesatsen for innskuddet i 2009 vil bli fastsatt 1. januar 2009.

Avkastningen fra fondskapitalen (innskuddet i 2007) gir en utbetaling på 431 mill. kroner i 2009. Innskuddet i Grunnfondet i 2009 vil først gi avkastning i 2010.

Resultatrapport 2007

Post 21 Spesielle driftsutgifter

I 2007 ble midlene i hovedsak benyttet til kontingent for Norges deltakelse i Intelligent Energy - Europe programmet, samt til medfinansiering av norske deltakere i programmet.

Enova står for den operative oppfølgingen av den norske deltakelsen i programmet. Dette innebærer både veiledning og informasjon til potensi-

elle søkere, og tilbud om forprosjektstøtte og nasjonal medfinansiering til prosjektgjennomføring.

I 2007 har NVE arbeidet med underlaget for forslagene til endringer i energiloven som skal bidra til den nasjonale gjennomføringen av bygningsenergidirektivet. Forslaget ble sendt på høring i juni 2007.

Energifondet

I 2007 ble energiomleggingen finansiert av et påslag på nettariffen på 1 øre/kWh. Virksomheten har derfor ikke hatt en egen post på statsbudsjettet. For å gi et bilde av Enovas virksomhet gjengir departementet i St.prp. nr. 1 de mest sentrale resultatene for virksomheten.

I løpet av 2007 ble det inngått kontrakter som gir et samlet energiresultat på om lag 2,4 TWh/år, jf. tabell 3.5. Resultatet har kommet fram ved å legge sammen de forventede energiresultatene i kontraktene som Enova tegner med de aktørene som er tildelt midler til sine prosjekter (kontrakt-festet resultat). Prosjektene som inngår i resultatrapporteringen er derfor ikke nødvendigvis ferdigstilte i løpet av 2007. En betydelig del av prosjektene gjennomføres over flere år. Utbetaling av støttemidler vil derfor også skje over flere år. I gjennomsnitt ble det gitt om lag 40 øre i tilskudd per kilowatttime spart eller produsert. Dette tilsvarer en gjennomsnittlig støtte på 2,7 øre/kWh over prosjektenes antatte levetid.

Enovas disponible ramme for 2007 omfattet først og fremst inntektene fra påslaget på nettariffen, men det var også renteinntekter fra Energifondet knyttet til prosjekter som ikke er ferdigstilt og midler som ble frigjort i forbindelse med prosjek-

ter som ble kansellert. Samlet hadde Enova en disponibel ramme på om lag 1 227 mill kroner i 2007 inkludert en tilsagnsfullmakt på 400 mill kroner. Om lag 1 122 mill. kroner er disponert i form av vedtak om tilsagn, kjøp av varer og tjenester og øvrige prosjekter. I 2007 er det kansellert prosjekter for om lag 15 mill. kroner. Tabell 3.5 er korri-

gert for kansellerte prosjekter og viser netto disponering av Energifondet i 2007 på om lag 1 106 mill. kroner. Per 31. desember 2007 var det om lag 2,2 mrd. kroner innestående på Energifondets konto i Norges Bank. Av dette var 93 pst. bundet opp i en portefølje av 1 023 aktive prosjekter som følges opp av Enova.

Tabell 3.5 Aggregerte energiresultat og disponering av Energifondets midler i 2006 og 2007

Område	2006		2007	
	Mill. kroner	GWh/år	Mill. kroner	GWh/år
Energibruk	287	1 137	374	1 189
Vindkraft			218	260
Varme	326	630	322	751
Bioforedling	4	100	5	163
Annen ny teknologi	10	7	75	7
Kommuneprogrammet			6	
Pålagte oppgaver	70		31	
Analyse med videre	11		14	
Administrasjon	47		61	
Sum disponerte midler og resultat	755	1 874	1 106	2 370

Det er gitt tilsagn om støtte for 374 mill. kroner i 2007 til prosjekter innen programområdet Energi- bruk. Disse prosjektene gir i sum et kontraktsfestet energiresultat på 1 189 GWh/år. Programmet retter seg mot energibruk i bygg, anlegg, næringsvirksomhet og industri.

Enovas varmeprogram retter seg mot aktører både innen varmedistribusjon og varmeproduksjon. Det er gitt tilsagn om støtte for om lag 322 mill. kroner til totalt 69 prosjekter i 2007. Dette gir et kontraktsfestet energiresultat på 751 GWh/år.

Det er gitt 218 mill. kroner i tilsagn om støtte til et vindkraftprosjekt. Dette har en estimert produksjon på 260 GWh/år.

Det er gitt 5 mill. kroner i tilsagn om støtte til fire biobrenselforedlingsprosjekter. Disse har en estimert produksjon på 163 GWh/år.

Enova støttet i 2007 ti prosjekter innen utvikling av ny teknologi. Prosjektene mottok tilsagn på til sammen 75 mill. kroner og de har et estimert energiresultat på 7 GWh/år. Enova har en felles-satsing med Norges forskningsråd og Innovasjon Norge på området.

I tillegg til å oppnå konkrete resultater i form av energibesparelser eller ny fornybar energiproduksjon er Enova pålagt å drive et landsdekkende til-

bud av informasjons- og rådgivingstjenester. Hensikten med arbeidet har vært å øke oppmerksomheten om energibruk og energiløsninger og å øke kjennskapen til Enova som aktør i energiomleggingen.

Som et ledd i arbeidet med å utvikle en ny og mer kostnadseffektiv struktur for landsdekkende informasjons- og rådgivningstjeneste har Enova etablert en nasjonal svartjeneste. Denne svartjenesten består av et grønt nummer for å betjene husholdninger, samt en svartjeneste for profesjonelle aktører for å gi råd om Enovas programmer. Svartjenesten har besvart om lag 26 500 henvendelser i 2007. Svartjenesten besvarer også spørsmål i forbindelse med støtteordningen til elektrisitetssparing i husholdningene som forvaltes av Enova og bevilges over kap. 1825, post 70.

Enova SF har i løpet av 2007 utført en rekke analyser og utredninger for å sikre beslutningsgrunnlaget ved utformingen av sine virkemidler.

I 2007 mottok Enova SF 61 mill. kroner fra Energifondet i administrasjonshonorar, inkludert merverdiavgift. Administrasjonshonoraret dekker ordinær drift av Enova SF for forvaltningen av Energifondet. Foretaket hadde et årsoverskudd for 2007 på om lag kr 643 100.

Post 70 Tilskudd til elektrisitetssparing i husholdninger

Enova SF fikk høsten 2006 i oppdrag å forvalte en særskilt tilskuddsordning for å stimulere til strømsparing i husholdningene, jf. St.prp. nr. 82 (2005-2006). Bakgrunnen for ordningen var at mange husholdninger, i lys av kraftsituasjonen, var opptatt av å vurdere andre oppvarmingsalternativer enn strøm. Regjeringen ville benytte denne situasjonen til å gi et løft for modne teknologier med begrenset utbredelse på markedet. Det ble gjennom ordningen gitt støtte til kjøp av pelletskaminer, styringssystemer og varmepumper unntatt luft-til-luft varmepumper. Ordningen ble finansiert gjennom en egen bevilgning i 2006 på 71 mill. kroner. Ved utløpet av 2007 hadde Enova mottatt om lag 22 000 søknader.

Post 71 Tilskudd til energiltak i kraftkrevende industri

Tilskuddsmidlene til energiltak i kraftkrevende industri er disponert gjennom Enovas program for

energibruk i industri. Totalt er det gitt tilsagn om støtte på 200 mill. kroner gjennom dette programmet. Midlene over post 71 inngår i dette. For 2007 er det er inngått kontrakter med industri med et totalt energiresultat på 814 GWh/år. I 2007 har Enova gjennomført to potensialstudier for å kartlegge energibruk og sparepotensialer i industrien. En studie var rettet mot næringsmiddelindustrien og en var revisjon av en tidligere studie av kraftintensiv industri. Studiene avdekker store lønnsomme potensialer for mer effektiv energibruk.

Post 74 Naturgass

Enova SF inngikk avtale om å dekke kostnader for tjenester av allmenn økonomisk betydning knyttet til realisering av mottaks- og lageranlegg for naturgass. Forpliktelsen i disse avtalene beløper seg til 57 mill. kroner.

De fire anleggene er Gasnors LNG-anlegg i Fredrikstad, Agder Energis LNG-anlegg i Kristiansand, Tjeldbergodden Utviklings gassrørledning på Tjeldbergodden og Saga Fjordbases LNG-anlegg i Florø.

Programkategori 18.30 Teknologi og internasjonalisering

Kap. 1830 Forskning

(i 1 000 kr)				
Post	Betegnelse	Regnskap 2007	Saldert budsjett 2008	Forslag 2009
22	Forvaltningsrettet forskning og utvikling, <i>kan overføres</i>	19 333	20 000	22 000
50	Norges forskningsråd	435 500	438 500	569 500
70	Internasjonale samarbeids- og utviklingstiltak, <i>kan overføres</i>	10 335	9 800	10 300
Sum kap. 1830		465 168	468 300	601 800

Vedrørende 2008

Ved Stortingets vedtak av 20. juni 2008 ble post 50 Norges forskningsråd økt med 50 mill. kroner, jf. St.prp. nr. 59 og Innst. S. nr. 270 (2007-2008).

Post 22 Forvaltningsrettet forskning og utvikling, kan overføres

Bevilgningen på posten dekker forvaltningsrettet forskning og utvikling i regi av NVE. Målet er at forskningsaktivitetene skal støtte direktoratets oppgaver og bidra til å utvikle kunnskap som styrker NVEs forvaltningskompetanse. Aktiviteten inkluderer tekniske, naturvitenskapelige og samfunnsvitenskapelige problemstillinger knyttet til energi, vannressurser, hydrologi, miljø og vassdragssikkerhet. For 2009 inkluderer posten også forvaltningsrettet forskning og utvikling innen skredforebygging. NVE deltar i flere av programmene til Norsk forskningsråd og samarbeider med blant annet Energibedriftenes landsforening (EBL), Direktoratet for naturforvaltning (DN) og Enova SF.

Budsjettforslag 2009

Det foreslås bevilget 22 mill. kroner under posten i 2009, en økning på 2 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2008. Økningen er knyttet til skredforebygging, klimatiltak, energiomlegging og fornybar energi.

For å sikre en forutsigbar, hensiktsmessig og god fremdrift i de flerårige FoU-programmene og

kunne utnytte feltsesongen best mulig, er det behov for å kunne inngå kontrakter med utførende institusjoner med varighet ut over budsjettåret. Ved slutten av hvert år vil derfor deler av påfølgende års budsjett være bundet opp i pågående prosjekter. På denne bakgrunn foreslås det en fullmakt til å pådra forpliktelser for inntil 10 mill. kroner utover gitt bevilgning, jf. Forslag til vedtak VI.

Aktiviteter 2009

NVE skal styrke kunnskapen om hele kostnads- og teknologibildet innen produksjon, transport og bruk av energi. Arbeidet med å koble nye klimadata til oversikter over utbygd og planlagt kraftproduksjon, og å bruke modeller til å beregne robustheten av energiproduksjon og energiforbruk under ulike klimascenarier, fortsetter i 2009.

Det er viktig å styrke kunnskapen om effekter av klimaendringer i Norge og Arktis for alle typer vannressurser. Videre skal flomvarslings- og prognosesystemet videreutvikles, blant annet gjennom ny metodikk for dynamisk flomkartlegging. Et operativt system for prognose og oppdatering av status for grunnvann og markvann er under utvikling, for lettere å kunne møte krav til kartlegging og overvåking i tråd med EUs rammedirektiv for vann. NVE skal i 2009 arbeide for å styrke kunnskapen både om skredprosesser, konsekvenser av skred, metoder for å redusere risikoen knyttet til skred, samt håndteringen av skredrisikoen i forvaltningen i forbindelse med oppbyggingen av skredansvaret i NVE. Det vises for øvrig til omtale under punkt 5 i del III.

NVE skal fortsette arbeidet med kartlegging av potensialet for opprustning og utvidelse og effektproduksjon knyttet til vannkraft. NVE skal også arbeide videre med å øke kunnskapen om fordeler og ulemper ved storskala bruk av bioenergi. NVE skal ha god kunnskap om miljø- og samfunnsvirkninger, samt mulige konfliktreducerende tiltak, knyttet til produksjon og overføring av kraft. NVEs FoU-arbeid skal gi forvaltningen bedret grunnlag for kraftbalanseanalyser og grunnlag for å identifisere miljømessige akseptable prosjekter for å dekke krafttetter spørsmål. NVE skal også bidra i arbeid med å identifisere egnede områder for eventuell framtidig utbygging av vindkraft til havs.

Det skal gjennomføres FoU-prosjekter som vil gi viktig grunnlag for den økonomiske reguleringen av nettselskapene. Når det gjelder regulering av fjernvarme, vil det bli en mer konkret vurdering av hvordan fjernvarmesektoren bør reguleres.

Resultatrapport 2007

Under programmet for småkraft og programmet for opprustning og utvidelse, har NVE i 2007 støttet finansielt 18 prosjekter knyttet til tekniske, hydrologiske, miljømessige og kompetanserettede problemstillinger. Når det gjelder andre energiteknologier, er det blant annet gjennomført utredninger knyttet til bioenergi som gir ressursforståelse basert på tilvekst, kostnad og miljøforhold. Videre er kartlegging av vindressurser til lands og til havs, som gir verdifull informasjon blant annet til forvaltningsplaner for fylkene, Nordsjøhavet og senere også Nordsjøen, videreført.

Det er gjennomført to prosjekter i tilknytning til økonomisk regulering av nettselskaper.

I faktaprojektet for fjernvarme er det startet vurderinger av hvordan en eventuell ny regulering av fjernvarmebransjen kan utformes.

Det er gjennomført prosjekter knyttet til forsyningssikkerhet og nettanalyser. I 2007 ble det utført et arbeid vedrørende avanserte målersystemer. Dette arbeidet skal gi grunnlag for spesifisering og forskriftsfesting av funksjonelle krav.

På miljøsidan har arbeidet med fastsetting av vannføring ved ulike typer inngrep i vassdrag fortsatt. NVE videreførte sin støtte til forskning på konflikt mellom vindkraft og fugl. Det er også utviklet lavvannskart for Norge som blant annet er egnet til å beregne grunnlag for kraftproduksjon, og for prosjekter innenfor minstevannføringer.

Mer informasjon kan finnes på www.nve.no.

Post 50 Norges forskningsråd

Det meste av Olje- og energidepartementets bevilgninger til forskning og utvikling innenfor energi- og petroleumssektoren kanaliseres til Norges forskningsråd. Gjennom Forskningsrådet finansieres langsiktig grunnleggende forskning, strategisk forskning og brukerstyrt forskning og teknologiutvikling. Midler går også til demonstrasjonsprosjekter innenfor petroleumssektoren. Fra og med 2009 inkluderer posten også midler til skredforskning som er rammeoverført fra Nærings- og handelsdepartementet.

Gjennom støtte til grunnleggende og brukerstyrt forskning og demonstrasjon av ny teknologi, ønsker departementet å stimulere til økt verdiskaping og konkurransekraft i næringslivet og til positive økonomiske ringvirkninger i samfunnet for øvrig. Støtten skal utløse prosjekter som ellers ikke ville bli gjennomført, og forsterke næringslivets egen satsing på FoU. OEDs midler til FoU og demonstrasjonsprosjekter blir i hovedsak kanalisert til programmene PETROMAKS, RENERGI, Demo 2000 og CLIMIT, jf. egen omtale. I 2009 vil klimaforliket følges opp med en satsing på demonstrasjon av teknologier for ny fornybar energi offshore, i tillegg til satsingen på etablering av forskningssentre for miljøvennlig energi som ble initiert i 2008.

Forskningsinnsatsen skal være robust for endringer i samfunnets behov og rammebetingelser. Med FoU-strategiene OG21 og Energi21 på plass, er det lagt et godt grunnlag for en helhetlig og langsiktig satsing innenfor energi- og petroleumsforskning.

Det overordnede målet for den strategiske forskningen er å styrke institutter og universiteter innenfor fagfeltene petroleum og energi. Valg av innsatsområder gjøres ut fra fremtidige muligheter for norsk næringsliv og kompetansen norske miljøer besitter. Det er hovedsakelig fire typer aktiviteter innenfor strategisk forskning:

- *Strategiske instituttprogrammer* (SIP) skal styrke instituttsektoren slik at den kan støtte opp under næringslivets FoU-satsing innenfor energi- og petroleum,
- *strategiske universitetsprogrammer* (SUP) skal støtte universitetene med å utvikle fagområder som vil være viktige for energi- og petroleumssektoren,
- *strategisk grunnleggende forskning* inngår i de store programmene i Forskningsrådet (RENERGI og PETROMAKS) og
- *annen strategisk forskning* gjennomføres i prosjekter utenfor de store programmene i Forskningsrådet (for eksempel i KOSK II).

Bevilgninger til SIP inngår som del av basisbevilgningen for instituttene, slik denne er definert av Kunnskapsdepartementet. Fra og med 2009 innføres et nytt finansieringssystem for forskningsinstituttene. I den nye grunnfinansieringsmodellen får NHD det samlede ansvaret for grunnfinansieringen av de teknisk-industrielle instituttene. Dette omfatter også OEDs energi- og petroleums-

rettede SIP-midler. OED kan imidlertid holde tilbake en del av SIP-midlene for å ivareta langsiktig kompetanseheving og kunnskapsoppbygging i instituttene på energi- og petroleumsområdet. I forbindelse med innføringen av det nye finansieringssystemet er det rammeoverført 22,65 mill. kroner til Nærings- og handelsdepartementets budsjett knyttet til energi- og petroleumsrettede SIP-midler.

Tabell 3.6 Fordeling av bevilgning under kap. 1830, post 50 til forskning i regi av Norges forskningsråd

(i 1 000 kr)		
Formål	Saldert budsjett 2008	Forslag 2009
Petroleumssektoren:		
PETROMAKS og DEMO 2000	210 000	178 000
PETROSAM	10 000	10 000
Strategisk forskning	39 000	22 500
Sum Petroleumssektoren	259 000	210 500
Energi- og vannressurssektoren:		
RENERGI	100 000	155 000
Forskningssentre for miljøvennlig energi (FME)		110 000
CO ₂ -håndtering (CLIMIT)	48 500	68 500
Strategisk forskning	20 000	20 000
Sum Energi- og vannressurssektoren	168 500	353 500
Strategiske fellesfunksjoner, informasjon og internasjonalisering mv.	11 000	5 500
Sum bevilgning til Norges forskningsråd	438 500	569 500

Det foreslås bevilget 569,5 mill. kroner til Norges forskningsråd over OEDs budsjett i 2009, en netto økning på 131 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2008. Økningen henger sammen med økte bevilgninger til forskning og utvikling av fornybare energikilder og karbonfangst og -lagring, som en oppfølging av klimaforliket. I den forbindelse er det opprettet en ny ordning for støtte til forskningssentre for miljøvennlig energi, i tillegg til at programmene RENERGI og CLIMIT er styrket.

Det foreslås at tilsagnsfullmakten på 33 mill. kroner videreføres for 2009, jf. Forslag til vedtak V.

I tillegg til bevilgningen over OEDs budsjett, vil midler fra avkastningen fra Fondet for forskning og nyskaping, og bevilgninger over andre departementers budsjetter, bli brukt til forskning med relevans for petroleums- og energisektoren.

Det foreslås avsatt totalt 5,5 mill. kroner til strategiske fellesfunksjoner, informasjon og internasjonalisering, herunder deltakelse i og oppfølging av

internasjonale forsknings- og teknologisamarbeid/-prosjekter.

Petroleumssektoren

Ressursene på norsk kontinentalsokkel representerer langsiktige muligheter for verdiskaping. Forsknings- og teknologiutvikling er en forutsetning for å realisere dette. OD anslår at to tredjedeler av de utvinnbare ressursene på den norske kontinentalsokkelen ennå ikke er utnyttet. De største utfordringene for petroleumssektoren er knyttet til utvikling av nye, effektive leteteknologier for å finne nye drivverdige felt, samt økt utvinning av eksisterende felt.

Som stor ressurseier har staten et spesielt ansvar for å sørge for tilstrekkelig kompetansebygging, forskning og utvikling innenfor petroleumssektoren.

Regjeringen vil fortsatt satse bevisst på forskning og teknologiutvikling innenfor olje- og

gassnæringen. I tråd med klimaforliket vil petroleumsforskningen styrke fokus på klima.

Det er viktig med et best mulig samspill mellom de ulike kompetansemiljøene i olje- og gassnæringen. Samarbeidet rundt den nasjonale strategien for petroleumsforskning, OG21 (Olje og gass i det 21. århundre), er med på å sikre en mest mulig effektiv og målrettet forskningsinnsats, både innenfor offentlig og privat finansierte forskning.

Myndighetenes satsing på petroleumsforskning forvaltes i hovedsak gjennom programmene PETROMAKS, Demo 2000 og PETROSAM. Disse programmene er de viktigste virkemidlene for å følge opp den nasjonale teknologistrategien som er etablert under OG21.

PETROMAKS – Program for maksimal utnyttelse av petroleumssressursene

PETROMAKS (2004-2014) omfatter strategisk grunnleggende forskning og kompetanseutvikling, samt anvendt forskning og teknologiutvikling. PETROMAKS arbeider med utgangspunkt i OG21s teknologistrategi. Programmets mål er optimal utnyttelse av petroleumssressursene og økt verdiskaping for samfunnet gjennom styrket kunnskapsutvikling, næringsutvikling og internasjonal konkurransekraft.

PETROMAKS henvender seg til norske bedrifter og forskningsinstitusjoner som kan bidra til videreutvikling av petroleumsnæringen. Der det er relevant, ses aktivitetene i sammenheng med internasjonale forskningsaktiviteter.

Petroleumsektoren vil ha et betydelig rekrutteringsbehov i fremtiden. PETROMAKS finansierer, gjennom deltakelse i konkrete forskningsprosjekter, forskningsrettet utdanning både av hovedfags- og doktorgradskandidater, i tillegg til kandidater på postdoktornivå. Også utenlandske stipendiater kan delta i noen av prosjektene.

PETROMAKS kan finansiere forskning på arktiske problemstillinger som er relevante for petroleumsvirksomheten. De fleste problemstillingene som er relevante for nordområdene er også relevante for andre områder på norsk kontinentalsokkel. Unntaket er problemstillinger knyttet til ekstremt klima, håndtering av is, ising på installasjoner og transport over svært lange avstander.

Demo 2000 – Prosjekttet teknologiutvikling

Demo 2000 er et program som skal bidra til å kommersialisere ny petroleumsteknologi gjennom støtte til pilot- og demonstrasjonsprosjekter. En viktig forutsetning for å oppnå økt utvinning av olje

og gass, mer miljøvennlig produksjon, samt reduserte lete- og utvinningskostnader, er at industrien tar i bruk ny teknologi slik at man får testet ut nye løsninger. Erfaringsmessig har dette vist seg å være en utfordring, fordi uttesting av ny teknologi er forbundet med høye kostnader og høy risiko. Industrien kvier seg for å investere i kapitalkrevende prosjekter der teknologien ikke er tilstrekkelig utprøvd. Offentlig støtte gjennom Demo 2000 vil kunne være med å utløse slike prosjekter.

Demo 2000 skal også støtte prosjekter for et globalt marked. Demo 2000 har internasjonalt samarbeid med Deepstar i USA og PROCAP 3000 (Petrobras) i Brasil. Sammen med INTSOK, leverandørbedrifter og oljeselskaper, arbeider Demo 2000 for å identifisere muligheter for feltutprøving og pilotering internasjonalt.

Demo 2000-programmet har også som målsetting å bidra til utvikling og utprøving av petroleumsteknologi som er spesielt relevant for arktiske forhold.

PETROSAM – Program for samfunnsvitenskapelig petroleumsforskning

PETROSAM (2007-2011) skal gjennom innsikt og kompetanse om samfunnsmessige forhold gi grunnlag for strategi- og politikktutforming hos norske myndigheter og næringsliv innenfor petroleumssektoren. Gjennom programmet skal det bygges opp stabile og kompetente forskningsmiljøer som kan hevde seg internasjonalt.

Tilgang på ny kunnskap om forhold som påvirker utviklingen av petroleumsvirksomheten er viktig. Konkrete tema for programmet er således forvaltning av norske olje- og gassressurser, internasjonale utviklingstrekk, verdien av de norske petroleumssressursene og utviklingen i sentrale petroleumssprovinser.

Havet og kysten (PROOFNY)

Det tidligere programmet PROOF ble fra 2006 organisert under Fiskeri- og kystdepartementets program Havet og kysten (2006-2015) som et eget delprogram – «Langtidsvirkninger av utslipp til sjø fra petroleumsvirksomheten» (PROOFNY). Programmet har som hovedmål å fremme nyskapende forskning av høy internasjonal kvalitet om det marine miljø. Programmet skal bedre beslutningsgrunnlaget for myndighetene ved samordning av virksomheten med annen bruk og vern av havmiljøet. Et viktig delmål er å sikre rekruttering og kompetanseutvikling på feltet i relevante norske forskningsmiljøer.

Strategisk petroleumsforskning

De strategiske forskningsmidlene på petroleumsområdet går i all hovedsak til strategiske institutt- og universitetsprogrammer (SIP/SUP). Det er et mål at midlene skal bidra til kompetanseoppbygging på områder som er knyttet til reservoarkarakterisering og reservoarstyring, samt til utvikling av teknologi for optimal leting/prospektidentifisering. Dette inkluderer utdanning av forskere i norske universiteter og institutter.

Videre gis det støtte til sjøfuglprogrammet SEAPOP i regi av Norsk Polarinstitutt og Norsk Institutt for naturforskning.

Energi- og vannressurssektoren

Bevilgningen til energiforskning skal bidra til å utløse potensialet som Norges energiresurser og kompetanse gir for fortsatt verdiskaping. Satsingen skal rettes mot omleggingen som finner sted i det norske energisystemet gjennom effektivisering av energiproduksjon, energioverføring og energibruk, økt energitilgang basert på miljøvennlig energi, og høyere systemmessig sikkerhet og fleksibilitet.

Gjennom satsingen på energiforskning skal det:

- utvikles teknologi og kompetanse som bidrar til en effektiv energiomlegging og et miljøvennlig energisystem i Norge,
- utvikles nye, konkurransedyktige produkter og tjenester som kan gi grobunn for næringsutvikling og økt verdiskaping i Norge og
- frembringes kunnskap og analyser som grunnlag for utvikling av myndighetenes og næringslivets langsiktige strategier på energiområdet.

Energiforskningen skal organiseres på en måte som sikrer godt samspill mellom forskningsmiljøer og bedrifter, og skal bidra til at nye løsninger innenfor produksjon og bruk av energi tas i bruk så raskt som mulig.

Som en oppfølging av klimaforliket, er satsingen på forskning og utvikling av fornybare energikilder og karbonfangst og -lagring økt betydelig. Helse, miljø og sikkerhet (HMS) skal være en integrert del av denne forskningen.

Energi21: FoU-strategi for energisektoren

Olje- og energidepartementet satt i 2006 i gang et arbeid med å utarbeide en helhetlig strategi for forskning og teknologiutvikling innenfor energisektoren - Energi21. Strategien har som overordnet mål å øke verdiskapingen gjennom satsing på FoU

og ny teknologi. Den skal bidra til en samordnet, effektiv og styrket forsknings- og teknologiinnsats innenfor sektoren, der økt engasjement i energinæringen står sentralt. Energi til transport er ikke omfattet av strategien. Strategien er resultat av et nært samarbeid mellom myndighetene, forskningsinstitusjoner og industrien.

Energi21-strategien dekker temaer som er relevant for stasjonær produksjon av energi, transport av energi og bruk av energi. Den dekker hele innovasjonskjeden fra strategisk grunnleggende energiforskning til introduksjon av ny teknologi i markedet. I tillegg inngår relevant samfunnsfaglig forskning. Forskningsrådets RENERGI-program står sentralt i oppfølgingen av strategien, i tillegg til relevante virkemidler under Enova. Den nye sattersatsingen er en direkte oppfølging av Energi21. Energi21 anbefaler en FoU-satsing på følgende områder:

- Effektivt energibruk i bygninger, husholdninger og industri.
- Klimavennlig kraft fra vann, vind, sol og biomasse.
- CO₂-nøytral oppvarming fra biomasse og varmepumper.
- Energisystemer (infrastruktur, overføringsnett).
- Rammebetingelser for forskning og innovasjon.

Departementet opprettet i juli 2008 et styre for Energi21 som skal videreutvikle og følge opp strategien. Blant annet skal det etableres innsatsgrupper innenfor de prioriterte temaområdene i strategien. Styret består av representanter for energiselskaper, leverandør- og tjenesteindustri, organisasjoner, forsknings- og utdanningsinstitusjoner og myndigheter.

RENERGI – Fremtidens rene energisystem

Tematisk dekker RENERGI-programmet (2004-2013) det meste av den energirelaterte forskningen i Forskningsrådet, med unntak av forskning relatert til CO₂-håndtering. Programmet har stor faglig spennvidde og omfatter både strategisk grunnleggende forskning og kompetanseutvikling, anvendt forskning og teknologiutvikling, og samfunnsfaglig forskning som underlag for politikkutforming. Det legges vekt på å bygge opp kompetente og robuste FoU-miljøer som kan betjene næringsliv og forvaltning på en god måte og legge grunnlaget for næringsutvikling og innovasjon.

RENERGI skal følge opp prioriteringene i Energi21-strategien. Programmet vil være rettet inn mot prioriterte temaområder som Energi21 trekker frem i sin strategi, men samtidig ivareta den breddesatsingen som Energi21 legger opp til.

Det er viktig at RENERGI samarbeider tett og koordinerer aktiviteten med sentersatsingen som Forskningsrådet har initiert gjennom FME-ordningen – Forskningssentre for miljøvennlig energi.

Demonstrasjon av teknologier for ny fornybar energi offshore

Regjeringen er opptatt av å legge til rette for en langsiktig og målrettet satsing for fornybare energi offshore.

I avtale om klimameldingen, punkt 4.5 heter det:

«Partene er enig i at det opprettes et demonstrasjonsprogram for utvikling og introduksjon av nye fornybare energiteknologier offshore med en ramme på 150 mill. kroner i statsbudsjettet for 2009.»

Departementet har vært i dialog med Enova og Forskningsrådet om hvordan dette punktet i klimaforliket best kan følges opp.

Regjeringen foreslår å følge opp satsing på demonstrasjon av nye teknologier gjennom relevante støtteordninger i Enova og Forskningsrådet. Ved å basere seg på etablerte virkemidler, vil ny notifisering til ESA ikke være nødvendig. Dette sikrer at det blir aktivitet på området i 2009.

Regjeringen er imidlertid opptatt av at det etableres en ordning også ut over 2009. Både Forskningsrådet og Enova vil være sentrale i den videre satsingen. I den nylig fremforhandlede avtalen mellom Olje- og energidepartementet og Enova heter det:

«Fondsmidlene skal også benyttes til å aktivt fremme innovasjonsskjeden, gjennom demonstrasjon og introduksjon av ny teknologi for effektive energiløsninger og miljøvennlig energiproduksjon, som bygger opp under målene for energiomleggingen på lang sikt. Det skal for denne virksomheten etableres aktivitetsmål i Enovas årlige plan. Fornybar energiteknologi offshore skal være et prioritert område.»

Langsiktige ordninger er avgjørende for å sikre mer stabile og forutsigbare rammebetingelser for forskning og teknologiutvikling innenfor teknologier for ny fornybar energi offshore. Enkelte år kan det være mange gode prosjekter på dette området, og de kan til dels være svært store. Det kan også være enkelte år uten støtteverdige prosjekter. Støtteordningen må derfor være fleksible

og ta høyde for at prosjekttilgangen og utbetalingerne kan variere fra år til år. Når man nå baserer oppfølgingen av dette punktet i klimaforliket på etablerte ordninger, ivaretas behovet for fleksibilitet over tid.

OED vil rapportere tilbake til Stortinget om gjennomføringen av demonstrasjonssatsingen.

Forskningssentre for miljøvennlig energi (FME)

Støtteordningen knyttet til etablering av forskningssentre for miljøvennlig energi (FME) er ny fra og med 2009. Formålet med FME-ordningen er å etablere forskningssentre med konsentrert og langsiktig forskning på høyt internasjonalt nivå. Et FME skal heve kvaliteten på norsk forskning og fremskaffe anvendbar kunnskap og løsninger innen bestemte temaområder.

Målet er å etablere forskningssentre på prioriterte områder innen energieffektivisering, fornybar energi og CO₂-håndtering. Etableringen av forskningssentre er en oppfølging av Energi21. De beste forskningsmiljøene vil gå sammen, geografisk eller virtuelt, om en satsing på teknologi innenfor et bestemt tema. Næringslivet vil være med i sentrene. Slik vil man skape et aktivt samarbeid mellom et innovativt næringsliv og fremstående forskningsmiljøer. Norges forskningsråd håndterer sentersatsingen.

Et forskningssenter for miljøvennlig energi skal:

- stimulere partnerne til innovasjon innen det aktuelle temaområdet gjennom satsing på langsiktig forskning, og gjøre det attraktivt for bedrifter som arbeider internasjonalt, å forske i Norge.
- fremme forpliktende samarbeid mellom innovativt næringsliv, forvaltningsorganer og fremstående forskningsmiljøer.
- fremme brukerorienterte forskningsmiljøer som ligger i front internasjonalt og som knytter til seg sterke internasjonale nettverk.
- stimulere til forskerutdanning på de ulike temaområdene.

De prioriterte satsingsområdene i Energi21 blir lagt til grunn for valg av forskningssentre. Videre vil utvelgelsen skje på bakgrunn av vitenskaplig kvalitet, relevans og potensial for innovasjon og verdiskaping.

Det er satt av 110 mill. kroner til sentersatsingen i 2009. Mer om forskningssentre for miljøvennlig energi kan finnes på www.forskningsrådet.no/energiserter.

Strategisk energiforskning

Under betegnelsen strategisk energiforskning dekkes i første rekke grunnleggende energiforskning i strategiske programmer som gjennomføres utenfor RENERGI-programmet.

Det går midler til strategiske institutt- og universitetsprogrammer (SIP/SUP) innenfor energisektoren. Målet med SIP/SUP er å etablere grunnleggende FoU-kompetanse på energiområdet av høy internasjonal kvalitet i instituttene og universitetene. Relevansvurderingen ved behandling av SIP/SUP-søknader legger til grunn de samme prioriteringer som gjelder for RENERGI.

Programmet KOSK II - Katalyse og organisk syntetisk kjemi II - er etablert for perioden 2007-2012. KOSK II støtter grunnleggende forskning innenfor temaene katalyse og organisk syntetisk kjemi. OED støtter katalysedelen, mens Kunnskapsdepartementet dekker organisk syntetisk kjemi. Programmet har på katalysesiden en særlig innretning mot prosesser for foredling av naturgass til mer verdifulle kjemikalier.

Det gis støtte til forskning og undervisning ved Norsk Institutt for Sjørett ved UiO. Målet er å styrke norsk kompetanse innenfor energirett.

Fra og med 2009 vil OED dekke midler til skredforskning i regi av Norges forskningsråd. Midlene er rammeoverført fra Nærings- og handelsdepartementet og innebærer en videreføring i forhold til 2008.

Det gis prosjektetableringsstøtte rettet mot EUs 7. rammeprogram for forskning, for å stimulere og mobilisere flere norske bedrifter til å engasjere seg som aktive partnere i EU-søknader.

CO₂-håndtering – CLIMIT

CLIMIT er et nasjonalt program for forskning, utvikling og demonstrasjon av teknologier for fossilt basert kraftproduksjon med fangst og lagring av CO₂. Programmet var tidligere rettet kun mot gasskraft, men vil fra og med 2009 bli utvidet til å gjelde for fossilt basert kraftproduksjon generelt. CLIMIT gjennomføres i samarbeid mellom Forskningsrådet og Gassnova. Programmet finansieres også med midler fra avkastningen fra Fondet for miljøvennlig gassteknologi, jf. kap. 1833, post 50.

Programmet dekker hele kjeden fra langsiktig, kompetanseoppbyggende forskning til prosjekter som demonstrerer CO₂-håndteringsteknologier. Innsatsen skal være rettet mot teknologiutvikling, men det legges også vekt på å finne muligheter for fremtidig industrialisering og verdiskaping i norsk industri.

Prosjektporteføljen vil i særlig grad være innrettet mot teknologiløsninger for fangst av CO₂ på

en mest mulig kostnadseffektiv måte. Videre prioriteres utvikling av kunnskap og løsninger for sikker og pålitelig lagring av CO₂ i geologiske formasjoner. Se kap. 1833, post 50, for nærmere omtale.

Resultatrapport 2007

Petroleumssektoren

PETROMAKS

PETROMAKS-porteføljen omfattet forskerprosjekter, kompetanseprosjekter, innovasjonsprosjekter og forprosjekter. Programmet har fulgt OG21s prioriteringer og dekker samtlige teknologiske temaområder strategien har pekt ut. Om lag halvparten av prosjektene i 2007 fokuserte på problemstillinger relatert til letemetoder og reservoartiltak for økt utvinning.

2007 var fjerde virkeår for PETROMAKS. Mange av prosjektene i porteføljen har gitt synlige og viktige resultater både med hensyn til grunnleggende innsikt og praktiske løsninger. Programmet finansierte ti prosjekter med direkte fokus på nordområdene. Miljøteknologi har fått økt oppmerksomhet i programmet, og utlysningene i 2007 resulterte i flere miljøprosjekter med oppstart tidlig i 2008.

Programmet hadde i 2007 en bred internasjonal deltakelse i prosjektporteføljen. Russland og USA er de viktigste internasjonale samarbeidslandene. Rundt 60 prosjekter i porteføljen har amerikansk partner og ni prosjekter har russisk partner.

Kvantifiserbare resultater for 2007:

- Antall prosjekter: 158, hvorav 29 nye
- Antall doktorgradsstipendiater: 194, hvorav 33 pst. kvinner
- Antall postdoktorstipendiater: 72, hvorav 28 pst. kvinner
- Avlagte doktorgrader: 13
- Antall deltakende bedrifter: 160
- Antall patenter: 9
- Antall metoder/modeller/prototyper: 86

Boks 3.1 Prosjekteksempel PETROMAKS

Development of Seabed Drilling Rig: Målet med prosjektet er å utvikle en borerigg som er helautomatisert, lukket og plassert på havbunnen. Resultatet vil ha både positive økonomiske og miljømessige konsekvenser. I tillegg vil den være meget anvendelig i nordområdene hvor is og vanskelig vær kan skape økt risiko for utslipp og ulykker. Riggene vil arbeide uten utslipp av borevæske eller kaks, noe som er en betingelse ved operasjoner i Arktis.

Programmets hjemmeside er www.forskningsradet.no/petromaks.

Demo 2000

Demo 2000-programmet har siden oppstart i 1999 støttet 166 prosjekter. Programmet følger OG21s prioriteringer, og i 2007 ble det lyst ut midler innenfor alle OG21s teknologiområder, dvs. innenfor undergrunnsteknologi, boring og brønn, prosessering på havbunnen eller i brønn, dypt vann, gassutnyttelse, arktisk teknologi og integrerte operasjoner. Samtlige prosjekter avsluttet i 2007 har ført frem til vellykket pilot og noen av dem til demonstrasjon i full skala.

Kvantifiserbare resultater for 2007:

- Antall prosjekter: 61, hvorav 18 nye
- Antall deltakende bedrifter: 59
- Antall patenter: 2
- Antall metoder/modeller: 16

Programmets hjemmeside er www.forskningsradet.no/demo2000.

Boks 3.2 Prosjekteksempel Demo 2000

Det er med støtte fra Demo 2000 utviklet en flerfasemåler som har svært stor nøyaktighet. Instrumentet gjør så det dannes et tredimensjonalt bilde av væskestrømmen gjennom røret. På den måten er det mulig å si hvor mye gass, vann og olje som til enhver tid strømmer igjennom røret uten å måtte skille de ulike komponentene. Instrumentet er testet ut på Gullfaks med stor suksess og flere oljeselskaper har tatt instrumentet i bruk.

PETROSAM

Programmet var i 2007 i en oppstartsfase. Programstyret har arbeidet med programplan og første utlysning. Programmets midler ble besluttet konsentrert til noen få prosjekter. PETROSAM fattet to bevilgningsvedtak i 2007 med prosjektstart i 2008. Det ene prosjektet skal fokusere på utviklingen i energisektoren i Russland og rundt det Kaspiske hav med blikk på implikasjoner for Norge og norske aktører, mens det andre prosjektet skal se på petroleumsøkonomi, herunder bedrifters adferd og avgjørelser innen petroleumsindustrien.

Programmets hjemmeside er www.forskningsradet.no/petrosam.

Havet og Kysten (PROOFNY)

I 2007 støttet programmet Havet og Kysten til sammen 111 prosjekter. Av disse var 21 PROOFNY-prosjekter. PROOFNY-programmets hovedmål er å øke kunnskapene om langtidsvirkningene av utslipp til sjø fra petroleumsvirksomheten. De 21 prosjektene fordeler seg på alle av programmets undertemaer: Effekter i vannsøylen, spesielle forskningsoppgaver i Arktis, kobling mellom forskning og overvåking, langtidseffekter av akutte utslipp og pågående utslipp av borekaks. Blant annet har degradering/forvitring av olje i is og sjøvann og langtidseffekter av utslipp i kaldt vann vært særlig i fokus.

Kvantifiserbare resultater for 2007:

- Antall prosjekter: 26, hvorav 5 nye
- Antall doktorgradsstipendiater: 10, hvorav 5 kvinner
- Antall postdoktorstipendiat: 3, hvorav 1 kvinne
- Avlagte doktorgrader: 0

Programmets hjemmeside www.forskningsradet.no/havkyst.

Strategisk petroleumsforskning

I 2007 bevilget OED 35 mill. kroner til strategiske institutt- og universitetsprogram (SIP/SUP), 2,6 mill. kroner til det internasjonale forskningsprogrammet EUROMARGINS og 1,4 mill. kroner til IODP-kontingent (Integrated Ocean Drilling Program). Det ble innvilget to nye SIPer og ingen ny SUP i 2007. To SIPer ble avsluttet og har avgitt sluttrapport. Ingen av SUPene ble avsluttet.

EUROMARGINS ble etablert for å få en bedre forståelse av dannelsesmåten for passive kontinentalsokkelmarginer i Europa. Dette er blant annet viktig for kartleggingen av petroleumsressursene. Programmet ble avsluttet i 2007 og en rapport vil publiseres i løpet av 2008.

Energi- og vannressurssektoren

Energi21: FoU-strategi for energisektoren

Departementet startet i 2006 opp arbeidet med å etablere en helhetlig strategi for forskning og teknologiutvikling innenfor energisektoren, senere kalt Energi21. I februar 2007 ble det opprettet en strategigruppe ledet av næringen, som besto av representanter fra energiselskaper, leverandørindustrien, forskningsmiljøene og myndighetene. Strategigruppen hadde som oppgave å komme opp med en bred og samlende FoU-strategi med tilhørende innsatsområde innen utgangen av januar 2008.

Det har vært viktig for Energi21 å sikre at alle aktørene i bransjen har hatt mulighet til å bli inkludert. Prosessen ble derfor organisert med dette som mål. Det ble arrangert en rekke dialogmøter, samtidig som det ble åpnet for innspill via Energi21s hjemmeside. Innspillene resulterte i etablering av seks innsatsgrupper som utarbeidet en strategi for hvert sitt område. Innsatsgruppene var fornybar kraft, fornybar varme, varmekraft, energibruk, fremtidens energisystem og innovasjon i energisektoren.

Basert på innsatsgruppenes strategier ble et første utkast av rapporten lagt ut på åpen høring. Omkring 60 høringsuttalelser kom inn. Basert på disse og andre innspill utarbeidet strategigruppen et endelig forslag til strategi. Forslaget ble overrakt olje- og energiministeren 5. februar 2008.

Energi21 sin hjemmeside er www.energi21.no.

RENERGI – Fremtidens rene energisystem

Prosjekter finansiert gjennom RENERGI i 2007 har omfattet hele verdikjeden fra produksjon av elektrisitet og varme til sluttbruk. Særlig stor oppmerksomhet har det i 2007 vært på fornybare energikilder, inkludert vannkraft.

Programadministrasjonen og programstyret har bidratt til etablering og gjennomføring av Energi21-prosessen. RENERGIs portefølje omfatter allerede mange prosjekter som er relevante for prioriteringene i Energi21, både innenfor offshore vindkraft, bioenergi, solceller, kabelteknologi og utvikling av politikk, virkemidler og marked.

RENERGI sluttførte i 2007 foresight-analyser på solceller, offshore vindenergi, bioenergi og biodrivstoff. Disse har vært viktige for porteføljestyringen i programmet.

Med støtte fra RENERGI, er norske forskningsmiljøers samarbeid med utenlandske miljøer og deltakelse i internasjonale prosjekter styrket.

Kvantifiserbare resultater i 2007:

- Antall prosjekter: 184, hvorav 52 nye
- Antall doktorgradsstipendiater: 72, hvorav 25 kvinner
- Antall postdoktorstipendiater: 19, hvorav 5 kvinner
- Antall avlagte doktorgrader, 11, hvorav 2 kvinner
- Antall norske deltakende bedrifter: 135, herav 78 SMB
- Antall nye patenter: 6
- Antall nye bedrifter: 2
- Antall nye produkter/prosesser: 23
- Antall nye metoder/modeller/prototyper: 49

RENERGI-programmets hjemmeside er www.forskningsradet.no/renergi.

Boks 3.3 Prosjekteksampler RENERGI

Gjennom et treårig utviklingsprosjekt støttet av RENERGI er det utviklet en metallurgisk prosess til produksjon av silisium som reduserer bruk av elektrisitet vesentlig. Dette vil bidra til å gjøre produksjon av solceller enda mer miljøvennlig.

I et annet prosjekt er det blitt utviklet et helt nytt overvåkingssystem som kan bedre sikkerheten i hovednettet for elektrisitet vesentlig. Operatøren har nå fått et mye bedre overblikk over stabiliteten i nettet enn tidligere. Dette gir også muligheten til å gripe inn ved større landsomfattende systemfeil, slik at større utfall forhindres.

Strategisk energiforskning

Det ble i 2007 bevilget 20,7 mill. kroner til strategisk energiforskning utenom RENERGI-programmet, hvorav 10 mill. kroner gikk til SIP/SUP, 5,5 mill. kroner til KOSK, 1,5 mill. kroner til Nordisk institutt for sjørett og 3,7 mill. kroner til prosjektetableringsstøtte til EU- og EUREKA-prosjekter.

Det ble ikke innvilget nye SIP/SUP i 2007. Ingen SIP eller SUP ble avsluttet.

KOSK II – Katalyse og organisk syntetisk kjemi – samfinansieres av KD og OED. OEDs midler går til katalysedelen av programmet. Programmet har totalt 25 prosjekter igangsatt, hvorav 14 nye i 2007. Det ble i 2007 bevilget midler til fem doktorgradsstipendiater, hvorav to kvinner, og sju postdoktorstipendiater, hvorav en kvinne. Programmets hjemmeside er www.forskningsradet.no/kosk.

CO₂-håndtering (CLIMIT)

CLIMIT-programmets prosjektportefølje dekker de fleste viktige temaer innenfor CO₂-håndtering. Porteføljen er preget av relativt få og store aktører. Det har vært en økning i aktiviteten fra flere forskningsinstitusjoner, mens det fortsatt er få bedrifter som engasjerer seg.

Kvantifiserbare resultater i 2007:

- Antall prosjekter: 46, hvorav 15 nye
- Antall doktorgradsstipendiater: 16,3 årsverk, hvorav 4,5 kvinner
- Antall postdoktorstipendiater: 4,3 årsverk, hvorav 0 kvinner
- Avlagte doktorgrader: 1, hvorav 0 kvinner
- Antall patenter: 3
- Antall nye produkter/prosesser: 5
- Antall nye metoder/ modeller/ prototyper: 7

CLIMIT-programmets hjemmeside er www.forskningsradet.no/climit.

Boks 3.4 Prosjekteksempel CLIMIT (FoU)

Kontroll av CO₂-lagre: En av de største utfordringene for CCS er å sikre at CO₂ som lagres ikke vil slippe ut i løpet av flere tusen år. Da må det etableres klart definerte metoder og oppfølgingssystemer for å verifisere at CO₂-lagringen er sikker. DNV har et prosjekt med støtte fra CLIMIT for å utvikle slike metoder. I den forbindelse har DNV deltatt i to regionale programmer i USA, der CO₂-lagring skal gjennomføres i store prosjekter. De erfaringer og metoder som etableres i USA kan benyttes de fleste andre steder i verden. Basert på prosjektet kan DNV bli etablert som en sentral leverandør av slike metoder og tjenester.

Post 70 Internasjonale samarbeids- og utviklingstiltak, kan overføres

(i 1 000 kr)

Betegnelse	Regnskap 2007	Saldert budsjett 2008	Forslag 2009
Nordisk energiforskning	6 991	7 000	8 000
IEA-prosjekter	2 834	2 200	1 700
Det internasjonale energiforum	509	600	600
Sum post 70	10 335	9 800	10 300

Deltakelse i internasjonalt FoU-samarbeid på energiområdet har høy prioritet, og er et viktig supplement til den nasjonale forskningen. Samarbeid på tvers av landegrenser er avgjørende, ikke bare for å kunne holde et høyt faglig nivå i norske forskningsmiljøer, men også for å etablere kontakter og allianser med andre land. Internasjonale prosjekter er kompetanseoppbyggende og gir faglig og økonomisk drahjelp til å løse sentrale forskningsoppgaver. Samtidig er internasjonalt samarbeid et utstillingsvindu for norske teknologi- og kunnskapsleverandører.

Norge deltar i første rekke i forskningssamarbeid innenfor den europeiske union (EU), det internasjonale energibyrådet (IEA) og på nordisk nivå. Norge deltar også i bilateralt forskningssamarbeid, i første rekke med USA og Russland, og i multinasjonale samarbeidsfora som Carbon Sequestration Leadership Forum (CSLF) og International Partnership for the Hydrogen Economy (IPHE).

Over OEDs budsjett for 2009 dekkes støtte til Nordisk energiforskning, IEAs informasjonsprogram ETDE og Det internasjonale energiforum.

Budsjettforslag 2009

Det foreslås bevilget totalt 10,3 mill. kroner til internasjonale samarbeids- og utviklingstiltak i 2009, en økning på 0,5 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2008.

Nordisk Energiforskning

Nordisk Energiforskning er en institusjon under Nordisk Ministerråd. Institusjonens formål er å fremme og videreføre det nordiske samarbeidet på energiforskningsområdet. Den skal bidra til en felles strategi for forskning og utvikling på de deler av energiområdet som er av felles nordisk interesse. Det er utarbeidet en strategi og en handlings-

plan for virksomhetsperioden 2007-2010. Hovedaktivitetene skal være å:

- bidra til kompetanse- og kunnskapsbygging,
- øke innovasjon og næringsutvikling i Norden,
- understøtte nordiske energimyndigheter i politikkutforming og
- bidra til internasjonal nettverksbygging.

Nordisk Energiforskning støtter grunnleggende forskning innefor fem tematiske satsingsområder: integrasjon av energimarkedet, fornybar energi, energieffektivitet, hydrogensamfunnet og konsekvenser av klimaendringer på energiområdet. Gjennom nordiske forskernettverk og stipender og lønnsbidrag til forskere og forskerstuderenter skal grunnkompetansen ved universiteter, høyskoler og andre forskningsinstitusjoner i Norden styrkes.

Nordisk Energiforskning samfinansieres av de nordiske landene med om lag 30 mill. kroner i 2009 etter en fastsatt fordelingsnøkkel kalkulert ut fra landenes BNP. Det foreslås avsatt 8 mill. kroner over budsjettet for 2009 til å dekke den norske kontingenten.

Nordisk Energiforsknings hjemmeside er www.nordicenergy.net.

IEA-prosjekter

Norge deltar i IEAs flernasjonale informasjonsprogram Energy Technology Data Exchange (ETDE). Programmet er konsentrert omkring oppbygging og drift av en felles, internasjonal energidatabase (ETDEWEB) for innsamling og utveksling av energirelatert informasjon. Enova SF er norsk kontraktspart i avtalen og er ansvarlig for å følge opp og finansiere arbeidet knyttet til vedlikehold og drift av ETDE-databasen fra norsk side. Databasen er tilgjengelig via Internett. Markedsføring av databasen og den potensielle nytte norske brukere kan ha av ETDE vil fortsatt være viktig i tiden fremover. Det foreslås avsatt 1,7 mill. kroner til ETDE-arbeidet i 2009.

Det internasjonale energiforum

Det internasjonale energiforum (IEF) er en plattform for dialog mellom petroleumsprodusenter og

-konsumenter. Formålet er utveksling av informasjon og synspunkter i en åpen prosess. Hvert annet år arrangeres det ministermøte hvor man diskuterer spørsmål og utfordringer av felles interesse. Produsent-konsument-dialogen er unik i den forstand at det er eneste globale forum for energiministrene.

Alle de store energinasjonene deltar nå på IEF-samlingene. Sekretariatets virksomhet finansieres gjennom bidrag fra deltakerlandene som beregnes ut fra landenes andel av total produksjon og forbruk av olje og gass. Norges bidrag til IEF-sekretariatet i 2009 er beregnet til 0,9 mill. kroner, hvorav to tredjedeler dekkes over OEDs budsjett, mens en tredjedel dekkes over Utenriksdepartementets budsjett.

Resultatrapport 2007

2007 var første året av Nordisk Energiforskning sin strategi og handlingsplanen for 2007-2010. 16 store forsknings- og innovasjonsprosjekter startet opp. Prosjektene fordeler seg på de tematiske satsingsområdene som er fremhevet i strategien. Over 100 industrielle partnere og 23 internasjonale nettverk (fem nordiske, ni EU, og ni globale) samarbeider om prosjektene. I 2007 var det fire doktorgradskandidater som fullførte graden sin. Av de til sammen om lag 600 prosjektdeltakerne innenfor de ulike fagområdene, var om lag 150 fra Norge. 50 pst. av prosjektlederne og 30 pst. av prosjektenes styringsgruppemedlemmer er norske.

Innenfor IEAs informasjonsprogram Energy Technology Data Exchange (ETDE) har det i 2007 kontinuerlig blitt registrert relevant energilitteratur fra norske prosjekter og fagmiljøer i ETDE-databasen. Det er i 2007 registrert 507 nye dokumenter og 100 nye brukere i Norge.

Aktivitetene i Det internasjonale energiforum (IEF) i 2007 var i stor grad innrettet mot forberedelsene av det 11. ministermøtet som ble avholdt i Roma i april 2008. På Roma-møtet var det over 70 land og den norske delegasjonen ble ledet av olje- og energiministeren.

Kap. 1832 Internasjonalisering

(i 1 000 kr)				
Post	Betegnelse	Regnskap 2007	Saldert budsjett 2008	Forslag 2009
70	Internasjonalisering, <i>kan overføres</i>	20 850	22 350	22 350
	Sum kap. 1832	20 850	22 350	22 350

Post 70 Internasjonalisering, kan overføres

(i 1 000 kr)			
Betegnelse	Regnskap 2007	Saldert budsjett 2008	Forslag 2009
INTSOK	15 350	16 000	17 000
Petrad	4 000	4 000	2 000
Prosjektmidler	1 500	2 350	3 350
Sum post 70	20 850	22 350	22 350

Det foreslås bevilget 22,35 mill. kroner til formålet i 2009, en videreføring av saldert budsjett 2008. Petrads aktivitetsnivå økes, men med en større andel av finansieringen gjennom Olje for utviklingsinitiativet og et redusert tilskudd over OEDs budsjett.

I 2009 vil OED videreføre samarbeidet om initiativet Olje for utvikling som med Utenriksdepartementet, Finansdepartementet og Miljøverndepartementet. Olje for Utvikling er en felles satsing på bistand til utviklingsland når det gjelder petroleumsforvaltning og godt styresett. Arbeidet koordineres av Norad og både INTSOK og Petrad deltar i arbeidet.

OED vil fortsette å støtte opp om næringsutvikling i Nordområdene hvor et viktig delmål er å fremme norske næringsinteresser i Russland. OED vil også samarbeide med UD/NORAD i forbindelse med den økte satsingen på kraftsektoren innenfor bistanden. NVE og International Centre for Hydropower er også aktører som bidrar med viktig kompetanse.

INTSOK

INTSOK er en stiftelse som ble etablert av myndigheter og industri i 1997. Antall medlemsbedrifter har vokst til 175. Inkludert datterselskap er medlemstallet i dag om lag 200.

INTSOKs mål er å styrke det langsiktige grunnlaget for verdiskaping og sysselsetting i norsk petroleumsindustri gjennom fokusert internasjonal virksomhet. Utgangspunktet er den kompetanse som norsk petroleumsindustri har bygget opp på norsk kontinentalsokkel, så vel som internasjonalt

INTSOK skal bidra til internasjonalisering av norsk petroleumsindustri ved å markedsføre og tilrettelegge for oljeselskaper og leverandører i utvalgte markeder. INTSOK arrangerer møteplasser for industrien som; nettverksmøter, konferanser, seminarer, presentasjoner for nøkkelpersoner, samt delegasjonsreiser. Et annet viktig virkemiddel er bruk av lokale rådgivere. Særlig mindre bedrifter uten lokal representasjon og nykommere i markedene har god nytte av INTSOKs lokale rådgivere.

Tabell 3.7 Finansiering av INTSOK

Betegnelse	Regnskap 2007	Budsjett 2008	Budsjett 2009
Medlemsavgifter	11 587 500	11 800 000	14 000 000
Tilskudd fra OED	15 350 000	16 000 000	17 000 000
Finansinntekter	936 634	300 000	1 000 000
Prosjektmidler fra UD/NORAD	1 325 000		
Prosjektmidler fra OED	1 000 000	1 000 000	1 000 000
Sum inntekter	30 469 134	29 100 000	33 000 000
Prosjekt- og personalkostnader dekket av industrien	5 975 843	8 200 000	8 000 000
Sum	36 444 977	37 300 000	41 000 000

Resultatmål 2009

Følgende tiltak planlegges videreført i 2009 hvorav markedsføring og tilrettelegging for SMB (små og mellomstore bedrifter) som vil satse i Russland vil ha prioritet:

Mobilisering for Shtokman

Aktiviteten tar utgangspunkt i resultatet fra INTSOK prosjektet «Partnerskap mellom norsk og russisk industri, Fase 2». Målet er å styrke markedsføring og etablering av norske SMBer i det russiske markedet. Gjennom INTSOK er det mobilisert 40-50 bedrifter som er aktive i det russiske markedet.

INTSOK har i samarbeid med norske og russiske institusjoner og bedrifter etablert en webside som gir informasjon om INTSOK-partnere samt 250 russiske bedrifter.

Fase 3 av prosjektet vil inkludere:

- rådgivning til bedrifter som ønsker å posisjonere seg mot Shtokmanprosjektet og bistå bedriftene med å utarbeide egen strategi samt følge opp strategiarbeidet i bedriftene,
- arbeidsverksteder for inngåelse av partnerskap mellom norske og russiske bedrifter og
- vedlikehold av bedriftsinformasjon.

Inngangsstrategier for SMB i prioriterte markeder

Økningen i små- og mellomstore bedrifter som partnere i INTSOK har styrket behovet for faglig støtte og oppfølging til utvikling av robuste forretningsplaner og inngangsstrategier i prioriterte markeder. De regionalansvarlige i INTSOK vil lede prosjektene. Det forutsettes at bedriftene selv betaler en egenandel for å delta i prosjektet.

Houston og den amerikanske Mexico-gulven er fortsatt den viktigste regionen for internasjonal oljevirkosomhet. Mer enn 100 norske bedrifter er

etablert i Houston og om lag 5 000 nordmenn er bosatt der.

For å forberede og bistå bedrifter i å etablere seg i området tilbyr INTSOK introduksjonsprogram for små og mellomstore bedrifter. Formålet med programmet er å sikre at bedriftene blir godt forberedt, slik at de får en effektiv inntreden i markedet. Fase 3 av prosjektet er igangsatt og vil bli avsluttet i 2009.

INTSOK vil også kartlegge interessen for å etablere et tilsvarende program mot Malaysia.

Markedsinformasjon

INTSOK vil regelmessige informere partnerne om markedsutviklingen i våre hovedmarkeder og markeder under utvikling blant annet gjennom «INTSOK Annual Market Report».

Kundemøter og arbeidsverksteder

INTSOK vil fortsette å gjennomføre arbeidsverksteder og seminarer mot de viktigste nøkkeltakere for INTSOKs partnere, herunder nasjonale og internasjonale oljeselskaper og hovedkontraktører.

Olje- og gassrådgivere i utlandet

INTSOK har etablert «Oil and Gas Advisors» i Moskva og Beijing i 100 pst. stillinger i henhold til avtale med Innovasjon Norge. I tillegg har INTSOK lokale rådgivere på deltid i Angola, Australia, Brasil, Canada (New Foundland), Houston, Mexico og Nigeria som representerer INTSOK i markedet.

Læring i nettverk

INTSOK er en nettverksorganisasjon som gjennomfører geografiske nettverksmøter hvor part-

nerne kan lære av hverandres erfaringer i ofte meget krevende markeder som for eksempel Angola, Brasil Nigeria, Malaysia, Mexico og Russland.

Partnerstøtte i Norge

INTSOK driver et betydelig individuelt tilpasset rådgivningsarbeid overfor partnerne i Norge. I tillegg legger samarbeidsavtalen mellom INTSOK og Innovasjon Norge opp til å få til et best mulig samspill mellom organisasjonene slik at virkemidlene til Innovasjon Norge i økende grad kan tilrettelegges for SMB innenfor olje- og gassklyngen. Det legges opp til et nærmere samarbeid med de etablerte sentra for ekspertise i regi av Innovasjon Norge.

Opplæring og kompetansebygging

INTSOK er en kompetanseorganisasjon som utvikler og gjennomfører opplæringsprogrammer mot industriorganisasjoner og bedrifter i utviklingsland i første omgang med fokus på Angola, Nigeria og Kasakhstan. INTSOK vil ta initiativ overfor Olje for Utvikling (OfU) slik at INTSOKs kompetanse og erfaring kan bli tilført dette programmet.

Resultatrapport 2007

INTSOK har også i 2007 organisert delegasjonsreiser og seminarer til prioriterte markeder, noe som har økt mulighetene for å synliggjøre norske produkter, teknologi og kompetanse.

INTSOK gjennomførte i 2007 sine årlige International Oil and Gas Business Days i Oslo med fokus på globale markedsutsikter fremover.

INTSOK videreførte sin satsing på Russland, herunder tilrettelegging for partnerskap mellom norsk og russisk leverandørindustri, særlig i Barentsregionen. INTSOKs partnerskapsprogram i Russland har blitt et viktig verktøy for bedrifter som ønsker å etablere seg i Russland. INTSOK er således en viktig bidragsyter når det gjelder nord-områdene.

Et inkubatorkontor ble etablert i Rio de Janeiro i samarbeid med Innovasjon Norge. INTSOK har videreført arbeidet for å øke sine medlemsbedrifters bevissthet og kunnskap om korrupsjon. INTSOK inngikk i 2007 et samarbeid med et advokatfirma som blant annet spesialiserte seg på forretningsintegritet og etisk rådgivning. Advokatfirmaet vil kunne gi råd til medlemsbedriftene.

Petrad

Stiftelsen Petrad er et organ for kompetanseoppbygging når det gjelder petroleumsforvaltning og -administrasjon med fokus på myndigheter og nasjonale oljeselskaper i Afrika, Asia, Latin-Amerika og det tidligere Sovjetunionen. Petrad inngår således som en viktig del av norsk bistandsarbeid.

I sin opplæringsvirksomhet benytter Petrad forelesere fra norsk petroleumsindustri og forvaltning, og trekker på den måten med og profilerer norsk industrikompetanse. I tillegg til bistandsperspektivet er intensjonen at Petrad skal bidra til internasjonalisering gjennom nøytral profilering av norsk petroleumsindustri og kompetanse.

Petrad har en sentral rolle når det gjelder opplæringstiltak innenfor Olje for Utvikling (OfU) og har derfor økt sitt aktivitetsnivå. Aktivitetene omfatter kartlegging av opplæringsbehov, besøksutveksling, seminarer, tilpassede kurs og institusjonsbygging.

Tabell 3.8 Finansiering av Petrad

Betegnelse	Regnskap 2007	Budsjett 2008	Budsjett 2009
Kursavgifter og andre inntekter	6 764 373	10 000 000	10 000 000
Tilskudd NORAD/Olje for utvikling	24 480 277	33 000 000	35 000 000
Tilskudd fra OED	2 964 619	4 000 000	2 000 000
Sum inntekter	34 209 269	47 000 000	47 000 000

Resultatmål 2009

Petrad har styrket sin faglige stab for å ivareta det økte omfanget av oppgaver i forbindelse med OfU. Petrad vil fortsette å utvikle kortere seminarer og

kurs av en til fire ukers varighet innen spesialiserte temaer som finner sted i samarbeidslandene til OfU. Problemstillinger knyttet til godt styresett, miljøforvaltning, etikk og korrupsjon samt inntektsforvaltning vil få økt oppmerksomhet. Petrad

vil også videreføre sine åtte ukers kurs i Norge og sin seminarvirksomhet i utvalgte land, blant annet i samarbeid med INTSOK der dette er relevant. I tillegg forventes blant annet videreføring av samarbeidet med Irak med spesialiserte kurs.

Petrad vil også gjennom sin aktivitet «Functional Capacity and Training Needs Assessment» fortsette å kartlegge institusjoners funksjonalitet, de ansattes kunnskapsnivå og opplæringsbehov hos myndigheter og nasjonale oljeselskaper og anbefale tiltak for å dekke behovet for kompetanseutvikling.

Det arbeides med styrking av samarbeidet med norske og utenlandske undervisningsinstitusjoner innen petroleumsfag.

Resultatrapport 2007

I 2007 ble det blant annet arrangert to åtte-ukers kurs i Stavanger med 45 deltakere fra 33 land, et elleve-ukers kurs for det irakiske oljedepartementet med 18 deltakere, samt 26 seminarer i utlandet med 1 093 deltakere fra 20 land. I tillegg har Petrad drevet tolv rådgivende aktiviteter/prosjekter i ni land. Petrad har et godt samarbeid med INTSOK når det gjelder kurs- og seminarvirksomhet i land av interesse for norsk petroleumsvirksomhet.

En del nye aktiviteter ble startet i 2007 og omfatter blant annet:

- Start på gjennomføringen av program for å styrke Ministry of Oil i Irak innen kontraktsforhandlinger for å sikre en god nasjonal ressursforvaltning. 18 deltakere gjennomførte 11-ukersprogrammet, og 14 av dem jobber nå i kontraktsforhandlingsteamet til det irakiske oljedepartementet. Start på utviklingen av fireukers program innen fiskale målinger for det irakiske oljedepartementet.
- Revidering og modernisering av åtteukers programmene.
- Det ble utarbeidet planer for kurs på «Data Management».

Prosjektmidler

Det er økt etterspørsel etter norsk industri- og forvaltningskompetanse både innenfor petroleumssektoren og fornybar energi/kraftsektoren. Utnyttelse av fornybare energikilder, energieffektivisering og god forvaltning av vannressurser er viktige arbeidsområder sett i lys av klimautfordringene. Det er derfor hensiktsmessig å se petroleum og fornybar energi/kraftsektoren i sammenheng. I 2009 videreføres derfor opplegget med at prosjektmidlene anvendes innenfor begge områder.

I petroleumssektoren er INTSOK den sentrale aktør for å fremme internasjonalisering av norsk olje- og gassindustri. INTSOK vil fortsatt ha en viktig rolle i forvaltningen prosjektmidlene med hensyn til olje- og gassrelaterte prosjekter.

Norge har i dag nære relasjoner både på politisk, forvaltningsmessig og industrielt plan med en rekke land. Norge har inngått samarbeidsavtaler på ulike nivåer med flere land, blant annet Angola, Aserbajdsjan, India, Indonesia, Kina, Mexico, Nigeria og Russland. Det er også en økende etterspørsel og interesse for norsk kompetanse, teknologi og erfaring med forvaltning av vår energisektor. Dette viser seg ved at det er stor pågang av delegasjonsbesøk fra ulike land og stor interesse i forbindelse med politisk ledelses utenlandsbesøk.

Norsk energiindustri er ofte engasjert i land hvor myndigheter og lokal industri etterspør assistanse som går utover tradisjonelle vare- og tjenesteleveranser. For å dekke en slik utvidet etterspørsel, er norsk industri avhengig av et samarbeid med norske myndigheter. Det er derfor behov for midler som kan understøtte et slikt samarbeid. Departementet har i samarbeid med Energirådet arbeidet aktivt med å opprette et organ som vil styrke samordningen av norsk energinæring og bidra til å promotere denne i utlandet.

Formålet er å bidra til næringsutvikling og styrking av forvaltningen i energisektoren i land hvor norsk industri har interesser. Eksempler på relevante problemstillinger er tilgang på fornybar energi og rent vann, drift av et effektivt kraftsystem både på nasjonalt og regionalt nivå, oljevernberedskap, lokalt innhold i vare- og tjenesteleveranser samt opplæring innen spesifikke fagområder. Tiltakene skal være bedriftsnøytrale, det vil si å ha en karakter som går utover den enkelte bedrifts interesser.

Resultatmål 2009

OED vil fortsatt støtte prosjekter som kan bidra til overføring av kompetanse samt erfaringer fra forvaltningen av de norske petroleumsressursene til petroleumsproduserende land der norsk industri har interesser.

Det vil legges vekt på oppfølging av de prosjekter som er påbegynt i 2007 og 2008, herunder videreføring av opplæringstiltak i prioriterte markeder i Afrika. Eksempelvis vil INTSOK samarbeide med norske leverandørbedrifter for å tilby opplæring til utvalgte nigerianske selskaper innenfor kvalitetsledelse og produksjonsteknikk.

I 2007 ble Energirådet etablert etter initiativ fra OED. Hensikten med Energirådet er å skape en arena for å fokusere på felles utfordringer og

muligheter for energinæringen, der bransjen sammen med myndighetene kan skape ytterligere verdier og bidra til å styrke Norges stilling som en ledende energinasjon.

Energirådet skal fortsatt fokusere blant annet på følgende områder:

- samhandling/klyngetenkning innenfor energisektoren,
- internasjonalisering av energinæringen,
- kompetansebevaring og -utvikling og
- teknologiutvikling.

Innenfor vannkraftsektoren vises det til at International Centre for Hydropower (ICH) driver aktiv kurs- og konferansevirksomhet både i Norge og utlandet basert på norsk spisskompetanse og i samarbeid med universiteter, myndigheter og bransjen.

Kartlegging av markedspotensial og samarbeidsmuligheter i markeder som på sikt kan bli sentrale for norske interesser vil bli gjort. Foruten petroleum og vannkraft, er solenergi og vindkraft aktuelle områder i tillegg til etablering av kraftmarked og drift av nettsystemer for overføring av kraft. En del prosjekter vil være aktuelle kandidater for norske bistandsmidler, andre vil følges opp av industrien alene eller i samarbeid med norske myndigheter.

Resultatrapport 2007

INTSOK, som den sentrale aktør når det gjelder internasjonalisering av den norske olje- og gassindustrien, var tillagt ansvaret for forvaltningen av hoveddelen av prosjektmidlene.

Eksempler på tiltak som er gjennomført eller påbegynt i 2007 er:

Russland – «Partnership Russian-Norwegian Oil and Gas Industry» Fase 2

Næringssamarbeid i Barentsregionen er et viktig bidrag i utviklingen av nordområdene. Prosjektet ble startet i 2005 i samarbeid med russisk og norsk industri samt industriorganisasjoner. 240 russiske bedrifter ble kartlagt i den første delen av Fase 2 i prosjektet. Prosjektet har gjort det mulig for

INTSOK å tilby strategisk rådgivning til medlemmer som ønsker å etablere seg i Russland gjennom arbeidsverksteder der norske og russiske bedrifter etablerer kontakt. Det har blitt arrangert møter i St. Petersburg, Volgograd og Sevastopol samt nettverksmøter i Moskva mellom norske og russiske bedrifter. Dette har bidratt til et forbedret forhold mellom norske og russiske aktører i det russiske olje- og gassmarkedet.

Angola – Train the Trainers – Phase 4

INTSOK har fortsatt prosjektet «Train the Trainers» hvor målet er å etablere og gi et offentlig opplæringstilbud og overføre kompetanse til den angolanske petroleumsklyngen på yrkesfaglig nivå i Angola. De norskbaserte selskapene FMC Kongsberg Subsea, VetcoGray og Aker Solutions tok sammen med INTSOK i 2002 initiativet til å utvikle et opplæringstilbud ved INP (National Petroleum Institute), Sumbe i Angola. Angolanske myndigheter og INP har godkjent prosjektet og deltatt aktivt i gjennomføringen. 30 studenter avsluttet det tredje kurset i desember 2007. Totalt er 100 elever uteksaminert. Samtlige har fått arbeid etter avsluttet kurs hos de bedrifter som støtter prosjektet. INTSOK har gjennomført en evaluering av prosjektet for å vurdere tilpasninger i utdanningstilbudet fra og med 2009.

Nigeria - Opplæring i kvalitetsstyring - hovedprosjekt

Målet er å øke kompetansen innen kvalitetsledelse og produksjonsteknikk for utvalgte nigerianske bedrifter slik at de blir kvalifisert for fabrikkasjonsoppdrag i petroleumssektoren, samt å etablere denne type kompetanse hos nigerianske konsulenter og hos en relevant institusjon.

Aker Solutions, FMC Technologies, VetcoGray, StatoilHydro, DNV og Teknologisk Institutt deltar. Prosjektet ble inngangsatt 2005 og forventes å løpe over tre år. På nigeriansk side har Petroleum Technology Development Fund (PTDF) forpliktet seg sammen med det nigerianske nasjonale oljeselskapet (NNPC). IFC/PEP Africa, en del av Verdensbanken, vil styre prosjektet på vegne av donorene.

Kap. 1833 CO₂-håndtering

(i 1 000 kr)				
Post	Betegnelse	Regnskap 2007	Saldert budsjett 2008	Forslag 2009
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	45 713	935 000	765 000
22	CO ₂ -håndtering, internasjonalt, <i>kan overføres</i>			20 000
30	Investeringer, <i>kan overføres</i>			920 000
50	Overføring til fond for CLIMIT			81 800
70	Administrasjon, Gassnova SF	32 500	60 000	70 000
95	Innskuddskapital	10 000		
	Sum kap. 1833	88 213	995 000	1 856 800

Vedrørende 2008

Midlene under post 50 ble tidligere bevilget under kap. 1831, post 50. Ved Stortingets vedtak av 20. juni 2008 ble post 21 Spesielle driftsutgifter og post 70 Administrasjon, Gassnova SF redusert med henholdsvis 378,5 og 1,5 mill. kroner. Videre ble det bevilget 10 mill. kroner over ny post 22 CO₂-håndtering, internasjonalt, jf. St.prp. nr. 59 og Innst. S. nr. 270 (2007-2008). Justeringen på post 21 er i hovedsak en konsekvens av endringer i planleggingen av CO₂-håndteringsprosjektene på Kårstø og Mongstad. Det innebærer at reduserte utgifter i 2008 er forskjøvet til 2009.

Post 21 Spesielle driftsutgifter, kan overføres

Det foreslås bevilget 765 mill. kroner under posten i 2009, en reduksjon på 170 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2008.

Regjeringen har satt seg ambisiøse mål i energi- og miljøpolitikken. Gjennom økonomiske virkemidler og satsing på ny teknologi, vil regjeringen sørge for at nye konsesjoner til gasskraft skal basere seg på CO₂-håndtering.

Midlene over posten skal dekke planlegging og forberedelser av fullskala CO₂-fangst på Kårstø og transport- og lagringsløsninger for CO₂. Videre har OED behov for ulik ekstern bistand blant annet knyttet til anskaffelser, juridiske og organisatoriske problemstillinger i forbindelse med det statlig engasjement og statsstøtteregeverket under EØS-avtalen. Utgifter til ekstern bistand budsjetteres til 5 mill. kroner.

CO₂-fangst på Kårstø

Formålet med å realisere CO₂-fangst på Kårstø er å redusere utslipp av CO₂. Videre er det en målsetting å bidra til teknologiutvikling og derigjennom

reduserte kostnader for CO₂-håndteringsteknologi.

Gassnova SF forvalter statens interesser i Kårstø-prosjektet. Kvalifiseringsprosessen og kriterier for prekvalifisering for bygging av CO₂-fangstanlegget på Kårstø ble kunngjort i 2007. På denne bakgrunn og mottatte søknader fra teknologileverandører, skal Gassnova SF i samarbeid med de kvalifiserte leverandørene innen utgangen av 2008 foreta omfattende og grundige forberedende studier av blant annet tekniske og økonomiske forhold. Dette er et omfattende arbeid hvor forskjellige aspekter ved å bygge et CO₂-fangstanlegg på Kårstø inngår. Arbeidet vil bidra til å fremskaffe mer kunnskap om når de ulike teknologileverandørene vil kunne være i stand til å levere CO₂-fangstanlegget, og hvordan selskapene teknologisk og økonomisk mener prosjektet kan gjennomføres. I henhold til kunngjorte kvalifikasjonskriterier, skal Gassnova legge frem grunnlag for investeringsbeslutning for departementet høsten 2009.

Gasskraftverket på Kårstø ble satt i drift høsten 2007. Etter en testperiode var kraftverket i full drift bare i en kort periode rundt årsskiftet 2007-2008. Etter dette har gasskraftverket ikke vært i produksjon. Dette må ses i lys av markedsforholdene, med blant annet relativt lave priser på elektrisitet i Sør-Norge og høye gasspriser. I hvilken grad kraftverket vil settes i produksjon i tiden framover, vil avhenge av eiernes kommersielle beslutninger. På denne bakgrunn må det forventes at gasskraftverket på Kårstø vil stå stille i ganske lange tidsrom i flere år framover. Det kan imidlertid ikke utelukkes at forholdet mellom gass- og kraftpriser blir slik at det blir mye produksjon i anlegget. De erfaringene en får knyttet til driftmønsteret i gasskraftverket i tiden framover vil imidlertid måtte vektlegges når regjeringen skal vurdere investeringsbeslutningen vedrørende CO₂-fangstanlegget på Kårstø.

Regjeringen vil ta stilling til investeringsbeslutningen når beslutningsgrunnlaget foreligger, og eventuelt fremme forslag om bevilgning til selve investeringen i fangst, transport og lagring av CO₂ fra gasskraftverket på Kårstø i egen stortingsproposisjon. Det legges til grunn gjennomføring av ekstern kvalitetssikring av kostnadsoverslag og styringsdokumenter før en eventuell investeringsbeslutning legges frem for Stortinget.

I tråd med Stortingets behandling av revidert budsjett for 2008, jf. St.prp. nr. 59 og Innst. S. nr. 270 (2007-2008), er planleggingsbudsjettet for fullskala CO₂-fangst på Kårstø for 2009 justert for endret kvalifikasjonsprosess, forskyving av kostnader, oppjustering til 2009-priser og inkludert merverdiavgift. Det budsjetteres på denne bakgrunn med 190 mill. kroner knyttet til planlegging og forberedelser av fullskala CO₂-fangst på Kårstø i 2009.

Transport og lagring av CO₂ fra Kårstø og Mongstad

Gassnova arbeider med planlegging og forberedelser av transport- og lagringsløsninger knyttet til fullskala CO₂-håndtering på Mongstad og Kårstø. Fremdriftsplanen for dette planleggingsarbeidet er samordnet med planleggingsarbeidet for CO₂-fangst på henholdsvis Kårstø og Mongstad. Dette for å sikre at det legges til rette for valg av de best egnede løsningene for transport og lagring av CO₂, og for at slike løsninger skal stå klare ved oppstart av fullskalaanlegg for CO₂-fangst.

På usikkert grunnlag budsjetteres det med 570 mill. kroner i 2009 til planlegging og forberedelser av transport og lagring av CO₂, inklusiv boring av en brønn på Johansen-formasjonen. Regjeringen vil komme tilbake til Stortinget med investeringsbeslutningen knyttet til transport- og lagringsløsning for CO₂ fra Kårstø.

Post 22 CO₂-håndtering, internasjonalt, kan overføres

Det vises til klimaforliket, hvor partene ble enige om at regjeringen skal legge frem en handlingsplan for det internasjonale arbeidet for å fremme karbonfangst og lagring som klimatiltak i løpet av 2008. Handlingsplanen er presentert under punkt 6 i del III. Målsettingen for handlingsplanen er en raskere utbredelse og bruk av fangst og lagring av CO₂ internasjonalt. Handlingsplanen inneholder et sett av aksjonspunkter på kort og lang sikt.

Det foreslås bevilget 20 mill. kroner i 2009 til arbeidet med CO₂-håndtering internasjonalt over OEDs budsjett.

Post 30 Investeringer, kan overføres

Avtalen om håndtering av CO₂ på Mongstad er et viktig skritt videre i regjeringens innsats for å få fram teknologier som kan redusere utslipp av CO₂, jf. St.prp. nr. 49 og Innst. S. nr. 205 (2006-2007). Første fase innebærer etablering av et testsenter for CO₂-fangst på Mongstad. Formålet er å vinne kunnskap og utvikle løsninger som kan redusere både kostnadene og den tekniske og økonomiske risikoen knyttet til storskala CO₂-fangst. Det fremgår av gjennomføringsavtalen av 2006 at StatoilHydro skal eie 20 pst. av testsenteret, mens staten skal eie resten. Videre fremgår det at staten kan invitere med andre selskaper som vil redusere statens eierandel.

Samarbeidsavtalen mellom DONG Energy, Gassnova, Shell, StatoilHydro og Vattenfall om planlegging og forberedelser av testsenteret for CO₂-fangst på Mongstad løper fram til investeringsbeslutningen for testsenteret, som er planlagt til fjerde kvartal 2008, jf. St.prp. nr. 1 (2007-2008).

Samarbeidet mellom de fem partnerne danner grunnlaget for endelig investeringsanslag, som vil foreligge i forkant av planlagt investeringsbeslutning. Et foreløpig, grovt anslag tilsier om lag 3,5 mrd. kroner i samlet investeringskostnad. Det legges til grunn at om lag en tredjedel av investeringen vil påløpe i 2009, mens resterende påløper i 2010. En maksimal statlig andel (80 pst.), gir et budsjettbehov på om lag 920 mill. kroner knyttet til investeringer i testsenteret på Mongstad i 2009.

Regjeringen vil komme tilbake til Stortinget med investeringsbeslutningen knyttet til testsenteret på Mongstad og nødvendige fullmakter for å inngå avtaler for etablering av testsenteret.

Det foreslås bevilget 920 mill. kroner over posten i 2009. Midlene skal dekke statens andel av investeringene i testanlegget for CO₂-fangst på Mongstad.

Resultatrapport 2007

CO₂-fangst på Kårstø

En egen prosjektorganisasjon ble etablert for å planlegge og forberede investeringsgrunnlaget for fullskala CO₂-fangst på Kårstø. Etter at Gassnova SF ble etablert i juli 2007, ble prosjektorganisasjonen overført til statsforetaket.

Regjeringen fastsatte høsten 2007 kvalifikasjonskriterier for konkurransen om EPCI-kontrakt (Engineering, Procurement, Construction and Installation) for bygging av et fangstanlegg for CO₂ ved gasskraftverket på Kårstø. Disse kriteriene ligger til grunn for Gassnovas pågående arbeid, og

ble i desember 2007 kunngjort nasjonalt og internasjonalt. Det ble åpnet for at leverandører med teknologi av ulik modenhetsgrad skulle få mulighet til å prekvalifisere seg for konkurransen om EPCI-kontrakten for bygging av CO₂-fangstanlegget. Dette innebar at både norske og utenlandske aktører kunne melde sin interesse for å levere teknologi til CO₂-fangstanlegget på Kårstø.

Testanlegg for CO₂-fangst på Mongstad

Staten og Statoil inngikk høsten 2006 en gjennomføringsavtale om håndtering av CO₂ på Mongstad, jf. St.prp. nr. 49 og Innst. S. nr. 205 (2006-2007). Avtalen er et viktig skritt videre i regjeringens innsats for å få fram teknologier som kan redusere utslipp av CO₂. Olje- og energidepartementet inngikk i juni 2007 en avtale med DONG Energy, Hydro, Shell, Statoil og Vattenfall om å samarbeide om planlegging og forberedelser av testsenteret for CO₂-fangst på Mongstad. Fra november 2007 forvalter Gassnova SF statens interesser i testsenteret på Mongstad. Samarbeidsavtalen vil løpe fram til investeringsbeslutningen for testsenteret som etter planen skal tas i fjerde kvartal 2008.

Transport og lagring av CO₂ fra Kårstø og Mongstad

Gassnova, Gassco, NVE og OD hadde første avrapportering om mulige transport- og lagringsløsninger for CO₂ fra fullskala fangstanlegg på Mongstad og Kårstø sommeren 2007. Transport av CO₂ i rør, med skip eller en kombinasjon av disse ble vurdert. Rørtransport ble vurdert som den mest kostnadseffektive løsningen. Valg av lagringssted ble vurdert ut fra nærhet til fangstanlegg, nærhet til felt som vil kunne nyttiggjøre seg av CO₂ til økt oljeutvinning og områder der det er tilstrekkelig data for å kunne gjennomføre en forsvarlig kartlegging og vurdering av reservoar.

Post 50 Overføring til fond for CLIMIT

Fondet for miljøvennlig gassteknologi ble opprettet 1. juli 2004 med en fondskapital på 2 mrd. kroner, jf. St.prp. nr. 63 og Innst. S. nr. 250 (2003-2004). Fondet ble opprettet med bakgrunn i behovet for en forutsigbar og stabil finansiering av utviklingen av miljøvennlige gasskraftteknologier. På bakgrunn av at Gassnova i 2007 ble omdannet til statsforetak, har postbenevnelsen fått betegnelsen Overføring til fond for CLIMIT.

Avkastningen fra Fondet for miljøvennlig gass-teknologi budsjetteres til 91,8 mill. kroner i 2009,

jf. kap. 4833, post 80. Det er avsatt en ramme på 10 mill. kroner knyttet til administrative utgifter ved ordningen, jf. kap. 1833, post 70. Resterende ramme på 81,8 mill. kroner avsettes til Gassnova SF sin tilskuddsvirksomhet gjennom CLIMIT-programmet og overføres til Fond for CLIMIT.

CLIMIT-programmet er et nasjonalt program for forskning, utvikling og demonstrasjon av teknologier for fossilt basert kraftproduksjon med fangst og lagring av CO₂. Programmet samfinansieres av Norges forskningsråd og Gassnova SF, der Forskningsrådet finansierer forsknings- og utviklingsdelen av programmet, jf. kap. 1830, post 50, mens Gassnova SF finansierer demonstrasjons- og kommersialiseringsdelen. Gassnova SF utfører i fellesskap med Forskningsrådet sekretariatsfunksjonen for programmet. Beslutninger under programmet tas av programstyret for CLIMIT. Rammer for bruken av midler fra Fond for CLIMIT er nedfelt i vedtektene for fondet.

Programmet var tidligere rettet kun mot gasskraft, men vil fra og med 2009 bli utvidet til å gjelde for fossilt basert kraftproduksjon generelt. Bakgrunn for utvidelsen er at til tross for at den norske satsingen på CO₂-fangst og -lagring (CCS) særlig er knyttet til gasskraft med CO₂-håndtering, er det CO₂-utslipp fra kullkraftverk som er den største utfordringen internasjonalt. Med en utvidelse av virkeområdet for CLIMIT legges det til rette for økt markedspotensial for norsk teknologi, i tillegg til at norske teknologimiljøer vil kunne delta i flere internasjonale CCS-prosjekter.

Innsatsen skal være rettet mot teknologiutvikling, men det legges også vekt på å finne muligheter for fremtidig industrialisering og verdiskaping i norsk industri. På kort sikt er utfordringene å:

- kvalifisere og få ned kostnadene knyttet til CO₂-fangst fra gasskraftverk og
- etablere metodikk og bygge tillit til sikker geologisk lagring av CO₂.

På lengre sikt er utfordringene å:

- forbedre eller utvikle teknologier med potensial for signifikant forbedring i virkningsgrad og lønnsomhet innen kraftproduksjon med CO₂-fangst og
- utvikle robust metodikk til lagring av CO₂ som oppfyller kravene til å bli godkjent som klimatil-tak i henhold til internasjonale avtaler.

Rammen på 81,8 mill. kroner skal benyttes til å støtte prosjekter for utvikling og demonstrasjon av CO₂-håndteringsteknologier i tråd med programplanen for CLIMIT.

Resultatrapport 2007

Det ble i 2007 utarbeidet en revidert programplan for CLIMIT i perioden 2006-2009. Det ble også etablert et nyhetsbrev for hele CLIMIT som kom ut med fire nummer i 2007. CLIMIT og Gassnova etablerte et samarbeid med Innovasjon Norge (IN), der IN representerer Gassnova internasjonalt, samt lager en oppdatert oversikt over internasjonale CCS-prosjekter.

Det har vært aktivitet i 16 prosjekter støttet av Gassnova i 2007, hvorav fem ble innvilget i 2007. Samlet omfatter prosjektene et kostnadsomfang på om lag 100 mill. kroner, hvorav Gassnova/CLIMIT bidrar med 54 mill. kroner. De nye prosjektene gikk dels på lagring av CO₂ i geologiske formasjoner, dels på fangst av CO₂ og dels på forbrenning av hydrogen fra naturgass.

Det har vært tett kontakt mot industri og forskningsmiljøer for å etablere en konstruktiv dialog rundt fremtidige prosjekter. Samarbeidet med andre statlige etater som SFT, OD, NVE og Gassco har fortsatt.

Post 70 Administrasjon, Gassnova SF

Det foreslås bevilget 70 mill. kroner under posten i 2009, en økning på 10 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2008. Foruten prisjustering knytter økningen seg til Gassnovas oppfølging av Statoil-Hydros arbeid med plan for CO₂-håndtering på Mongstad.

Gassnova SF, ble stiftet 3. juli 2007. Etableringen av Gassnova SF tar utgangspunkt i forvaltningsorganet Gassnova, og fra og med 1. januar 2008 ble all aktivitet i forvaltningsorganet Gassnova overført til Gassnova SF.

Statsforetaket har som formål å forvalte statens interesser knyttet til CO₂-håndtering (teknolog utvikling, fangst, transport, injeksjon, lagring av CO₂), og å gjennomføre de prosjekter som foretaksmøtet bestemmer. Det er en målsetting at foretakets arbeid skal resultere i kostnadsreduksjoner knyttet til CO₂-håndtering. Gassnova skal for øvrig bidra til gjennomføring av CLIMIT-programmet, jf. post 50.

Foretakets oppgaver innebærer at organisasjonen må bygges opp tilstrekkelig og i tillegg benytte ekstern bistand og tjenester for å møte disse utfordringene.

For å holde selskapets drift stabil og effektiv har Gassnova behov for å inngå avtaler som innebærer økonomiske forpliktelser utover ett budsjettår. Dette knytter seg først og fremst til avtaler om leie av materiell, utstyr og tjenester, herunder konsulenttjenester og husleie. På denne bakgrunn

foreslås det en fullmakt til å pådra forpliktelser for inntil 20 mill. kroner utover gitt bevilgning, jf. Forslag til vedtak VI.

Resultatrapport 2007

Gassnova SF

Statsforetaket Gassnova SF ble stiftet 3. juli 2007 og startet opp virksomheten 1. oktober 2007. Gassnova SF har tre hovedoppgaver:

- stimulere teknologiutvikling,
- ivareta statens interesser i CO₂-håndteringsprosjekter og
- støtte forvaltningen med faglig rådgivning innen CO₂ området.

Høsten 2007 var preget av etablering av nødvendige formaliteter internt, mot forretningsparter, myndigheter samt i forhold til Olje- og energidepartementet som oppdragsgiver. Videre er det brukt tid på planlegging av overtakelse av de tre viktigste statlige prosjekter og engasjementer innen CO₂ håndtering; CO₂-fangstanlegget på Kårstø, det Europeiske CO₂-testsenter på Mongstad, samt et system for transport og geologisk lagring av CO₂ både fra Kårstø og fra Mongstad.

Omdanningen av forvaltningsorganet til et statsforetak har nødvendiggjort gjennomgang av alle systemer og arbeidsrutiner og tilpasning til den nye formelle organisasjonsformen. Det er viet mye oppmerksomhet til å strukturere statsforetaket og rekruttere personell. Den planlagte organisasjon på vel 30 personer vil bli vesentlig større enn forvaltningsorganet var med sine sju ansatte. Organisasjonen i Gassnova SF vil få en funksjonell strukturering som reflekterer de viktigste oppgavene selskapet skal løse.

Ved hjelp av utleid personell fra forvaltningsorganet Gassnova ble det gjennomført en virksomhetsoverdragelse, der statsforetaket Gassnova SF fra 1. januar 2008 overtok alle rettigheter og forpliktelser fra forvaltningsorganet Gassnova. De ansatte gikk fra samme dato over i foretaket.

Forvaltningsorganet Gassnova

Basert på avtalen om Samarbeid om håndtering av CO₂ på Mongstad mellom Statoil og staten, fikk Gassnova på slutten av 2006 ansvaret for å lede planleggingsarbeidet med testsenteret for CO₂-fangst på Mongstad. Arbeidet skulle lede fram til det tekniske grunnlaget for prosjektet, samt et konsortium av aktuelle industriaktører til å gjennomføre planlegging og bygging av testsenteret.

I juni 2007 undertegnet seks parter avtalen «Co-operation Agreement Relating to European

CO₂ Test Centre Mongstad». Partene er i dag: StatoilHydro ASA (tidligere Statoil og Norsk Hydro Produksjon AS) Dong Energy Generation A/S, Gassnova SF (på vegne av staten), Vattenfall AB og A/S Norske Shell. 1. oktober 2007 overtok Gassnova SF statens ansvar for dette prosjektet.

Rapporten «Beslutningsgrunnlag knyttet til transport og deponering av CO₂ fra Kårstø og

Mongstad» ble sommeren 2007 avgitt til OED. Denne rapporten er første avrapportering i forhold til oppdrag gitt til Gassnova, Gassco, Oljedirektoratet og Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) om å utrede beslutningsgrunnlag knyttet til transport- og deponeringsløsning for CO₂ fra Mongstad og Kårstø. Fra 1. januar 2008 overtok Gassnova SF alle rettigheter og forpliktelser fra forvaltningsorganet.

Kap. 4833 CO₂-håndtering

(i 1 000 kr)				
Post	Betegnelse	Regnskap 2007	Saldert budsjett 2008	Forslag 2009
85	Fondsavkastning			91 800
	Sum kap. 4833			91 800

Vedrørende 2008

Midlene under post 85 ble tidligere bevilget under kap. 4831, post 80.

Post 85 Fondsavkastning

Kapitalen i fondet er plassert som kontolån til staten med rente tilsvarende renten på statsobligasjoner med ti års bindingstid. Fjorårets avkastning av fondskapitalen føres årlig inn på statsbudsjettets

inntektsside under denne posten og tilsvarende beløp bevilges på statsbudsjettets utgiftsside under kap. 1833, post 50 Overføring til fond for CLIMIT og kap. 1833, post 70 Administrasjon, Gassnova SF.

På bakgrunn av markedsrentene for statspapi-
rer fastsatte Finansdepartementet 1. juli 2004 ren-
tesatsen for fondet til 4,59 pst. per år for en periode
på ti år.

Avkastningen fra fondskapitalen gir en utbeta-
ling på 91,8 mill. kroner i 2009.

Programkategori 18.60 Statsforetak

Statnett SF er det systemansvarlige nettselskapet i Norge. Foretaket er heleid av staten. Som systemansvarlig skal Statnett SF sikre balanse mellom produksjon og forbruk av kraft til enhver tid. Foretaket har ansvar for en samfunnsøkonomisk rasjonell drift og utvikling av det sentrale overføringsnett.

Innenfor de rammer foretaket er pålagt skal Statnett SF drives etter forretningsmessige prinsipper og gi best mulig avkastning på den statlige innskuddskapitalen.

Statnett SF er underlagt Norges vassdrags- og energidirektorats monopolkontroll.

Et sentralnett med tilstrekkelig kapasitet i hele landet er en forutsetning for en stabil og effektiv kraftutveksling mellom de ulike landsdelene, jf. Budsjett-innst. S. nr. 9 (2007-2008) og Soria Moria-erklæringen. Statnett har omfattende investeringsplaner for sentralnettet i årene som kommer, jf. Statnetts nettutviklingsplan for 2008-2025. Blant nye mulige innenlandsforbindelser nevnes for eksempel: Sima-Samnanger, Ørskog-Fardal og Ofoten-Balsfjord-Hammerfest. I tillegg arbeider Statnett med et prosjekt knyttet til forsyningssikkerheten i Nord-Norge.

Kap. 4860 Statnett SF

(i 1 000 kr)				
Post	Betegnelse	Regnskap 2007	Saldert budsjett 2008	Forslag 2009
70	Garantiprovisjon	2 797	1 800	220
	Sum kap. 4860	2 797	1 800	220

Vedrørende 2008

Ved Stortingets vedtak av 20. juni 2008 ble post 70 Garantiprovisjon økt med 0,9 mill. kroner, jf. St.prp. nr. 59 og Innst. S. nr. 270 (2007-2008).

Post 70 Garantiprovisjon

Ved behandlingen av St.prp. nr. 63 (2001-2002) Tilleggsbevilgninger og omprioriteringer i statsbudsjettet 2002, jf. Innst. S. nr. 225 (2001-2002), ble det vedtatt å innføre en garantipremie på Statnett SFs lån fra 1. juli 2002 for å nøytralisere støtteelementet som ligger i statsgarantien for allerede opptatte forpliktelser. Ordningen med garantipremie må ses i sammenheng med endringene i statsforetaksloven som trådte i kraft 1. januar 2003, jf. Ot.prp. nr. 13 og Innst. O. nr. 45 (2002-2003). I endringslovens overgangsregler er det vedtatt at staten opprettholder sitt garantiansvar for forpliktelser pådratt før 1. januar 2003, og at statsforetakene skal betale en årlig provisjon som motsvarer de fordeler de stats-

garanterte lånene gir. Det vises også til Stortingets vedtak om at statens garantiansvar skal begrenses til konkrete låneavtaler tatt opp før 1. januar 2003 og forpliktelser knyttet til disse, jf. Ot.prp. nr. 101 (2002-2003) og Innst. O. nr. 8 (2003-2004).

Garantipremien beregnes for hvert enkelt låneopptak foretatt før 1. januar 2003, slik at premien tilsvarende den fordelen selskapet har av at gjelden har statsgaranti i henhold til statsforetaksloven. Dette medfører at premien beregnes markedsmessig ut fra hva de enkelte lånene ville ha kostet selskapet dersom de ikke hadde hatt statsgaranti på de tidspunkt de ble tatt opp. Fordelen som ble oppnådd for hvert enkelt lån ble beregnet av en uavhengig rådgiver i januar 2003 og viser store individuelle forskjeller alt etter tidspunktet for låneopptak og løpetiden for det enkelte lån. For Statnetts lånemasse per 1. januar 2003 ble den gjennomsnittlige fordelen beregnet til 0,2 pst. For å kompensere for en viss usikkerhet i beregningen ble garantipremien for det enkelte lån satt 10 pst. høyere enn beregningsresultatet. Det øker

den gjennomsnittlige garantipremien per 1. januar 2003 til 0,22 pst.

Statnett hadde per 1. januar 2003 lån med statsgaranti på til sammen 6 188 mill. kroner. Foretakets lån med statsgaranti utgjorde 1 087 mill. kroner per 1. januar 2008.

På bakgrunn av forventet utvikling i lånemassen og fastsatt garantipremie per lån, anslår departementet

garantiprovisjonen for Statnett SF i 2009 til kr 220 000.

Det er en viss usikkerhet i anslaget da garantiprovisjonen vil avhenge av forfallstrukturen til Statnetts statsgaranterte lån. Endelig garantiprovisjon for 2009 fastsettes i desember 2009 basert på faktisk utvikling i foretakets lånemasse med statsgaranti.

Kap. 5680 Innskuddskapital i Statnett SF

(i 1 000 kr)				
Post	Betegnelse	Regnskap 2007	Saldert budsjett 2008	Forslag 2009
85	Utbytte	152 000	283 000	595 000
	Sum kap. 5680	152 000	283 000	595 000

Vedrørende 2008

Ved Stortingets vedtak av 20. juni 2008 ble post 85 Utbytte økt med 35 mill. kroner, jf. St.prp. nr. 59 og Innst. S. nr. 270 (2007-2008).

Post 85 Utbytte

Ved behandlingen av St.prp. nr. 1 (2006-2007) ble den etablerte langsiktige utbyttepolitikken på 50 pst. av konsernets årsresultat etter skatt forlenget fram til og med 2010.

For regnskapsåret 2007 ble utbyttet fra Statnett SF satt til 50 pst. av konsernets resultat etter skatt justert for mer-/mindreinntekt etter skatt. Dette utgjorde 318 mill. kroner. For regnskapsåret 2008 vil et utbytte på 50 pst. av konsernets resultat etter skatt justert for mer-/mindreinntekt etter skatt utgjøre 595 mill. kroner basert på siste resultatanslag. Endelig vedtak om utbytte fastsettes i foretaksmøte våren 2009 basert på faktisk resultat for 2008.

NVE regulerer nettselskapenes inntekt. Fakturert tariffinntekt utover denne maksimale inntekten er merinntekt, mens mindreinntekt oppstår når den fakturerte inntekten er lavere. Merinntekt skal redusere framtidig tariff, mens mindreinntekt kan tillegges framtidig tariff. Før 2007 ble mer-/mindreinntekt balanseført, men fra og med 2007 må den tas inn i årsresultatet i henhold til IFRS reglene.

Resultatrapport 2007

Konsernet hadde et resultat etter skatt på 651 mill. kroner i 2007 mot 163 mill. kroner i 2006.⁶ Årsresultatet etter skatt, justert for mer-/mindreinntekt

etter skatt var på 636 mill. kroner i 2007, mot 350 mill. kroner i 2006. Av årsresultatet er 318 mill. kroner utbetalt i utbytte. Driftsinntektene i 2007 var på 3 415 mill. kroner mot 3 205 mill. kroner i 2006. Driftsresultatet var 1 025 mill. kroner i 2007 mot 308 mill. kroner i 2006.

Statnett SF oppnådde for 2007 en regnskapsmessig egenkapitalavkastning på 12,6 pst. etter skatt og den bokførte egenkapitalandelen var per 31. desember 2007 på 31,5 pst. De tilsvarende tallene for konsernet var 12,4 og 33,8 pst.

Halvårsrapport per 30. juni 2008

Konsernets resultat første halvår i år er på 614 mill. kroner sammenlignet med 334 mill. kroner året før. Driftsresultatet første halvår 2008 er 720 mill. kroner mot 522 mill. kroner første halvår i 2007, mens driftsinntektene er på henholdsvis 2 011 mill. kroner første halvår 2008 og 1 606 mill. kroner i 2007. Alle tall er i henhold til IFRS.

Resultatet i 2008 forventes å bli høyere enn i 2007. Årsaken er hovedsakelig salg av virksomhet i Nord Pool ASA. Driftskostnadene vil imidlertid øke som følge av idriftsettelse av store investeringsprosjekt og kostnader ved reparasjon av Oslofjordkablene. Resultatet blir også temporært økt gjennom merinntekter. Merinntekten utlignes mot framtidige tariffinntekter, og resultatet i senere år vil derfor reduseres tilsvarende.

⁶ Fra regnskapsåret 2007 benytter Statnett International Financial Reporting Standard (IFRS) i alle sine konsernregnskaper. De gjengitte tallene for 2006 er justert slik at de er sammenlignbare med 2007 og avviker derfor fra årsrapporten for 2006.

Tabell 3.9 Nøkkeltall for Statnett konsern

	(i mill. kroner)		
	1. halvår 2007	2007	1. halvår 2008
Driftsinntekter	1 606	3 415	2 011
Driftsresultat	522	1 025	720
Resultat etter skatt	334	651	614
Periodens mer (+)/ mindreinntekt (-) etter skatt		-14	
Resultat etter skatt justert for mer/mindreinntekt		637	
Utbytte til OED		318	
Bokført egenkapitalandel		33,8 pst.	

Programkategori 18.70 Statlig petroleumsvirksomhet

Programkategorien omfatter Petoro AS, utgifter og inntekter knyttet til Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten (SDØE) og utbytte fra StatoilHydro ASA.

Petoro AS

Bakgrunn

Petoro AS ivaretar Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten (SDØE) på vegne av staten. Selskapet har forretningskontor i Stavanger.

Petoro skiller seg fra andre selskaper i petroleumindustrien. Petoro er rettighetshaver, men ikke eier av andeler på norsk kontinentalsokkel. StatoilHydro forestår, som en del av statens felles eierskapsstrategi, avsetningen av statens petroleum sammen med sin egen. Målsettingen for avsetningsordningen er størst mulig verdiskaping. Petoro erverver ikke inntekter fra ivaretagelsen. Alle utgifter og inntekter SDØE genererer, kanaliseres over statsbudsjettet. Alle inntekter fra StatoilHydros avsetning går direkte fra StatoilHydro og inn på statens konto.

I følge Petoros formålsparagraf, som er fastsatt i § 2 i selskapets vedtekter, skal Petoro «ivareta de forretningsmessige forhold knyttet til statens direkte engasjement i petroleumsvirksomhet på norsk kontinentalsokkel og virksomhet i tilknytning til dette». På bakgrunn av rammer og føringer for Petoros virksomhet som følger av petroleumsløven kapittel 11, selskapets vedtekter og relevante stortingsdokumenter, har Olje- og energidepartementet (OED) definert følgende hovedoppgaver for selskapet:

1. Ivaretagelse av statens direkte deltakerandeler i de interessentskap der staten til enhver tid har slike.
2. Overvåking av StatoilHydros avsetning av den petroleum som produseres fra statens direkte deltakerandeler, i tråd med StatoilHydros avsetningsinstruks.
3. Økonomistyring, herunder føring av regnskap, for statens direkte deltakerandeler.

Som en konkretisering av disse hovedoppgavene skal Petoro:

- være en aktiv partner som gjennom helhetsvurderinger skal bidra til å maksimere verdien av SDØE-porteføljen. Arbeidet skal orienteres mot områder og oppgaver der selskapet med basis i porteføljen, og i samspill med øvrige aktører på norsk kontinentalsokkel, i særlig grad kan bidra til å øke verdiskapingen, hensyntatt statens samlede økonomiske interesser. Petoro skal sikre effektiv og lønnsom utbygging og drift samt sikkerhet for mennesker og miljø.
- overvåke at StatoilHydro utfører avsetningen av statens petroleum sammen med sin egen i samsvar med StatoilHydros avsetningsinstruks. Det skal oppnås en høyest mulig samlet verdi av statens og StatoilHydros petroleum, samt en rettmessig fordeling av inntekter og kostnader.
- ivareta god økonomistyring og kontroll av SDØE i samsvar med Reglement for økonomistyring i staten, herunder utarbeide og følge opp budsjett og prognoser, forestå regnskapsføring og foreta periodiske avviksanalyser og rapportering av SDØEs finansielle tilstand og utvikling.

OED legger til grunn at Petoros bruk av driftstilskudd, ressurser og selskapets kompetanse konsentreres om disse oppgavene. Det er selskapets ansvar å se til at prioriteringene er i samsvar med disse. De danner grunnlaget for selskapets virksomhet.

I sitt arbeid skal Petoro identifisere områder eller enkeltprosjekter der selskapet ser at det er verdiskapingsmuligheter som ikke adresseres av andre aktører. For å få gjennomslag for sine forslag er Petoro som andre rettighetshavere avhengig av at et flertall i interessentskapene stiller seg bak selskapets forslag.

Resultatmål 2009

Områdeutvikling

Petoros arbeid skal fortsatt rette oppmerksomhet mot områdeutvikling på norsk sokkel. Porteføljens bredde gir Petoro mulighet til å bidra til merverdi gjennom å søke helhetlige løsninger i samspillet mellom felt og områder, samt i vurderinger på

tvers av verdikjeden. Områdeutvikling har sitt utgangspunkt i de enkelte felt, men mulighetene blir større når flere felt og infrastruktur ses i sammenheng. Forretningsmulighetene fremkommer gjennom god kunnskap om det enkelte felt, infrastrukturen og markedene. I modne områder vil områdeperspektivet bidra til optimal bruk av kapasitet til lavest mulig kostnad for å realisere maksimal utvinning fra felt og funn i nærområdet. I umodne områder vil god områdeutvikling i enkelte områder bety større grad av samordnet aktivitet for å sikre målrettet, effektiv leting og finne felles løsninger for å løfte ny infrastruktur.

Petoro skal i 2009 prioritere arbeidet med å identifisere de beste områdeløsninger for SDØE. Det er også viktig at selskapet tidlig kommuniserer eventuelle områdeløsninger til operatørene for å sikre at disse blir utredet.

Reservemodning

Petoros ambisjon er å bidra til merverdi gjennom å øke reservene. Petoro har to hovedarenaer for reservemodning: Modne områder og umodne områder.

I modne områder på sokkelen vil utvikling av nye felt i nærheten av eksisterende infrastruktur være viktig. I disse områdene forventes det store investeringer både i eksisterende og ny infrastruktur. I modne områder er produksjon fra felt i drift viktig. Det kan være tilleggsreserver i disse feltene samt tilleggsreserver i omkringliggende felt som det tar relativ kort tid å starte produksjon fra. Områdene Tampen og Oseberg inngår i denne kategorien.

Dypvannsområdene i Norskehavet og Barentshavet er umodne områder i SDØE-porteføljen. I slike områder er det ikke foretatt store investeringer. Ressursgrunnlaget er forventet å være forholdsvis stort, men usikkert. Det vil også ta tid fra et funn i umodent område kan produseres.

For verdiskapingen er det viktig å rette oppmerksomhet mot økt utvinning fra eksisterende felt samt leting etter nye ressurser. Petoro skal derfor spesielt arbeide for å øke verdiene i SDØE-porteføljen gjennom innsats for fremskyndet og mer effektiv leting etter nye ressurser og modning av påviste ressurser mot produksjon. Petoro skal også prioritere arbeidet med økt utvinning i felt der dette er relevant. Petoro skal medvirke til valg av gode utbyggingsløsninger for enkeltfelt og i områder med flere felt.

Teknologianvendelse

Tidlig og bred anvendelse av ny teknologi kan representere stor verdiskaping i SDØE porteføljen da reservene blir gradvis mer teknologisk krevende å utvinne. Verdiskapingsmulighetene er knyttet til økt utvinning, mer effektiv drift, økt sikkerhet og lengre levetid på anleggene.

Teknologianvendelse

Petoro har en viktig rolle i å sikre tidsriktig implementering av ny teknologi, og selskapet skal arbeide for effektiv kombinasjon av teknologiløsninger, arbeidsprosesser og utvikling av kompetanse. Som forvalter av den største og mest utbredte porteføljen på sokkelen, er Petoro i en særskilt god posisjon til å være pådriver for en raskere og bredere anvendelse av effektiv teknologi. Petoros påvirkning skal sikres gjennom tidlig involvering i konseptvalgsfasen både for ny feltutvikling og større ombyggingsprosjekter.

Andre mål

Petoro skal rette oppmerksomhet mot tiltak som kan redusere forsinkelser i prosjekter. Gjentatte forsinkelser i planlagte leteaktiviteter, utbyggingsinvesteringer og vedlikehold m.m. kan få negative følger for produksjonsveksten i årene fremover. Det er derfor viktig at Petoro bidrar til god fremdrift mot investeringsbeslutningene og følger opp problemstillingen i interessentskap med SDØE-deltakelse.

Andre mål

Petoro skal fortsette arbeidet for reduserte enhetskostnader og være en pådriver for kostnadseffektivisering der det er mulig. Det er viktig at det opprettholdes aktivitet innenfor dette området i en tid der kostnadene har steget mye.

Kap. 1870 Petoro AS

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2007	Saldert budsjett 2008	Forslag 2009
70	Administrasjon	222 000	242 000	252 000
	Sum kap. 1870	222 000	242 000	252 000

Post 70 Administrasjon

Det foreslås et driftsbudsjett for Petoro AS på 252 mill. kroner for 2009, en økning på 10 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2008. Økningen har sammenheng med prisjustering av posten.

Petoros driftsbudsjett skal dekke alle kostnader forbundet med administrasjon av selskapet, samt kostnader forbundet med SDØE som ikke går over budsjettene i interessentskapene. Dette inkluderer utgifter til egen organisasjon og til kjøp av eksterne tjenester knyttet til forretningsføreravtaler, rådgivere og kjøp av spisskompetanse.

Av budsjettforslaget på 252 mill. kroner utgjør i overkant av 50 mill. kroner merverdiavgift. Petoros driftsbudsjett eksklusiv merverdiavgift er dermed i overkant av 200 mill. kroner.

For å holde selskapets drift stabil og effektiv har Petoro behov for å inngå avtaler som innebærer økonomiske forpliktelser utover ett budsjettår. Dette knytter seg først og fremst til avtaler om leie av materiell, utstyr og tjenester, herunder konsulenttjenester og regnskapstjenester. På denne bakgrunn foreslås det en fullmakt til å pådra forpliktelser for inntil 35 mill. kroner utover gitt bevilgning, jf. Forslag til vedtak VI.

Resultatrapport 2007

I 2007 regnskapsførte Petoro AS et tilskudd fra staten på 177,6 mill. kroner eksklusiv merverdiavgift. På bakgrunn av investeringer har Petoro bokført en netto utsatt inntekt på kr 181 000.

Selskapets regnskapsførte kostnader beløp seg i samme periode til 185,5 mill. kroner. Netto finansinntekter beløp seg til 6,5 mill. kroner. Dette ga et negativt årsresultat på kr 237 000. Underskuddet ble dekket gjennom overførsel fra annen egenkapital.

I 2007 arbeidet Petoro med:

Ivaretagelse av statens direkte andeler

Petoros hovedmål ble konkretisert i følgende resultatmål og saker som Petoro skulle arbeide med i 2007 i sin ivaretagelse av SDØE.

Helhetlig løsninger og effektiv ressursutnyttelse

Helhetstenkning og erfaringsoverføring har stått sentralt i Petoros oppfølging av aktivitetene på norsk sokkel. Dette er blitt oppnådd gjennom helhetlig vurdering av områdene og aktiv oppfølging

av utvalgte felt med stor verdimessig betydning for SDØE.

I 2007 arbeidet Petoro blant annet med følgende saker:

- Petoro har vurdert utviklingen i riggmarkedet og var pådriver for å inngå langsiktige riggkontrakter for Troll og Gullfaks. Petoro har også bidratt til å etablere samarbeid på tvers av flere utvinningstillatelser for å bygge opp et samlet arbeidsprogram som har gjort det mulig å forplikte rigg på tvers av interessentskap i Norskehavet.
- Petoro har arbeidet for at operatøren skulle realisere planer innenfor godkjente budsjetter i samarbeid med de øvrige rettighetshaverne. De viktigste aktivitetene har vært å sikre gjennomføring av planlagte boreoperasjoner, holde fremdriftsplanen i planlagte prosjekter, samt å oppnå en sikker og effektiv drift.
- Petoro har vurdert alternative strategier for utvikling av gassressurser i Norskehavet. Et viktig element i prosjektet har vært evaluering av det totale potensialet i området inkludert vurderinger av alle vedtatte lete- og avgrensingsbrønner i Norskehavet. Identifisering av potensielle gassentre, samt vurdering og analysering av disse har også vært viktige aktiviteter i prosjektet.
- Petoro fortsatte tidligere års initiativ med å videreutvikle god virksomhetsstyring som grunnlag for målrettet videreutvikling, gode beslutningsprosesser og risikostyring i tillatelsene. Selskapet har i 2007 utnyttet det nye avtaleverket for virksomhetsstyring blant annet ved å ta initiativ til at flere utvinningstillatelser lager langtidsplaner basert på konkrete mål og virkemidler for utvikling av reservene. Petoro har også hatt særlig oppmerksomhet rettet mot etablering av partnerforum som er et nytt organ mellom hver operatør og partnerne for behandling av blant annet kostnader og effektiviseringstiltak som operatøren planlegger.
- Petoro har vurdert grunnlaget for belastning av restruktureringskostnader knyttet til sammenlåingen mellom Statoil og Hydros petroleumsvirksomhet. Petoro og de andre partnerne mener at operatøren på foreliggende grunnlag ikke har sannsynliggjort at kostnadene operatøren vil belaste interessentskapene vil gi slik besparelse som hevdet av operatøren. Partnerne forventer et bedre grunnlag presentert for kostnadene eventuelt kan godkjennes. Saken behandles nå i voldgift initiert av Statoil-Hydro.

Områdeutvikling, reservemodning og effektiv teknologianvendelse

Petoro har områdeutvikling som selskapets hovedstrategi. Områdeutvikling tar utgangspunkt i det enkelte felt, men Petoro søker også å finne synergieffekter mellom flere felt og infrastruktur. Forretningsmulighetene fremkommer gjennom god kunnskap om det enkelte felt, infrastrukturen i områdene og markedsforholdene. Som en del av hovedstrategien som områdeutvikler, har Petoro iverksatt to delstrategier, henholdsvis reservemodning og effektiv teknologianvendelse.

Reservemodning

Petoro har to hovedarenaer for reservemodning: Modne områder og områder i tidlig fase. For verdiskapingen er det viktig å ha oppmerksomhet rettett både mot økt utvinning fra eksisterende felt, samt leting etter nye ressurser.

I 2007 arbeidet Petoro blant annet med følgende saker:

- Langsiktig plan for å forlenge oljeproduksjonen på Troll Olje. Flere tiltak er vurdert blant annet gassinjeksjon. Det tas sikte på en mulig investeringsbeslutning i 2008.
- Videreutvikling av modne oljefelt blant annet Gullfaks og Draugen. Boring av flere brønner, tiltak for å få mer ut av hver brønn, forbedringer og modifikasjoner i prosessanlegg samt forlenget levetid er tiltak som Petoro har arbeidet med å få på plass.
- Videreutvikling av Snøhvit LNG prosjekt. Petoro har vært pådriver for å etablere et robust grunnlag for en fremtidig beslutning om bygging av ytterligere et LNG-anlegg på Melkøya. Petoro har også engasjert seg i viktige aktiviteter som krever tidlig avklaring knyttet til å definere optimal kapasitet for et nytt LNG-anlegg, med tilhørende energiløsninger og gjennomføringsplaner.
- Bidratt til modning av beslutningsgrunnlaget for betydelig leteaktivitet i dypvannsområdene i Norskehavet og Barentshavet. Aktiviteten har vært konsentrert rundt ressursmodning og påvisning av nye felt.
- Vurdert potensial for økt oljeutvinning av olje og gass ved å tilrettelegge for lavtrykksproduksjon for flere felt, blant annet Åsgard, Oseberg og Kvitebjørn.
- Modnet funn frem til mulig utbygging: Gamma Main, Yttergryta og Valemon.

I løpet av 2007 var porteføljens brutto økning av nye forventede reserver 138 mill. fat o.e. De viktig-

ste bidragene til økning i utvinnbare reserver er forbedret utvinning på Troll, Oseberg og Heidrun.

Teknologianvendelse

Effektiv teknologianvendelse kan bidra til merverdi i områder der produksjon fra eksisterende felt er dominerende (såkalte modne områder) og i områder der det forventes store investeringer gjennom ny feltutvikling. I 2007 arbeidet Petoro blant annet med følgende saker:

- Petoro gjennomførte en sammenligning på strategisk nivå av operatørene med henhold til hvor langt implementeringen av integrerte operasjoner er kommet. Beste praksis elementer ble identifisert og kommunisert deltakende selskaper som bidrag til læring på tvers. Petoro foretok også en grundig sammenligning av noen utvalgte felt med henhold til implementeringsgrad av integrerte operasjoner innen produksjonsoptimalisering.
- Petoro tok initiativ til etablering av retningslinjer for hvordan anvendelsen av integrerte operasjoner bør adresseres i nye feltutbygginger og leder nå en arbeidsgruppe i regi av OLF.
- Selskapet etablerte en metodikk for risikovurdering av gjennomføringen av flerbrønns boreprogram (for eksempel årsprogram) der målet var å få operatøren til å forbedre sin metodikk. Metodikken implementeres nå på flere store felt.
- Selskapet gjennomførte et internt forprosjekt (for et mulig større initiativ fra Petoro i 2008) for vurdering av potensialet for økt utvinning i porteføljen der teknologi ville være et viktig virkemiddel.
- Petoro arbeidet for å sikre maksimal samhandling og synergier mellom kvalifiseringen av havbunnskompresjon på Ormen Lange og Åsgard.
- Petoro fortsatte tidligere års initiativ for å konkretisere teknologiinnsats i interessentskapienes langtidspprogram (2007) og arbeidsprogram (2008).

Reduserte enhetskostnader og økt produksjon

Petoro har også i 2007 søkt å påvirke operatørene til å fortsette eksisterende tiltak, samt iverksette nye tiltak som kan motvirke høyere enhetskostnader for porteføljen. I dette arbeidet er selskapet bevisst på å skille mellom kostnader knyttet til ordinær drift og kostnader knyttet til tiltak for å gi økte olje- og gassvolumer. Petoro har derfor konsentrert seg om enhetskostnader som reflekterer effektiviteten i driften av feltene og dermed får konsekvenser for verdiskapingen av porteføljen.

Kostnadseffektiv drift er også avgjørende for å oppnå forlenget levetid for feltene og danne grunnlag for en langsiktig utvikling av norsk sokkel.

Av nye tiltak som Petoro har forsøkt å påvirke operatøren til å iverksette for å motvirke trenden mot høyere enhetskostnader for porteføljen, kan nevnes integrerte operasjoner inkludert produksjonsoptimalisering, langsiktig reserveutvikling og leting i nærheten av eksisterende infrastruktur. Tiltakene vil gi gevinster i form av økt produksjon og høyere reserver og dermed reduserte enhetskostnader.

I Trollområdet har driftskostnadene i flere år ligget på et stabilt nivå, men i 2006 og 2007 har det vært en økning. Det skyldes først og fremst økte vedlikeholdskostnader og brønnvedlikehold. Enhetskostnadene for området er imidlertid relativt lave grunnet den høye produksjonen særlig fra Trollfeltet. I Tampen/Oseberg-området har driftskostnadene i flere år vært økende og driftseffektivisering har derfor høy prioritet. Mange eldre installasjoner, i kombinasjon med stor aktivitet og prispress i leverandørmarkedet, gjør det krevende å realisere kostnadsreduksjoner. Kostnadsøkningen for basis drift og vedlikehold er mest bekymringsfull. I Norskehavet har driftskostnadene økt i forhold til i 2006 som følge av oppstart av nye prosjekter, reparasjonsarbeid på Åsgard og brønnvedlikehold på Norne. Kostnadene for drift av felt, rørledninger og landanlegg var i 2007 32 pst. høyere enn i 2006.

Petoro retter også oppmerksomhet mot økt produksjon. Totalproduksjonen i Trollområdet er fortsatt høy, men viste en nedgang i 2007 sammenlignet med 2006. I Tampen-/Osebergområdet var produksjonen i 2007 på nivå med fjoråret og oljeproduksjonen utgjorde 80 pst. I Norskehavet og Barentshavet var totalproduksjonen lavere enn forventet.

Petoros arbeid med HMS

Petoro har arbeidet aktivt for å påvirke operatørene og industrien for øvrig til å arbeide langsiktig for å oppnå en reduksjon i antall personskader og alvorlige hendelser på norsk sokkel. Petoro arbeider systematisk med HMS-spørsmål gjennom aktiv deltakelse i SDØE-porteføljens interessentskaper. Som et ledd i denne oppfølgingen gjennomføres bilaterale ledelsesmøter med de største operatørene. Petoro har i 2007 deltatt på flere HMS-ledelsesinspeksjoner på utvalgte felt og installasjoner basert på observert negativ utvikling i HMS-resultatene.

Overvåking av StatoilHydros avsetning av statens petroleum

I tråd med avsetningsordningen for statens olje og gass overvåker Petoro StatoilHydros avsetning av statens petroleum. I dette arbeidet har Petoro i 2007 blant annet konsentrert innsatsen om StatoilHydros avsetningsstrategi og risikoområder, saker av prinsipiell og insentivmessig karakter, samt kontroll av at SDØE mottar korrekt andel av kostnader og inntekter.

I 2007 har Petoro vært opptatt av å opprettholde verdien av de langsiktige gasskontraktene samt at tilgjengelig gass avsettes i det markedet som gir høyest verdi gitt fleksibiliteten i produksjons- og transportsystemet. Petoro har videre arbeidet med å identifisere beste avkastningsmulighet for nye volumer knyttet til videreutviklingen av Trollfeltet, økning i eksportkapasitet forankret i Troll samt mulige nye volumer fra Norskehavet. I tillegg har selskapet vært opptatt av at salg av petroleum til StatoilHydros egne anlegg skjer til markedsbasert verdi. Det er også utført kontroll for å sikre at SDØE belastes sin rettmessige andel av kostnader og mottar rettmessige inntekter både før og etter sammenslåingen mellom Statoil og Hydros petroleumsvirksomhet.

Økonomistyring

Petoro legger stor vekt på god eierstyring og selskapsledelse for å sikre at statens portefølje forvaltes på en best mulig måte og bidrar til langsiktig verdiskaping. Gjennom nytt avtaleverk for norsk sokkel, som trådte i kraft 1. januar 2007, har Petoro sammen med de øvrige rettighetshaverne fått et nytt verktøy som kan bidra til en bedre eierstyring i interessentskapene. Petoro har vært en sentral pådriver for implementering av det nye avtaleverket og for etablering av nye samarbeidsorganer mellom operatørene og de andre rettighetshaverne. Temaet er adressert både på selskapsnivå, i interessentskapene og gjennom ulike foredrag. Noe av det mest sentrale har vært å sikre at alle interessentskapene har etablert en langtidsplan som blant annet inkluderer satsningsområder innenfor ressursmodning og kostnadsutvikling. Arbeidet med å sikre og videreutvikle god virksomhetsstyring i interessentskapene har vært prioritert også i 2007. God praksis er etablert og danner et godt grunnlag for målrettet videreutvikling, gode beslutningsprosesser og risikostyring i utvinningstillatelsene.

Risikostyring i Petoro skal støtte opp under selskapets strategiske utvikling og måloppnåelse. Selskapet har i 2007 oppdatert prinsipper for risikosty-

ring og etablert en overordnet risikostrategi. Operasjonalisering av risikostrategien innebærer at risikovurdering blir en integrert del av selskapets strategi- og forretningsprosesser.

Statens direkte økonomiske engasjement (SDØE)

SDØE ble opprettet med virkning fra 1. januar 1985 ved at de fleste av Statoils utvinningstillatelser på norsk kontinentalsokkel ble delt i en direkte økonomisk del til staten (SDØE) og en økonomisk del til Statoil. SDØE-ordningen er et feltspesifikt virkemiddel ved at SDØE-andelen blir tilpasset lønnsomheten og ressurspotensialet i den enkelte utvinningstillatelse. Ordningen innebærer at en fastsatt andel av inntekter, kostnader og investeringer, knyttet til de enkelte utvinningstillatelser og felt på kontinentalsokkelen samt tilknyttede anlegg, kanaliseres over statsbudsjettet.

Staten har direkte deltakerandeler i 121 utvinningstillatelser og 12 interessentskap for rørledninger og landanlegg.

Petoro AS ivaretar SDØE på vegne av staten.

Verdivurdering 2007

Som en del av eieroppfølgingen av SDØE og Petoro har Olje- og energidepartementet benyttet konsultentselskapet Wood Mackenzie for å verdigjøre SDØE-porteføljen. Konsultentselskapet har hatt som oppdrag å beregne porteføljens verdi per 1. januar 2008, samt sammenligne denne verdien med verdien av forrige verdivurdering per 1. januar 2006.

Ved inngangen av 2008 anslår Wood Mackenzie porteføljens verdi til om lag 834,8 mrd. kroner og

viser en økning på 42,4 mrd. kroner (diskonteringsrate på 7 pst.) siden inngangen til 2006 for statens direkte eierandeler på sokkelen. Denne verdio økningen er korrigert for den realiserte kontantstrømmen fra SDØE-porteføljen i henholdsvis 2006 og 2007. Beregningene er basert på tall for ressursklasse 1-4 (i henhold til Oljedirektoratets ressursklassifiseringssystem) og prisforutsetningen som er lagt til grunn til revidert nasjonalbudsjett 2008, jf. St.prp. nr. 59 (2007-2008).

Den generelle pris- og kostnadsøkningen på norsk sokkel har hatt svært stor betydning for utviklingen av porteføljens verdi. Wood Mackenzie har illustrert dette ved å gjøre beregninger basert på faste 2006-priser. Da viser porteføljen en redusert verdi på 177,1 mrd. kroner i forhold til verdien av porteføljen ved inngangen til 2006. Det skyldes blant annet kombinasjonen av nye kostnader, ved at enkelte investeringsbeslutninger i porteføljen ikke ville ha blitt truffet dersom prisene hadde forblitt på 2006-nivå, et generelt høyere kostnadsnivå i bransjen og utsatt produksjon.

SDØEs produksjon og reserver

Gjennomsnittlig olje- og gassproduksjon var om lag 1,2 mill. fat o.e. per dag i 2007.

SDØEs olje- og gassreserver estimeres ved å ta utgangspunkt i forventede gjenværende reserver i henhold til Oljedirektoratets ressurskategori 1-3. SDØEs forventede gjenværende olje-, kondensat-, NGL- og gassreserver var ved utgangen av 2007 på 7,7 mrd. fat o.e., en reduksjon på 339 mill. fat o.e. i forhold til utgangen av 2006.

Tabell 3.10 SDØEs olje- og gassreserver per 31.12.2007

Forventede reserver ¹	Olje ² (mill. fat)	Gass (mrd. Sm ³) ³
Ved inngangen til 2007	2 048	959
Justering av tidligere anslag	-27	-1
Utvidelser og funn	4	0
Forbedret utvinning	104	3
Produksjon	-241	-31
Ved utgangen av 2007 (31.12.2007)	1 888	930

¹ Forventede reserver representerer forventningsverdier i henhold til ressursklasse 1-3 i Oljedirektoratets ressursklassifiseringssystem: Reserver i produksjon, reserver med godkjent plan for utbygging og drift og reserver som rettighetshaverne har besluttet å utvinne.

² Inkludert våtgass/NGL og kondensat.

³ 1 000 Sm³ gass tilsvarer 6,29 fat oljeekvivalenter.

Ved utarbeidelsen av statsbudsjettet for 2008 la en til grunn en gjennomsnittlig oljepris på kr 360 per fat. I revidert budsjett 2008 ble det lagt til grunn en pris på kr 500 per fat, jf. St.prp. nr. 59 og

Innst. S. nr. 270 (2007-2008). I budsjettforslaget for 2009 er det lagt til grunn en gjennomsnittlig oljepris på kr 500 per fat. Det understrekes at den fremtidige utviklingen i oljeprisen er usikker.

Tabell 3.11 Gjennomsnittlig realisert oljepris for SDØE i 2005-2007, samt prisforutsetninger for 2008 og 2009

	2005	2006	2007	2008 ¹	2009 ²
Oljepris i løpende kroner per fat	344	412	418	500	500

¹ Revidert budsjett 2008, jf. St.prp. nr. 59 og Innst. S. nr. 270 (2007-2008).

² Budsjettforslag for 2009.

Tabell 3.12 Anleggskapital for SDØE (kontantprinsippet)

	2005	2006	2007	2008 ¹	2009 ²
Anleggskapital per 31. desember	128 880	134 210	138 674	146 774	154 974

¹ Revidert budsjett 2008, jf. St.prp. nr. 59 og Innst. S. nr. 270 (2007-2008).

² Budsjettforslag for 2009.

Tabell 3.13 SDØEs kapitalbalanse per 31.12.2007 (regnskapsprinsippet)

Eiendeler	Kroner	Egenkapital og gjeld	Kroner
<i>Anleggsmidler:</i>		<i>Egenkapital:</i>	
Immaterielle midler	1 131 523 611	Egenkapital	136 997 927 920
Varige driftsmidler	157 046 212 541	Sum egenkapital	136 997 927 920
Sum anleggsmidler	158 177 736 151		
<i>Omløpsmidler:</i>		<i>Langsiktig gjeld:</i>	
Lager	743 794 970	Langsiktige fjerningsforpliktelser	27 465 485 273
Kundefordringer	25 227 408 964	Annen langsiktig gjeld	1 657 453 335
Bankinnskudd	149 736 054	Sum langsiktig gjeld	29 122 938 609
Sum omløpsmidler	26 120 939 988	<i>Kortsiktig gjeld:</i>	
		Leverandørgjeld	2 610 808 179
		Annen kortsiktig gjeld	15 567 001 431
		Sum kortsiktig gjeld	18 177 809 611
Sum eiendeler	184 298 676 139	Sum egenkapital og gjeld	184 298 676 139

Langsiktige mål og strategier

Det langsiktige målet for forvaltningen av SDØE-porteføljen er å oppnå høyest mulige inntekter til staten. SDØE, kombinert med skatte- og avgifts-

systemet, er et velegnet virkemiddel for å sikre staten en stor andel av verdiskapingen på norsk kontinentalsokkel. Gjennom SDØE kan en tilpasse statens andel av petroleumsrenten til det enkelte felt/utvinningstillatelse. I konsesjonstildelinger

vurderes direkte statlig deltagelse gjennom SDØE i forhold til lønnsomheten og ressurspotensialet i den enkelte utvinningstillatelse.

Ved at SDØE har et engasjement i et betydelig utvalg felt og utvinningstillatelser på kontinental-

sokkelen, vil lønnsomheten i stor grad samsvare med lønnsomheten på norsk kontinentalsokkel generelt.

Tabell 3.14 SDØEs kontantstrøm (i mill. kroner)

	2007	2008 ¹	2009 ²
Innbetalinger ³	164 062	187 100	204 100
Utbetalinger ⁴	52 826	64 241	68 900
Netto kontantstrøm	111 246	122 859	135 200

¹ Revidert budsjett 2008, jf. St.prp. nr. 59 og Innst. S. nr. 270 (2007-2008).

² Budsjettforslag for 2009

³ Innbetalinger = driftsinntekter + overføring fra Statens petroleumsforsikringsfond + renter på mellomregnskapet + pro et contra-oppgjør. Det beregnes ikke anslag for overføring fra Statens petroleumsforsikringsfond eller innbetalinger i forbindelse med pro et contra-oppgjør for 2007 og 2008.

⁴ Utbetalinger = driftsutgifter + lete- og feltutviklingsutgifter + investeringer + overføring til Statens petroleumsforsikringsfond + pro et contra-oppgjør. Det beregnes ikke anslag for utbetalinger i forbindelse med pro et contra-oppgjør for 2007 og 2008.

Fullmakter

Følgende fullmakter foreslås videreført i budsjettet for 2009:

Fullmakten til at OED kan godkjenne at det i tilknytning til driften av SDØE pådras forpliktelser utover gitte bevilgninger knyttet til løpende forretningsvirksomhet og StatoilHydros avsetning av statens petroleum, jf. Forslag til vedtak IX. Det vises for øvrig til St.prp. nr. 1 (2005-2006) for nærmere omtale av fullmakten.

Fullmakten til at Kongen kan godkjenne at det i tilknytning til SDØE pådras forpliktelser utover gitte bevilgninger knyttet til prosjekter hvor SDØEs forholdsmessige andel utgjør inntil 5 mrd. kroner, jf. Forslag til vedtak X. Det vises for øvrig til St.prp. nr. 1 (2005-2006) og St.prp. nr. 69 (2006-2007) for nærmere omtale av fullmakten.

Fullmakt til at OED kan godkjenne at staten pådras forpliktelser i de tilfeller hvor det inngås kontraktsmessige forpliktelser før PUD er godkjent eller før tillatelse til anlegg og drift er gitt, jf. Forslag til vedtak XI. Det vises til omtale i St.prp. nr. 1 (2005-2006), St.prp. nr. 69 (2006-2007) og St.prp. nr. 1 (2007-2008).

Fullmakten knyttet til forenklet myndighetsbehandling ved mindre utbyggingssaker på norsk kontinentalsokkel, jf. Forslag til vedtak XII. Det

vises for øvrig til St.prp. nr. 1 (1992-1993) og St.prp. nr. 1 (2000-2001) for nærmere omtale og regler for forenklet myndighetsbehandling.

Fullmakten til å godkjenne overføring av eienomsrett mot bruksrett, jf. Forslag til vedtak XIII. Det vises for øvrig til St.prp. nr. 1 (1992-1993) for nærmere omtale av fullmakten.

Fullmakten til overdragelse av andeler i utvinningstillatelser, jf. Forslag til vedtak XIV. Det vises til St.prp. nr. 1 (1994-1995) og St.prp. nr. 50 (1995-1996) for nærmere omtale og retningslinjer for overdragelse av SDØE-andeler.

Fullmakten til at OED kan godkjenne deltagelse for Petoro i forbindelse med overdragelse og samordning av andeler i utvinningstillatelser, jf. Forslag til vedtak XV. Det vises for øvrig til St.prp. nr. 41 (2003-2004) for en nærmere omtale av fullmakten.

Fullmakten til at OED kan godkjenne og gjennomføre nødvendige transaksjoner for å innlemme aktuelle rørledninger og transportrelaterte anlegg i Gassled, jf. Forslag til vedtak XVI. Det vises til omtale i St.prp. nr. 1 (2007-2008).

I forbindelse med nysalderingen, vil det hvert år bli gitt en samlet orientering til Stortinget om bruken av fullmakt XII-XVI.

Kap. 2440 Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2007	Saldert budsjett 2008	Forslag 2009
30	Investeringer	19 950 561	25 100 000	25 200 000
50	Overføring til Statens petroleumsforsikringsfond	1 101 000	1 200 000	1 500 000
	Sum kap. 2440	21 051 561	26 300 000	26 700 000

Vedrørende 2008

Ved Stortingets vedtak av 20. juni 2008 ble post 30 Investeringer redusert med 1 200 mill. kroner.

Videre ble post 50 Overføring til Statens petroleumsforsikringsfond økt med 641 mill. kroner, jf. St.prp. nr. 59 og Innst. S. nr. 270 (2007-2008).

Post 30 Investeringer

(i 1 000 kr)

	Regnskap 2007	Saldert budsjett 2008	Forslag 2009
Prosjekter vedtatt utbygd	19 950 561	25 000 000	24 500 000
Prosjekt under vurdering		100 000	700 000
Sum investeringer	19 950 561	25 100 000	25 200 000

SDØEs andel av investeringene på kontinental-sokkelen forventes for 2009 å bli 25 200 mill. kroner, en økning på 100 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2008. Av anslaget for 2009 utgjør prosjekter som er besluttet utbygd om lag 24 500 mill. kroner. De største prosjektene med hensyn til investeringer i 2009 er Troll Olje, Gjøa, Ormen Lange, Gassled, Heidrun, Snorre, Gullfaks, Oseberg, Norne og Åsgard.

Det er inngått kontraktsmessige forpliktelser for SDØE relatert til utbygging av nye felt. Ved utgangen av 2007 var disse investeringsforpliktelsene på 16,7 mrd. kroner. I tillegg er det for virksomheten i Storbritannia inngått forpliktelser overfor tredjepart i størrelsesorden 140 mill. kroner i forbindelse med konstruksjon av anlegg. Forpliktelsene er basert på operatørenes innrapportering per 31. desember 2007 og vurdering av forpliktelsesenes vesentlighet etter norsk regnskapslov/norske regnskapsstandarter (NGAAP). I løpet av 2008 vil Petoro AS gjennom budsjettarbeidet i den enkelte utvinningstillatelse forplikte SDØE for investeringskostnader i tråd med budsjettforslaget for 2009.

Post 50 Overføring til Statens petroleumsforsikringsfond**Bakgrunn**

I forbindelse med opprettelsen av Statens direkte økonomiske engasjement (SDØE) i 1985 ble forsikring av de statlige deltagerandelene vurdert. Selvassurandørprinsippet ble opprettholdt, men på grunn av de spesielle forholdene i petroleumsinndustrien ble det ansett som hensiktsmessig å opprette et eget fond. Dette skulle sikre at staten oppnår fordelene med å være selvassurandør samtidig som en kunne unngå at statsbudsjettets utgiftsside blir sterkt belastet i enkelte år ved eventuelt stort skadeomfang.

Stortinget vedtok en egen lov, lov om Statens petroleumsforsikringsfond av 30. mai 1986 nr. 23. I lovens § 1 heter det at:

«Petroleumsforsikringsfondets formål er å tjene som en reserve for utbetaling til dekning av skader og ansvar som rammer staten i egenkap av direkte økonomisk deltaker i petroleumsvirksomheten. Fondet skal dekke statens andel av utbetalinger som det etter vanlige forsikringsvilkår for oljevirksomheten er dekning for, som følge av:

- skade på installasjoner,
- ansvar for skade påført tredjemann, herunder som følge av forurensning, inklusive kostnader med å bringe en utblåsning under kontroll og
- ansvar for fjerning av vrak.»

Forskrift om Statens petroleumsforsikringsfond ble fastsatt av Nærings- og energidepartementet 13. desember 1996 og er siden revidert og endret av Olje- og energidepartementet.

Overføringer til fondet bevilges årlig over statsbudsjettets kap. 2440, post 50 Overføringer til Statens Petroleumsforsikringsfond. Størrelsen på overføringene baseres på anslag over hva staten

måtte ha betalt i premie hvis statens direkte deltagere skulle ha vært forsikret i det kommersielle forsikringsmarkedet. Etter avsluttet regnskapsår blir den faktiske premiebesparelsen beregnet og avvik blir justert i etterfølgende års bevilgning til petroleumsforsikringsfondet i revidert budsjett.

Per 31. desember 2007 hadde fondets internasjonale portefølje en markedsverdi på 14,7 mrd. kroner. Kapitalen i fondet er plassert som innskudd i Norges Bank, pengemarkedsplasseringer, bankinnskudd i utlandet, utenlandske statskassaveksler, utenlandske ihendehaverobligasjoner og utlån i utenlandske banker. Fondet investerer ikke i aksjer.

Tabell 3.15 SPFFs kapitalbalanse per 31.12.2007 (regnskapsprinsippet)

Eiendeler	Kroner	Egenkapital og gjeld	Kroner
<i>Omløpsmidler:</i>		<i>Egenkapital:</i>	
Verdipapirer og innskudd i valuta	11 842 337 647	Egenkapital	14 828 161 832
Utlån utland	3 122 678 895	Sum egenkapital	14 828 161 832
Innskudd i Norges Bank	15 787 553		
Sum omløpsmidler	14 980 804 094	<i>Gjeld:</i>	
		Innlån	88 270 142
		Inngåtte, ikke oppgjorte verdipapirhandler	49 201 762
		Påløpte forvaltningshonorarer	9 191 676
		Finansielle derivater	5 978 682
		Sum gjeld	152 642 261
Sum eiendeler	14 980 804 094	Sum egenkapital og gjeld	14 980 804 094

Budsjettforslag 2009

Overføringer til Statens petroleumsforsikringsfond anslås til 1 500 mill. kroner for 2009, en økning på 300 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2008.

Kap. 5440 Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2007	Saldert budsjett 2008	Forslag 2009
24	Driftsresultat	108 817 087	104 800 000	138 400 000
30	Avskrivninger	15 403 963	16 800 000	17 000 000
50	Overføring fra Statens petroleumsforsikringsfond	1 136 551		
80	Renter av statens kapital	6 918 460	6 600 000	6 500 000
85	Renter på mellomregnskapet	10 690		
	Sum kap. 5440	132 286 751	128 200 000	161 900 000

Vedrørende 2008

Ved Stortingets vedtak av 20. juni 2008 ble post 24 Driftsresultat økt med 21 600 mill. kroner, til 126 400 mill. kroner. Videre ble post 30 Avskrivninger redusert med 1 000 mill. kroner, til 15 800 mill. kroner og post 80 Renter av statens kapital redusert med 200 mill. kroner, til 6 400 mill. kroner, jf. St.prp. nr. 59 og Innst. S. nr. 270 (2007-2008).

Driftsresultatet for SDØE er anslått til 138 400 mill. kroner i 2009, en økning på 33 600 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2008 og en økning på 12 000 mill. kroner i forhold til gjeldende budsjett for 2008, jf. St.prp. nr. 59 (2007-2008). Anslaget for 2009 er utarbeidet på grunnlag av en gjennomsnittlig oljepris på kr 500 per fat.

Post 24 Driftsresultat

(i 1 000 kr)

Underpost	Betegnelse	Regnskap 2007	Saldert budsjett 2008	Forslag 2009
24.1	Driftsinntekter	162 924 992	159 300 000	204 100 000
24.2	Driftsutgifter	-30 350 799	-29 100 000	-38 900 000
24.3	Lete- og feltutviklingsutgifter	-1 423 993	-2 000 000	-3 300 000
24.4	Avskrivninger	-15 403 963	-16 800 000	-17 000 000
24.5	Renter av statens kapital	-6 929 150	-6 600 000	-6 500 000
	Sum post 24	108 817 087	104 800 000	138 400 000

Underpost 24.1 Driftsinntekter

Driftsinntektene for SDØE er anslått til 204 100 mill. kroner for 2009, en økning på 44 800 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2008. Endringen knytter seg hovedsakelig til økt oljepris. Det motvirkes imidlertid noe av lavere anslag på oljeproduksjonen. Anslaget for gasspris er også økt, samtidig som anslaget på gassproduksjonen også er høyere.

9 800 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2008. Dette skyldes hovedsakelig økte kostnader til kjøp av gass for videresalg og et generelt høyere kostnadsnivå for anlegg i drift.

Underpost 24.2 Driftsutgifter

Driftsutgiftene for SDØE er budsjettert til 38 900 mill. kroner for 2009, en økning på

Driftsrelaterte kontraktsforpliktelser og transportforpliktelser for SDØE beløper seg til henholdsvis om lag 11 300 og 23 000 mill. kroner ved utgangen av 2007. Driftsrelaterte kontraktsforpliktelser består av leie av rigger, forsyningsskip, produksjonsskip, helikopter, beredskapsfartøy, baser og lignende. Beløpene representerer kanselleringskostnad per 31. desember 2007. Transportforpliktelsene representerer forpliktelser per 31. desember 2007 knyttet til gassalgsaktiviteten som hovedsakelig består av transport- og lagerfor-

pliktelser i Storbritannia og på kontinentet, samt terminalkapasitetsforpliktelser knyttet til Cove Point terminalen i USA. Ovennevnte forpliktelser er basert på operatørenes innrapportering per 31. desember 2007 og vurdering av forpliktelsen vesentlighet etter NGAAP. På norsk sokkel er SDØEs eierandel i anlegg og rørledninger gjennomgående høyere eller på nivå med skipningsandelen. Det er således ikke beregnet forpliktelser i disse systemene. I løpet av 2008 vil Petoro AS gjennom budsjettarbeidet i den enkelte utvinningstillatelse forplikte SDØE for driftsutgifter i tråd med budsjettforslaget for 2009.

Underpost 24.3 Lete- og feltutviklingsutgifter

Lete- og feltutviklingskostnader er knyttet til leting etter olje- og gassressurser, samt bearbeiding og utvikling av konsepter fra funn er gjort til beslutning om drivverdighet. Det er ikke et klart skille mellom leting og feltutvikling. Aktiviteter av samme art kan både være en letekostnad og en feltutviklingskostnad. Aktivitetene innen denne posten er geologistudier, seismikkostnader, leteboring, avgrensingsboring, testing av funn, feltevaluering og konseptstudier. Lete- og feltutviklingsutgifter for SDØE forventes å bli 3 300 mill. kroner i 2009, en økning på 1 300 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2008. Endringen knytter seg til høyere lete- og feltutviklingsaktivitet i utvinningstillatelser med SDØE-andeler.

I forbindelse med tildeling av utvinningstillatelser forplikter rettighetshaverne å akseptere et arbeidsprogram som blant annet kan innebære boring av et visst antall brønner. Ved utgangen av 2007 var SDØE forpliktet til å delta i sytten brønner med en forventet kostnad for SDØE på 1 200 mill. kroner. Av disse forventes 761 mill. kroner å påløpe i 2008. Forpliktelsene er basert på antall forpliktete brønner som per 31. desember 2007 ikke var boret. I løpet av 2008 vil Petoro AS gjennom budsjettarbeidet i den enkelte utvinningstillatelse forplikte SDØE for lete- og feltutviklingsutgifter i tråd med budsjettforslaget for 2009.

Underpost 24.4 og post 30 Avskrivninger

Avskrivninger på statens kapital i petroleumsvirksomheten er anslått til 17 000 mill. kroner for 2009, en økning på 200 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2008. Det skyldes økte volum fra nye felt som Snøhvit og Ormen Lange som motvirker en generell nedgang i produksjonen. Videre er det et høyere avskrivningsgrunnlag i 2009 som følge av høyere forventede investeringer i 2008 og 2009.

Driften belastes med avskrivninger for å ta hensyn til kapitalslit og gir et mer korrekt bilde av ressursbruken. Dette er en kalkulatorisk kostnad uten kontantstrømseffekt, jf. motpost under kap. 5440, post 30.

SDØE regnskapet blir avgitt både etter kontantprinsippet og etter NGAAP. I regnskapet i henhold til NGAAP bokføres avskrivninger basert på produksjonsenhetsmetoden og på linearitet. Ordinære avskrivninger på olje- og gassproduserende anlegg beregnes for hvert enkelt felt og felt-dedikert transportsystem etter produksjonsenhetsmetoden. Denne metoden innebærer at investeringer avskrives i tråd med produksjonen det enkelte år. Avskrivningsnøkkelen er som følger: (Netto bokført verdi * produksjon i perioden) / gjenværende reserver. Av praktiske årsaker benyttes salgsvolumene i perioden som en erstatte for produksjonsvolumene. Dette fordi salgsvolumene er tilgjengelig tidligere enn produksjonstallene og at de to volumene over tid er like. For avskrivningsformål benyttes en andel av Oljedirektoratets forventningsbaserte reserveanslag for utbygde reserver. Disse anslagene revideres årlig. Ordinære avskrivninger for transportsystemer samt stigerørplattformen som benyttes av flere felt, blir beregnet lineært over gjeldende konsesjonstid. Andre driftsmidler blir avskrevet lineært over antatt økonomisk levetid.

Underpost 24.5 og post 80 Renter av statens kapital

Renter er anslått til 6 500 mill. kroner for 2009, en reduksjon på 100 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2008.

Driften belastes med renter på statens faste kapital for å ta hensyn til kapitalkostnader. Dette gir et mer korrekt bilde av ressursbruken. Dette er en kalkulatorisk kostnad uten kontantstrøms-effekt, jf. motpost under kap. 5440, post 80.

Post 85 Renter på mellomregnskapet

På SDØEs utgiftsside oppstår det et mellomværende med staten - differanse mellom føring på kapittel/post i bevilgningsregnskapet og likviditetsbevegelser. Mellomværende omfatter differansen mellom kontantinnkalling og avregning fra operatør, arbeidskapital i avregning fra operatør, merverdiavgift og mellomværende med betalingsformidler med mer.

StatoilHydro forestår, som en del av statens felles eierskapsstrategi, salg av SDØEs petroleum sammen med sin egen. Inntekter fra salg av olje, våtgass og tørrgass vil etter kontantprinsippet nor-

malt bli regnskapsført i SDØEs regnskap samme måned som StatoilHydro mottar oppgjør for salg. På tidspunktet for rapportering til det sentrale statsregnskapet vil det som følge av dette normalt ikke være et mellomværende på inntektssiden som inkluderes i mellomværende i kasserapporten for SDØE.

Det budsjetteres ikke med renter på mellomregnskapet. Denne beregnes ved årets slutt og regnskapsføres i statsregnskapet.

Kap. 2442 Disponering av innretninger på kontinentalsokkelen

Post 70 Tilskudd, overslagsbevilgning

Som følge av at Fjerningstilskuddsloven er opphevet, budsjetteres det ikke lenger med utbetaling av fjerningstilskudd for fremtidige fjerninger. Grunnet usikkerhet knyttet til tidspunkt for utbetaling av tilskudd til enkelte prosjekter som blir behandlet etter den tidligere loven, foreslås fullmakten til å utgiftsføre eventuelle utbetalinger av tilskudd uten bevilgning videreført i budsjettet for 2009, jf. Forslag til vedtak IV.

Kap. 5685 Aksjer i StatoilHydro ASA

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2007	Saldert budsjett 2008	Forslag 2009
85	Utbytte	14 005 699	15 773 000	16 940 000
	Sum kap. 5685	14 005 699	15 773 000	16 940 000

Vedrørende 2008

Ved Stortingets vedtak av 20. juni 2008 ble post 85 Utbytte økt med 1 167 mill. kroner, jf. St.prp. nr. 59 og Innst. S. nr. 270 (2007-2008).

Fullmakter

I St.prp. nr. 60 (2006-2007) Sammenslåing av Statoil og Hydros petroleumsvirksomhet, fikk OED fullmakt til å utgiftsføre kjøp av aksjer i StatoilHydro ASA uten bevilgning under kap. 1811 StatoilHydro ASA, post 96 Aksjekjøp. Denne fullmakten ble videreført i budsjettet for 2008 og foreslås videreført i budsjettet for 2009, jf. Forslag til vedtak IV. Det vises for øvrig til St.prp. nr. 60 (2006-2007) for nærmere omtale av fullmakten. Per 1. september 2008 var det kjøpt 31,2 mill. aksjer til en samlet kostnad på om lag 5,3 mrd. kroner. Ytterligere informasjon om statens aksjekjøp i StatoilHydro vil presenteres i nysalderingen for 2008.

OED har tidligere engasjert eksterne finansielle rådgivere som departementet kan forholde seg til ved behov. OED er avhengig av den kompetanse slike finansielle rådgivere tilbyr. Kongen har i 2008 fullmakt til å overskride bevilgningen under kap. 1800, post 21 Spesielle driftsutgifter til dekning av utgifter i forbindelse med meglerhonorar og faglig bistand ved kjøp/salg av statlige aksjeposter, rådgivning samt andre endringer som kan få betydning for eierstrukturen i StatoilHydro ASA.

Det foreslås å videreføre denne fullmakten for 2009, jf. Forslag til vedtak III. Det vises for øvrig til omtale under kap. 1800 Olje- og energidepartementet.

Post 85 Utbytte

Styrene i Statoil ASA og Norsk Hydro ASA meddelte 18. desember 2006 at de anbefalte sine aksjonærer sammenslåing av Statoil og Hydros petroleumsvirksomhet. Den 12. og 13. mars 2007 behandlet og undertegnet styret i henholdsvis Statoil og Hydro en plan for fisjon av Hydro som ledd i en sammenslåing av Statoil og Hydros petroleumsvirksomhet. Denne sammenslåingsplanen ble godkjent av selskapenes generalforsamlinger 5. juli 2007, og sammenslåingen trådte i kraft fra 1. oktober 2007. Staten eide etter sammenslåingen 62,5 pst. av aksjene i StatoilHydro ASA.

Allmennaksjelovens bestemmelser regulerer prosedyrer med henhold til utbetaling av utbytte. Forslag om utdeling av utbytte fremsettes av styret og vedtas formelt av generalforsamlingen. Generalforsamlingen kan vedta å redusere, men ikke øke utbyttet som er foreslått av styret.

Statoils utbyttepolitikk ble videreført for det sammenslåtte StatoilHydro. Selskapets utbyttepolitikk lyder som følger:

«StatoilHydros ambisjon er å utbetale et økende ordinært kontantutbytte målt i NOK per

aksje. StatoilHydro har videre til hensikt å distribuere til sine aksjonærer, gjennom kontantutbytte og tilbakekjøp av egne aksjer, et beløp i størrelsesorden 45-50 pst. av konsernets årsoverskudd i henhold til IFRS. I det enkelte år kan imidlertid summen av kontantutbytte og tilbakekjøp utgjøre en høyere eller lavere andel av årsoverskuddet enn 45-50 pst. avhengig av selskapets vurdering av forventet kontantstrøm-utvikling, investeringsplaner, finansieringsbehov og hensiktsmessig finansiell fleksibilitet.»

Da det ikke foreligger offentlig informasjon med foreløpig prognose for StatoilHydro ASAs

årsresultat for 2008, legges det i budsjettet for 2009 til grunn det beløp som ble utbetalt i utbytte fra StatoilHydro ASA i 2008 for regnskapsåret 2007. På denne bakgrunn budsjetteres det med 16 940 mill. kroner under posten. Det understrekes at budsjettert utbytte er en teknisk fremskriving av utbyttet som ble utbetalt fra StatoilHydro ASA for 2007. Vedtak om utbytte for regnskapsåret 2008 fattes på StatoilHydro ASAs generalforsamling våren 2009. Utbetaling av utbytte vil bli presentert i revidert budsjett for 2009, eventuelt nysalderingen for 2009.

Del III
Andre saker

4 Prosjekt under utbygging

Olje- og energidepartementet gir ein gong i året ei samla utgreiing om kostnads- og lønsemdsutviklinga for dei prosjekta der samla plan for utbygging og drift (PUD) eller plan for anlegg og drift (PAD) er blitt lagt fram for styresmaktene, og der prosjekta framleis er under utbygging eller har kome i produksjon etter 1. august året før, jf. St.meld. nr. 37 (1998-1999). Som bakgrunn for utgreiinga har departementet innhenta opplysningar frå operatørselskapet for dei ulike prosjekta.

Det er ingen oppdatering av investeringsoverslaget for Snøhvit i denne proposisjonen. Det skuldast at StatoilHydro, i etterkant av ein revisjons-

stans gjennomført på Snøhvit i perioden 8. mai til 10. juli, arbeider med ei investeringsavgjerd for dei framtidige utbetringane som må gjerast for å bringe anlegget opp til full kapasitet. StatoilHydro tek sikte på å ha ei slik investeringsavgjerd klar i løpet av hausten. Departementet vil på eigna måte komme tilbake til Stortinget med ei utgreiing om kostnadsutviklinga for prosjektet når denne er klar.

Tabellen under viser eit oversyn over differansen mellom operatørane investeringsoverslag på PUD/PAD-tidspunktet og overslaget deira per juli 2008.

Tabell 4.1 Investeringsanslag, prosjekt under utbygging

				(i mill. 2008-kroner)	
	PUD/PAD- godkjent	PUD/PAD- estimat	Nye anslag	Endring	Endring i pst.
Alve	2007	2 509	2 832	323	12,9
Alvheim	2004	8 661	17 252	8 591	99,2
Blane	2005	1 807	3 450	1 643	90,9
Gjøa	2007	28 952	29 766	814	2,8
KEP2010	2008	6 385	5 925	-460	-7,2
Morvin	2008	8 881	8 881	0	0,0
Njord gassseksport	2005	1 115	1 291	176	15,8
Ormen Lange/Langed					
(er rapportert samla)	2004	72 582	107 127	34 545	47,6
Oseberg Delta	2005	1 920	2 406	486	25,3
Rev	2007	2 743	3 177	435	15,9
Skarv	2007	31 622	36 427	4 805	15,2
Statfjord seinfase	2005	14 496	18 476	3 980	27,5
Tampen Link	2005	1 588	2 217	629	39,6
Tordis IOR	2005	1 873	2 226	353	18,9
Tyrihans	2006	14 469	14 816	347	2,4
Valhall vidareutvikling	2007	14 279	14 202	-77	-0,5
Vega	2007	6 229	7 754	1 525	24,5
Vilje	2005	2 164	2 616	451	20,9

Tabell 4.1 Investeringsanslag, prosjekt under utbygging

	(i mill. 2008-kroner)				
	PUD/PAD- godkjent	PUD/PAD- estimat	Nye anslag	Endring	Endring i pst.
Volund	2007	2 868	3 462	594	20,7
Volve	2005	2 092	3 061	969	46,3
Yme	2007	4 396	5 648	1 252	28,5
Yttergryta	2008	1 271	1 271	0	0,0
Sum		232 902	294 283	61 381	26,4

Kostnadene knytt til større petroleumsprosjekt har auka kraftig over heile verda dei seinare åra. Berekningar utført av konsulentfirmaet IHS/CERA viser til dømes at dei globale utbyggingskostnadene for petroleumsprosjekt er meir enn dubla dei siste fire åra. Denne generelle kostnadsauken for petroleumsprosjekt rammar - som tabellen viser - i stor grad også pågåande utbyggingsprosjekt på norsk kontinentalsokkel.

Auka investeringsnivå på felt under utbygging er ikkje det same som kostnadsoverskridingar. I den grad det høgare investeringsnivået resulterer i auka produksjon vil det medverke til høgare verdiskaping

Forventningane til framtidige prisar på olje og gass er høgare enn tidlegare. Legg ein til grunn dagens forventning til framtidige prisar, er dette ei gruppe svært attraktive prosjekt. Samla verdiskaping (noverdi) for dei omtalte prosjekta i portefølj-en er utrekna til 401 mrd. 2008-kroner.

Samla viser dei oppdaterte investeringstala frå operatørane ein auke på om lag 61 mrd. 2008-kroner i forhold til PUD/PAD-tidspunktet, jf. tabell 4.1.

Utbygginga av Ormen Lange står for over halvparten av den totale auken for prosjekta.

Kostnadsendringar på enkeltprosjekt

Siste investeringsoverslag for Alve viser ein auke samanlikna med PUD på 0,3 mrd. kroner. Dette skuldast i hovudsak større kostnader i samband med plattformmodifikasjonar og undervassarbeid.

Investeringsoverslaga på Alvheim auka med nesten 8,6 mrd. kroner, nesten ei dubling samanlikna med PUD. I tillegg til den generelle kostnadsauken i marknaden skuldast dette behov for større modifikasjonar enn venta på produksjonsskipet.

For Blane har investeringsoverslaget auka med om lag 1,6 mrd. kroner samanlikna med PUD. Dette skuldast først og fremst auka kostnader for

undervassarbeid og arbeid i samband med tilknyttinga til Ula.

Investeringsoverslaget for KEP2010 er om lag 0,5 mrd. kroner lågare enn tidlegare rapportert. Dette er forklart med at prosjektreservar inkludert i PAD no er tekne ut.

Investeringsoverslaga for Njord gasseksport er auka med nærare 0,2 mrd. kroner. Dette skuldast auka kostnader i samband med undervassarbeid. Forventa produksjon av gass og av NGL har auka sidan innleveringa av PUD.

På Ormen Lange har investeringsoverslaget auka med 34,5 mrd. kroner samanlikna med PUD. Kostnadsauken er i hovudsak knytt til fase 2 og skuldast først og fremst auka marknadskostnader på blant anna mannskap og materiell og venta kostnad på kontraktar som enno ikkje er inngått. Kostnadsoverslaga er framleis usikre og avheng òg av om ein vel plattform eller subseakompresjon.

Investeringsoverslaget for Oseberg Delta er auka med 0,5 mrd. kroner. Auka skuldast høgare kostnader ved undervassarbeid. Venta produksjon frå prosjektet er noko redusert.

Det nye investeringsoverslaget for Rev viser ein oppgang på 0,4 mrd. kroner. I tillegg til den generelle kostnadsutviklinga, skuldast auken ein noko forseinka oppstart.

Skarv har ein auke i investeringsoverslaget samanlikna med PUD på om lag 4,8 mrd. kroner. Dette skuldast i hovudsak den generelle kostnadsauken i petroleumssektoren.

For Statfjord seinfase har investeringsoverslaget auka med nærare 4 mrd. kroner samanlikna med PUD. Dei auka investeringane er hovudsakleg knytte opp mot boring og komplettering.

Investeringsoverslaget til Tampen Link er auka med 0,6 mrd. kroner. Endringa er forklart blant anna med den generelle kostnadsauken i marknaden og konseptendringar.

Investeringsoverslaget for Tordis IOR vart oppjustert med i underkant av 0,4 mrd. kroner grunna

høgare prisar på innsatsfaktorar og konseptendringar.

Bakgrunnen for auken på 1,5 mrd. kroner for Vega er auka utbyggingskostnader som følgje av høgare marknadsprisar for undervassutstyr og installasjon. I tillegg har borekostnadene auka på grunn av endra brønnndesign.

For Vilje er investeringsoverslaga auka med nærare 0,5 mrd. kroner samanlikna med PUD. Kostnadsjusteringa skuldast designendringar og auka kostnader på undervassarbeid.

For Volund er investeringsoverlaget oppjustert med 0,6 mrd. kroner. Endringa er forklart med auka borekostnader.

Volve har ein auke i investeringsoverslaget på nesten 1 mrd. kroner samanlikna med PUD. Dette skuldast først og fremst forseinka boreprogram.

Investeringsoverslaget for Yme er auka med nesten 1,3 mrd. kroner samanlikna med PUD. Dette skuldast generell kostnadsutvikling og forseinka oppstart.

For Valhall, Tyrihans og Gjøl er endringane marginale. For Morvin og Yttergryta er det framleis investeringsoverslaget frå PUD som gjeld. PUD for desse prosjekta vart godkjend i respektive april og mai 2008.

5 Førebygging av skredulykker

Departementet viser til St.meld. nr. 22 (2007-2008) Samfunnssikkerhet, der Regjeringa foreslår at Noregs vassdrags- og energidirektorat (NVE) skal ivareta statlege forvaltningsoppgåver innan førebygging av skred frå 1. januar 2009. Departementet vil her skissere korleis NVE skal ivareta denne oppgåva og korleis statleg bistand til skredførebygging er tenkt bygt opp og forvalta. Oppbygginga vil ta tid. Omtalen inneheld difor dels generelle prinsipp for NVEs forvaltningsoppgåver innan førebygging av skred, og dels ein omtale av problemstillingar som vil bli prioritert i 2009.

5.1 Bakgrunn

Etter naturskadelova og plan- og bygningslova er kommunane ansvarlege for å sikre innbyggjarane mot naturfarar.

Utfordringane ved skredfare vil i nokre tilfelle vere for store til at kommunane klarer å handtere dei åleine. I følgje undersøkingar gjennomført av DSB og Fylkesmannen har kommunane trong for statleg hjelp både i form av kompetanse om skred og ressursar til kartlegging, overvaking og sikring.

Ei rekkje statlege aktørar har i dag ei rolle knytt til førebyggjande aktivitetar mot skred. Regjeringa meiner det er behov for meir heilskapleg, effektiv og styrkt bistand til skredførebygging. Ei samling av oppgåver i NVE vil forenkle og klargjere oppgåver og ansvaret i staten, og medverke til å effektivisere statens hjelp til skredutsette kommunar. Det vil òg betre høva til samordning ved samansette problemstillingar knytt til flaum og skred.

Regjeringas forslag inneber både ei samling av eksisterande ansvar og oppgåver i staten og ei styrking av det statlege arbeidet med førebygging av skred. Regjeringa legg til grunn at NVEs nye ansvar innan skredførebygging ikkje skal svekkje direktoratets evne til å gjennomføre eksisterande oppgåver og ansvar.

5.2 Om behovet for førebygging av skredulykker

Føremålet med å samle og styrkje statleg innsats innan skredførebygging er å førebyggje tap av liv og skadar på helse, miljø og materielle verdiar.

Risiko uttrykkjer den faren som uønska hendingar representerer for menneske, miljø, økonomiske verdiar og samfunnsviktige funksjonar. Risiko er ein kombinasjon av moglege konsekvensar av ei hending og tilhøyrande uvisse eller kor sannsynleg det er at hendinga inntreffer⁷.

Det er ikkje mogleg å oppnå full tryggleik mot farar og skadar i samfunnet. All aktivitet inneber risiko i ein eller annan forstand. Kva som er akseptabel risiko vil avhenge av type verksemd og aktivitet, kven som utfører aktiviteten og i kva samanhang den føregår⁸.

Statens Landbruksforvaltning (SLF) har, i samband med utarbeidinga av ny naturskadelov, utgreidd kor sårbart samfunnet er for naturulykker. Velstandsutviklinga gir større skadepotensial ved naturulykker fordi vi eig meir som kan bli skadd og fordi utbygging av areal til bustad, fritidsformål og infrastruktur er stor og aukande. Samstundes gir velstandsutviklinga folk større evne til å bere tap sjølv. SLF meiner at førebyggjande tiltak er det viktigaste verkemiddelet for å unngå auka risiko som følgje av samfunnsendringar og klimaendringar, både hos den einskilde, og særleg ved kommunal arealplanlegging og arealdisponering⁹.

Vi må rekne med at vêrfenomen som i dag er sjeldne og ekstreme vil skje oftare i framtida. I følgje forskning kan vi vente at klimaendringar vil medføre stadig fleire skred, spesielt langs kysten frå Nord-Noreg til Vestlandet. Særleg kan dette gjelde flaum-/jordskred og snø-/sørpeskred. Noreg er eit langstrakt land med store lokale klimaforskjellar og klimaendringane vil slå forskjellig ut ulike stader i landet¹⁰.

Faren for skred og konsekvensane av skred vil variere mykje mellom dei ulike lokalitetane. Dette får verknader for prioritering av kva tiltak som bør setjast i verk i det einskilde tilfelle og for prioritering i tid mellom ulike lokalitetar. Det er ikkje samfunnsøkonomisk lønsamt eller praktisk mogleg å fjerne all skredfare eller alle konsekvensar. Systematisk innsats på førebyggjande tiltak vil med-

⁷ NOU 2000: 24 Et sårbart samfunn

⁸ St.meld. nr. 22 (2007-2008) Om samfunnssikkerhet

⁹ SLF 2008- Utredning ny naturskadelov

¹⁰ Klimatilpasning i Norge - Regjeringens arbeid med tilpasning til klimaendringene

verke til å redusere skredfare og konsekvensar av skredhendingar.

Det rimelegaste tiltaket for å motverke skadar frå skred er normalt å sikre ein arealbruk der bygningar og infrastruktur blir lagt i område med liten eller ingen skredfare. Dersom det ikkje er tilgang på føremålstenlege areal utan skredfare kan likevel kostnaden ved byggjeforbod bli høg. Det kan då vere behov for å vurdere andre tiltak mot skredfaren, for eksempel overvaking, varsling eller sikring. Det same vil vere tilfelle for eksisterande busetnad i fareområde. Statleg bistand i form av vegleiing og oppfølging av kommunar i tilknytning til arealplanlegging og kartlegging av fareområde vil medverke til å gi eit betre plangrunnlag, og eit betre grunnlag for kommunanes risiko- og sårbarheitsanalysar.

Behov for og kostnader ved tiltak i form av overvaking/beredskap eller fysiske sikringstiltak er vanskeleg å spesifisere før det finst eit godt oversyn over fareområda. For mange skredtypar og geografiske område manglar det kunnskap om skredfare. Eit sentralt element i eit statleg engasjement innanfor skredførebygging er å medverke til kartlegging av fareområde. Dette vil utgjere eit viktig grunnlag for vurdering av kost/nytte for ulike tiltak. For ein del område finst det tilstrekkeleg oversikt og kompetanse til at sikringstiltak kan gjennomførast, til dømes for kvikkleireområde på Austlandet og i Trøndelag.

Det finst ikkje eit samla oversyn over risikoen for skred i Noreg eller ei nærare utgreiing av kor sårbart samfunnet er for skred. Delar av landet er kartlagt for enkelte typar skredfare. Statistisk sett kan det ventast at Noreg vil bli ramma av to til tre store fjellskredulykker, to til tre store leirskredulykker og tre til fire store snøskredulykker i løpet av dei neste 100 åra. I tillegg kjem langt fleire mindre ulykker¹¹. NVE har rekna ut at 36 000 bygningar ligg i identifiserte soner utsette for kvikkleireskred. Av desse er 12 000 bustader. NVE anslår at det vil koste 1-2 mrd. kroner å sikre 200 av sonene med høg risiko. Det er òg gjort ein analyse som viser at 60-70 000 bygningar, av desse 40 000 bustader, ligg i område kartlagt som potensielt utsette for snø- og steinskred. Venteleg vil ein majoritet av bygningane hamne utanfor faresona ved ei nærare kartlegging av skredfaren. I tillegg kjem område som er utsette for jordskred og store fjellskred der det per i dag ikkje finst tilsvarende kartgrunnlag.

Ein overordna og systematisk gjennomgang av dei samfunnsøkonomiske konsekvensane ved skred og nytten ved ulike førebyggjande tiltak, vil

gi eit betre grunnlag for å prioritere mellom dei ulike innsatsområda og val av verkemiddel.

5.3 Ansvar og roller

NVEs ansvar for statleg bistand til førebygging av skred endrar ikkje kommunen og tiltakshavaren sitt ansvar for å ivareta tryggleiken mot skred i arealplanlegging og ved utbygging. Her følgjer ei omtale av ansvar og roller.

Kommunens ansvar

Kommunen er ansvarleg for å sikre innbyggjarane mot naturfarar i følge plan- og bygningslova og naturskadelova. I tillegg vil ny sivilforsvarslov påleggje kommunen ei beredskapsplikt.

I ny plandel til plan- og bygningslova, som er venta å tre i kraft 1. juli 2009, er kommunen si plikt til å fremje samfunnstryggleik ytterlegare presisert i høve til i gjeldande lov, jf. Ot.prp. nr. 32 (2007-2008). Det heiter mellom anna at kommunen gjennom planlegging skal «fremme samfunnssikkerhet ved å forebygge risiko for tap av liv, skade på helse, miljø og viktig infrastruktur, materielle verdier mv.» I det nye lovgrunnlaget inngår òg krav om at kommunen skal sjå til at risiko- og sårbarheitsanalyse (ROS) blir gjennomført for planområdet, eller sjølv foreta slik analyse. Kravet til det berre kan byggjast på grunn der det er trygt nok mot fare, er vidareført.

I følge naturskadelova pliktar kommunen «å treffe forholdsregler mot naturskader slik som bestemt i plan- og bygningsloven §§ 25 - første ledd, nr. 5 og 68, samt ved nødvendige sikringstiltak». I forslag til ny lov om kommunal beredskapsplikt, sivile vernetiltak og Sivilforsvaret som vart send på høyring i juni 2008 er det teke inn eit nytt krav om kommunal beredskapsplikt. Ei slik plikt inneber at kommunen skal arbeide systematisk med samfunnstryggleik med sikte på å betre kommunens evne til å trygge lokalsamfunnet. Den kommunale beredskapsplikta inneber at kommunane utarbeider ein beredskapsplan som skal innehalde tiltak for handtering av krisesituasjonar, basert på ein sektorovergripande ROS-analyse.

Tiltakshavaren sitt ansvar

I den nye bygningsdelen til plan- og bygningslova, jf. Ot.prp. nr. 45 (2007-2008), § 28-1 heiter det at «for grunn som ikke er tilstrekkelig sikker, skal kommunen om nødvendig nedlegge forbud mot opprettelse eller endring av byggverk, eller stille særlige krav til byggegrunn, bebyggelse, uteareal

¹¹ Skrednett.no

og nødvendige sikringstiltak». Åtgjerda vil bli presisert i ny forskrift til lova.

I forarbeida er det peika på at hovudansvaret for å skaffe dokumentasjon på at byggjegrunden er trygg nok mot fare eller vesentleg ulempe bør ligge på tiltakshavar.

Statlege fagetatar si rolle

Plan- og bygningslova føreset at sektorane deltek i den kommunale planlegginga på ein forpliktande måte, og gir kommunane naudsynt hjelp i planarbeidet.

Andre statlege fagetatar vil framleis ha ei rolle i samband med skredførebygging. NGU vil som statleg etat for geofaglege spørsmål vere rådgivar for NVE og vil framleis vere sentral i gjennomføringa av skredkartlegginga. Samferdselsetatane har som tiltakshavar eige ansvar for å sikre veg og bane mot skred og innehar mykje kompetanse om førebygging av skred. Miljøverndepartementet og Kommunal- og regionaldepartementet er sentrale i samband med forvaltninga av plan- og bygningslova. Meteorologisk institutt, som er underlagt Kunnskapsdepartementet, varslar ekstremvær. Direktoratet for samfunnstryggleik og beredskap (DSB), som er underlagt Justisdepartementet, er tillagt ei samordningsrolle for å sikre ein heilskapleg og koordinert beredskap. Statens landbruksforvaltning (SLF), som er underlagt Landbruksdepartementet, er sekretariat for styret for Statens naturskadefond som har til oppgåve å yte erstatning for naturskadar der det ikkje er høve til å forsikre seg mot skaden gjennom ei vanleg forsikringsordning.

5.4 NVE som statleg forvaltningsorgan for førebygging av skredulykker

Ei av NVEs eksisterande oppgåver er å sikre liv og verdier langs vassdraga mot flaum og vassdragsrelaterte skred. NVEs modell for statleg forvaltning av flaumrisiko og vassdragsrelaterte skred har blitt utvikla til ein effektiv og føremålstenleg forvaltningsmodell for naturfare gjennom fleire tiårs erfaring. Den heilskaplege tilnærminga vart styrkt på bakgrunn av erfaringane frå storflaumen på Austlandet i 1995, jf. St.meld. nr. 42 (1996-1997).

For skred utanfor vassdrag har ikkje Noreg hatt eit tilsvarande system. Statleg organisering har vore oppstykkka. Skred utgjør ein betydeleg risiko, og skredfaren er venta å auke med klimendringar. Ei forsvarleg handtering av skred og skredrisiko krev kompetanse og ressursar.

Regjeringa meiner NVEs heilskaplege modell for førebygging mot flaum og vassdragsrelaterte skred er føremålstenleg for å handtere tilsvarande statlege forvaltningsoppgåver når det gjelde andre typar skred. NVEs eksisterande oppgåver, kompetanse og kontaktflate har synergjar med statlege forvaltningsoppgåver knytte til skredførebygging. Vidare gjer NVEs regionorganisering direktoratet godt eigna til å utføre forvaltningsoppgåver innan skredførebygging. For å sikre ei effektiv oppgåveløysing vil arbeidet med skred i NVE vere tett integrert med eksisterande oppgåver.

Ein heilskapleg modell for NVEs forvaltningsoppgåver innan skredførebygging kan delast inn slik:

- Kartleggje og informere om skredfare.
- Gi fagleg bistand og retningslinjer ved arealplanlegging og utbygging.
- Planleggje og gjennomføre sikringstiltak.
- Overvake og varsle skredfare.
- Gi fagleg bistand ved beredskapsplanlegging og under beredskaps- og krisesituasjonar.

Dei ulike verkemidla utfyller kvarandre. Ved at ein etat har det overordna ansvaret, er det lagt til rette for at tiltak kan sjåast i samanheng og at det lettare kan gjerast omdisponeringar mellom innsatsområda.

Kunnskap om utsette områder for skredfare, først og fremst innhenta gjennom kartlegging, er grunnleggjande for alt førebyggjande arbeid. Gjennom arealplanlegging kan ein unngå ny utbygging i fareområde. Som følgje av at det allereie er etablert bygningar og infrastruktur i skredfarlege område, vil det vere aktuelt å gjennomføre sikringstiltak for å betre tryggleiken. Samstundes er det klart at det ikkje er realistisk å gjennomføre sikringstiltak mot skred alle stader, og ein kan heller ikkje sikre seg mot alle hendingar. Difor må samfunnet ha ein beredskap for å handtere hendingar som råkar område som ikkje er sikra og hendingar som går ut over det sikringstiltak er dimensjonert for. Gjennom overvaking og varsling kan ein oppnå forvarsel slik at menneske kan reddast.

Modellen med NVE som statleg forvaltningsorgan for skredførebygging medfører ingen større lovendringar. Det er likevel behov for å avvikle ordninga der naturskadefondets styre gir tilskot til sikring mot naturskadar. LMD vil fremje forslag til endring av naturskadelova som tek omsyn til dette. Det er ikkje trong for at NVEs forvaltningsoppgåver innan skredførebygging blir regulerte ved lov. NVEs bistand til skredførebygging vil bli forvalta innan gitte budsjettammer og ved føringar gitt i årlege tildelingsbrev.

Avgrensingar

Erstatning og tilbakeføring til tidlegare tilstand etter skred er ikkje omfatta av NVEs bistand. Ordningane med naturskadeerstatning gjennom forsikringsordning etter Naturskadeforsikringslova og Statens naturskedefonds system etter naturskadelova, blir ført vidare.

NVE kan medverke med tiltak eller gi tilskot til tiltak i heile landet innafor rammer fastsette gjennom løyvingar over statsbudsjettet. Bistand gis i utgangspunktet til kommunar eller fylkeskommunar. Også private har høve til å søkje om bistand. NVEs bistand omfattar ikkje tiltak der tiltakshavar er ansvarleg, som ved nybygging eller i samferdselssektoren.

NVE legg ei risikobasert vurdering til grunn for handtering av eksisterande oppgåver innan flaum og vassdragsrelaterte skred. Vurderingar av nytte i høve til kostnader skal liggje til grunn for prioritering av tiltak. Det skal leggjast særleg vekt på tiltak som reduserer faren for tap av menneskeliv.

NVEs arbeid med skredførebygging omfattar i utgangspunktet berre skred i naturlige skråningar. Fare som byggjetiltak i seg sjølv kan medføre, til dømes skred utløyst ved graving, sprenging eller utfylling/belastning fell utanfor.

Kostnadsdeling

Bistand til tiltak kan gis i form av økonomisk tilskot eller ved at NVE planlegg og gjennomfører tiltaket. Ordning med kostnadsdeling blir lagt til grunn i begge tilfelle. Dette sikrar lokal deltaking og prioritering av tiltak og motiverar til å unngå utbygging i fareområde. Ein viser til gjeldande ordning med distriktsdel ved sikring mot flaum og vassdragsrelaterte skred der NVE krev minimum 20 pst. distriktsdel, og naturskedefondets praksis ved tildeling av tilskot til sikring.

Kostnadsdelinga gjeld i utgangspunktet ved statleg bistand til planlegging og gjennomføring av fysiske sikringstiltak mot skred. Det blir òg opna for å kunne krevje kommunal medfinansiering ved eventuell statleg bistand til detaljkartlegging og ved bistand til overvaking og varsling av einskilde objekt. Det sikrar kommunal deltaking og prioritering, og bidrar til at fleire tiltak kan gjennomførast med statleg bistand. Dette vil bli vurdert frå sak til sak etter gitte retningslinjer og blir avgjort med enkeltvedtak av NVE med høve til å anke til OED.

Statleg bistand eller tilskot er avgrensa oppover til 80 pst. av kostnaden, men kan aukast ut over dette ved nærare definerte tilfelle.

NVEs organisering av arbeidet

NVEs organisering av skredarbeidet vil bli bygd opp i løpet av 2009. Det er lagt til grunn at skredarbeidet blir integrert med eksisterande oppgåver og avdelingar for å utnytte eksisterande kompetanse og kontaktflater i størst mogleg grad. NVEs regionkontor vil vere viktige i gjennomføringa av NVEs arbeid med førebygging av skred, og det blir arbeidd for at regionkontora si rolle skal styrkast.

Som statleg forvaltningsorgan innan førebygging av skred må NVE tileigne seg skredfagleg kompetanse for å ivareta sitt ansvar som oppdragsgivar, setje faglege standardar, drive regelverksutvikling, rådgiving og tilsyn. I gjennomføringa av oppgåvene blir det lagt opp til omfattende bruk av eksisterande kompetansemiljø, mellom andre Noregs geologiske undersøking (NGU) og Meteorologisk institutt, i tillegg til Noregs geotekniske institutt (NGI) og andre private aktørar. NVE vil òg ha behov for å samarbeide med statlege etatar innan samferdselsforvaltninga.

Utvidinga av NVEs ansvar inneber behov for oppbygging og utvikling både av kompetanse, rutinar og system for forvaltningsoppgåvene. Dette vil måtte ta tid. I 2009 vil oppbygginga av forvaltningsapparatet vere sentralt for NVE. Skredkartlegginga vil vere ei prioritert oppgåve og vil bli styrkt i 2009. NVE vil òg starte arbeidet med kommunikasjon om skredfare. I tillegg til kartlegging og informasjon vil bistand til arealplanlegging vere eit prioritert område for NVE i 2009. NVE vil ut over dette føre vidare statleg bistand til sikringstiltak som er overført frå Naturskedefondet. Statstilskotet til overvaking i Storfjorden vil òg bli ført vidare. NVEs eksisterande bistand til sikring mot kvikkleireskred blir styrkt i 2009 og skal samordnast med anna skredsikring. Oppbygging av overvakingssystem og hjelp til beredskapsarbeid er òg viktige delar av den heilskaplege forvaltningsmodellen. Ein oppbygging på desse områda vil bli vurdert seinare.

Samling og styrking av innsatsen for førebygging av skadar som følgje av skred

Samling av statlege oppgåver knytt til skredførebygging inneber ei overføring av ansvar og midlar frå andre departement. Dette inkluderer bistand til skredkartlegging og forskning frå NHD, bistand til sikring mot naturskadar frå LMD og tilskot til drift av overvakingssenteret i Stranda. I tillegg kjem NVEs eksisterande midlar til administrasjon og førebygging av kvikkleireskred på 44 mill. kroner.

Nærings- og handelsdepartementet er ansvarleg for Noregs geologiske undersøking (NGU)

som har hatt ansvaret for oversiktskartlegging av skredfare og for nettstaden Skrednett.no. Dette ansvaret er foreslått overført til NVE frå 1. januar 2009. NGU vil som statleg etat for geofaglege spørsmål vere rådgivar for NVE og vil framleis ha ei sentral rolle i gjennomføring av kartlegginga. NHD har òg medverka med midlar til skredforskning til Noregs forskingsråd som blir overførte til OEDs løyving til Forskringsrådet.

Landbruks- og matdepartementet har ansvar for naturskadelova og er ansvarleg for Statens landbruksforvaltning (SLF). SLF er sekretariat for styret for Statens naturskadefond. Naturskadefondet har mellom anna hatt som oppgåve å yte tilskot til sikringstiltak mot naturskade. Tilskotsordninga og midlar tilsvarende eitt årsverk frå SLF er rammeoverført til OED.

I perioden 2003-2007 har staten gitt tilskot på til saman 64,5 mill. kroner til investeringar i sikrings-tiltak, undersøkingar og målingar ved to skredfar-

lege område i Storfjorden i Møre og Romsdal; Åkn-
eset og Hegguraksla. I 2008 medverka staten til å sikre ei døgnkontinuerleg overvaking av skredfar-
lege område i Storfjorden med eit tilskot på 10 mill.
kroner. Løyvinga er ført vidare i budsjettet for 2009.

I tillegg er det foreslått ei styrking av arbeidet med skredførebygging med totalt 27,6 mill. kroner samanlikna med saldert budsjett 2008. Styrkinga vil i første rekkje gå til ei oppbygging av NVEs kompetanse og styrking av kapasiteten når det gjeld forvaltningsapparatet for skredførebygging. Vidare er det lagt opp til å styrkje kartlegging og forvaltningsretta FoU for å betre kunnskapsgrunnlaget for skredførebygging, samt auka innsats innan skredsikring.

Tabellen viser ei samla oversyn over statleg bistand til skredførebygging i 2009. Samla statleg bistand til skredførebygging vil i 2009 utgjere om lag 108 mill. kroner (brutto).

Tabell 5.1 Statleg bistand til skredførebygging

Tiltak	Kroner
Førebygging av kvikkleireskred (OED)	41 400 000
Kartleggingsmidlar til NGU (tidlegare over NHDs budsjett)	14 000 000
Tilskot til døgnkontinuerleg overvaking av skredfarlege område i Storfjorden	10 000 000
Sikringsmidlar til Naturskadefondet (tidlegare over LMDs budsjett)	8 500 000
FoU-aktivitetar innan snøskred (tidlegare over NHDs budsjett)	3 500 000
Administrasjon (tidlegare over OEDs og LMDs budsjett)	3 350 000
Sum eksisterande midlar til skredførebygging	80 750 000
Budsjettauke knytt til skredførebygging i 2009	27 600 000
Totalt (brutto)	108 350 000

5.5 Kartlegging og kommunikasjon

Kartlegging og kommunikasjon vil vere prioriterte oppgåver for NVE.

Kartlegging

NVE skal ha ansvaret for statleg skredkartlegging. Kartlegging kan delast i oversynkartlegging, farekartlegging, risikokartlegging og detaljerte undersøkingar. NVE skal føre vidare det statlege programmet for skredkartlegging som i hovudsak består av oversynskartlegging. NVE skal kunne medverke med fare- og risikokartlegging og detaljerte undersøkingar i prioriterte område med høg risiko. NVE vil òg medverke til å utvikle kartleg-

gingsmetodikk og vegleiarar for gjennomføring. Kommunar og tiltakshavarar kan på dette grunnlaget sjølv utføre detaljkartlegging av område som ikkje blir kartlagde i statleg regi.

NVE vil utarbeide ein plan for statleg skredkartlegging i samråd med NGU og andre sentrale aktørar. Planen vil leggje rammene for skredkartlegging i åra framover og klargjere prioriteringane med omsyn til farekartlegging for ulike typar skred. Prioriteringane i kartlegginga kan justerast etter kvart som kartlegginga får fram ny informasjon og metodeutviklinga opnar nye muligheter. Framdrifta i kartleggingsarbeidet vil avhenge av dei årlege løyvingane. Arbeidet med ein nasjonal kartleggingsplan vil starte i 2009.

Utvikling av betre kartleggingsmetodar vil stå sentralt dei næraste åra.

Som statleg etat for geofaglege spørsmål vil NGU vere rådgivar for NVE og vil framleis ha ei sentral rolle i gjennomføringa av kartleggingsarbeidet.

Kommunikasjon

Kommunikasjon om skredfare, risiko og aktuelle tiltak for å redusere risikoen, er ein viktig del av det førebyggjande arbeidet. Det vil bli lagt vekt på god kommunikasjon med skredutsette kommunar og på arbeid for å auke medvitet blant innbyggjarane i utsette område.

Kommunikasjonsarbeidet vil vere integrert i alle delar av NVEs verksemd knytt til førebygging av skadar som følgje av skred og bli koordinert med tilsvarende arbeid knytt til flaum og anna fare i vassdrag. Kommunikasjonen må tilpassast brukarane sine behov og ulike kanalar vil bli nytta.

NVE skal syte for god kvalitet og effektivitet ved innsamling, tilrettelegging og formidling av informasjon om skredfare. Databasar, kart og tilgjengeliggjering gjennom internett, utgjer ein viktig basis i kommunikasjonsarbeidet. NVE vil ha det overordna ansvaret for databasar og formidlingsverktøy knytt til skred.

5.6 Arealplanlegging

Arealplanlegging som tek omsyn til skredfare er det fremste, og normalt det mest effektive verketmidlet for å førebyggje skadar frå skred på ny busetnad. Skredfarekartlegging utgjer eit viktig grunnlag for ei strukturert handtering av skredfaren i arealplanlegginga. NVE skal medverke til at omsynet til skredfare blir tilstrekkeleg teke vare på i planarbeidet.

For NVE vil oppgåvene vere å utvikle retningslinjer for korleis det skal takast omsyn til skredfare i regional og kommunal planlegging, medverke til utvikling av tekniske standardar for utgreiing av skredfare og å gi råd og uttaler i samband med arealplanprosessane.

Plan- og bygningslova føreset at sektorane deltek i den kommunale planlegginga på ein forpliktande måte og gir kommunane naudsynt hjelp og bistand i planarbeidet. Fagorgan har òg høve til motsegn. NVEs nye ansvar medfører at NVE vil vere det statlege fagorganet innan førebygging av skredulykker.

Utvidinga av NVEs ansvar for å førebygge skredulykker inneber ei klargjering og styrking av den statlege bistanden til kommunane. Dette endrar ikkje på ansvaret som kommunane og andre aktør-

er har for at skredfaren er utgreidd og teken omsyn til i plan- og byggjesaker.

NVE skal leggje vekt på å gi innspel på eit tidleg stadium i planlegginga slik at skredfaren blir utgreidd i tilstrekkeleg grad på dei ulike plannivåa.

Bistand til arealplanlegging vil vere ei prioritert oppgåve for NVE ved oppbygginga av det nye ansvaret innan skredførebygging. NVE vil i 2009 styrkje kapasiteten og kompetansen sin innan arealplanarbeid og skredfare, utvikling av retningslinjer og tekniske standardar.

5.7 Sikring

Mange utbygde område i Noreg er skredutsatte. Sikringstiltak kan redusere risikoen for utbygde område med tilfredsstillande tryggleik. Sikring inneber fysiske tiltak som reduserer faren for at skred blir utløyst eller som avgrensar konsekvensane av skred. Tiltaka kan omfatte ulike typar anlegg så som drenering, stabiliserande motfyllingar, vollar som leier eller stoppar skredmassane og så bortetter.

Kommunane er ansvarlege for å sikre innbyggjarane mot naturfarar. NVE vil kunne bistå med kompetanse og finansiering av planlegging og gjennomføring av sikringstiltak. Det kan bli gitt bistand til sikringstiltak for å redusere risikoen for eksisterande verdiar mot skredulykker. NVE skal prioritere sikring av område der risikoen er høg og der investeringa i sikring gir størst samfunnsøkonomiske nytte.

Kommunane og tiltakshavar har ansvaret for naudsynt sikring av ny busetnad. Statlege eigarar av infrastruktur må sjølve syte for naudsynt sikring av både eksisterande og nye anlegg. Tilsvarende vil sikring mot skred både i eksisterande busetnad og i ny busetnad der skredet er ei følgje av sjølve byggjetiltaket, ikkje bli omfatta av NVEs bistand. Det gjeld til dømes skred utløyst ved graving, sprenging eller utfylling/belastning.

Kartlegging og risikoklassifisering dannar grunnlaget for prioritering av objekt som bør bli gjenstand for nærare undersøkingar og eventuell gjennomføring av sikringstiltak. Inntil vidare vil ein for fleire typar skred måtte basere seg på prioritering mellom kjende høgrisikoobjekt.

NVE har ein etablert praksis for bistand til sikring mot flaum og vassdragsrelaterte skred som i utgangspunktet vil bli lagt til grunn ved sikring mot skred generelt. Dette inneber normalt at NVE hjelper til med planlegging, prosjektering og styring av gjennomføringa av prioriterte tiltak. Det kan òg ytast reine tilskot til sikringstiltak som blir gjennomførte i kommunal eller privat regi.

Naturskadefondets midlar til sikring mot naturskadar er foreslått overført til NVE. Ordninga omfattar sikring mot skade som direkte skuldast skred, storm, flaum, stormflod, jordskjelv, vulkanutbrot eller liknande naturulykke. Etter at naturskadefondets sikringsmidlar i all hovudsak gått til sikring mot skred. Enkelte unntak har vore sikring mot flaum og sikring mot stormflo. Etter 1998 har alle naturskadefondets midlar gått til skred. Det er foreslått å føre vidare gjeldande praksis med hjelp til sikring. Dette inneber at skred i utgangspunktet vil bli prioritert inntil risiko og høve til sikring mot andre naturskadar er nærare utgreidde.

Sikringsprosjekt som allereie har fått tilsegn om støtte frå naturskadefondet vil få tilskot utbetalt i samsvar med tidlegare praksis. Denne ordninga inneber at tilskot blir utbetalt etterskotsvis med ein treårsfrist for gjennomføring av tiltaket. NVE vil i samråd med Statens landbruksforvaltning forvalte gjenstående midlar i samsvar med tidlegare praksis.

I 2009 vil NVE samanstille informasjon om kjende høgrisikoobjekt for ulike typar skred og yte bistand til planlegging og gjennomføring av godt dokumenterte høgrisikoobjekt.

5.8 Overvaking og varslings

Overvaking og påfølgjande varslings av skredfare kan medverke til å redusere konsekvensane av skred. Varsling gjer det mogleg for beredskapsinstitusjonar å auke beredskapen og setje i verk skadeførebyggjande tiltak, mellom anna evakuering. Dette aukar sjansen for å redde liv og flyttbare verdier. Eit godt varslingsopplegg medverkar òg til å auke medvitet om skredfare generelt. Det er samstundes eit mål å skape tryggleik blant folk.

Met.no har eit operativt system for varslings av den generelle snøskredfaren i eit større geografisk område.

Departementet ser at det kan vere behov for å etablere eit overvakings- og varslingsopplegg for jordskred og snøskred på regionalt nivå tilsvarende NVEs flaumvarslingssteneste. Før ein kan starte ei systematisk oppbygging av overvaking og varslings på statleg nivå, vil det vere naudsynt å utgreie nærare behov, metodar og føremålstenleg omfang for varslings og overvaking av ulike typar skred. Før eit operativt system for varslings kan etablerast må det òg skje eit monaleg utviklingsarbeid. Utvikling av metodar vil ta tid. I 2009 vil NVE prioritere oppbygging av forvaltningsoppgåver, kartlegging og arealplanlegging. Oppbygging av system for overvaking og varslings av skred vil bli vurdert seinare.

Overvaking og varslings på lokalt nivå vil framleis vere lokale styresmakter sitt ansvar. Overvaking og varslings av store fjellskred må skje for det einskilde objekt. Det inneber eit lokalt varslingsopplegg som i utgangspunktet er eit lokalt ansvar. For prioriterte objekt med fare for store fjellskred og høg risiko, vil NVE kunne hjelpe med kompetanse og ressursar.

Det er etablert eit omfattande overvakings- og varslingsopplegg for dei fjellskredutsette objekta Åkneset og Hegguraksla i Storfjorden med eit beredskapssenter på Stranda. Staten har gitt tilskot på til saman 64,5 mill. kroner til geologiske undersøkingar og etablering av overvakingsopplegg. For 2008 vart det gitt tilskot på 10 mill. kroner til drifta av senteret. Regjeringa vil medverke til å sikre ei døgnkontinuerleg overvaking av skredfarlege område i Storfjorden. NVE vil følgje opp statlege tilskot til senteret. Det vil bli gjort ei utgreiing av framtidig omfang og form på den statlege bistanden til beredskapssenteret på Stranda.

Behovet for overvaking av slike høgrisikoobjekt må sjåast i samheng med kunnskap om skredfare frå kartlegginga.

5.9 Bistand til beredskapsarbeid og krisehandtering

Dei overordna prinsippa om ansvar, nærleik og likskap ligg til grunn for tryggleiks- og beredskapsarbeid og krisehandtering. Desse prinsippa gjeld òg for skred.

Det er eit mål at NVE som forvaltningsorgan innan skredførebygging skal kunne yte bistand til dei lokalt og regionalt ansvarlege i krisesituasjonar. Dette vil vere i form av informasjon og rådgiving både om sjølve situasjonen og handteringa av den. NVE kan mellom anna gi råd om kva slag spesialkompetanse som bør innhentast og undersøkingar som bør gjerast. Dei lokalt eller regionalt ansvarlege må sjølve innhente og dekkje kostnadene til naudsynt geofagleg bistand, tekniske undersøkingar og eventuell gjennomføring av fysiske tiltak.

Etter at den mest kritiske fasen er over, vil det vere aktuelt å vurdere meir permanente sikringstiltak. Slike tiltak vil bli vurderte på linje med andre sikringstiltak med ei prioritering etter risiko og samfunnsøkonomisk nytte av tiltaka.

I 2009 vil NVE prioritere å byggje opp kapasitet innan kartlegging og arealplanlegging. Som del av den heilskaplege modellen for skredførebygging vil NVE på sikt ha kapasitet og kompetanse til å yte skredfagleg bistand til lokal og regional beredskapsplanlegging, delta i beredskapsøvingar og gje rådgiving under kriser.

5.10 Forsking og utvikling

Det er trong for å styrkje kunnskapen om skred-prosessar, konsekvensar av skred, metodar for å redusere risikoen knytt til skred samt handteringa av skredrisikoen i forvaltninga.

I dette inngår behov for meir kunnskap om den samla risikoen for skred i Noreg. Kartlegginga av skredfarlege område vil vere viktig for risikovurderinga. Det er òg behov for meir kunnskap om kor-

leis skredrisikoen blir påverka av klimaendringar, og korleis dette varierer i ulike delar av landet.

Forsking og utvikling er viktig for å frambringe auka kunnskap om desse tilhøva. Dette skjer dels gjennom program i regi av Norges forskningsråd, dels gjennom forvaltningsretta forskning og utvikling i regi av NVE. I 2009 vil FoU knytt til snøskred bli vidareført med løyving til Noregs forskningsråd. Vidare vil forvaltningsretta FoU innan skredfeltet bli starta opp i 2009.

6 Handlingsplan for å fremje karbonfangst og lagring som klimatiltak

Ein viser til klimaforliket der partane er samde om at regjeringa skal leggje fram ein handlingsplan for det internasjonale arbeidet for å fremje karbonfangst og lagring som klimatiltak i løpet av 2008. Målsetjinga for handlingsplanen er raskare utbreiing og bruk av fangst og lagring av CO₂ internasjonalt. Handlingsplanen inneheld eit sett av aksjonspunkt på kort og lang sikt. Det er sett av 20 mill. kroner over Olje- og energidepartementets budsjett til dette formålet i 2009, jf. kap. 1833, post 22. Støtte til kapasitetsbygging og prosjektplanlegging i utviklingsland vil òg vere aktuelt over bistandsdelen av Utanriksdepartementets budsjett.

6.1 Bakgrunn

Fangst og lagring av CO₂ har eit stort potensial for å redusere dei globale klimagassutsleppa. For å realisere dette potensialet, er det viktig å starte implementeringa av teknologi for fangst og lagring av CO₂ så raskt som mogleg.

Hovudutfordringane er å få aksept for fangst og lagring av CO₂ som eit klimaverkemiddel og forståing for det store potensialet for utsleppsreduksjonar. Internasjonalt er det betydeleg motstand mot fangst og lagring av CO₂ som eit klimatiltak. Demonstrering av teknologien vil vere eit viktig verkemiddel for å oppnå auka forståing av teknologien. Det finst ikkje tilstrekkelege insentiv til å utløyse pilot- eller fullskalaprojekt. Skal slike prosjekt setjast i gang utanfor Noreg i nær framtid, er det nødvendig å etablere insentiv.

Godkjenning av fangst og lagring av CO₂ som eit klimatiltak under Den grønne utviklingsmekanismen vil vere eit viktig bidrag til implementering av CO₂-handteringsprosjekt i land utan utsleppsforpliktingar under Kyoto-protokollen. På same måten er det nødvendig at fangst og lagring av CO₂ blir anerkjent som klimatiltak i eit framtidig klimaregime.

Kompetanseoppbygging i viktige utsleppsland og erfaringsoverføring frå lagringsprosjekta på Sleipner og Snøhvit vil vere viktige bidrag. Etter kvart vil òg erfaringane frå arbeidet med etablering av fangst- og lagringsløyser tilknytte gass-

kraftverka på Kårstø og Mongstad vere viktige bidrag i handlingsplanen.

Teknologi for separering av CO₂ frå petroleums- og industriverksemd er velkjent og ikkje omstridd internasjonalt. Dei fleste land som har petrokjemisk eller petroleumsindustri skil ut CO₂ som ledd i verksemda. Det finst derfor relativt store mengder CO₂ i verda som allereie er fanga/separert gjennom denne typen aktivitet. Utskilt CO₂ blir sloppe ut i lufta eller selt til industrielle formål. Injisering og lagring av slike utslepp representerer eit godt høve til raskt å kunne oppnå reduksjonar i CO₂-utslepp ved bruk av allereie kjent og anvendt teknologi for lagring av CO₂ (jf. Sleipner og Snøhvit). Noreg har betydeleg kompetanse på lagring av CO₂. Ved å byggje på erfaringane frå Sleipner og Snøhvit, vil Noreg kunne medverke til at det allereie i dag kan realiserast prosjekt for lagring av store volum av allereie utskilt CO₂.

Teknologien for fangst av CO₂ frå eksosgass frå kraftverk som baserer seg på fossilt brensel er umoden og kostnadskrevjande. Regjeringas målsætjing er at den teknologien som blir utvikla på dette området i Noreg, skal medverke til betydelege reduksjonar av CO₂-utslepp også utanfor Noreg. Prosjekta på Kårstø og Mongstad vil vere blant dei første anlegga for fullskala fangst av CO₂ frå kraftproduksjon. Først når desse prosjekta er realiserte, vil Noreg ha relevant erfaring innan fangst av CO₂ frå kraftproduksjon.

Det er føremålstenleg at ein i ein første fase av det internasjonale arbeidet fokuserer på å auke forståinga av fangst og lagring av CO₂ som eit klimatiltak med særleg vekt på å anerkjenne teknologien som eit klimatiltak under Den grønne utviklingsmekanismen og i eit framtidig klimaregime, samarbeid om utvikling av rammer og regelverk for lagring av CO₂ og samarbeid om lagring av allereie utskilt CO₂.

På mellomlang sikt bør prosjekter for lagring av eksisterende utslipp hvor CO₂ allerede er utskilt og pilot-/demonstrasjonsprosjekter for fangst av CO₂ fra kraftproduksjon, vurderes.

På lang sikt bør det fokuserast på overføring av teknologi og erfaring frå dei norske prosjekta for fangst av CO₂ frå kraftproduksjon.

6.2 Element i handlingsplanen

Kort og mellomlang sikt, 2008-2015:

1. Arbeide for etableringa av mekanismar for implementering av fangst og lagring av CO₂, under dette etablering av rammeverk for godkjenning av fangst og lagring av CO₂ som eit klimatiltak under Den grøne utviklingsmekanismen. Gjennom arbeidet må ein søkje å formidle behovet for fangst og lagring av CO₂ som eit klimatiltak og at lagring av CO₂ berre skal skje under svært sikre miljøvise rammer:
 - Arrangere seminar for styresmaktrepresentantar for partar som er usikre eller negative, i Noreg eller i partanes eigne land.
 - Invitere styresmaktrepresentantar til å besøke StatoilHydro og Sleipner-prosjektet og andre norske CO₂-aktørar.
 - Prioritere bilaterale møte på politisk og styresmaktnivå med land som er usikre eller negative.
 - Nytte høvet i alle møte i relevante fora om CO₂-handtering der negative partar deltek, til å ta opp kor viktig det er å etablere insentiv for fangst og lagring av CO₂. Den grøne utviklingsmekanismen er eit eksempel på ei insentivordning.
 - Auke dialogen med internasjonale miljøvernorganisasjonar, eventuelt i samarbeid med norske miljøvernorganisasjonar.
2. Arbeide for at fangst og lagring av CO₂ skal vere ein del av eit nytt klimaregime etter 2012:
 - Følgje opp Noregs innspel i prosessen med arbeidet med Bali-planen om kor viktig det er med fangst og lagring av CO₂ for å redusere dei globale klimagassutsleppa og at det blir fokusert særskilt på denne teknologien i eit framtidig klimaregime.
3. Samarbeid med EU om utvikling av rammer og regelverk for sikker fangst og lagring av CO₂:
 - Arrangere seminar for styresmaktrepresentantar med fokus på sikker lagring av CO₂.
 - Arbeide for at det kan tillatast nødvendig statsstøtte til prosjekt for fangst og lagring av CO₂.
 - Dialog med relevante komitear i EU-parlamentet.
 - Trappe opp dialog med medlemsland på politisk og embetsnivå.
 - Dialog med medlemsland som er skeptiske til CO₂-lagring.

- Oppmuntre medlemslanda som er positive til å vere sterkare pådrivarar.
4. Utforming av internasjonale rammer og regelverk for CO₂-lagring:
 - Samarbeide med relevante land som Australia, Nederland, Storbritannia med fleire om utforming av internasjonale rammer og regelverk for lagring av CO₂, under dette oppfølging av rammeverka vedtekne under OSPAR-konvensjonen og Londonkonvensjonen/-protokollen.
 5. Kartlegging av moglege samarbeidsprosjekt om fangst og lagring av CO₂ i til dømes golfstatane (Saudi-Arabia, Kuwait, Qatar og Dei sameinte arabiske emirata), Indonesia, det sørlige Afrika, Indonesia og Kina:
 - Kartlegging av eigna CO₂-utslepp og lagringshøve.
 - Gjennomføre forstudiar av moglege samarbeidsprosjekt.
 6. Vurdere prosjektsamarbeid med utgangspunkt i gjennomført kartlegging:
 - Samarbeidsprosjekt om lagring av allereie utskilt CO₂ frå petroleumsverksemd og prosessindustri, med det formål å auke forståinga for lagring av CO₂ som klimatiltak.
 - Deltaking i pilot-/demonstrasjonsprosjekt for fangst av CO₂ frå kraftproduksjon, med det formål å fremje teknologiutviklinga og redusere kostnader ved bruk av teknologien.

Lang sikt, post 2015

1. Overføring av teknologi og erfaring frå dei norske prosjekta for fangst av CO₂ frå kraftproduksjon.

I den grad dei ulike aksjonane og eventuelle prosjekt har rett til støtte gjennom ODA-midlar, vil dette å vere hovudfinansieringskjelde

6.3 Internasjonalt prosjektsamarbeid

Samarbeid om lagring av store CO₂-utslepp som allereie er fanga/separerte i samband med industrielle prosessar vil kunne bidra til å demonstrere forsvarleg lagring av CO₂ og auke den allmenne forståinga for bruk av teknologien. Eit viktig poeng i dette arbeidet er undergrunnskompetanse (geologisk kompetanse) for å kunne injisere og lagre CO₂. Eigarane av store prosessutslepp har ikkje nødvendigvis denne typen kompetanse. Norsk industri har undergrunnskompetanse som det er viktig å nyttiggjere i denne samanhengen.

Under statsminister Stoltenbergs besøk til Sør-Afrika i april 2008 vart ein samde med sørafrikanske styresmakter om å kartleggje høve til transport og lagring av CO₂. Sør-Afrika har ei rekkje store punktutslepp av CO₂ som kan vere eigna for geologisk lagring. Det har vore gjennomført noko kartleggingsarbeid med omsyn til høve til lagring i geologiske formasjonar i Sør-Afrika, men mykje gjenstår. Ein går ut frå at det finst høve til geologisk lagring basert på erfaring frå leiteaktivitet etter olje og gass, men det er behov for grundigare kartlegging.

Det er fleire positive trekk ved eit samarbeid med Sør-Afrika. Resten av verda er i stor grad vendt mot Kina og India, men også Sør-Afrika er eit viktig land i klimasamanheng. Det er stor merksemd knytt til mangelen på klimaprojekt i Afrika.

Eit internasjonalt demonstrasjonsprosjekt vil vere eit viktig bidrag til å auke forståinga for CO₂-handtering i Afrika og kan styrkje den afrikanske støtta i forhandlingane om regelverk for CO₂-handtering i Den grønne utviklingsmekanismen.

Vidare har Noreg inngått ein rammeavtale om klima med Kina. Rammeavtalen opnar blant anna for eit samarbeid om fangst og lagring av CO₂. Statsminister Stoltenberg og president Yudhoyono har i ei felleserklæring opna for mogleg samarbeid mellom Indonesia og Noreg. I tillegg blir det vurdert moglege samarbeidsområde med Saudi-Arabia, Dei sameinte arabiske emirata og Qatar.

I løpet av 2009 vil Olje- og energidepartementet i samråd med aktuelle departement konkretisere moglege samarbeidspartnarar og -prosjekt.

7 Kraft frå land til Gjøafeltet

Stortingsproposisjonen om Gjøa-utbygginga vart behandla i Stortinget 14. juni 2007, jf. St.prp. nr. 64 (2006-2007) Utbygging av Gjøa, Vega og Vega sør, og Innst. S. nr. 278 (2006-2007).

Regjeringa er svært oppteken av å få gjennomført tiltak innafor petroleumssektoren som kan medverke til lægre utslepp av klimagassar. Eit tiltak som kan medføre reduserte innalandske CO₂-utslepp er å føre elektrisitet i kabel frå land til innretningane. Dette skal derfor vurderast ved alle nye feltutbyggingar. I utbyggingsplanane for Gjøa var det lagt til grunn at Gjøa skulle byggjast ut med kraftforsyning i kabel frå Mongstad. Dette er teknisk krevjande og har nødvendiggjort kvalifisering av ny teknologi.

Energi- og miljøkomiteen viste i si behandling av Gjøa til at NVE hadde bedt Statoil utgreie alternativ energitilknytning frå Lutelandet i Sogn og Fjordane, og understreka at prosjektet måtte sjåast i samanheng med den samla energiforsyningssituasjonen i regionen. Det vart lagt til grunn at Lutelandet vart valt som tilkoplingspunkt dersom dette var teknisk mogleg og forsvarleg ut frå eit miljøsynspunkt. Det vart lagt til grunn at det var mogleg å få fram kraft til Lutelandet tidnok til at planlagt produksjonsstart kunne gjennomførast utan forseinkingar.

I samband med konsesjonssøknaden vurderte Noregs vassdrags- og energidirektorat (NVE) dei

tekniske, miljø- og tidsmessige/samfunnsøkonomiske sidene ved dei to alternativa; Mongstad og Lutelandet. NVE konkluderte med at Mongstad er eit betre tilknytingspunkt enn Lutelandet. Vidare har operatøren av Gjøa, StatoilHydro ASA, vurdert dei tekniske, miljøvise og økonomiske sidene ved å endre tilknytingspunkt for kraftforsyning frå Mongstad til Lutelandet. Etter operatøren si vurdering vil ei endring av tilknytingspunkt til Lutelandet medføre betydelege forseinkingar og kostnadsauke for prosjektet.

Det er elles registrert at StatoilHydro har vore i tett dialog med styresmaktene i Sogn og Fjordane om utsiktene for ringverknader i fylket. På bakgrunn av denne dialogen har StatoilHydro inngått ein avtale med Sogn og Fjordane fylkeskommune og HAFS-kommunane (HAFS er eit samarbeid med kommunane Hyllestad, Askvoll, Fjaler, Solund og Gulen for tilrettelegging av industriutvikling i ytre Sogn og ytre Sunnfjord i Sogn og Fjordane fylkeskommune). Avtalen inneber blant anna at StatoilHydro legg logistikkaktivitetane knytte til røyr til basen i Florø og legg LNG forsyningsfartøy med base i Florø, og medverkar til realisering av infrastruktur for vindkraft på Lutelandet.

Regjeringa har lagt til grunn at Gjøa blir bygt ut med kraftforsyning i kabel frå Mongstad slik det går fram av utbyggingsplanen.

8 Tiltak overfor kraftintensiv industri

Innleiing

Regjeringa er særskild oppteken av vilkåra for kraftintensiv industri i Noreg. I tråd med Soria Moria-fråsegna arbeider Regjeringa for at slik industri skal ha langsiktige og konkurransedyktige samla rammevilkår.

I revidert nasjonalbudsjett 2007 gjorde Regjeringa greie for det omfattande arbeidet med å vurdere konkurransesituasjonen for den kraftintensive industrien, inklusive treforedling. Det blei òg vist til arbeidet med å vurdere kva for tiltak styresmaktene kan setje i verk innanfor ramma av EØS-avtala for å betre industriens konkurranseevne. Arbeidet viser at «det innenfor rammen av EØS-avtalen i dag er svært vanskelig å innføre særnorske ordninger som gir den kraftintensive industrien fordeler av betydning». Det har ikkje skjedd vesentlege endringar i EØS-reglane som påverkar dette. Det blei i revidert nasjonalbudsjett kommunisert at det ikkje er mogeleg å få på plass eit tradisjonelt industrikraftregime eller andre myndighetsbestemte løysingar som inneber lågare prisar enn i marknaden. Det har frå næringen heller ikkje framkome noko forventning om det.

For å nå målet om framleis å ha ein sterk kraftintensiv industri i Noreg, er kraftprisar og andre langsiktige rammevilkår viktige. Tidlegare Statsråd Haga la fram ei skisse til tiltaksplan for kraftintensiv industri under interpellasjonsdebatten i Stortinget 12. februar 2008. Dei åtte punkta er:

God krafttilgang

For Regjeringa er eit overordna mål å leggje til rette for sikker og effektiv energiforsyning med akseptable prisar til hushald og industri, og Regjeringa har difor gitt høg prioritet til arbeidet med å gjere den norske kraftforsyninga mindre sårbar. Satsinga på energieffektivisering, varme og elektrisitet frå fornybare energikjelder er sentrale element i Regjeringa si politikk for utviklinga av ei miljøvennleg energiforsyning.

Det skjer også omfattande utbyggingar av overføringsnett. Regjeringa er oppteken av å ha eit sentralnett med tilstrekkeleg kapasitet i heile landet. Det er eit mål at overføringsnett blir utvikla og utbygt på ein samfunnsmessig rasjonell måte

både innanlands og mellom dei nordiske landa. Statnett SF er i gong med fleire store prosjekt, og har skissert ei portefølje av investeringar for dei neste ti åra på rundt 18 mrd. kroner.

Langsiktige, kommersielle kraftkontraktar

Fundamentet for ei totalløysning for norsk kraftintensiv industri er langsiktige, kommersielle kraftavtaler. Kraftintensiv industri har inngått kommersielle kraftavtaler i eit stort omfang. I dei fleste av avtalane er Statkraft SF motpart. Statkraft har så langt inngått langsiktige leveringsforpliktingar på mellom 9 og 14 TWh per år fram til 2020 på reint kommersielle vilkår. Også andre selskap, deriblant svenske Vattenfall, har inngått langsiktige, kommersielle kraftkontraktar med industrien. Innan primæraluminium, ferrolegeringar og treforedling er omlag 80 pst. av det totale forbruket fram til 2020 dekt av kraftavtaler på myndighetsbestemte vilkår, eigenproduksjon og kommersielle kontraktar.

I St.meld. nr. 13 (2006-2007) «Et aktivt og langsiktig eierskap» er det peika på at Statkraft, innanfor EØS sitt rammeverk, skal arbeide for å møte industriens trong for stabil og langsiktig kraftforsyning. Det heiter i meldinga at Nærings- og handelsdepartementet går ut frå at Statkraft blant anna utviser ein høg grad av fleksibilitet ved å setje saman avtaler av fleire element som produktpris, valuta, indeksar, fleksibilitet med omsyn til uttak og energipris som kan knytast til prisutviklinga på andre energibærarar.

Avskrivingssatsar

Når det gjeld spørsmålet om reglane for avskriving av tekniske installasjonar i bygg vert det vist til St.prp. nr 1 (2008-2009) Skatte-, avgifts- og tollvedtak.

Enova SF

Regjeringa arbeider målretta for ein meir effektiv energibruk i norsk industri. Enovas verksemd knytt til omlegging av energibruk og energiproduksjon utgjer ein viktig del i dette arbeidet. Enova arbeider for å auke innsatsen i energiomlegging og

effektivisering i industrisektoren. Enova har eige stønadsprogram for industrisektoren, og utviklar stadig sine andre tilbod til industrien. Enovas industriprogram er retta mot tiltak for redusert energibruk og/eller omlegging til fornybare energibærarar i norsk fastlandsindustri.

Basert på søknader frå bedrifter kan programmet tilby delvis finansiering gjennom investeringsstønad for å utløyse gjennomføringa av:

- energieffektive arbeidsopplegg/-prosessar/-prosessavsnitt,
- energiattvinning /utnytting av spillvarme og
- konvertering til bruk av fornybare energikjelder.

Dette kan vere enkelttiltak eller ein sum av fleire tiltak som inkluderar både redusert energibruk og produksjon av fornybar energi.

Stønad vil kunne bli gitt til aktivitetar som kartlegging, opplæring og prosjektleiing, i tillegg til investeringar i fysiske tiltak. Innføring av energileiing blir føresett i prosjektperioden.

Eit avgjerande prinsipp for stønad frå Enova er at stønaden skal vere utløysande for prosjektet. Dette inneber at Enova kan gi stønad opp til eit nivå der prosjektet oppnår ei avkastning som er vanleg for kostnadsreduserande prosjekt i bransjen. Prosjekta konkurrerer mot kvarandre, og prosjekt med høgt energiutbytte i forhold til stønadsnivå vil bli prioritert.

Norsk Industri og Enova har nyleg fått i stand ei samarbeidsavtale for ytterlegare å gjere industrien meir energieffektiv og auke bruken av fornybare energikjelder. Den nye avtala med industrien vil innebere ei styrking av utveksling av energifagleg og marknadsfagleg kompetanse og samarbeid om konkrete prosjekt i den einskilde industriverksemd.

Enova rapporterar til departementet om resultatoppnåinga innan dei ulike satsingsområda. For perioden 2001 til 2007 har det blitt rapportert om eit kontraktsfesta resultat på 2,8 TWh/år. Det er for same periode gitt ein total stønad til industrien på om lag 500 mill. kroner.

Enovas stønad til kraftintensiv industri må ligge innanfor regelverket for statsstønad i EØS-avtalen. Regjeringa vil nytte handlingsrommet i regelverket i arbeidet med energieffektivisering av industrien.

Målretta stønad til mindre, kraftintensive verksemdar

EØS-regelverket opnar for å gi bagatellmessig stønad til verksemdar. Stønaden inneber at det kan tildelast stønad eller økonomiske fordelar med eit

stønadselement på opptil 200 000 euro (om lag 1,6 mill. kroner) i løpet av ein treårsperiode. Stønaden kan nyttast til alle formål. Det er likevel ikkje høve til å gi bagatellmessig stønad til innkjøp av køyretøy til vegfrakt, til verksemdar i vanskar, til eksportretta verksemd eller for å fremje innanlandske produkt framfor importerte. Stønaden skal vere transparent, det vil si at ein på førehand skal kunne berekne nøyaktig stønadselementet. Løyving av bagatellmessig stønad må ikkje notifiserast til EFTA sitt overvakingssorgan (ESA), men det blir stilt egne prosedyrekrav, mellom anna skal stønadsgivaren kontrollere om søkaren har fått anna bagatellmessig stønad dei siste tre åra. Dersom ei bedrift mottok bagatellmessig stønad over terskelverdien, eller prosedyrekrava ikkje er tilfredsstilte, kan ein risikere at ESA vil krevje den ulovlege stønaden tilbakebetalt.

All bagatellmessig stønad må kumulerast. Den samla bagatellmessige stønaden til ein verksemd kan ikkje overstige 200 000 euro i ein periode på tre skatteår. Desse grensene gjeld uavhengig av forma på, eller formålet med, den bagatellmessige stønaden. Nokre verksemdar som i dag mottok bagatellmessig stønad vil allereie ha fullt utnytta høvet til å motta bagatellmessig stønad gjennom andre offentlege ordningar. Bagatellmessig stønad kan givast i kombinasjon med annan lovleg offentlig stønad, enn bagatellmessig stønad, til å dekke dei same kostnadene. Det er då berre tillaten å gi stønad opp til det øvre taket for stønaden som ikkje er bagatellmessig. Dette inneber at det vil vera innskrenkingar i å gi bagatellmessig stønad, for dei same kostnadane, til verksemd som allereie mottok annan type offentlig stønad. Eventuell stønad vil derfor vere mest aktuell for verksemdar som i liten eller ingen grad mottok annan offentlig stønad.

For å sikre gode rammevilkår for mindre kraftintensive verksemdar foreslår regjeringa at høvet til å gi stønad i form av bagatellmessig stønad til mindre kraftintensive verksemdar vert nærmare vurdert. På bakgrunn av dette skal regjeringa sjå om mogelegheita for å gi tilskot til verksemdar i form av bagatellmessig stønad er fullt utnytta innan eksisterande ordningar innanfor gjeldande budsjettammer.

Nettleige

Kraftintensiv industri har i dag låg nettleige, mellom anna fordi bedriftene i all hovudsak tek ut kraft direkte frå sentral- eller regionalnettet.

For å fastsetje fordelinga av fastleddet i sentralnettstariffen mellom kraftintensiv industri og anna forbruk, nyttar Statnett i dag den såkalla k-faktor-

modellen. Forbruk som er produksjonsnært får gjennom k-faktormodellen ein lågare tariffkostnad samanlikna med forbruk som ikkje er det. Modellen tek i tillegg spesielt omsyn til forbruk som er å sjå på som fleksibelt på lang sikt, det vil seie uttak til kraftintensiv industri.

Statnett har vurdert det slik at dagens utforming av sentralnettstariffen bidreg til effektiv utnytting og utvikling av kraftsystemet og tek vare på målet om samfunnsøkonomisk effektivitet. Det er òg viktig å peike på at ein større reduksjon av nettleiga til kraftintensive selskap vil føre til ei tilsvarende auke av nettleiga til dei andre forbrukarane. Regjeringa har ikkje funne grunnlag for å påleggje Statnett å endre k-faktormodellen.

Elektrisitet nytta til kjemisk reduksjon eller elektrolyse i metallurgiske og mineralogiske prosessar er i tillegg friteke frå å betale forbruksavgifta, etter mønster frå EUs energiskattedirektiv. I tillegg er selskap innanfor treforedlingsindustrien som deltek i eit program for energieffektivisering fritekne frå avgifta. Selskap innan treforedlingsindustrien som ikkje deltek, betaler ein redusert sats på 0,45 øre/kWh. Ordinær sats er i 2008 10,5 øre/kWh.

Påslaget i nettleiga på 1 øre/kWh til finansiering av Energifondet vert betalt av kundar tilknytt distribusjonsnettet, og dei aller fleste kraftintensive selskapa er difor fritekne. Departementet vurderer grunnlaget for påslaget og innrettinga av denne.

Innkjøpskonsortium

Boks 8.1 Det franske innkjøpskonsortiet Exeltium

I Frankrike har kraftintensive føretak gått saman om å etablere eit innkjøpskonsortium. Innkjøpskonsortiet tek utgangspunkt i eit opplegg som første gong vart presentert juli 2005. I det franske innkjøpskonsortiet bidreg myndigheitene med tilrettelegginga. Det er føretaka sjølve som har ansvaret for alle kommersielle forhold knytt til etablering, anbudsrunder og funksjon. Dei franske konkurransestyresmaktene aksepterte dette opplegget i desember 2005. Dei franske styresmaktene har gjort nokre endringar i skattelovene. Lovendringane gjeld for selskap som har til formål å kjøpe kraft på lange avtalar for bruk i industriell verksemd. Lova definerer også kva for selskap som kan delta i konsortiet. Samla sikrar kriteria i lova at verksemdar som kjøper kraft frå konsortiet, er tilstrekkeleg kraftintensive og at dei er lokalisert i Frankrike. Dei skatterelaterte forholda som blir definert i lova, inneber at innskotskapitalen til konsortiet kan avskrivas raskare enn normalt. Eigarane i konsortiet kan gjere ei ekstraordinær avskrivning av eit beløp som tilsvarar maksimalt 50 pst. av denne innskotne kapitalen. Maksimal del innskoten kapital per eigar er 600 000 euro. Dette skal vere ein fordel som ligg innanfor reglane for bagatellmessig statsstønad, som er maksimalt 200 000 euro per bedrift over tre år. Konsortiet Exeltium blei formelt skipa 15. mai 2006 av sju kraftintensive selskap. Exeltium arrangerte sommaren 2006 ein anbudsrunder retta mot europeiske kraftselskap. Fleire kraftselskap leverte tilbod. Industrien hadde ein ambisjon om at kraftprisane skulle tilsvare sjølvkost i kraftproduksjon. Exeltium valde å gå i konkrete forhandlingar med Electricité de France (EdF), og våren 2007 blei partane samde om ei avtale. Kraftprisane Exeltium står overfor har framkome gjennom anbudsrunder som EdF vann. Den spesifikke prismodellen er ikkje offentleg, ettersom Exeltium og EdF har framforhandla den kommersielt. Det er likevel kjent at Kraftkjøpet finansierast gjennom ei førehandsbetaling på om lag 4 mrd. euro, kor av 90 pst. er lånefinansiert. I tillegg kjem ei løpande betaling frå medlemsføretaka som er proporsjonal med kraftvoluma som hentast ut.

Kommisjonen har hatt innvendingar mot den franske ordninga, med utgangspunkt i langsiktige kontraktar og konkurransedempande innlåsingseffektar. Exeltium og EdF har imøtekomme merknadene. Dette stadfesta Kommisjonen i pressemelding av 31. juli 2008. Endringane opnar for at konsortiedeltakarane kan seie opp kraftavtalane, og restriksjonar på vidareasal vert også fjerna frå kraftavtalene. Om franske styresmakter endrar dei restriksjonane på vidareasal som står i lovverket, seier Kommisjonen at dei førebels ikkje har fleire motsegner til den franske ordninga. Dei presiserer likevel at kraftavtala mellom Exeltium og EdF vil reknast med i Kommisjonens generelle undersøking om EdFs marknadsposisjon i den franske kraftmarknaden.

Industrien og fagrørsla framhevar innkjøpskonsortiet i Frankrike (sjå boks 8.1) som viktig. Regjeringa stiller seg positiv til eit innkjøpskonsortium for kraftintensiv industri. Ein eventuell norsk konsortiemodell må innebære at kraftavtalene vert forhandla fram av partane gjennom ein anbudsrunde. Dette krev at industrien tek ansvar for skiping av konsortiet og alle kommersielle forhold. Vidare må eit eventuelt norsk konsortium ta omsyn til Noregs plikter etter EØS-avtala og norsk konkurranselovgjeving. Regjeringa utredar lov- og skattespørsmål knytt til konsortiet.

Regjeringa har motteke innspel frå Norsk Industri i denne prosessen og har ein dialog med industrien om dette arbeidet.

Samarbeids- og påverknadsplan

Regjeringa vedgår at det innanfor ramma av EØS-avtala i dag er særskilt vanskeleg å innføre særnorske ordningar som gir den kraftintensive industrien fordelar av eit visst omfang.

Difor vil vi følgje utviklinga i EU nøye og ta del i og påverke eventuelle prosessar der handlingsrom for å gi norsk kraftintensiv industri gode rammevilkår kan bli skapt. Dette kan til dømes vere prosessar rundt aktuelle ordningar for kraftintensiv industri i einskilte land eller ordningar for heile EØS-området. Regjeringa vil arbeide for at kvotesystemet i EU skal baserast på at det ikkje vert til dels vederlagsfrie kvotar etter 2012. Regjeringa vil også følgje med på arbeidet rundt karbonlekkasje. Karbonlekkasje vil seie at verksemdar som slepp ut CO₂ og som blir pålagt utslippskrav, flytter til stader der utslippskrava er mindre strenge.

Oppsummering

Fundamentet for Regjeringa si industrikraftløysing er ein god kraftbalanse, langsiktige, kommersielle kontraktar, og dei gode vilkår industrien allereie har hos Enova og i form av låg nettleige og fritak for eller redusert el-avgift. Regjeringa vil i tida framover fortsetje å følgje utviklinga i EU nøye og søkje å påverke eventuelle prosessar slik at det blir skapt handlingsrom for å gi norsk kraftintensiv industri gode rammevilkår. I den samanheng vil Regjeringa lage ein samarbeids- og påverknadsplan ovanfor EU. Når det gjeld spørsmålet om reglane for avskriving av tekniske installasjonar i bygg, vert det vist til St.prp. nr. 1 (2008-2009) Skatte-, avgifts- og tollvedtak. Industrien og fagrørsla framhevar innkjøpskonsortiet i Frankrike (sjå boks 8.1) som viktig. Regjeringa stiller seg positiv til eit innkjøpskonsortium for kraftintensiv industri.

9 Olje- og energidepartementets beredskapsarbeid

Olje- og energidepartementet (OED) har det overordna ansvaret for kraftforsyninga, forvaltninga av vassressursane og for olje- og gassaktivitetane på kontinentalsokkelen og på land. Norsk petroleumssverksemd er svært viktig for ei påliteleg energiforsyning til Europa og departementet er ansvarleg for å utforme eit ressursforvaltningssystem (rammeverk) som blant anna skal ivareta omsynet til leveransetryggleik. Leveransetryggleik er først og fremst knytt til gass.

Det er oljeselskapa og Gassco som har det operative ansvaret for leveransetryggleik for gass. Oljeselskapa si evne til å yte leveransetryggleik knyter seg både til enkeltfelt på sokkelen, selskapa sin samla feltportefølje og evna deira til å sikre seg nedstraums ved kommersielle arrangement, gasslager m.m.

Gassco er operatør for transport- og behandlingssanlegga for gass. Gassco er ansvarleg for kvaliteten på transportnett og utfører inspeksjonar og vedlikehald.

Ved ei hending med konsekvensar for helse, miljø eller tryggleik (HMS) rapporterer operatøren til Petroleumstilsynet. Petroleumstilsynet rapporterer vidare til blant anna Oljedirektoratet. Ved hendingar utan HMS-innslag rapporterer operatøren direkte til Oljedirektoratet. I alle tilfelle er det Oljedirektoratet som varslar og orienterer OED fortløpande om hendingar som inntreff.

Forsyningstryggleik for drivstoff

I situasjonar med større fysisk underskot på drivstoff innanlands har OED ansvar for drivstoffberedskapen. Ved eventuell svikt i tilførselene til OECD-området blir det ytt bidrag til eventuelle IEA-initierte krisehandteringsplanar for å dempe skadeverknadene av underskotet. Aktuelt tiltak for krisehandtering på nedstraumsida er trekk i beredskapslager av petroleumssprodukt. Oljeselskap som produserer (raffinerer) eller importerer petroleumssprodukt er lovpålagt å halde beredskapslager tilsvarende 20 dagars normalforbruk. Ved behov, det vil seie ved ein svikt i leveransane til den norske marknaden eller på verdsmarknaden, kan styresmaktene påleggje selskapa å selje frå desse lagra.

Forsyningstryggleik for elektrisitet

Stabil og effektiv kraftforsyning er rekna som ein sentral del av Noregs kritiske infrastruktur. Tilgang på elektrisk kraft blir stadig viktigare for å kunne oppretthalde normal aktivitet i samfunnet. Stabil og sikker elektrisitetsforsyning er òg av stor betydning for å sikre kritiske samfunnsfunksjonar i krisesituasjonar, og for å oppretthalde landets forsvarevne under beredskap og i krig.

Det operative ansvaret for kraftforsyningsberedskap er delegert til Noregs vassdrags- og energidirektorat (NVE), som er beredskapsstyresmakt etter energilovas kapittel 6. NVE leier Kraftforsyningas beredskapsorganisasjon (KBO), der alle einingane i kraftforsyninga deltek.

Ved problem over kortare tid med å balansere forbruk og tilgjengeleg forsyning (effektknapp-leik) har Statnett, som systemansvarleg, fullmakt til å treffe nødvendige tiltak.

Statnett har vidare ansvaret for å utgreie og utvikle nødvendige verkemiddel for å sikre momentan balanse gjennom periodar med ein svært vanskeleg kraftsituasjon (SAKS) i nær kontakt med energistyresmaktene. Forslag til tiltak skal leggjast fram for NVE for godkjenning. Mobile gasskraftverk og energiopsjonar er døme på SAKS-tiltak. I svært vanskelege kraftsituasjonar har Statnett ansvar for å ta i bruk verkemiddel for om mogleg å unngå rasjonering.

Ved langvarig mangel på evne til å dekkje behovet for elektrisk kraft (energiknapp-leik) kan styresmaktene innføre rasjonering, det vil si tvangsutkopling av forbruk og rekvirering av produksjon. Rasjonering blir eventuelt vedteke av OED etter råd frå NVE.

Vassdrag

Som overordna vassdragsstyresmakt har Olje- og energidepartementet ansvar og oppgåver knytte til å førebyggje skade som følge av dambrot, flaum og vassdragsrelaterte skred. Den operative gjennomføringa er delegert til Noregs vassdrags og energidirektorat (NVE)

Vassdragsstyresmakta ved NVE har ansvar for å sjå til at tiltakshavarar planlegg, byggjer og driv vassdragsanlegg slik at tryggleiken for menneske,

miljø og eigedom blir ivareteken, og at det blir utarbeidd beredskapsplanar for å handtere unormale hendingar.

NVE utarbeider varsel om flaum. Ved vassdragsulykker og skadeflom gir NVE råd og vegleiing til kommunar, politi- og redningsmannskap, fylkesmenn og andre om skadereduserande tiltak. NVE kan gi pålegg til eigar av vassdragsanlegg om å gjennomføre tiltak for å avgrense skadar. NVE kan òg sjølv setje i verk tiltak når det er særskilt fare for alvorleg skade. NVE kan yte materiell eller økonomisk bistand i ein krisesituasjon til tiltak som skal avverje skade.

NVE arbeider førebyggjande for å redusere risikoen for skadar ved å kartleggje risiko for flaum og vassdragsrelaterte skred, gi råd og vegleiing til kommunens arealplanlegging og ved å gi bistand til planlegging og gjennomføring av sikringstiltak mot flaum og vassdragsrelaterte skred.

Skred

Frå 1. januar 2009 skal NVE ivareta statlege forvaltningsoppgåver for førebygging mot alle typar skred. NVE skal bistå kommunane og samfunnet elles med kompetanse og ressursar innan førebygging av skadar som følgje av skred. NVE vil

bistå ved kartlegging og informasjon om skredfare, overvaking og varsling, arealplanlegging og sikring, og bistå i beredskapssituasjonar.

Departementet

OED baserer sitt Krisehandteringsplanverk på scenario innan ulike typar kriser som OED kan bli involvert i. Scenarioa viser dei aktuelle departementa sine ansvarsområde og varslingsrutinar mellom departementa.

Koordinering og informasjonsflyt har spesielt fokus. OEDs Kriseinfoplan har teke omsyn til dette. Tilsette i Kommunikasjonseininga inngår i Informasjonsfagleg pool i Regjeringas krise støtteining. OEDs Internettsider har ei eiga Kriseinfoside som kan aktiverast på kort tid. Det er utarbeidd standardsvar på dei mest aktuelle krisescenarioa.

Direktoratet for samfunnstryggleik og beredskap (DSB) gjennomførte tilsyn i 2008 og tilbakemelding er at OED har hatt positiv utvikling av samfunnstryggleiks- og beredskapsarbeidet sidan førre tilsyn (2004).

OED har gjennomført og delteke i relevante beredskapsøvingar i 2008 og vil føre vidare dette i 2009.

10 Olje- og energidepartementets utgreiing om likestilling og oppfølging av IA-avtalen

10.1 Likestilling

Likestillingslova pålegg offentlege styresmakter skjerpa aktivitetsplikt for å fremje likestilling mellom kjønna på alle samfunnsområde. Olje- og energidepartementet (OED) har gjennomgått alle budsjettområda i departementet, og utført ei likestillingsvurdering innanfor departementet sine budsjettområde. Departementet har ikkje funne løyvingar som eignar seg for spesielle kjønns- og likestillingsanalysar.

Kvinner og menns representasjon og innverknad i olje- og energisektoren

OED gjennomførte i 2005/2006 utgreiingsprosjektet «Kvinner og menns representasjon og innflytelse i olje- og energisektoren». Utgreiinga vart fer-

digstilt i mai 2006. Prosjektet var eit samarbeid med Oljeindustriens Landsforeining, Norsk Industri og Energibedriftenes Landsforeining.

Formålet med prosjektet var å kartleggje kvinner og menns representasjon på ulike nivå som grunnlag for å utarbeide verkemiddel for å auke delen av kvinner i leiarstillingar og styreverv i sektoren.

Som ei oppfølging av dette prosjektet har OED og samarbeidspartane starta arbeidet med ei ny kartlegging i 2008-2009 for å sjå utviklinga frå utgreiinga i 2005-2006.

Status i departementet og underliggjande etatar

Det er i tabellen nedanfor presentert ein kjønnsdelt statistikk på sentrale personalområde:

Tabell 10.1 Kvinnedelen av talet på tilsette, leiarar og nyrekruttede

	Talet på tilsette			Leiarar			Nyrekruttede		
	Totalt ¹	Talet på kvinner	Del kvinner i pst.	Totalt	Talet på kvinner	Del kvinner i pst.	Totalt 2007	Talet på kvinner	Del kvinner i pst.
Olje- og energidepartementet	130	69	53	26	7	27	15	8	53
Noregs vassdrags- og energidirektorat	449	161	36	35	5	14	58	21	36
Oljedirektoratet	190	81	43	12	6	50	15	6	40
Samla	769	311	40	73	18	25	88	35	40

¹ Kjelde: Statens sentrale tenestemannsregister, bemanningsoversikt per 1. mars 2008. Tilsette på leiarlønnskontraktar er ikkje med i denne oversikta.

Oljedirektoratet

Av Oljedirektoratets (OD) personalpolitikk går det fram at OD skal fremje likestilling mellom kjønna. Arbeidet for likestilling skal vere ein integrert del av verksemda som er fokusert ved:

- tilsetjing,

- utfordrande oppgåver som inneber større ansvar og eksponering internt i OD og hos næringa og departementet,
- lagsamansetjing,
- formelle leiarar - tidsavgrensa tilsetjing/utpeiking,

- andre leiingsfunksjonar som pådrivar, koordinatør og
- eksterne kontaktpunkt.

I ODs tilpassingsavtale går det fram at:

- partane er samde om at det er ønskjeleg med mangfald blant dei tilsette i verksemda i forhold til kjønn, alder, etnisitet og funksjonsevne. Dette skal speglast i alle stillingsutlysingar.
- den enkelte leiaren skal vere særleg merksam på å leggje forholda til rette for at kvinnelege tilsette får kvalifiserande arbeidsoppgåver på lik linje med menn, særleg med tanke på leiingsoppgåver. Dette kan og innebere tilrettelegging for kompetansegivande kurs/utdanning på lik linje med menn.
- partane er samde om at delen kvinnelege leiarar bør spegle kjønnsfordelinga i verksemda.
- for å ivareta prinsippet om lik lønn for arbeid av lik verdi, skal lønnsfastsetjing baserast på kjønnsnøytrale kriterium.

I vurderinga av behov for nye medarbeidarar inngår ein analyse av alders- og kjønnsamansetjing i forhold til aktuelt fagområde.

Noregs vassdrags- og energidirektorat

I Noregs vassdrags- og energidirektorats (NVE) personalpolitiske retningslinjer går det fram at likestilling skal praktiserast slik at det medverkar til at alle arbeidstakarar, uavhengig av kjønn, blir gitt same høve til arbeid som fremjar fagleg og personleg utvikling.

I NVEs tilpassingsavtale til Hovudavtalen heiter det blant anna:

- Det er ei målsetjing å få til ei jamnare kjønnsfordeling i alle stillingsgrupper.
- Den enkelte leiaren skal vere særleg merksam på å leggje forholda til rette for at kvinnelege tilsette får kvalifiserande arbeidsoppgåver på lik linje med menn. Dette inneber blant anna tilrettelegging for kompetansegivande kurs/utdanning.
- For å ivareta prinsippet om lik lønn for arbeid av lik verdi, skal lønnsfastsetjing baserast på kjønnsnøytrale kriterium.
- Ved tilsetjing gjeld følgjande prinsipp: dersom det er mindre enn 40 pst. kvinner i den aktuelle stillingsgruppa, har kvinneleg søkjar med tilnærma like kvalifikasjonar fortrinnsrett, utlysingsteksten for stillingar skal utformast med sikte på å rekruttere kandidatar av begge kjønn. Ved utlysing av stilling innanfor stillingsgrupper der kvinner er underrepresenterte, skal det i

utlysingsteksten takast inn oppfordring til kvinner om å søkje stillinga.

- Ved oppretting av prosjektgrupper og utval bør det vere minst 40 pst. representasjon av begge kjønn.
- Praktisering av permisjonsreglar og andre rettar som særleg er nytta av kvinner, må ikkje føre til at kvinner får dårlegare vilkår enn menn.
- Det skal givast jamleg informasjon/opplæring til NVEs leing om forhold knytte til praktisk likestillingsarbeid i verksemda.

Olje- og energidepartementet

I OEDs tilpassingsavtale er det nedfelt at departementet skal leggje vekt på å stimulere likestillingsarbeidet på dei områda der departementet er berørt som arbeidsgivar, blant anna:

- Den enkelte leiaren skal medverke til at kvinner og menn får likeverdige arbeidsoppgåver og høve til fagleg og personleg utvikling i departementet. Avdelingsleiarane har eit særleg ansvar for at likestillingsarbeidet blir følgt opp i eiga avdeling.
- Omsynet til likestilling skal vere eitt av kriteria som blir lagt til grunn ved rekruttering til ledige stillingar.
- Kunngjering av leiarstillingar skal innehalde ei spesiell oppfordring til kvinner om å søkje der som 40 pst. kvinnerepresentasjon ikkje er oppfylt.
- Oppfølging av likestillingsrelaterte funn i OEDs årlege personalstatistikkar.
- Eigen likestillingstillitsvalt som blant anna har som oppgåve å kommentere dei årlege personalstatistikkane og har uttalarrett i alle tilsetjingssaker og utnemningar av embete i departementet.

10.2 Oppfølging av IA-avtalen

Olje- og energidepartementet

Det er eit mål for OED at sjukefråvær i størst mogeleg grad skal førebyggjast, og tidleg oppfølging av sjukemelde er ei prioritert oppgåve. I samband med inngåing av IA-avtalen vart det utarbeidd nye rutinar for oppfølging av sjukemelde. Gjennomsnittleg sjukefråværsprosent dei siste fem åra før avtalen vart inngått var på 3,5 pst. Sjukefråværsprosenten åra etter at avtalen vart inngått har variert mellom 3,5 og 4,4 pst.

OED prioriterer ergonomisk tilrettelegging av kontorarbeidsplassar for å førebyggje fysiske plager på arbeidsplassen. For tilsette med kortvarig eller varig redusert funksjonsevne, arbeider OED

for å behalde eller få vedkommande tilbake i arbeid raskast mogeleg.

Det er eit overordna mål å stimulere til eit godt arbeidsmiljø og ein god personalpolitikk for å gjere det attraktivt for den einskilde arbeidstakaren å forlengje yrkeskarrieren. Gjennom tiltak i personalpolitikken, slik som medarbeidersamtale, redusert arbeidstid, heimekontor, mobilt kontor, pensjonistkurs og såkalla seniordagar, blir forholda lagt til rette for at fleire kan stå lenger i arbeid.

Oljedirektoratet

Per i dag har direktoratet eit lågt sjukefråvær på mellom 3 og 4 pst.

Per 1. januar 2007 hadde OD tre medarbeidarar med utanlandsk bakgrunn, det vil seie 1,5 pst. av dei tilsette. Det same gjeld per 1. januar 2008. Fleire kandidatar med innvandrarbakgrunn vart intervjuar i løpet av 2007, men ingen vart tilsette. Ved utlysning av ledige stillingar i OD, blir NAV kontakta for å sjekke om det er aktuelle personar med nedsett funksjonsevne. I 2007 hadde OD ein person med nedsett funksjonsevne i praksisplass.

Per i dag er seniorpolitikken integrert i medarbeidersamtaler med alle aktuelle. Direktoratet til-

byr økonomisk rådgiving for medarbeidarar over 57 år, pensjonistkurs, 12 ekstra fridagar per år frå 62 år, såkalla seniordagar, og vurdering av individuelle lønnstillegg i samband med lokale lønnsforhandlingar.

Noregs vassdrags- og energidirektorat

Resultat etter fem års IA-arbeid i NVE:

- Sjukefråværet var 4,64 pst. i 2007 mot 3,72 pst. året før.
- Totalt gjennomsnittssjukefråvær for dei fem siste åra er 4,1 pst.
- Tilsette har etter sjukdom komme raskare tilbake i arbeid som ei direkte følgje av individuell oppfølging og tilrettelegging.
- Det er registrert auka fokus frå leiar og medarbeidar på yteevne ved eventuell sjukdom.
- Eit operativt IA-utval som arbeider for å finne gode individuelle løysingar ved å leggje til rett arbeidsplassen med blant anna tekniske og økonomiske verkemiddel.
- NVE har engasjert fleire eksterne arbeidssøkarar som treng arbeidspraksis. Dette gjeld blant anna menneske med minoritetsbakgrunn og/eller redusert funksjonsevne.

11 Sektorovergripande miljøvernpolitikk

11.1 Miljøutfordringar – status og utviklingstrekk

Omsynet til miljøet og berekraftig utvikling har all tid vore ein integrert del av den norske petroleums- og energiverksemda. Det har gjennom fleire år blitt gjennomført omfattande tiltak for å betre miljøsituasjonen innan begge sektorane, men sektorane vil også i framtida ha verknader i forhold til miljøet.

- Utslepp til luft frå petroleumssektoren kan blant anna medverke til klimaendringar, forsuring, overgjødsling og danning av bakkenært ozon.
- Utslepp til sjø ved leiting og utvinning av olje og gass kan påverke det marine miljøet.
- Utbygging av ny energiproduksjon, for eksempel i form av demningar, vegar og kraftlinjer, kan påverke natur- og kulturmiljøet.

Utslepp til luft

Petroleums- og energisektoren står for ein betydeleg del av dei norske utsleppa til luft av karbondioksid (CO₂), nitrogenoksid (NO_x) og flyktige organiske sambindingar utanom metan (nmVOC), og partiklar (PM) og polysykliske aromatiske hydrokarbon (PAH).

Noreg har verdas største vasskraftproduksjon per innbyggjar, og har den sjette største vasskraftproduksjonen i verda. Noreg skil seg frå andre land ved at om lag halvparten av det totale innanlandske energiforbruket og 96 pst. av kapasiteten til elektrisitetsproduksjon er dekt av vasskraft. I eit år med normal nedbørsmengde er årleg vasskraftproduksjon på om lag 122 TWh/år. I tillegg til vasskraft har Noreg om lag 1 TWh/år vindkraft og 1 TWh/år varmekraft. Gasskraftverket på Kårstø har 420 MW installert effekt og kan produsere opp mot 3,5 TWh/år. Noregs evne til å produsere elektrisitet med vasskraft medverkar på den eine sida til låge luftutslepp knytte til det innanlandske energiforbruket. På den andre sida inneber det at Noreg har eit snevrare grunnlag for å redusere utsleppa frå elektrisitetsproduksjon enn andre land. Produksjon og forbruk av elektrisk kraft kan variere betydeleg frå år til år som følge av variasjonar i tilsig og temperaturforhold. I år med lågt til-

sig og relativt høge prisar på elektrisk kraft vil normalt bruken av alternative energibærarar, deriblant brennsele som fyringsolje, gass og biomasse auke. Dette er ei viktig årsak til at utsleppa frå innanlands stasjonær energibruk varierer frå år til år.

Utsleppa frå stasjonær forbrenning, eksklusiv olje- og gassutvinning, kjem frå fleire ulike energikjelder på mange ulike område. For eksempel blir det nytta søppel, fyringsolje, biomasse og gass i fjernvarmeanlegg. I industrien blir det nytta tungolje, fyringsolje, naturgass, kol og koks, mens blant anna treforedling brukar mye treavfall og avlut i verksemda si.

Dei viktigaste energibærarane som blir nytta til oppvarmingsformål ved sida av elektrisitet er biomasse (ved, treavfall og avlut) og ulike typar fyringsolje. Fyringsolje stod for om lag 7 pst. av dei totale CO₂-utsleppa i 2006. Utsleppa av svoveldioksid i 2007 var 6 pst. lægre enn året før. Nedgangen skuldast først og fremst reduserte utslepp frå fyring med olje og annan stasjonær forbrenning, men utsleppa frå industriprosessar gjekk òg ned. Dette går fram av dei førebelse utrekningane gjort av Statistisk sentralbyrå (SSB) og Statens forureiningstilsyn (SFT) frå juni 2008. Frå 1990 er utslepp frå stasjonær forbrenning redusert 55 pst. Nedgangen kan tilskrivast lægre svovelinnhald i oljeprodukt, og lægre forbruk av olje.

Tal frå utsleppsrekneskapen til Statistisk sentralbyrå og Statens forureiningstilsyn viser at totalt 54 600 tonn svevestøv (PM₁₀) vart sleppt ut i 2006. Av dette stamma 62 pst., eller 33 700 tonn, frå vedfyring inkludert fritidsbustader. Fordi fire av ti vedkubbar brenn i reintbrennande omnar er utsleppa av svevestøv 14 000 tonn lægre enn dei ville vore om den same veden var brent i gamle omnar. Utan utskifting og innsetjing av reintbrennande omnar ville dei totale utsleppa av svevestøv i Noreg ha vore om lag 25 pst. høgre.

Utslepp frå petroleumssektoren til luft er stort sett avgassar frå forbrenning av gass i turbinar, faking av gass og forbrenning av diesel. Desse avgassane inneheld blant anna CO₂ og NO_x. Andre miljøskadelege stoff som blir sleppte ut er nmVOC, metan (CH₄) og svoveldioksid (SO₂). Utslepp til luft blir i dei fleste tilfella rekna ut frå mengda av brenngass og diesel som har vore brukt på innret-

ninga. I nasjonal samanheng stod petroleumsverksemda for 31 pst. av CO₂-utsleppa i 2007. Dei andre store utsleppskjeldene i Noreg er vegtrafikk og utslepp frå industriprosessar. Størstedelen av CO₂-utsleppa frå petroleumssektoren er knytte til innretningane til sjøs, og utslepp av CO₂ frå kraftproduksjon på kontinentalsokkelen står for om lag 90 pst. av dei totale utsleppa frå offshoreverksemda. Verksemda har òg CO₂-utslepp frå gassterminalane på land og indirekte frå nmVOC-utslepp (såkalla prosessutslepp). Produksjonen frå den norske sokkelen er i dag på eit historisk høgt nivå, og CO₂-utsleppa frå petroleumsverksemda vil dei næraste åra liggje på rundt 14 mill. tonn CO₂ per år. Utsleppa frå verksemda vil nå ein topp i 2012, og mot 2020 vil dei gradvis minke. Årsakene til det er fallande produksjon, teknologiforbetringar og fokus på miljøet.

Det er nær samanheng mellom utsleppa av CO₂ og NO_x. Som for CO₂ er kraftgenereringa i turbinane, fakling av gass og dieselbruk på innretningane sentrale utsleppskjelder også for NO_x. Mengda av utslepp er avhengig både av forbrenningsteknologien og kor mykje drivstoff som blir brukt. For eksempel gir forbrenning i gassturbinar lågare utslepp av NO_x enn forbrenning i dieselmotorar. Mobile kjelder frå sjøfart og fiskeri står for størsteparten av dei norske NO_x-utsleppa. Petroleumsverksemda bidreg med i overkant av 53 300 tonn i 2007, tilsvarende 24 pst. av dei totale NO_x-utsleppa i Noreg. Utsleppa av NO_x per produsert oljeekvivalent har vore svakt aukande sidan 1997. Dei totale utsleppa av NO_x frå sektoren har også auka frå 1991. Hovudårsaka til veksten er at auka aktivitet har kravt meir energi, og det har bidrege til auka utslepp. NO_x-utsleppa blir venteleg reduserte frå 2010. nmVOC er ei nemning på flyktige organiske sambindingar, med unntak av metan, som fordampar frå blant anna råolje. For petroleumssektoren stammar hovuddelen av utsleppa frå lagring og lasting av råolje til havs og frå landterminalane. Petroleumssektoren er hovudkjelda til utslepp av nmVOC i Noreg, med om lag 41 pst. av dei totale utsleppa. Petroleumssektoren utgjer ein stadig mindre del av dei totale nmVOC-utsleppa på grunn av innfasing av utsleppsreducerande teknologi. Utsleppa av nmVOC per produsert oljeeining er òg reduserte dei siste åra. Prognosen for utslepp av nmVOC frå sektoren viser ein sterkt avtakande trend også framover. Dette skuldast i hovudsak krav om implementering av utsleppsreducerande teknologi.

Utslepp til sjø

Utsleppa til sjø frå olje- og gassverksemda stammar i hovudsak frå den regulære drifta. Produsert vatn følgjer med oljen opp frå reservoaret og inneheld naturleg førekomande stoff frå reservoaret, og restar av tilsette stoff. Det produserte vatnet blir reinjisert i reservoaret eller reinsa før utslepp til sjø. Etter reinsing vil vatnet innehalde små mengder olje, mindre mengder andre organiske sambindingar, nokre tungmetall og restar av tilsette stoff. Oljehaldig borekaks og borevæske som tidlegare sto for ein vesentleg del av oljeutsleppa frå aktiviteten, vert nå injisert i eigna reservoar, eller teke til land for vidare behandling.

Dei totale utsleppa av olje frå norsk petroleumsverksemd står for ein mindre del av den totale tilførselen til Nordsjøen. Hovudtilførselen kjem frå skipsfart og frå fastlandet via elvar.

Utviklinga av petroleumsverksemda på norsk kontinentalsokkel har gradvis ført til auka volum av produsert vatn, og det er venta at voluma vil auke i åra framover. Den viktigaste årsaka til dette er at dei store oljefelta på norsk sokkel blir eldre og at dei produserer meir vatn når oljereservane minkar. Handtering av auka mengder produsert vatn er ei stor utfordring for verksemda.

Olje- og gassverksemda har i dei 40 åra med verksemd på norsk sokkel ikkje vore årsak til store akutte utslepp av olje som har nådd land – og utslepp på over 1 kubikkmeter (m³) er få. I 2006 var totale akutte utslepp til sjø 122 m³. I 2007 vart 4 488 m³ olje slept til sjø som følgje av akutte utslepp. Ei hending ved Statfjordfeltet i Nordsjøen stod for det meste av dette med 4 408 m³ olje sleppt ut til sjø. Dette er det nest største akutte oljeutsleppet frå oljeverksemda. Oljeutsleppet er ei alvorlig påminning om at oljeverksemda inneber risiko for utslepp. Målet for industrien og styresmaktene er å behandle og redusere risikoen for framtidige oljeutslepp frå petroleumsverksemda.

Olje- og gassverksemda er basert på målet om null miljøfarlege utslepp til sjø. Nullutsleppsmåla er føre-var-mål som skal bidra til at utslepp til sjø av olje og miljøfarlege stoff ikkje fører til uakseptabel helse- og miljøskade. Hovudregelen er at det ikkje skal sleppast ut miljøfarlege stoff som er tilsette, eller kjemiske stoff som finst naturleg. For Lofoten og Barentshavet er det fastsette strengare vilkår.

Dei siste åra har verksemda gjennomført ei rekkje tiltak for å redusere utsleppa av produsert vatn, innhaldet av dispergert olje, andre organiske sambindingar og tungmetall i vatnet som blir sleppt ut til sjø. Implementerte tiltak har ført til betydelege reduksjonar i utslepp av olje per eining produsert vatn. Tiltaka som er sette i verk til no,

overstig likevel ikkje auken i utslepp som skriv seg frå at vassproduksjon aukar etter kvart som felte blir eldre, men tiltaka har stabilisert utsleppa på dagens nivå. Industrien implementerer ytterlegare tiltak for å avgrense utsleppa av produsert vatn. Desse tiltaka er venteleg gjennomførte i løpet av 2008. I følgje tal frå Oljedirektoratet har olje- og gassindustrien sidan 2002 investert om lag 6 mrd. kroner i tiltak for å redusere utsleppa til sjø.

Leiting, utbygging og drift av olje og gass medfører bruk av kjemikaliar. Kjemikaliar er ei samle-nemning for alle tilsetjingsstoff og hjelpestoff som blir nytta ved bore- og brønnoperasjonar og i produksjon av olje og gass. Hovudregelen er at det ikkje skal bli sleppt ut miljøfarlege stoff, anten dei no er tilsette eller finst naturleg. Om lag 99 pst. av kjemikaliane som blir brukte i olje- og gassverksemda meiner ein har liten eller ingen miljøeffekt, det vil seie at dei er kategoriserte som gule og grøne kjemikaliar i SFTs klassifiseringssystem.

Olje- og gassverksemda har i arbeidet med å nå målet om null miljøfarlege utslepp til sjø redusert utsleppa av miljøfarlege kjemikaliar betydeleg. Utslepp av tilsette miljøfarlege produksjonskjemikaliar (svarte og raude kjemikaliar, jamfør Statens forureiningstilsyns kategorisering) er redusert med 94 pst. for svarte kjemikaliar og 98 pst. for raude kjemikaliar sidan 2000. I hovudsak skuldast dette at industrien har erstatta miljøfarlege kjemikaliar med meir miljøvennlege alternativ, og at forbruk og utslepp av kjemikaliar er redusert. Målet om nullutslepp er vurdert som oppnådd for tilsette kjemikaliar.

Det er ei sentral utfordring for olje- og gassverksemda å oppfylle målsetjinga om null miljøfarlege utslepp til sjø og forpliktingane i OSPAR-konvensjonen, samtidig som olje- og gassverksemda er i ein fase av produksjonen der voluma med produsert vatn aukar.

Inngrep

Vassdragsutbyggingar og andre energirelaterte utbyggingar har medført inngrep i natur- og kulturmiljø i Noreg.

Rundt ein tredel av vassdraga i Noreg er berørte av inngrep med kraftproduksjon som formål. Dei siste åra har ein større del av auken i produksjonen av fornybar energi komme frå små vasskraftverk (opp til 10 MW). I tida framover vil ein òg sjå ein auke i bygging av vindkraftverk. Ved utnytting av desse kjeldene, og ved utbygginga av overføringsleidningar, står ein overfor viktige avveingar med omsyn til miljøet. Vegar, kraftleidningar og andre installasjonar i tilknytning til vind- og vasskraftverk vil påverke økosystem, naturopplevingar

og naturverdiar. Utfordringa ved utbygging av ny produksjon og kraftoverføring er å finne dei beste løysingane ut frå ein heilskapleg avveiging av miljø- og samfunnsomsyn.

11.2 Regjeringas miljøpolitikk på petroleum- og energiområdet

Noreg er ein energinasjon. Landet har stor vasskraftproduksjon, og har rikelig tilgang på olje og gass. Regjeringas visjon er at Noreg skal vere ein miljøvennlig energinasjon og vere leiande innanfor utviklinga av miljøvennlig energi.

Satsing på energieffektivisering, varme og elektrisitet frå fornybare energikjelder er sentrale element i regjeringas miljøpolitikk på energiområdet. Det er mogleg å auke energiproduksjonen betydeleg, og energien kan brukast meir effektivt. For å styrkje utviklinga av miljøvennleg produksjon og bruk av energi er det grunnleggjande å ha langsiktige og stabile rammevilkår.

Regjeringa vil fremje effektiv og akseptabel energiproduksjon sett ut frå miljøomsyn, og samtidig sikre ei berekraftig forvaltning av kyst- og vassdragsnaturen. Det er eit viktig mål å syte for at den auka utbygginga av vindkraftverk og små vasskraftverk skjer utan at naturmangfald, friluftsliv eller store landskapsverdiar går tapt. Forsking og utvikling innanfor fornybar energi er òg viktig for å nå miljømåla til regjeringa.

Kunnskap og kompetanse innanfor energisektoren må brukast til å utvikle teknologi og finne løysingar som reduserer utsleppa av klimagassar. Noreg har eit stort potensiale for nye fornybare energikjelder som vind, bioenergi, sol, bølge og tidevasskraft. Gjennom satsing på energieffektivisering og nye fornybare energikjelder, kan Noreg få eit variert og miljøvennleg energisystem.

Petroleumsværksemd skal skje med utgangspunkt i at olje og gass er ikkje-fornybare ressursar som må forvaltast i eit langsiktig perspektiv. Petroleumsværksemda er basert på målet om null miljøfarlege utslepp til sjø. I Barentshavet og havområda utanfor Lofoten er det lagt til grunn strengare krav enn for sokkelen elles. Her skal det ikkje førekomme utslepp til sjø ved normal drift. Petroleumsværksemd i Barentshavet og Norskehavet skal vere verdas fremste i forhold til oljevernberedskap og miljøovervaking.

Regjeringa fortsetter å fokusere på å redusere CO₂-utsleppene frå norsk sokkel. Innanfor Noregs internasjonale klimaforpliktingar må ein større del av naturgassen som blir utvunnen på norsk sokkel takast i bruk innanlands til industri-, energi- og transportformål. Regjeringas mål er at Noreg skal bli leiande i verda på miljøvennleg bruk av gass.

Produksjon av gasskraft skal skje innanfor Kyoto-avtalens forpliktingar, og inngå i det internasjonale kvotesystemet som sikrar at dei totale utsleppa ikkje aukar. Gjennom økonomiske verkemiddel og satsing på ny teknologi vil regjeringa syte for at nye konsesjonar til gasskraftverk blir baserte på CO₂-fjerning.

Det er Regjeringas syn at Noreg skal bli eit før-egangsland i arbeidet for ei berekraftig utvikling. Økonomiske, sosiale og miljømessige omsyn må sjåast i samanheng på tvers av sektorar og avgjerdsnivå. Omsynet til berekraftig utvikling må bli teke vare på innan alle område i politikken.

11.3 Rapport om aktiviteten i 2007

Staten ved Olje- og energidepartementet (OED) inngjekk i juni 2007 avtale med DONG Energy, Hydro, Shell, Statoil og Vattenfall om arbeidet med eit testsenter for CO₂-behandling på Mongstad. Avtalen regulerer planlegging og førebuingar av testanlegget for CO₂-fangst, og vil vere gjeldande fram til investeringsavgjerda for testsenteret. Frå hausten 2007 er DONG Energy, Gassnova, Shell og StatoilHydro partar i avtalen.

Eit nytt statsforetak, Gassnova SF, vart etablert 3. juli 2007. Statsforetaket skal ta vare på statens interesser knytte til deltaking i CO₂-behandlingsprosjekta, og gi råd og medverke til realisering av Regjeringas målsetjingar og politikk knytte til CO₂-behandling.

Statens deltaking i testsenteret for CO₂-handtering på Mongstad vart godkjent som lovleg statsstøtte av EFTAs overvaksingsorgan ESA i juli 2008.

OED gav Gassco, Gassnova, Oljedirektoratet og Noregs vassdrags- og energidirektorat i oppdrag å gi ei tilråding om kva dei reknar som den beste transport- og lagringsløysinga for CO₂ frå Kårstø og Mongstad, når ein tek omsyn til kostnader, reservoarforhold og teknologisk risiko. Det er ein føresetnad at Kårstø og Mongstad blir sett i samanheng. Første rapportering kom sommaren 2007, jf. omtale under kap. 1833.

Ein prosjektdirektør for CO₂-renseanlegget på Kårstø vart engasjert våren 2007. Det vart òg etablert ein prosjektorganisasjon som skal gjennomføre forprosjektering, planlegging og førebuing av fullskala CO₂-behandling på Kårstø.

CO₂-behandling er eit tiltak med eit stort globalt potensial for reduksjon av CO₂-utslepp, både frå eksisterande og nye utsleppskjelder. OED har utarbeidd ein handlingsplan for å fremje utvikling og bruk av CO₂-behandling internasjonalt. Målsetjinga for arbeidet med ein internasjonal handlingsplan er å få aksept for fangst og lagring av CO₂ som eit klimaverkemiddel og forståing for reduk-

sjonspotensialet som følgjer av teknologien, og bidra til at teknologien blir teken i bruk utanfor Noreg. Noreg har med Sleipner-prosjektet lang erfaring med lagring av CO₂. Teknologi for fangst av CO₂ frå eksosgass frå kraftverk som baserer seg på fossile brensler er til så lenge umoden og kostnads-krevjande. Med Kårstø vil vi få unik erfaring med oppskalering av kjent fangstteknologi, mens målsetjinga med Mongstad Test Senter er å utvikle teknologi som reduserer kostnader og teknologisk risiko ved CO₂-fangst frå eksosgass. Med desse prosjekta vil Noreg aktivt kunne bidra til teknologiske løysingar som er viktige for å redusere globale klimagassutslepp. Regjeringas målsetjing er at den erfaring og teknologien som blir utvikla gjennom dei norske prosjekta skal bidra til betydelege reduksjonar av CO₂-utslepp også utanfor Noreg. Ein viktig del av det internasjonale arbeidet er å auke den generelle forståinga for teknologien som eit klimatiltak. Innsatsen bør rettast mot dei land og fora der ein i dag møter størst skepsis mot fangst og lagring av CO₂. Det er relativt store mengder CO₂ i verda som allereie er fanga/separert gjennom industrielle prosessar eller frå gassprosessering. Denne CO₂-en blir i dag sleppt ut i atmosfæren. Injisering og lagring av slike utslepp representerer eit godt høve til svært raskt å kunne oppnå reduksjonar i CO₂-utslepp ved bruk av allereie kjent og anvend teknologi for lagring av CO₂ (jf. Sleipner og Snøhvit). Slik deponering vil òg føre til store reduksjonar av eksisterande utslepp. Realisering av prosjekt for fangst og lagring av CO₂ vil bidra betydeleg til å auke merksemda rundt - og den allmenne forståinga av - teknologien som eit forsvarleg klimatiltak. OED vil arbeide aktivt med gjennomføring av handlingsplanen for å fremje utvikling og bruk av CO₂-behandling internasjonalt.

I 2006 sette OED i gang eit arbeid med å utarbeide ein heilskapleg strategi for forskning og teknologiutvikling innafor energisektoren; Energi21. I 2007 oppretta OED ei strategigruppe leia av næringa, beståande av representantar frå energiselskap, leverandørindustrien, forskingsinstitusjonar og styresmakter. Strategigruppa skulle komme opp med ein FoU-strategi med tilhøyrande innsatsområde innan utgangen av januar 2008. Strategigruppa har i 2007 hatt ein tett dialog med energisektoren. Strategigruppa overleverte sitt framlegg til strategi til olje- og energiministeren 5. februar 2008. Departementet oppretta i juli 2008 eit styre for Energi21 som skal vidareutvikle og følgje opp strategien. Blant anna skal det etablerast innsatsgrupper innafor dei prioriterte temaområda i strategien. Styret består av representantar for energiselskap, leverandør- og tenesteindustri, organisasjo-

nar, forskings- og utdanningsinstitusjonar og styresmakter.

OED finansierte i 2007 forskning, utvikling og demonstrasjon av miljøvennleg gasskraftteknologi gjennom CLIMIT-programmet. CLIMIT er administrert av Gassnova og Noregs forskingsråd i samarbeid, og er finansiert dels frå Forskingsrådets midlar til miljøvennleg gasskraftteknologi og dels av avkastninga frå Fondet for miljøvennleg gassteknologi. CLIMIT dekkjer heile kjeda frå langsiktig, kompetanseoppbyggjande forskning til å støtte prosjekt som demonstrerer CO₂-handteringsteknologiar. Forskingsrådet har ansvaret for FoU-delen, mens Gassnova har ansvaret for å støtte demonstrasjonsprosjekt. CLIMIT har i 2007 støtta prosjekt som byggjer opp under programmet sine to hovudfokus; teknologiutvikling innanfor fangst av CO₂ slik at meirkostnadene ved å fange CO₂ vert reduserte, og etablering av metodar, oppfølging og verifisering for lagring av CO₂ slik at dette vert ein akseptert måte å redusere verdas CO₂-utslepp på.

OED er hovudfinansier av Forskingsrådet sitt RENERGI-program. Programmet samlar det meste av forskinga og teknologiutviklinga innanfor miljøvennleg energiproduksjon og energibruk. I 2007 vert det gjennomført framtidsretta analyser på solceller, havbasert vindenergi, bioenergi og biodrivstoff. 52 nye FoU-prosjekt vert støtta gjennom programmet.

Hydrogenrådet, som vart oppnemnt av OED og Samferdsledepartementet i desember 2005, heldt fram med å følgje opp sitt arbeid i 2007. Rådet består av representantar frå næringslivet, forskingsinstitusjonar, interesseorganisasjonar og styresmakter.

OED løyvde også i 2007 midlar til forskingsprogrammet PROOFNy, som er administrert av Noregs forskingsråd. Forskingsprogrammet er eit delprogram under programmet «Havet og kysten». OED har i 2007 i lag med Miljøverndepartementet og Oljebedriftenes landsforeining (OLF) finansierte forskingsprogrammet SEAPOP, som skal kartleggje og overvake sjøfuglbestandar langs norskekysten, Svalbard og i havområde som høyrer til.

Langsiktige miljøvennlege tiltak i energisektoren er viktige verkemiddel i St.meld. nr. 34 (2006-2007) Norsk klimapolitikk. Tiltaka som er nemnt skal blant anna leggje til rette for utfasing av oljefyring til oppvarming av bygg, auka produksjon av bioenergi, og utvikling og introduksjon av nye teknologiar for fornybar energi offshore, blant anna vindmøller til havs. Stortingsmeldinga følgjer opp ambisjonane for energipolitikken frå Soria Moria-erklæringa og stadfester Noregs posisjon som ein

leiande nasjon innan utvikling av fornybar energi og CO₂-behandling.

Avtale om klimameldinga viser at Noreg har vilje til å setje seg ambisiøse mål i klimapolitikken, jf. Innst. S. nr. 145 (2007-2008), («klimaforliket»). Partane meiner det er realistisk å redusere dei norske klimagassutsleppa med 15-17 mill. tonn CO₂-ekvivalentar innan 2020 når skog er inkludert. Dette inneber at om lag 2/3 av Noregs totale utsleppsreduksjonar skjer nasjonalt.

Regjeringa har sett i gang ein prosess for å etablere ein heilskapleg forvaltningsplan for Norskehavet. Forvaltningsplanen er planlagt fremja gjennom ei Stortingsmelding våren 2009. Som ein del av grunnlaget for utarbeiding av forvaltningsplanen blir det gjennomført sektorvise utgreiingar av konsekvensar. Det er utarbeidd fire utgreiingar; Skipstrafikk, Petroleum og energi, Fiskeri og Ytre påverknader. OED er ansvarleg for utarbeiding av sektorutgreiinga Konsekvensar av petroleumsaktivitet og andre energiformer til havs. Viktige tema som konsekvensar av regulære utslepp til sjø og luft, konsekvensar av akuttutslepp, vernebuving mot akuttutslepp, konsekvensar av petroleumsverksemda for andre næringar og samfunnet, konsekvensar av framtidig offshore energiproduksjon i Norskehavet, er blitt utgreidde. Sektorutgreiingar og underliggjande delutgreiingar var på offentleg høyring sommaren 2008. Det blir presisert at Sektorutgreiing Petroleum og Energi verken er ein prosess for å starte opning av nye område, lukking av allereie opna område, eller for å erstatte feltspesifikke konsekvensutgreiingar av verksemda etter petroleumslova. Utgreiingsarbeidet representerer såleis inga tradisjonell og lovpålagt konsekvensutgreiing etter petroleumslova.

Noregs forskingsråd vart i 2006 bede om å etablere eit utval som skulle utrede moglegheiter og risiko knytt til bruken av thorium til energiproduksjon på lang sikt. Rapporten vart overlevert 15. februar 2008, og rapporten var på offentlig høyring våren 2008.

Enova SF har ansvaret for statens arbeid knytt til omlegging av energibruk og energiproduksjon. Enova skal medverke til å utvikle marknadene for effektive energiløysingar og miljøvennlege energikjelder gjennom forvaltninga av midlane frå Energifondet.

I løpet av 2007 har Enova inngått avtalar som gir eit samla energiresultat på om lag 2,4 TWh/år. Gjennom avtalar med industri vart det i 2007 kontraktfesta resultat på til saman 814 GWh/år. For bygg, bustad og anleggssektorane var det kontraktfesta resultatet på 365 GWh/år. Det vart inngått avtalar om fornybar varmeproduksjon på til saman 751 GWh/år i 2007 og vindkraftproduksjon

på 260 GWh/år. Det vart òg gitt tilsegn til produksjon av biobrensel med ein produksjon på 163 GWh/år.

Miljøomsyn i samband med vassdrags- og energiverksemda er teke vare på gjennom sektorlovvinga, plan- og bygningslova og forureiningslova. Det har vore ein kraftig auke i talet meldingar og konsesjonssøknadar om kraftleidningar, vindkraft og vasskraft dei siste åra. Innsatsen i konsesjonsbehandlinga er styrkt og det er lagt vekt på å sjå dei mange prosjekta i samanheng. I 2007 fastsette OED og Miljøverndepartementet, nasjonale retningslinjer for planlegging og lokalisering av vindkraftanlegg. OED har også fastsett retningslinjer for små vasskraftverk som gir rettleiing til fylkeskommunar om utarbeiding av regionale planar som kartlegg og systematiserer miljøverdiar i forskjellige område. Retningslinene klargjer den vektta styresmaktene legg på omsyn til ulike miljø- og brukarinteresser, og skal nyttast av NVE i konsesjonshandsaminga.

Både i retningslinene for små vasskraftverk og vindkraftverk er det fastsett at konsesjonsbehandlinga av produksjonsanlegg og nettanlegg skal samordnast regionvis. Føremålet med ei slik samordning er både å betre grunnlaget for å kunne vurdere miljø- og samfunnsverknadar av fleire prosjekt i samanheng, og å leggje til rette for ein betre koordinering av nye produksjons- og nettanlegg.

Også i 2007 vart eit omfattande arbeid lagt ned i innføringa av EUs rammedirektiv for vatn i Noreg. Fokus har vore å leggje til rette for ei effektiv og koordinert vassdragsforvaltning.

NVEs miljøtilsyn kontrollerer at miljøkrav fastsette i konsesjonar blir etterlevde, både i anleggs- og driftsfasen. Det vart gjennomført miljøtilsynsverksemd ved over 250 nye og gamle vassdragsanlegg og eit stort tal andre tiltak i vassdrag i 2007.

OED og NVE medverka til arbeidet til Nasjonalt program for kartlegging og overvaking av biologisk mangfald og Artsdatabanken.

OED sette i 2007 i gang eit arbeid med å lage ein strategi for auka utbygging av bioenergi (bioenergiestrategi) i samarbeid med fleire andre departement. Strategien vart lagt fram 1. april 2008. Målet med bioenergiestrategien er å sikre målretta og samordna verkemiddel for auka utbygging av bioenergi med inntil 14 TWh/år innan 2020.

OED har også i 2007 delteke i arbeidet under Baltic Sea Region Energy Cooperation (BASREC), for å utvikle Austersjøregionen som eit forsøksområde for dei fleksible mekanismane under Kyoto-protokollen. Rammene for dette samarbeidet er fastlagde gjennom ei felles rammeavtale (the Testing Ground Agreement) og investeringsfondet for implementering av felles gjennomføringsprosjekt i

Austersjøregionen (the Testing Ground Facility). Fondets formål er å stimulere til realisering av felles gjennomføringsprosjekt i energisektoren i Austersjøregionen. Noreg har totalt investert 19 mill. kroner i fondet. Per mai 2008 har fondet inngått kontraktar med sju prosjekt. Det blir arbeidd vidare med ei rekkje konkrete prosjekt innafor blant anna fornybar energi, energiomlegging og energieffektivitet, med sikte på kontraktsinngåing i løpet av 2008.

11.4 Tiltak som er aktuelle på kort og lang sikt for å løyse eksisterande og førebyggje nye miljø- og ressursproblem

Langsiktige miljøvennlege tiltak i energisektoren er viktige element i regjeringas klimamelding (St.meld. nr. 34 (2006-2007)) som vart lagt fram i juni 2007. Tiltaka som er foreslått skal blant anna leggje til rette for utfasing av oljefyring til oppvarming av bygningar, auka produksjon av bioenergi, og utvikling og introduksjon av nye teknologiar for fornybar energi til sjøs, blant anna vindturbinar til havs.

I Avtale om klimameldinga (Innst. S. nr. 145 (2007-2008), «klimaforliket») sett regjeringa av 70 mill. kroner ekstra allereie i 2008 til forskning på fornybar energi og CO₂-behandling. I 2009 blir det ei auka satsing på totalt 300 mill. kroner til dette. Innan 2010 skal dei offentlege bidraga til forskning på fornybar energi og CO₂-behandling vere på minimum 600 mill. kroner. Det blir sett av 150 mill. kroner til demonstrasjon av nye fornybare energiteknologiar offshore i 2009.

Regjeringa vil leggje fram ein eigen handlingsplan for overgang frå fossile til fornybare energikjelder til oppvarming. Det vil bli innført krav om fleksible energisystemer i alle nye offentlege bygg og ved hovedombygging av offentlege bygg på over 500 kvadratmeter.

Den 27. juni 2008 vart det lagt fram ei forståing med Sverige om utviklinga av ein marknad for elsertifikat. Under føresetnad av at fornybardirektivet er på plass innan 1. april 2009 er det ein ambisjon at sentrale prinsipp for korleis marknaden skal utformast og andre relevante spørsmål skal vere på plass seinast 1. oktober 2009.

Utslepp frå petroleumsverksemda i Noreg er i stor grad regulert gjennom forureiningslova og petroleumslova. Forureiningslova blir blant anna brukt i høve til utslepp til sjø og utslepp av nmVOC frå lasting av råolje. Anlegga på land står overfor same type verkemiddelbruk som annan landbasert industri.

I petroleumslovgivinga er prosessane knytte opp mot godkjenning av nye utbyggingsplanar av olje- og gassfelt (PUD/PAD) sentrale. Anlegg plasserte på land eller i sjø innanfor grunnlinja er òg underlagde føresegnene i plan- og bygningslova med unntak av røyrleidningar i sjø. I godkjenningsprosessen av PUD/PAD kan det blant anna stillast krav knytt til val av tekniske løysingar som påverkar utslepp av ulike gassar, produsert vatn og kjemikalier. Eit av krava for alle planar for utbygging og drift av olje- og gassfelt er at planen skal innehalde ein analyse av muligheita for kraftforsyning frå land. Dette gjeld både nye feltutbyggingar og større modifikasjonar på eksisterande installasjonar.

Styresmaktene nyttar forskjellige verkemiddel i dei forskjellige fasane i petroleumsverksemda; frå leitefasen, utbyggings- og driftsfasen til avslutningsfasen. Verkemidla varierer for dei forskjellige utsleppa til luft og sjø.

CO₂-avgifta og klimakvotelova er dei sentrale verkemidla for å redusere CO₂-utsleppa. CO₂-avgift er pålagt brenning av gass og diesel på innretningar til havs som blir nytta i petroleumsverksemda, og mineralolje for drift av supplyflåten. Bruk av gass, olje og diesel i tilknytning til petroleumsaktiviteten på kontinentalsokkelen er i medhald av CO₂-avgiftslova med verknad frå 1. januar 1991 pålagt CO₂-avgift. I 2007 var CO₂-avgifta på sokkelen 80 øre per liter olje og per Sm³ gass (tilsvarar om lag kr 340 per tonn CO₂ for naturgass og kr 300 per tonn CO₂ for diesel). Regjeringa la 25. mai 2007 fram Ot.prp. nr. 66 (2006-2007) om kvotesystemet 2008-2012. Det norske kvotesystemet vil bli knyt til EUs kvotesystem og kvotedirektivet har blitt teke inn i EØS-avtala. Dette inneber at petroleumssektoren har blitt inkludert i det norske kvotesystemet frå 2008, saman med dei bedriftene som allereie hadde kvoteplikt for perioden 2005-2007. Petroleumsinstallasjonane må kjøpe alle kvotar på marknaden. For ein omtale av CO₂-avgifta for petroleumssektoren visast det til omtale i St.prp. nr. 1 (2008-2009) Skatte-, avgifts- og tollvedtak. Brenning av gass i fakkell ut over det som er nødvendig av omsyn til tryggleiken under normal drift, er etter petroleumslova ikkje tillete utan godkjenning frå OED.

I medhald av Protokollen om reduksjon av forsureing, overgjødsling og bakkenært ozon av 1999 (Gøteborg-protokollen), pliktar Noreg å redusere utslepp av NO_x til 156 000 tonn og utslepp av nmVOC til 195 000 tonn innan 2010. Dette representerer ein reduksjon på respektive 29 og 35 pst. samanlikna med utsleppsnivået i 1990. Utslepp av NO_x frå petroleumsverksemda er regulert ved vilkår i samband med handsaminga av PUD/PAD.

Frå 1. januar 2007 ble det òg innført ei NO_x-avgift som omfattar utslepp frå turbinar i petroleumsverksemda med innfyrt effekt over 10 MW og maskiner over 750 kW. Avgifta gjeld dessutan utslepp frå fakkell. For ein omtale av NO_x-avgifta visast det til omtale i St.prp. nr. 1 (2008-2009) Skatte-, avgifts- og tollvedtak. Det vart etablert eit avgiftsfritak for avgiftspliktige verksemdar som inngår avtale med staten om konkrete mål om NO_x-reduksjonar.

Utsleppa av nmVOC frå petroleumsverksemda er frå 2001 regulerte gjennom utsleppsløyve heimla i forureiningslova, som stiller krav til at oljen skal lagrast og lastast med best tilgjengeleg utsleppsreduserande teknologi (BAT). Teknologiar som kan tilfredsstille krava skal fasast inn etter ein gitt tidsplan fram til utgangen av 2008.

Oljeselskapa har i fleire år arbeidd for å gjere ny teknologi for gjenvinning av nmVOC tilgjengeleg for skytteltankarar. I dag finst teknologi som reduserer utslepp frå lasting med om lag 70 pst. Fleire fartøy har installert utsleppsreduserande teknologi. Operatørane for felt med bøyelasting på norsk kontinentalsokkel har etablert eit industrisamarbeid for å kunne samordne innfasing av teknologi og oppfylle kravet på ein føremålstenleg og kostnadseffektiv måte. Gjennom industrisamarbeidet ligg det til rette for erfaringsutveksling ved drift av anlegga. Avtalen om industrisamarbeid vart inngått i 2002, og 27 selskap er no med i samarbeidet. Ved utgangen av 2006 var det installert reduksjonsteknologi for nmVOC på 16 bøyelastarar, og i tillegg er det installert anlegg på tre skip. Frå 2005 til 2006 minka utsleppa av nmVOC med om lag 48 494 tonn. Framover vil ein fokusere på tiltak for å oppnå høg driftsregularitet på eksisterande anlegg.

Regulering av utslepp til sjø vil framleis skje gjennom utsleppsløyve. Samtidig blir arbeidet med å nå målet om null miljøfarlege utslepp til sjø frå petroleumsverksemda ført vidare. Operatørselskapa på norsk sokkel arbeider med å oppfylle nullutsleppsmålet, og har sidan 2002 investert om lag 6 mrd. kroner i tiltak for å redusere utslepp til sjø. Vedtak om tiltak for å redusere utsleppa til sjø frå eit felt skal i nullutsleppsarbeidet basere seg på ei feltspesifikk heilskapsvurdering. Denne vurderinga skal omfatte konsekvensar for miljøet, forhold knytte til tryggleiken, reservoartekniske forhold og kostnadsforhold. Fleire av dei tiltaka industrien har vedteke gjennomført har kravd noko lengre tid å gjennomføre enn planlagt. Det endeleg oppnådde resultatet av tiltaka på eksisterande felt vil derfor ikkje kunne bli vurdert før i 2008/2009. Regjeringa vil i 2009 vurdere måloppnåinga nærmare. I St.meld. nr. 38 (2003-2004) Om petroleumsvirksomheten vart det fastsett eigne vil-

kår for utslepp til sjø frå petroleumsverksemda i området Lofoten - Barentshavet. Lofoten - Barentshavet er definert som eit særleg sårbart område, og det vart derfor sett strengare vilkår for utslepp til sjø enn for resten av norsk kontinentalsokkel. Vilkåra blir følgde opp i forhold til olje- og gassverksemda i området Lofoten - Barentshavet.

OED er støttespelar til programmet MAREANO - «Marin arealdatabase for norske kyst- og havområde». MAREANO-programmet skal kartlegge havbotnen på norsk sokkel, i første fase havbotnen i området Lofoten - Barentshavet. Dette arbeidet skal inngå som ein del av kunnskapsgrunnlaget i forhold til oppdatering av den heilskaplege forvaltningsplanen for Lofoten - Barentshavet i 2010. Innan 2010 vert områda Nordland VII, Troms II og Eggakanten kartlagt.

Den nasjonale teknologistrategien for olje- og gassverksemda i Noreg, OG21, vart etablert i 2001. Med basis i kravet i klimaforliket om å helde eit betydeleg fokus på klima i den offentleg finansierte petroleumsforskinga, er det etablert ei forståing med OG21 om å sikre eit best mogleg fokus på miljø i den nasjonale petroleumsforskinga innan OG21-strategien. OED vil i samråd med Noregs forskingsråd komme nærare tilbake med utfyllande informasjon om dette.

OED står for hovudfinansieringa av Noregs forskingsråd sitt store program RENERGI - Framtidas reine energisystem - der det meste av energiforskinga er samla. I 2008 vart det under OED løyvd 100 mill. kroner til RENERGI. For 2009 er programmet foreslått styrkt med 55 mill. kroner frå OED. RENERGI støttar forskning og utvikling knytt til effektive og nye fornybare energiteknologiar og til effektive energisystem der miljøforhold står sentralt. Det blir òg løyvt midlar til samfunnsfagleg forskning som har som hovudformål å utvikle kunnskapar om energi, miljø og teknologi, for å gi grunnlag for utforminga av ein politikk for berekraftig utvikling på energiområdet.

Regjeringa prioriterer arbeidet med å utvikle teknologiar og løysingar som kan medverke til å redusere klimagassutsleppa høgt, og har lagt forholda til rette for å utvikle norske prosjekt for fangst og lagring av CO₂. Miljøverndepartementets utsleppsløyve av 12. oktober 2006 og gjennomføringsavtalen mellom staten og Statoil av 12. oktober 2006 dannar utgangspunktet for bygging av eit fullskala fangstanlegg for CO₂ på Mongstad. Samarbeidet om CO₂-behandling på Mongstad er todelt; det skal etablerast eit testsenter for CO₂-fangst, og det skal etablerast eit fullskala fangsanlegg for CO₂. Føremålet er å utvikle løysingar som kan redusere kostnader og teknisk og

økonomisk risiko knytte til fullskala CO₂-fangst, og som kan få brei bruk nasjonalt og internasjonalt.

Investeringsavgjerda for testsenteret for CO₂-fangst skal etter planen takast i 2008. Dette tyder på oppstart av testsenteret i 2011. Investeringsavgjerda for fullskala CO₂-behandling ved kraftvarmeverket på Mongstad skal etter planen takast i 2012, og anlegga skal vere på plass innan utløpet av 2014. I tråd med gjennomføringsavtalen skal det etablerast eit testsenter for kvalifisering og utvikling av teknologi og løysingar for fangst av CO₂. Når det gjeld fullskala fangst og lagring av CO₂ frå Mongstad, skal det utarbeidast ei gjennomføringsavtale innan første kvartal 2009.

Gassnova SF vil i samarbeid med Noregs forskingsråd føre vidare aktivitetane i det offentlege støtteprogrammet for utvikling av miljøvennlege gasskraftteknologiar, CLIMIT. På kort sikt er verksemda retta mot kvalifisering og reduksjon av kostnader knytte til CO₂-fangst frå gasskraftverk, og å etablere metodikk for sikker geologisk lagring av CO₂. På lenger sikt vil det vere viktig å kunne utvikle teknologiar med potensial for signifikant betring i verknadsgrad og lønsemd innan kraftproduksjon med CO₂-fangst.

I revidert budsjett 2008 vart det sett av 50 mill. kroner over OEDs budsjett for å styrkje satsinga på forskning og utvikling av fornybar energi og karbonfangst og -lagring. Satsinga er ei oppfølging av klimaforliket. Målet er å etablere forskingssenter på prioriterte område innan fornybar energi og CO₂-handtering. Etableringa av forskingssenter er ei oppfølging av Energi21. Dei beste forskingsmiljøa vil gå saman om ei satsing på teknologi innanfor eit bestemt tema. Næringslivet vil vere med i sentra. Slik vil ein skape eit aktivt samarbeid mellom eit innovativt næringsliv og framstående forskingsmiljø. Det er sett av 110 mill. kroner til senter-satsinga i 2009. Noregs forskingsråd vil behandle senter-satsinga. Ein søknadsrunde knytt til etablering av Forskingssenter for miljøvennleg energi (FME) er blitt utlyst. Senter-søknader kan komme innafor dei prioriterte innsatsområda i Energi21. Endeleg val av senter vil skje i 2009.

I 2005 vart det inngått eit samarbeid mellom Noreg og Storbritannia om fangst og lagring av CO₂. Erklæringa beskriv mellom anna dei to landas ønske om å etablere felles prinsipp for regulering av transport og lagring av CO₂ i Nordsjøbassenget. Eit utfall av erklæringa var at North Sea Basin Task Force vart etablert som ei operativ gruppe med deltaking frå dei to landas styresmakter og industri. I 2008 vart Nederland og Tyskland inkluderte i gruppa. Til no har North Sea Basin Task Force utarbeidd to rapportar. Desse er tilgjengelege på OEDs nettsider. Neste rapport vil

etter planen bli lagt fram i 2009. I tillegg samarbeider desse landa i arbeidet med endring av det juridiske rammeverket innanfor OSPAR-konvensjonen om det marine miljøet i det nordaustlege Atlanterhavet og Londonkonvensjonen om dumping.

Oljedirektoratet (OD), Noregs vassdrags- og energidirektorat (NVE), Statens Forureiningstilsyn (SFT) og Petroleumsstilsynet (PTIL) overleverte 4. januar 2008 ein rapport om å elektrifisere norsk sokkel med kraft frå land til regjeringa. Studien var ein fornøye gjennomgang av kostnadene ved å forsyne petroleumsverksemda på sokkelen med kraft frå land, og vart varsla i St.meld. nr. 34 (2006-2007) Norsk klimapolitikk. Dei nye utreknin-gane viser at tiltakskostnaden for å delelektrifisere eit område med eksisterande innretningar ligg frå kr 1 600 per tonn CO₂ og oppover til kr 5 000 per tonn CO₂. Auken skuldast i hovudsak betydeleg auka byggekostnader offshore, stor kompleksitet i ombyggingsprosessane og at gjenståande levetid for felta er redusert i forhold til det som tidlegare har vore lagt til grunn. Samtidig viser rapporten at nærare 45 pst. av sektorens utslipp p.t. ikkje kan erstattast med elektrisk kraft frå land (blant anna utslipp frå flytande innretningar og utslipp som knytter seg til gassfakling som eit tryggingstiltak).

I avtale om klimameldinga (klimaforliket) vart partane samde om at arbeidet med utslippsfri kraft i petroleumsverksemda må intensiverast, og med bakgrunn i tekniske, økonomiske og forsyningsmessige forhold skal kraft frå land/utslippsfri kraft vurderast ved nye utbyggingar og større utviklingsprosjekt. Det er krav om at alle planar for utbygging og drift av olje- og gassfelt (PUD/PAD) skal innehalde ein analyse av moglegheita for kraftforsyning frå land. Dette gjeld både nye feltutbyggingar og større modifikasjonar på eksisterande installasjonar. Elektrifisering må sjåast i lys av at det er betydelege variasjonar mellom dei ulike installasjonane med omsyn til tekniske eigenskapar, kostnader og ikkje minst den verknaden som blir påført andre brukarar av kraft gjennom tilknytting til den alminnelege kraftforsyninga. Økonomien i ei løysing med kraft frå land er særleg avhengig av varme- og kraftbehov, avstand til land og design på innretninga. Det er per i dag fleire felt som får heile eller delar av kraftforsyninga frå land. Installasjonane på Troll A og Ormen Lange blir i dag forsynte med kraft frå el-nettet, mens Valhall vidareutvikling og Gjøa-feltet er vedtekne utbygd med kraft frå land. Totalt blir nærare 40 pst. av norsk gass produsert med kraft frå land. Kraft frå land erstattar i desse prosjekta gassturbinar som ville ført til utslipp av om lag 3 mill. tonn CO₂.

OED har sett i gang ein prosess saman med Oljedirektoratet for å vurdere høvet til ytterlegare

reduksjon av klimagassutslepp frå norsk petroleumsverksemd. Departementet har initiert ein dialog med aktørane på norsk sokkel om korleis klimagassutsleppa frå innretningar kan reduserast. Målsetjing med arbeidet er ein breiast mogleg gjennomgang av moglege utslippsreduksjonar på sokkelen, innafor dei rammer som ligg føre. Samtidig skal utslippsreduksjonar vere i samsvar med eit mål om optimal ressursutnytting på norsk sokkel.

Gassco utgreier i samarbeid med ei gruppe industri- og energiselskap høvet til å leggje eit gassrør frå Kårstø til Grenland, Sverige og Danmark. Systemet legg til rette for moglege framtidige forgreiningar til Vest-Agder og Vestfold/Østfold. Det er teke sikte på at avgjerd om gjennomføring av transportsystemet blir fatta i 2009, med ei eventuell ferdigstilling i slutten av 2012.

Regjeringa vil byggje vidare på og utvikle vidare satsinga gjennom Enova SF og Energifondet. Det er lagt opp til ein sterk auke i dei økonomiske rammene til tiltak på dette området. I 2007 oppretta regjeringa eit Grunnfond for fornybar energi og energieffektivisering (Grunnfondet) og det vart sett inn 10 mrd. kroner i fondet 1. januar 2007. Regjeringa foreslår å skyte inn ytterlegare 10 mrd. kroner i 2009. Avkastninga frå Grunnfondet gir ei utbetaling på 431 mill. kroner i 2009. Av avkastninga frå Grunnfondet er foreslått 391 mill. kroner overført til Energifondet. Vidare er foreslått ytterlegare 200 mill. kroner slik at samla overføring til Energifondet blir 591 mill. kroner i 2009. I tillegg kjem inntekter til Energifondet frå eit påslag på nettatariffen på 1 øre/kWh som er berekna til 735 mill. kroner og renteinntekter på 100 mill. kroner i 2009.

Avkastninga frå Grunnfondet er venta å bli på meir enn 900 mill. kroner frå 2010. Samla inneber dette at innsatsen frå 2010 vil bli meir enn dubla i forhold til nivået i 2006 og tredoblast i forhold til nivået i 2002. Regjeringas satsing vil gi rom for å auke satsinga på alle område innan fornybar energi og energieffektivisering. Vidare er det i St.meld. nr. 34 (2006-2007) Norsk klimapolitikk, varsla at regjeringa vil foreslå å auke kapitalen i grunnfondet ytterlegare med inntil 10 mrd. kroner innan 2012.

I klimameldinga vart det foreslått å innføre forbod med heimel i plan- og bygningslova mot installering av oljekjel i nye bygningar. Vidare vart det varsla at det vil bli vurdert å innføre forbod mot å erstatte gamle oljekjeler med nye i beståande bygningar. Det blir arbeidd vidare med å sikre at det ikkje blir lagt om frå olje til straum ved utskifting av oljekjel i eksisterande bygningar.

OED forvaltar òg andre tiltak som har ein viktig funksjon for utviklinga i energibruk og -produksjon. Det er etablert ei ordning for opphavsgarantiar for elektrisitet som gir forbrukarane høve til å velje miljøvennlege alternativ. Det er etablert ei eiga ordning for satsing på energieffektivisering i treforedlingsindustri som får fritak for forbruksavgift på elektrisitet. OED arbeider med å etablere ei energimerkeordning for bygningar, og det er eit fortløpande arbeid med energimerking og standardkrav til hushaldsutstyr. Som ei oppfølging av ambisjonane i Soria Moria-erklæringa har regjeringa fastsett eit samla mål på 30 TWh/år auka fornybar energiproduksjon og energieffektivisering i 2016 i forhold til 2001. Miljøomsyn i samband med vassdrags- og energiverksemnda er tekne vare på gjennom sektorlovgivinga, plan- og bygningslova og forureiningslova.

Regjeringa vil framleis ha som eit viktig mål å sikre tilstrekkeleg tilgang på fornybar energi til ein lågast mogleg miljøkostnad. Regjeringa vil fremje effektiv og miljømessig akseptabel energiproduksjon, og samtidig sikre ei berekraftig forvaltning av vass- og arealressursane. Ytterlegare styrking av NVEs miljøtilsyn vil medverke til at miljøkrav fastsett i konsesjonar blir etterlevde, både i anleggs- og driftsfasen. NVEs konsesjonsbehandling har òg blitt styrkt vesentleg dei siste åra, og er foreslått ytterlegare styrkt i 2009. Effektiviserande tiltak er òg gjennomførte, men det eit sentralt prinsipp for Regjeringa at dette ikkje skal svekkje kvaliteten på vurderingane av miljø- og brukarinteresser og avbøtande tiltak. OED fekk våren 2008 utført ei evaluering av dokumentasjonen av biologisk mangfald i konsesjonssøknadar om å byggje små vasskraftverk.

Gjennomføringa av EUs vassdirektiv med tilhøyrande forvaltningsplanar på nedbørfeltnivå er eit viktig tiltak for å fremje ei heilskapleg forvaltning av vassressursane, og OED vil saman med NVE medverke aktivt til dette. Ei viktig rolle for NVE vil vere å sikre at handsaming av revisjonar av konsesjonsvilkår for vassdragsanlegg vert gjort i samband med utarbeidinga av forvaltningsplanar i vassregionane.

Verneplan for vassdrag er viktig for å sikre eit representativt utval av vassdragsnaturen i landet. Regjeringa arbeider med spørsmål om vern av Vefsna. Regjeringa vil òg leggje fram ei vurdering av vern av Øystesevassdraget, Langvella og Tovdalsvassdraget.

OED vil i samarbeid med Miljøverndepartementet endelig fastsetje rettleiar for utarbeiding av regionale planar for vindkraft.

Olje- og energiministeren har lagt fram hovudpunkt i ein strategi for miljø, estetikk og lokalsam-

funn ved planlegging av forsterkningar i kraftnettet. Ein skal i større grad sjå energisystemet i ulike regionar i samanheng. Vidare skal avbøtande tiltak bli greia ut enda grundigare, slik at kraftleidningane som får konsesjon blir bygd så skånsamt som mogeleg. OED og Noregs vassdrags- og energidirektorat vil arbeide vidare med utdjuving og gjennomføring av strategien.

Kunnskap og systematisk oversikt over viktige område for truga arter og naturtypar er ein føresetnad for å stanse tapet av norsk naturmangfald. OED deltek i den interdepartementale gruppa som koordinerer Nasjonalt program for kartlegging og overvaking av biologisk mangfald. Formålet med programmet er å tette kunnskapshol og medverke til at data over biomangfald blir samla i nasjonale databasar.

11.5 Departementets arbeid med klimatilpassingar

Utfordringar – status og utviklingstrekk

Vassdrag og kraftproduksjon vert påverka av klimaendringar. Meir nedbør kan føre til auke i energiproduksjonen. Samtidig kan klimaendringane føre til at sesonggetterspørselen etter energi vert endra. Milde vintrar kan gi redusert fyringsbehov, medan varmare somrar kan føre til auka etterspørsel etter avkjøling. Dette er endringar som kan få innverknad på både utforminga og drifta av energisystemet og kraftomsetjinga.

Endringar i nedbørsmønster, vindforhold, skredfrekvens, flaumhyppigheit og havnivå og meir og hyppigare ekstremvêr, kan påverke tryggleiken til samfunnskritiske infrastrukturar som overføringsnett, damkonstruksjonar og kraftanlegg. Vidare kan det leggje føringar på kor og korleis bygningar og infrastruktur vert bygde og drifta. Areal som er attraktive byggjeområde i dag kan i framtida bli lite eigna. Det ligg store utfordringar i å handtere variasjonane i dei ulike klima- og vassføringsscenarioa. Sjølv om ein veit i kva retning klimaet vil endre seg, er det ikkje mogleg å kvantifisere endringane. Dette er spesielt eit problem når det gjeld ekstrema, til dømes flaum.

Innan sektoren vert det stadig gjort nye investeringar, anten gjennom nybygg eller gjennom rehabilitering av eksisterande anlegg. Departementet styrer ikkje desse avgjerdene direkte, men regulerar rammevilkåra for sektoren gjennom lover, forskrifter og retningslinjer. Anlegg som Noregs vassdrags- og energidirektorat sjølv planlegg og byggjer følgjer dei same retningslinjene. Overføringsnett, damkonstruksjonar og kraftanlegg har svært lang teknisk levetid og energisyste-

met er konstruert for å handtere store variasjonar i forbruk, produksjon og overføring.

Petroleumsinstallasjonane skal vere dimensjonerte for å komme uskadde frå ein norsk hundreårsstorm. Installasjonar bygde etter 1984 skal i tillegg tåle ein titusenårsstorm utan at tryggleiksfunksjonane bryt saman og personell vert skada.

Ettersom petroleumsinstallasjonar er dimensjonerte for å tole ekstremt vær, vil auka frekvens av ekstremt vær ikkje vere kritisk for petroleumsinstallasjonane.

Likevel kan auka frekvens av ekstremt vær føre til hyppigare nedstenging av petroleumsproduksjonen, ettersom dei høge bølgene gjer det vanskeleg å sikre tryggleiken rundt produksjonen på plattformar. Dette gjeld spesielt på petroleumsinstallasjonar der havbotnen har sokke, slik at avstanden mellom havflate og dekk er mindre enn då installasjonen var ny. Ved plattformer der oljen blir frakta bort på skip (bøylasting), kan ekstremt vær føre til at bøylasting ikkje lèt seg gjere og produksjonen må stengjast.

Stans i produksjonen gir auka kostnader og tap av inntekter. Gjeldande regelverk tek omsyn til venta klimaendringar knytte til petroleumssektoren.

Politikk for klimatilpassing på petroleums- og energiområdet

Noregs vassdrags- og energidirektorat (NVE) har ansvar for å forvalte vass- og energiressursane i landet. NVE har ei sentral rolle i beredskapen mot flaum og vassdragsulykker og leier den nasjonale beredskapen for kraftforsyninga.

NVE har ansvar for å vurdere kva effekt klimaendringar kan ha på samfunnsområda NVE forvaltar. NVE har òg ansvar for å bidra til å redusere negative konsekvensar av klimaendringar innan direktoratets ansvarsområde.

Rapport om aktiviteten i 2007

NVE arbeider for å framskaffe betre kunnskap om kva slags klimaendringar vi kan vente oss, og korleis dei vil påverke ansvarsområda til NVE, energisystemet og tilhøva i vassdraga. Kunnskapen vil bli nytta i forvaltninga av vassdraga og i energiplanlegginga. I 2007 har NVE gjennomført og delteke i fleire forskingsprosjekt som bidreg til å auke kunnskapen om effekten av klimaendringane på vassdraga våre. NVE er òg med i fleire prosjekt saman med blant anna forskingsmiljøa, bransjeorganisasjonar og andre offentlege etatar for å analysere korleis klimaendringane påverkar produksjon, forbruk og overføring av energi.

NVE har ansvar for eit landsdekkande observasjonsnett for hydrologiske parameterar, så som snø, bre, vassføring, is, sediment og vassstemperatur. Gjennom analysar av desse observasjonane kan ein identifisere og dokumentere klimaendringar og omfanget deira. Denne overvakinga er derfor sentral for forvaltninga.

NVE har sett ned ei tverrfagleg gruppe som arbeider med klima. Gruppa har som føremål å kartleggje og foreslå tiltak for å redusere negative konsekvensar av klimaendringar innan NVEs ansvarsområde, og utarbeide ei strategi for tilpassing til klimaendringar innan NVEs forvaltningsområde.

NVE har i 2007 også gjennomført ei rekkje aktiviteter som er knytte til arbeidet med klimatilpassing. NVE har kartlagt område som er utsette for flaum og kvikkleireskred. Dette er sentrale verktøy for å kunne ta omsyn til risiko og sårbarheit i arealforvaltninga. NVE har i 2007 arbeidd med å revidere forskrift for damtryggleik og utvikling av ny metode for farekartlegging.

Tiltak som er aktuelle på kort og lang sikt for å løyse eksisterande og førebyggje nye miljø- og ressursproblem

NVE vil gjennom arbeidet til klimagruppa utarbeide forslag til endring av regelverket der det er naudsynt for å redusere negative konsekvensar av klimaendringar. NVE vil gjennom eigne aktiviteter ha fokus på å gjere samfunnet meir robust med tanke på klimaendringar. NVE vil òg utarbeide ein strategi for tilpassing til klimaendringar innan NVEs forvaltningsområde, som igjen vil danne grunnlaget for OEDs arbeid med klimatilpassing.

NVE vil frå 1. januar 2009 få det statlege ansvaret for å hjelpe kommunane med å førebyggje skred. I dette ansvaret inngår mellom anna kartlegging, arealplanlegging, og sikring mot skred. NVE vil ta omsyn til klimaendringar i utføringa av oppgåvene knytte til skred, blant anna ved utarbeiding av retningslinjer.

NVE har i 2008 utgitt revidert *Rettleiar for planlegging og utbygging i fareområde langs vassdrag*. Klimaendringane gir grunn til auka merksemd mot flaum, erosjon og skred og arealplanlegging skal bidra til å redusere klimaendringanes trussel mot liv og helse, materielle verdiar og samfunnsviktige funksjonar og infrastruktur. Rettleiaren er eit viktig hjelpemiddel for kommunane for å styre arealbruken i fareutsette område. Rettleiaren ligg òg til grunn for NVEs medverknad til arealplanar.

EUs Flaumdirektiv (Europaparlamentets og Rådets direktiv 2007/60/EF) kan bli gjort gjeldande i EØS-avtalen frå 2009. Her er det krav om at

flaumfare og flaumrisiko vert kartlagt og at det vert laga flaumforvaltningsplanar. Risikovurderingar, kartlegging og forvaltningsplanar skal ta omsyn til klimaendringane. NVE deltek i eit internasjonalt prosjekt (SAWA) der ein skal lage flaumforvaltningsplan for eit område med klimaendringar som ein faktor i risikovurderinga. Dette vil gi konkret eksempel på korleis ein kan ta omsyn til klimaendringar i arealplanlegginga.

11.6 OEDs klimagassrapportering

Under følgjer ei oversikt over viktige tiltak med betydning for utslepp av klimagassar på OEDs område året 2007/2008 og som vil bli gjennomførte i Nasjonalbudsjettet 2009.

Forsking og utvikling (FoU)

Satsinga på forsking og utvikling innanfor petroleumssektoren, energisektoren og karbonfangst og -lagring vil ikkje ha nokon direkte effekt på utslepp av klimagassar.

Dei verknadene man i første rekkje kan sjå for seg er at ein gjennom satsinga på FoU vil:

- byggje opp kunnskap og kompetanse av samfunnsfagleg karakter, eksempelvis om effektar av klimaendringar på energiområdet (auka nedbør, vassføring, flaum, snø og bresmelting, vindstyrkar, redusert oppvarmingsbehov, etc.) og konsekvensar av utslepp på energi- og petroleumsområdet (CO₂-utslepp, klimagassutslepp etc.).
- byggje opp kunnskap og kompetanse om nye, meir miljøvennlege teknologiar på energi- og petroleumsområdet.
- utvikle miljøvennlege produkt, tenester og prosessar som på sikt kan takast i bruk innafor energi- og petroleumssektoren (fornybare energiteknologiar, CCS-teknologiar, teknologiar for meir miljøvennleg petroleumsutvinning etc.).

Ut over dei meir generelle og overordna, kvalitative resultat av FoU-satsinga, blir det frå år til år rapportert på programnivå meir kvantifiserbare resultat som blant anna:

- talet på støtta prosjekt,
- talet på avlagte doktorgrader og støtta doktorgradsstipendiatar,
- talet på deltakande bedrifter,
- talet på nye produkt og prosessar og
- talet på patent.

Karbon fangst og lagring

Det er planlagt å byggje to anlegg for fullskala fangst, transport og lagring av CO₂ i Noreg. Dei blir planlagt høvesvis i samband med gasskraftverket på Kårstø og kraftvarmeverket på Mongstad. Totalt vil anlegga føre til ein reduksjon i CO₂-utsleppa på 2,3 mill. tonn CO₂ frå 2014 og framover (også i 2020), i forhold til om kraftverka hadde produsert på full kapasitet utan fangst og lagring av CO₂-utsleppa frå denne produksjonen.

Stasjonær energiforsyning

Utslepp av klimagassar i stasjonær energiforsyning er knytte til bruk av fyringsolje i kombinerte olje- og elektrokjellar i industri, og til oppvarming i næringsbygg i institusjonar. I 2007 var salet av oljeprodukt i stasjonær energiforsyning 897 509 tonn, og dette vil tilsvare eit utslepp på 2,9 mill. tonn CO₂. Det ligg ikkje føre tal for forbruk av oljeprodukt i stasjonær energiforsyning for 2007, og det kan vere avvik mellom seld og brukt mengd. Dei seinare åra har bruken av naturgass auka i stasjonær energiforsyning. Naturgass har i stor grad erstatta oljeprodukt. Den samla bruken av naturgass var 259 mill. Sm³ i 2007, og utsleppet av CO₂ var 0,6 mill. tonn. Utsleppet av CO₂ frå forbrenning av naturgass er om lag 20 pst. lægre per kilo brensel enn ved forbrenning av fyringsolje.

Det er innført CO₂-avgifter både på oljeprodukt og gass i stasjonær energiforsyning. Det er òg teke i bruk ei rekkje verkemiddel for å avgrense bruken utover det som følgjer av CO₂-avgifta. Forbruket varierer likevel betydeleg frå år til år avhengig av forholdet mellom pris på elektrisitet og olje. Det kan derfor ikkje leggast for stor vekt på endringar i forbruket frå år til år når ein vurderer effekten av politikken. Frå 1980 og fram til i dag er den generelle trenden at salet av oljeprodukt minskar. Dei viktigaste elementa i politikken for å avgrense bruken av olje i stasjonær energiforsyning generelt, og for å redusere utslepp av CO₂ spesielt er:

- CO₂-avgifter på olje og naturgass.
- Grunnavgift og svovelavgift på fyringsolje.
- NOx-avgift.
- Støtteordning til infrastruktur for naturgass legg til rette for overgang frå bruk av olje til naturgass i industri og transport.
- Støtteordningar til investering i fornybar energi som i stor grad omfattar konvertering frå olje.
- Støtteordningar til energieffektiviseringstiltak.
- Administrative verkemiddel gjennom plan- og bygningslova.

Dei viktigaste tiltaka i 2007 og 2008 for å avgrense forbruket av olje er knytte til auken i grunnavgifta på fyringsolje. Grunnavgifta vart auka frå 42,9 øre i 2007 til 84,5 øre i 2008. I tillegg vart satsinga på fornybar energi og energieffektivisering styrkt betydeleg med opprettinga av eit fond på 10 mrd. kroner. Satsinga vart nær dubla i 2008.

I resultatrapporten for 2007 har Enova SF gitt anslag på kor mykje dei har medverka til redusert CO₂-utslepp frå olje gjennom sine program. Når dei prosjekta Enova har gitt tilsegn om støtte til i 2007 blir gjennomførte vil dei bidra til ein reduksjon i oljebruken på anslagsvis 66 000 tonn per år. Det er stor uvisse knytt til anslaget. Det er lagt til grunn at resultata vil vere høgare i 2008 og 2009 fordi Enova vil ha nær dobbelt så mykje ressursar som i 2007.

Ved behandlinga av Klimameldinga vart det lagt opp til å vurdere nye administrative tiltak for å fase ut olje. Det omfattar blant anna lovforbod mot installering av oljekjel i nye bygg.

Petroleumsverksemda

Olje- og gassverksemda medfører utslepp til luft av blant anna CO₂. Styresmaktene nyttar fleire verkemiddel for å regulere utsleppa, for eksempel CO₂-avgifta og teknologikrav i samband med godkjenning av nye utbyggingar. Som følgje av den strenge reguleringa av utslepp til luft, er norsk olje- og gassverksemd langt framme i utvikling av energieffektive løysingar offshore. For eksempel er CO₂-utsleppa per produsert eining petroleum låge samanlikna med dei fleste andre land i verda. Noregs utslepp per produsert eining var i 2006 om lag 47 kilo per Sm³ o.e., mens det internasjonale gjennomsnittet låg på om lag 120 kilo per Sm³ o.e.

Petroleumssektoren sto likevel for om lag 31 pst. av CO₂-utsleppa i Noreg i 2007. Dette utgjør omtrent 14 mill. tonn CO₂. Det er venta at CO₂-utsleppa frå petroleumssektoren vil auka fram mot 2012 for sidan å minke.

CO₂-utsleppa frå petroleumssektoren stammar hovudsakleg frå turbinar som genererer kraft til offshoreinstallasjonane. Auken framover skuldast at når felta blir eldre, må det til meir energi til å injisere vatn for å erstatte det naturlege trykket i reservoara.

I løpet av 2007 og 2008 har OED godkjent fleire utbyggingsplanar. Ved utarbeiding av planane skal oljeselskapa finne utbyggingsløysingar som gir lite utslepp av CO₂ samtidig som omsynet til kostnadseffektivitet må takast vare på. Elektrifisering av installasjonen med kraft frå land skal alltid vurderast.

Her følgjer ei kort oversikt over felta som fekk plan for utbygging og drift godkjent i 2007 og 2008 med berekna CO₂-utslepp. Tala er baserte på selskaps overslag ved innlevering av plan for utbygging og drift.

Gjøa

Venta utslepp av CO₂ frå produksjonsplattforma på Gjøa-feltet utgjør mellom 118 000 og 142 000 tonn CO₂ per år. Produksjonsperioden er rekna til 14 år. Utbygginga er planlagt med delvis dekt kraftbehov frå land, som fører med seg reduksjonar i globale CO₂-utslepp tilsvarende 110 000 tonn.

Vega og Vega sør

Vega og Vega sør er planlagt bygt ut med installasjonar på havbotnen knytte opp mot Gjøa-plattformen. CO₂-utsleppa frå Vega og Vega sør vil utgjere mellom 35 000 og 43 000 tonn CO₂ per år. Levetida for feltet er rekna til tolv år.

Yme

For feltet Yme vil CO₂-utsleppa variere mellom 100 000 tonn og vel 120 000 tonn per år. Venta produksjonsperiode er ti år.

Valhall

Utbyggingsplanen for Valhall vidareutvikling inneber at Valhall-feltet får kraftforsyning frå land. Dei årlege CO₂-utsleppa frå Valhall er i dag på rundt 300 000 tonn. Med dagens kraftløysing og teknologi har operatøren rekna ut at dei årlege CO₂-utsleppa frå Valhall vil komme opp i om lag 450 000 tonn dei neste åra. Som følgje av elektrisk kraft frå land vil dei årlege utsleppa av CO₂ bli reduserte med 97 pst., frå 450 000 til 15 000 tonn per år.

Skarv

I produksjonsfasen vil CO₂-utsleppa frå Skarv variere mellom 200 000 og 490 000 tonn. Produksjonsperioden er estimert til 18 år.

Morvin

Morvin skal byggjast ut med installasjonar på havbotnen som blir knytte opp mot Åsgard B. Venta produksjonsperiode for Morvin er tolv år, og dei årlege utsleppa av CO₂ vil variere mellom 6 000 og 71 000 tonn per år.

Alve

Alve skal byggjast ut med installasjonar på havbotnen som skal knytast opp mot produksjonsskipet på Nornefeltet. Alve har ein venta produksjonsperiode på ti til tolv år med årlege CO₂-utslepp som varierer mellom 50 000 og 100 000 tonn CO₂.

Yttergryta

Yttergryta skal byggjast ut med ein havbotninstallasjon som blir knytt opp mot Åsgard B. Venta produksjonsperiode er tre år. Utslepp av CO₂ er rekna til å variere mellom 40 000 og 90 000 tonn CO₂ per år.

12 Grøn stat – innføring av miljøleing i statlege verksemdar

Olje- og energidepartementet

Olje- og energidepartementet fokuserer på miljøgevinstar ved energibruk, innkjøp, transport og handtering av avfall i drifta av departementet. Miljøbelastninga skal reduserast så langt råd, og IKT skal vere eit viktig verktøy for å få dette til.

Arbeidet med Grøn stat er ført vidare som ein integrert del av departementets styringssystem. Som overordna mål skal ein bidra til å skape gode miljøhaldningar hos medarbeidarane i OED.

Oljedirektoratet

Oljedirektoratet (OD) arbeider systematisk for å bidra til Regjeringas miljømål. For 2008/2009 har miljørelevant intern drift i OD fokus på følgjande: Planlegging av nybygg og rehabilitering av eksisterande lokale. OD har utarbeidd ein omfattande miljøplan der vi detaljert stiller krav til utbyggjar/eigar av bygget vi skal flytte inn i. Den dekkjer både byggjefasen og framtidige funksjonar på ein slik måte at miljøtiltak også er framtidsretta.

- Fokuserer på auka bruk av videomøte/telefonmøte.
- OD har gode rutinar for kjeldesortering, med gjenvinningsgrad i 2007 på 81 pst.

- Vidareføre arbeidet med ENØK for å redusere energibruk.
- Innkjøp med fokus på miljøsertifisering.
- Laboratoriet, fokus på rutinar for oppbevaring, bruk og avhending av farlege stoff. Stoffkartotek finst på alle kjemikaliane våre.

Noregs vassdrags- og energidirektorat

Miljøaspektet inngår som ein del av Noregs vassdrags- og energidirektorat (NVE) sin visjon og strategi. Miljøleing og miljøomsyn er integrerte i NVEs HMS- og kvalitetssikringssystem. Arbeidet med Grøn stat/miljøleing er innarbeidd som ein integrert del av organisasjonens styringssystem. NVE legg vekt på miljøleing ved blant anna ENØK-tiltak og avfallshandtering. Det er innført tiltak for å redusere papirforbruket.

NVE stiller miljøkrav til leverandørar i samband med kjøp av varer og tenester. Det er lagt til rette for tilsette som vil bruke elbil som transportmiddel til jobb. NVE har i dag videokonferanseutstyr på hovudkontoret og våre fem regionkontor, og her er det venta ein reduksjon i både reiseutgifter og CO₂-utslepp som følgje av færre tenestereiser.

Olje- og energidepartementet

tilrår:

1. I St.prp. nr. 1 om statsbudsjettet for år 2009 føres opp de summene som er nevnt i et framlagt forslag:

a. Sum utgifter under kap. 1800–1870, 2440 og 2490	kr 41 396 504 000
b. Sum inntekter under kap. 4800–4860, 5440, 5490, 5582, 5680 og 5685	kr 180 285 270 000

**Forslag
til vedtak om bevilgning for budsjettåret 2009,
kapitlene 1800–1870, 2440, 2490, 4800–4860, 5440, 5490, 5582,
5680 og 5685**

I
Utgifter:

Kap.	Post	Kroner	Kroner	Kroner
Administrasjon				
1800	Olje- og energidepartementet			
	01 Driftsutgifter		139 274 000	
	21 Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>		34 400 000	
	71 Tilskudd til Norsk Oljemuseum		8 500 000	182 174 000
	Sum Administrasjon			182 174 000
Petroleum				
1810	Oljedirektoratet			
	01 Driftsutgifter		202 000 000	
	21 Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>		261 800 000	
	45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>		5 000 000	468 800 000
	Sum Petroleum			468 800 000
Energi og vannressurser				
1820	Norges vassdrags- og energidirektorat			
	01 Driftsutgifter		367 280 000	
	21 Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>		56 000 000	
	22 Flom- og skredforebygging, <i>kan overføres, kan nyttes under, post 60</i>		115 800 000	
	45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>		6 000 000	
	60 Tilskudd til skredforebygging, <i>kan overføres, kan nyttes under, post 22</i>		10 000 000	
	73 Tilskudd til utjevning av overføringstariffer, <i>kan overføres</i>		60 000 000	615 080 000
2490	NVE Anlegg			
	24 Driftsresultat			
	1 Driftsinntekter	-47 000 000		
	2 Driftsutgifter	40 200 000		
	3 Avskrivninger	5 500 000		
	4 Renter av statens kapital	1 300 000		

Kap.	Post	Kroner	Kroner	Kroner
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	5 000 000	5 000 000
		Sum Energi og vannressurser		620 080 000
		Energiomlegging		
1825		Omlegging av energibruk og energi-produksjon		
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	31 500 000	
	50	Overføring til Energifondet	591 000 000	
	70	Tilskudd til elektrisitetssparing i husholdninger, <i>kan overføres</i>	40 000 000	
	74	Naturgass, <i>kan overføres</i>	30 000 000	
	95	Kapitalinnskudd	10 000 000 000	10 692 500 000
		Sum Energiomlegging		10 692 500 000
		Teknologi og internasjonalisering		
1830		Forskning		
	22	Forvaltningsrettet forskning og utvikling, <i>kan overføres</i>	22 000 000	
	50	Norges forskningsråd	569 500 000	
	70	Internasjonale samarbeids- og utviklingstiltak, <i>kan overføres</i>	10 300 000	601 800 000
1832		Internasjonalisering		
	70	Internasjonalisering, <i>kan overføres</i>	22 350 000	22 350 000
1833		CO ₂ -håndtering		
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	765 000 000	
	22	CO ₂ -håndtering, internasjonalt, <i>kan overføres</i>	20 000 000	
	30	Investeringer, <i>kan overføres</i>	920 000 000	
	50	Overføring til fond for CLIMIT	81 800 000	
	70	Administrasjon, Gassnova SF	70 000 000	1 856 800 000
		Sum Teknologi og internasjonalisering		2 480 950 000
		Statlig petroleumsvirksomhet		
1870		Petoro AS		
	70	Administrasjon	252 000 000	252 000 000
2440		Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten		
	30	Investeringer	25 200 000 000	
	50	Overføring til Statens petroleumsforsikringsfond	1 500 000 000	26 700 000 000
		Sum Statlig petroleumsvirksomhet		26 952 000 000
		Sum departementets utgifter		41 396 504 000

Inntekter:

Kap.	Post		Kroner	Kroner	Kroner
Ordinære inntekter					
4800		Olje- og energidepartementet			
	03	Oppdrags- og samarbeidsvirksomhet		1 050 000	
	70	Garantiprovisjon, Gassco		1 650 000	2 700 000
4810		Oljedirektoratet			
	01	Gebyrinntekter		10 100 000	
	02	Oppdrags- og samarbeidsvirksomhet		38 100 000	
	03	Refusjon av tilsynsutgifter		10 700 000	58 900 000
4820		Norges vassdrags- og energi- direktorat			
	01	Gebyrinntekter		47 900 000	
	02	Oppdrags- og samarbeidsvirksomhet		49 000 000	
	40	Flom- og skredforebygging		25 750 000	122 650 000
4825		Omlegging av energibruk og energiproduksjon			
	85	Fondsavkastning		431 000 000	431 000 000
4829		Konsesjonsavgiftsfondet			
	50	Overføring fra fondet		136 000 000	136 000 000
4833		CO ₂ -håndtering			
	85	Fondsavkastning		91 800 000	91 800 000
4860		Statnett SF			
	70	Garantiprovisjon		220 000	220 000
5490		NVE Anlegg			
	01	Salg av utstyr mv.		500 000	500 000
		Sum Ordinære inntekter			843 770 000
Inntekter fra statlig petroleumsvirksomhet					
5440		Statens direkte økonomiske engasje- ment i petroleumsvirksomheten			
	24	Driftsresultat			
		1 Driftsinntekter	204 100 000 000		
		2 Driftsutgifter	-38 900 000 000		
		3 Lete- og feltutviklingsutgifter	-3 300 000 000		
		4 Avskrivninger	-17 000 000 000		
		5 Renter av statens kapital	-6 500 000 000	138 400 000 000	
	30	Avskrivninger		17 000 000 000	
	80	Renter av statens kapital		6 500 000 000	161 900 000 000
		Sum Inntekter fra statlig petroleumsvirksomhet			161 900 000 000

Kap.	Post		Kroner	Kroner	Kroner
Skatter og avgifter					
5582		Sektoravgifter under Olje- og energidepartementet			
	70	Bidrag til kulturminnevern		6 500 000	6 500 000
		Sum Skatter og avgifter			6 500 000
Renter og utbytte mv.					
5680		Innskuddskapital i Statnett SF			
	85	Utbytte		595 000 000	595 000 000
5685		Aksjer i StatoilHydro ASA			
	85	Utbytte		16 940 000 000	16 940 000 000
		Sum Renter og utbytte mv.			17 535 000 000
Sum departementets inntekter				180 285 270 000	

Fullmakter til å overskride gitte bevilgninger

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet i 2009 kan:

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 1800 post 21	kap. 4800 post 03
kap. 1810 post 21	kap. 4810 post 02
kap. 1820 post 21	kap. 4820 post 02
kap. 1820 post 22	kap. 4820 post 40
kap. 2490 post 45	kap. 5490 post 01

III

Fullmakt til overskridelse

Stortinget samtykker i at Kongen i 2009 kan overskride bevilgningen under kap. 1800 Olje- og energidepartementet, post 21 Spesielle driftsutgifter, til dekning av meglerhonorar og utgifter til faglig bistand ved statlig kjøp/salg av aksjeposter, rådgivning samt andre endringer som kan få betydning for eierstrukturen i StatoilHydro ASA.

IV

Fullmakt til å utgiftsføre og inntektsføre uten bevilgning

Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet i 2009 kan:

1. utgiftsføre kjøp av aksjer i StatoilHydro ASA uten bevilgning under kap. 1811 StatoilHydro ASA, post 96 Aksjekjøp.
2. utgiftsføre og inntektsføre uten bevilgning pro et contra-oppgjør i forbindelse med salg av SDØE-andeler under:
 - a) kap. 2440 Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten, post 25 Pro et contra-oppgjør.
 - b) kap. 5440 Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten, post 01 Pro et contra-oppgjør.
3. utgiftsføre uten bevilgning tilskudd til fjerning av innretninger på kontinentalsokkelen under kap. 2442 Disponering av innretninger på kontinentalsokkelen, post 70 Tilskudd.

*Fullmakter til å pådra staten forpliktelser utover gitte bevilgninger*V
Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet i 2009 kan gi tilsagn utover gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt udekket ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
1825		Omlegging av energibruk og energiproduksjon	
	50	Overføring til Energifondet	400,0 mill. kroner
	74	Naturgass	20,0 mill. kroner
1830		Forskning	
	50	Norges forskningsråd	33,0 mill. kroner

VI
Fullmakt til å inngå forpliktelser ut over gitt bevilgning

Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet i 2009 kan pådra seg forpliktelser utover gitte bevilgninger innenfor følgende beløp:

Kap	Post	Betegnelse	Samlet ramme
1800		Olje- og energidepartementet	
	21	Spesielle driftsutgifter	7,0 mill. kroner
1820		Norges vassdrags- og energidirektorat	
	22	Flom- og skredforebygging	50,0 mill. kroner
1830		Teknologi og internasjonalisering	
	22	Forvaltningsrettet forskning og utvikling	10,0 mill. kroner
1833		CO ₂ -håndtering	
	70	Administrasjon, Gassnova SF	20,0 mill. kroner
1870		Petoro AS	
	70	Administrasjon	35,0 mill. kroner

VII
Fullmakt til leie av lokaler

Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet i 2009 kan gi Oljedirektoratet fullmakt til å inngå avtale om leie av lokaler som pådrar staten forpliktelser på inntil 10 mill. kroner utover hva som dekkes innenfor gjeldende bevilgningsnivå under kap. 1810 Oljedirektoratet, post 01 Driftsutgifter.

VIII
Garantifullmakt

Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet i 2009 kan gi Gassco AS garanti innenfor en samlet ramme på inntil 1 mrd. kroner for skader og tap ved mottaksterminalene på kontinentet som har oppstått som følge av forsettelige handlinger hos ledende personell i Gassco AS.

IX

Forpliktelser under avsetningsinstruksen og
øvrige driftsrelaterte forpliktelser

Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet i 2009 kan godkjenne at staten pådras forpliktelser utover gitte bevilgninger under kap. 2440/5440 Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten, knyttet til:

1. løpende forretningsvirksomhet i interessentskapene, samt deltakelse i annen virksomhet som har tilknytning til leting og utvinning av petroleum.
2. avsetning av statens petroleum etter avsetningsinstruksen gitt Statoil ASA.

X

Utbyggingsrelaterte forpliktelser

Stortinget samtykker i at Kongen i 2009 kan godkjenne at staten pådras forpliktelser utover gitte bevilgninger under kap. 2440/5440 Statens direkte

økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten, hvor øvre grense for SDØE sin forholdsmessige andel for det enkelte prosjekt/fase utgjør 5 mrd. kroner knyttet til deltagelse i:

1. utbyggingsprosjekter (planer for utbygging/anlegg og drift) på norsk kontinentalsokkel.
2. utviklingsprosjekter under Gassled.

XI

Forpliktelser før plan for utbygging og drift
og for anlegg og drift er behandlet

Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet i 2009 kan godkjenne at staten pådras forpliktelser utover gitte bevilgninger under kap. 2440/5440 Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten knyttet til kontraktsmessige forpliktelser i fasen før plan for utbygging og drift er godkjent eller før tillatelse til anlegg og drift er gitt, herunder forpliktelser knyttet til en pre-interessentskapsfase.

Andre fullmakter

XII

Utbyggingsprosjekter på norsk kontinentalsokkel

Stortinget samtykker i at Kongen i 2009 kan godkjenne prosjekter (planer for utbygging/anlegg og drift) på norsk kontinentalsokkel under følgende forutsetninger:

1. Prosjektet må ikke ha prinsipielle eller samfunnsmessige sider av betydning.
2. Øvre grense for de samlede investeringer per prosjekt utgjør 10 mrd. kroner.
3. Hvert enkelt prosjekt må vise akseptabel samfunnsøkonomisk lønnsomhet og være rimelig robust mot endringer i prisutviklingen for olje og naturgass.

gjelde for de prosjekter hvor Kongen har fått fullmakt til å godkjenne plan for utbygging/anlegg og drift, samt ved mindre endringer for prosjekter hvor plan for utbygging/anlegg og drift allerede er godkjent. Fullmakten gis under forutsetning av at overføring av eiendomsrett ikke har prinsipielle eller samfunnsmessige sider av betydning.

XIV

Overdragelse av andeler i utvinningstillatelser

Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet i 2009 kan godkjenne overdragelse av andeler for Petoro AS som forvalter av SDØE i utvinningstillatelser der det antas at samlede utvinnbare ressurser i forekomstene er mindre enn 10 mill. tonn oljeekvivalenter.

XIII

Overføring av eiendomsrett mot bruksrett

Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet i 2009 kan godkjenne overføring av eiendomsrett fra en rettighetshavergruppe hvor Petoro AS som forvalter av SDØE er en av rettighetshaverne, til en annen rettighetshavergruppe. Det forutsettes at Petoro AS som forvalter av SDØE er sikret tilstrekkelig bruksrett. Denne fullmakt vil

XV

Overdragelse og samordning av andeler i
utvinningstillatelser

Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet i 2009 i tråd med forutsetningene i St.prp.

nr. 41 (2003–2004) kan godkjenne at Petoro AS kan delta i:

1. overdragelse (salg, kjøp eller bytte) av deltakerandeler i interessentskap hvor en rettighetshaver velger å tre ut av interessentskapet og hvor SDØE berøres av overdragelsen.
2. forenklet samordning av utvinningstillatelser med SDØE-andeler.
3. ny/endret plan for utbygging og drift av forekomster innenfor et samordnet område med SDØE-deltakelse.
4. overdragelse av deltakerandeler for å oppnå fortsatt harmonisering av deltakerandeler i utvinningstillatelser som er samordnet og hvor SDØE berøres av overdragelsen.

XVI

Overdragelse av andeler i rørledninger til
Gassled

Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet i 2009 kan godkjenne nødvendige transak-

sjoner for overdragelse av andeler for Petoro AS som forvalter av SDØE for å innlemme rørledninger med SDØE-andel i Gassled. Statens andel i Gassled skal justeres for å gjenspeile innlemmelsen.

XVII

Opphevelse av generalforsamlingsklausulen

Stortinget samtykker i at generalforsamlingsklausulen skal kunne oppheves for gitte tillatelser og erstattes av en vetorett i tråd med konsesjonsdirektivet og petroleumsforskriftens § 12, dersom rettighetshaverne skulle ønske dette. Olje- og energidepartementet skal i så fall godkjenne dette i hvert enkelt tilfelle.

Vedlegg 1**Den finansielle utviklingen i Konesesjonsavgiftsfondet**

Tabell 1.1 Oversikt over den finansielle utviklingen i Konesesjonsavgiftsfondet

		(i 1000 kr)
Fondskapital per 1.1.2007		-39 877
Innbetalte konsesjonsavgifter	220 778	
Renter	2 558	
Overført til statsbudsjettet	-157 400	
Endring i fondskapitalen	65 936	
Fondskapital per 1.1.2008		26 059
Innbetalte konsesjonsavgifter for 2007	8 380	
Budsjetterte konsesjonsavgifter for 2008	136 250	
Beregnete renter	2 650	
Overføring til statsbudsjettet	-130 000	
Beregnet endring i fondskapitalen	17 280	
Beregnet fondskapital per 1.1.2009		43 339
Budsjetterte konsesjonsavgifter for 2009	137 250	
Beregnete renter	2 750	
Forslag til overføring til statsbudsjettet	-136 000	
Beregnet endring i fondskapitalen	4 000	
Beregnet fondskapital per 1.1.2010		47 339

I følge Konesesjonsavgiftsfondets vedtekter § 6-7 skal minimum 20 mill. kroner til enhver tid være plassert i statskassen som en sikring mot uforutsette hendelser. Det kan lånes ut inntil

25 mill. kroner til finansiering av tiltak som vedkommende kommune setter i verk og som i tillegg har sammenheng med kraftutbygging eller vassdragsregulering i kommunen.

Vedlegg 2

Lederes ansettelsesvilkår i heleide statlige foretak under Olje- og energidepartementet

Statnett SF

I 2007 hadde Statnett utgifter på kr 3 474 278 til godtgjørelse av daglig leder. Disse fordelte seg på kr 1 510 904 i lønn, kr 167 596 i andre godtgjørelser og kr 1 795 778 i pensjonskostnad. Statnett har ikke avtaler om bonus, utdeling av overskudd, opsjoner eller lignende for daglig leder.

Daglig leder har ordinær pensjonsalder ved fylte 65 år, men rett til å fratre etter eget ønske på et hvert tidspunkt mellom fylte 62 og 65 år. Ved fratreden mellom 62 og 65 år skal det utbetales en årlig godtgjørelse på 66 pst. av pensjonsgrunnlaget. Godtgjørelsen avkortes ved eventuell annen inntekt. Dagens konsernsjef har informert om at han vil gå av med pensjon ved årsskiftet 2008/2009.

Enova SF

Administrerende direktør i Enova SF mottok fram til 26. november 2007 lønn og godtgjørelse på kr 855 527. Årlige pensjonsforpliktelser (medlemskap i Statens pensjonskasse) dekket av Enova utgjør kr 67 869. Konstituert administrerende direktør, som fungerte fra 26. november, mottok i 2007 lønn og godtgjørelse på kr 100 961. Årlige pensjonsforpliktelser dekket av Enova utgjør kr 8 159. I henhold til ansettelsesavtalen gjelder en gjensidig oppsigelsestid på seks måneder.

Gassnova SF

I 2007 hadde Gassnova SF utgifter på kr 395 706 til godtgjørelse av administrerende direktør, som tiltrådte 1. oktober 2007. Disse fordelte seg på kr 350 000 i lønn, kr 1 500 i andre godtgjørelser og kr 44 206 i pensjonskostnad. Foretakets administrerende direktør har avtalt rett til sluttvederlag på 12

måneder utover oppsigelsestiden dersom han fratrer sin stilling. Etter fylte 62 år kan administrerende direktør anmode styret om endret arbeidsinstruks i foretaket med opprettholdelse av avtalens lønnsvilkår.

Petoro AS

Administrerende direktør i Petoro AS mottok i 2007 lønn på kr 2 820 000. I tillegg mottok han annen godtgjørelse på til sammen kr 266 000. Kostnadsførte pensjonsforpliktelser for 2007 var kr 2 205 000. Administrerende direktør når pensjonsalder ved fylte 62 år. Pensjonen utgjør 66 pst. av pensjonsgrunnlaget. Utbetalinger fra Folketrygden og utbetalinger fra andre pensjonsordninger hvor pensjonsrettigheter er opptjent før tiltredelse i Petoro AS kommer til fradrag. Han kan gå av med pensjon ved fylte 60 år med full pensjon mot å stå til disposisjon for selskapet til fylte 62 år med inntil 25 pst. av full arbeidstid. I henhold til ansettelsesavtalen gjelder en gjensidig oppsigelsestid på seks måneder. Han har ingen avtale om etterlønn.

Gassco AS

Administrerende direktør i Gassco AS mottok i 2007 lønn på kr 2 150 000. Han har rett på rentefritt billån på kr 500 000, samt fast bilgodtgjørelse på kr 105 000 per år. Administrerende direktør har en bonusordning som gir inntil 15 pst. av grunnlønn i bonus. Utbetaling i 2008 for oppnådde resultater i 2007 var på kr 297 391,50 (-13 pst). Årlige pensjonsforpliktelser utgjorde kr 734 000.

Administrerende direktør har en pensjonsalder ved fylte 62 år og pensjonen utgjør 66 pst. av pensjonsgrunnlaget. Gjensidig oppsigelsestid er seks måneder. Han har ingen avtale om etterlønn.

Offentlige institusjoner kan bestille flere
eksemplarer fra:
Departementenes servicesenter
Post og distribusjon
E-post: publikasjonsbestilling@dss.dep.no
Faks: 22 24 27 86

Opplysninger om abonnement, løssalg og
pris får man hos:
Akademika AS
Avdeling for offentlige publikasjoner
Postboks 84 Blindern, 0314 Oslo
E-post: offpubl@akademika.no
Telefon: 22 18 81 00
Faks: 22 18 81 01
Grønt nummer: 800 80 960

Publikasjonen er også tilgjengelig på
www.regjeringen.no

Trykk: Lobo Media AS 10/2008

